הארץ

950 שקל. יום ו' א' בטבת תשמ"ו. 13 בדצמבר 1985 VOL. 67/20249 DECEMBER 13, 1985

נאות הככר

שתי הרצאות בליווי שיקופיות
לקראת טיולנו
בדרום אמריקה
יתקיימו בבית ציוני אמריקה בת"א
במוצ"ש ה־14.12
בשעה 8.00 על ברזיל, ארגנטינה, בוליביה ופרו
בשעה 9.00 על פטגוניה וארץ האש
הכניסה חופשית — הקהל מוזמן.

במערך קובלים על פוליטיזציה של השירות הממשלתי באנשי הליכוד

עסקנים קובלים: אין לנו גיבוי מההנהגה

מאת עקיבא אלדר

לשבת מפלגת העבודה הסיעה בכנסת ידונו בקרוב בטענות של אנשי המפלגה בשירות הממשלתי על פוליטיזציה של הנגנון והפלייתם לרעה בידי הליכוד.

בישיבה של ראשי התאים של מפלגת העבודה במשרדי הממשלה בהשתתפות מזכ"ל המפלגה, עוזי ברעם וח"כ מיכה חריש העלו טענות קשות על היעדר גיבוי ותמיכה של ראשי המפלגה ובהם ראש הממשלה, שמעון פרס.

פקידים בנגנון הממשלתי הודיעו על כוונתם להקדים את פרישתם לגמלאות ותבעו, שהמפלגה תפעל לבלימת המגמה של מינויי אנשים מהליכוד כמעט לכל משרה ממשלתית חשובה, שהתפנתה באחרונה.

נמסר, כי שר האוצר, יצחק מודעי, מעכב כבר חודשים רבים את חתימתו על כתבי המינוי של מועמדי המפלגה למועצות מנהלים ומפר בכך את הסכם הקואליציוני.

באחרונה רווח, כי אנשי הליכוד בנציבות שירות המדינה כתאמים מינויים בכירים עם עסקנים בליכוד.

חדשות הארץ

שיחת היום

עם: אריה סלע, הקלאי בבמר תבור
על: עצירת הגשמים
(עמ' 2)

*

אם יאשר הקבינט העברת סכסוך טאבה לבוררות ימונה שגריר מצרי לת"א
חשש במערך, כי פידוק הממשלה בשל סכסוך טאבה לא יתקבל בציבור
(עמ' 3)

*

פרס: כוחות הביטחון חשפו באחרונה חוליות מחבלים
שרצחו ישראלים
(עמ' 3)

*

מחבלי פת"ח תכננו לחטוף את טדי קולק
ולבקש תמורת שחרורו שחרור אחד מאחי מתכנני החטיפה שנידון למאסר עולם
(עמ' 3)

*

יצרני תרופות ידונו עם מש' הבריאות בהפרת חוזים
מנכ"ל המשרד: נדון אך לא הפרנו
(עמ' 6)

*

"כבוד אורחי עירי עדיף" כך קבע לנדאו וסילק דוכן מס הכנסה
(עמ' 12)

*

שני נהגים מתו מהתקף לב בנסיעה
לא הועיל טיפול נמרץ מיידי
(עמ' 12)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע.) מעונן חלקית עד בהיר עם טמפרטורות נוחות. ירושלים 9—20, תל־אביב 12—21, חיפה 11—22, באר שבע 9—23, הגולן 6—19, נהריה 10—23, צפת 7—18, טבריה 10—22, נצרת 11—22, עפולה 8—24, שומרון 9—21, לוד 10—23, יריחו 10—25, עזה 13—22, אילת 16—27.

שערי הדולר

	שער הדולר	ההפרש בשקלים
יציג	1492.0	+8.4
נוסעים	1785.9	+10.0
שחור	1620	+30.0

בגליון זה 20 עמודים בצירוף מוסף בן 32 עמודים

250 מחיילי הכוח בסיני שיצאו לבתיהם ניספו בתאונת אוויר

מטוס הדי־סי־8 התפוצץ מיד לאחר שהמריא מניו־פאונדלנד

על חברת "ארו אייר" נאסר אשתקד בעקבות חקירה בארה"ב להתרחב ● 1783 ניספו השנה

צוותי חילוץ עברו אתמול בין שברי המטוס די־סי־8, שהתרסק לאחר המראה מנמל התעופה גאנדר שבניו פאונדלנד, האשר כל 250 נוסעיו ו־8 אנשי צוותו נהרגו. במטוס היו 250 חיילים אמריקאים שסיימו שירותם בכוח הרב־לאומי בסיני והיו בדרכם לבסיסם בקנטאקי ומשם לבתיהם לחופשת חג המולד. (תצלום אי־פי)

גאנדר, ניו פאונדלנד (אי־פי). מטוס נוסעים חכור, מסוג די־סי־8, שהסיע מקהיר חיילים אמריקאים שסיימו תקופת שירות בכוח הרב לאומי בסיני לבסיס בקנטאקי, התרסק אפוף להבות, לאחר שהמריא מנמל התעופה הבינלאומי גאנדר וכל 258 הנוסעים ואנשי הצוות שהיו בו נהרגו. בין ההרוגים 8 אנשי צוות המטוס.

פני החיילים היו מועדות לחופשת חג מולד בביתם, לאחר שסיימו מחזור־שירות בסיני שהחל ביולי השנה. הניספים היו מהדיביזיה המוטסת ה־101. הם יצאו לדרכם ביום ד' מקהיר, וערכו נחיתת ביניים לצורך תידלוק בקלן שבגרמניה.

המטוס השייך לחברת התעופה האמריקאית לטיסות שכר "ארו אייר" פגע בשטח מיוער במרחק כחצי קילומטר מנמל התעופה. התנפץ לחלקים קטנים וגופות הנוסעים החרוכות התפזרו בשטח. הקופסה השחורה של המטוס לא נמצאה עדיין, וסיבת האסון איננה ידועה. צוותי הצלה קנדיים חיפשו בהריסות המטוס, שהתפזרו בשטח המכוסה שלג.

כתב רשת סי־בי־אס מסר מפי עד ראיה בשטח, שהמטוס התפוצץ והאיר את השמים בהיותו "מעל צמרות העצים".

פקיד במשרד ההגנה של ארה"ב אמר, כי לא ידוע על התפוצצות כלשהי שאירעה במטוס וכי אין מקום לחשש שהיה זה מעשה חבלה. "ידוע לנו רק שהמטוס התרסק ונשרף".

המטוס מסוג די־סי־8־63 יצא מקו היצור לפני 18 שנים ומאז טס לא פחות מ־43 מיליון קילומטרים — אמר דובר של מפעל היצור מקדונל־דאגלאס. הוא עשה יותר מ־50 אלף שעות טיסה והיו בו 260 מושבים.

נגד פעולותיה של חברת התעופה לטיסות שכר "ארו אייר" שבבעלותה נמצא המטוס שהתרסק, התנהלה חקירה פדרלית מטעם מינהל התעופה של ארה"ב ב־1984. אותה עת הורו לה להפסיק את ביצוע תוכניות התרחבות שלה.

החברה קשורה בחוזה בהיקף כלל עולמי להובלת גייסות עם פיקוד התובלה הצבאית של ארה"ב בהיקף 13.8 מיליון דולר, שנחתם ב־1981. אותה שנה היא חידשה את פעילותה לאחר הפסקה של 27 שנים. הצי שלה מונה 17 מטוסי נוסעים.

עם התרסקות המטוס עלה מספר הניספים בתאונות אוויר ב־1985 ל־1783.

ראש הממשלה ושר הביטחון שיגרו אתמול מברק תנחומים לעמיתיהם בארה"ב. בהם הביעו תנחומים על האסון.

התק"ם סירב להגיש תלונה בפרשת בלאס; חשד שתרם למפלגת העבודה

המשטרה מחדשת החקירה ● בלאס נפגש עם אישים במפלגת העבודה

מאת יהושע מאירי, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

רשויות מס הכנסה בודקות חומר, שהועבר אליהן על־ידי גורמים שונים וביניהם גם מהמשטרה בעניין פרשת בלאס, בין היתר נבדקת פרשת תרומות, שהועברו על־ידי בלאס לגופים שונים. על־פי החשד הוציא בלאס קבלות "בגין יעוץ" שנתן לקונצרנים ההסתדרותיים ואת הכסף, שקיבל בעבור יעוץ זה, תרם כפי הנראה למוסדות, הקשורים למפלגת העבודה.

בעניין אחר, הקשור בבלאס, נודע, כי התנועה הקיבוצית המאוחדת סרבה להגיש תלונה במשטרה כדי שזו תוכל לחקור את פרשת בלאס הקשורה בתק"ם. המדובר באשר לערכן הממשי של הבטחונות, שנתן בלאס לתנועה הקיבוצית. חוקר בכיר במשטרה העלה אמש הערכה והיתה מאוד, כי יתכן, שלהנהלת התק"ם היה ידוע מראש, שלבטחונותיו של בלאס לא היה ערך. תיק החקירה בנושא זה הועבר לפני כ־60 יום ליועץ המשפטי לממשלה ואתמול הוחזר למשטרה ועל־פי חוות דעת בעניין זה תחודש חקירת הנושא.

במהלך חשיפתה של פרשת בלאס התק"ם נפגש איש העסקים דוד בלאס עם אישים בכירים במפלגת העבודה ומידע זה אומת על־ידי "הארץ" עם כמה גורמים. אתמול האשים יו"ר סיעת הליכוד, ח"כ חיים קופמן, כי בלאס איים על מפלגת העבודה, שאם לא תמנע הגשת תלונה נגדו על־ידי התק"ם, יחשוף פרשיות, הנוגעות לדרך בה הועברו תרומות מהקונצרנים ההסתדרותיים למפלגת העבודה.

דוברת מפלגת העבודה מיכל כהן מסרה אמש בתגובה, כי תפקידן של הרשויות המוסמכות לבדוק כל נושא מסוג זה והמפלגה נמנעת מלהגיב בעניין.

את תגובתו של איש העסקים דוד בלאס לא ניתן אמש להשיג וקיים קושי באיתור מספר הטלפון שלו.

צפוי שלב חדש בחקירת סחר הקרקעות; עשרות ייחקרו

ייתכנו מעצרים ● למשטרה ראיות על מעשי מרמה בפרשיות שטרם פורסמו ● עשרות חשדות של זיוף ומרמה טרם נבדקו

דקל ממתין לחקירתו ● ממליץ לחקור פרשיות בהן ערבים מכרו קרקע שאינה שלהם

מאת יהושע מאירי וראובן שפירא, סופרי "הארץ"

בימים הקרובים צפוי שלב חדש בחקירת הגלויה בנושא ההונאות בסחר הקרקעות בשטחים. בעקבות חומר רב, שנאסף בידי חוקרי המשטרה בחודשים האחרונים, יוזמנו לחקירה עשרות אנשים, ביניהם סוחרי קרקעות יהודים וערבים, מתווכים ובעלי תפקידים — רובם זוטרים — במימסד בתחומים הקשורים בצורות שונות לסחר הקרקעות. נראה כי ייעשו אף מעצרים.

בידי המשטרה עדויות וראיות לכאורה, הקושרות חלק מהאנשים למעשי מרמה, זיוף ואיומים. מדובר בפרשיות, שעד כה לא פורסמו וככל הידוע אינן קשורות לפרשיות, שבהן כבר נעצרו חשודים ואשר זכו לפרסום רב בכלי התקשורת.

גורם מוסמך הדגיש, כי מדובר בפרשיות מקומיות, שרובן אינן קשורות זו לזו ובהשרות לקשר למעשים פליליים של אנשים, שניצלו את מעמדם ותפקידם לצורך ביצוע עסקות בקרקעות. בידי המשטרה עוד עשרות רבות של תיקי חקירה בקשר להשרות מירמה וזיוף בסחר הקרקעות בשטחים, שעדיין לא הוחל בחקירה בהם בגלל עומס העבודה.

ל"הארץ" נודע, כי ב־1984 אולץ קצין משטרה, שחקר בפרשה, לפרוש מתפקידו. נימוקיו הרשמיים של אותו קצין שפרש היו בריאותיים, אך למעשה נבע הדבר מלחצים, שהופעלו עליו בעת החקירה.

עוד נודע, כי פרשה דומה של רכישת קרקעות החלה שנים אחדות לאחר מלחמת ששת הימים. חברה בת של הקרן הקיימת, בשם "הימנותא" עסקה אז ב"גאולת קרקעות" ביו"ש ועל־פי המידע ארעו כמה מקרים, שבהם היתה מעורבת במקרים בהם עוררו עובדים שמכרו אדמותיהם להגר לזרים אמריקה.

אתמול מסר השר בלי תיק מיכאל דקל אמש, כי הודיע למפכ"ל המשטרה שהוא מוכן להיחקר בכל עת, לדבריו, הוא ממתין עתה להזמנת המשטרה אך עד כה טרם פנתה אליו. דקל הוסיף כי לדעתו יש לחקור בפרשה עוד מתקופה קודמת, כשערבים עסקו במכירות קרקעות למדינה, קרקעות שאינן שייכות להם.

חרות קוראת לחקור בכל חשד לעבירה — גם אצל אנשי מערך

מגנה "שיטת הדיסאינפורמציה נגד תנועת ההתיישבות"

מאת אילן שחורי, סופר "הארץ"

מזכירות תנועת החרות הצי־דיוה אתמול את ההתבטאות המבויית לפרשת הקרקעות ביהודה ושומרון ומעצרם של מקורבי סגן השר מיכאל דקל. בסיום הישיבה נמסרה הודעה. בה הודגש, כי תנועת החרות מגנה את מסע ההכפשה וההשמצה נגד ההתיישבות ביהודה ושומרון ונגד סגן השר דקל.

בהודעה נאמר כי "זו שיטת הדיסאינפורמציה והחלפת השיטתיות, המוכרת מימים עברו ואשר נועדה להסית נגד הציבור ונגד תנועת ההתיישבות". "הסתה זו תיכשל ותוכה במסיתים" — נאמר בהודעה.

עוד נאמר בהודעת מזכירות חרות, בה נכח אתמול מיכאל דקל, כי שלטון החוק מחייב חקירה בהתאם לחוק. הודגש, כי מזכירות חרות מחייבת חקירה משטרתית בכל מקרה של חשד לעבירה וכל אחד הוא בבחינת זכאי כל עוד לא הוכחה אשמתו. על יסוד עקרונות אלה קוראת מזכירות חרות לחקירה נמרצת גם של העבירות הקשורות במקורבי המערך. "לא ניתן להם להתחמק מחקירה זו בין שהם נמצאים בארץ ובין שהוברחו לארצות מעבר לים" — צוין בהודעת חרות.

הטלוויזיה כמעט הושבתה עקב מחלוקת על ההתנצלות בפני דקל

פורת דרש התנצלות בראש מהדורת מבט בנוסח ממנו משתמעת אשמת מחלקת החדשות ● שמיר דורש לקיים חקירה

מאת לילי גלילי, סופרת "הארץ"

הטלוויזיה כמעט הושבתה אתמול על־ידי ועד העיתונאים. עורך מבט, מיכאל קרפין, כמעט הושעה על־ידי המנכ"ל בשל המחלוקת על שידור ההתנצלות בפני סגן השר דקל, בעקבות הידיעה ששודרה שלשום.

משך שעות ארוכות אתמול נמשכו התייעצויות קדחתניות עם המנכ"ל, מנהל הטלוויזיה, עורך מבט והכתב אבי בן־לוי, שהביא את הידיעה. בתחילה דרש המנכ"ל לשדר התנצלות בראש מהדורת החדשות, ואילו עורך מבט התנגד לנוסח שממנו תשתמע אשמה כל שהיא של מחלקת החדשות.

הנוסח הסופי שובץ במהלך המהדורה והושמטה ממנו המילה "כפי".

ועד העיתונאים בראשותו של רפיק חלבי גינה קשה את עמדת המנכ"ל בפרשה.

הידיעה כפי ששודרה שלשום, גררה תגובות קשות במחנה הליכוד. המנכ"ל לקח על עצמו לבדוק את נכונות הידיעה ולשקול אם יש לנקוט צעדים נוספים בפרשה.

שמיר דורש חקירה

נדירה מבנא סופרת "הארץ" מוסרת, כי שר החוץ ומ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר דורש, שהטלוויזיה תערוך חקירה יסודית ותבדוק כיצד קרה שהיא הטעתה את הציבור בפרסום הידיעה על דקל.

אבן פינה ביישוב עינב

ארנס: יש לנו זרם מזוכיסטי

מאת סופר "הארץ" בשטחים

"יש לנו במדינה זרם מזוכיסטי שחלק ממנו אינו מסוגל להשתלם עם ניסיונו לתקוף, להכאיב ואולי אף להשמיץ תוך גרימת נזק לכולנו" — דברים אלה אמר אתמול השר משה ארנס בטקס הנחת אבן הפינה למבני הקבע בהתנחלות עינב בשומרון.

השר ארנס הוסיף בנושא פרשיית הקרקעות, כי יתכן כי גם אצלנו יש אנשים שעברו על החוק אבל הניסיון להכפיש את כל מי שקשור למפעל ההתיישבות מצער מאוד וכל אחד מאיתנו חייב להוקיע את אותם מאמצים פסולים.

כתב אישום נגד גינדי — הבוקר

בקשה לעצרו עד תום ההליכים ★ ניסה לתאם גירסאות עם עדים

מאת צבי הראל, סופר "הארץ"

כתב אישום נגד הקבלן אברהם גינדי מראשון־לציון, יוגש הבוקר לבית המשפט המחוזי בתל־אביב. הפרקליטות תבקש מבית־המשפט לעצור את גינדי עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. בין הנימוקים, שהפרקליטות תבקש לשכנע את בית־המשפט לעצור את גינדי עד לתום ההליכים, הן ראיות לכאורה, המצביעות על כך, כי גינדי ניסה לתאם גירסאות עם כמה עדים, המעורבים בפרשה וחומרת העבירות בהן הוא יואשם.

פרקליטות מחוז המרכז מיהרה בימים האחרונים להכין את כתב האישום נגד גינדי מאחר שהבוקר מסתיימים עשרת הימים בהם הוארך מעצרו של הקבלן על־ידי צו של שופט.

מהדיון שהתנהל בשבוע שעבר בעניין מעצרו של גינדי, עולה כי הוא חשוד בעבירות הבאות: מירמה בנסיבות מחמירות, גניבה בידי מורשה, זיוף בנסיבות מחמירות, שיבוש הליכי משפט, בידוי ראיות והדחת עד.

שומרי סופר אילצו מכונית לרדת מהכביש

איפול מלא על פעילות חוקרי פרשת פולארד

מאת עקיבא אלדר וראובן פדהצור, סופרי "הארץ"

אנשי ביטחון אמריקאים, שליוו את שיירת המכוניות, אשר בה עלו השופט לשעבר אברהם סופר ומלוויו מתל אביב ירושלים, אילצו מכונית של צוות טלוויזיה אמריקאי לרדת מן הכביש. דובר משרד החוץ בוואשינגטון, שנתבקש להגיב על ידיעות בנושא זה, הדגיש כי אנשי הביטחון האמריקאיים מילאו את תפקידם כיאות, כאשר גרמו לירידת המכונית מהכביש.

"יש להצטער על כך שהתקרית אירעה, אולם אנשי הביטחון פעלו בתיאום מלא עם נוהלי הביטחון הנהוגים אצלנו", הבהיר דובר הסטייט דיפרטמנט בשיחה עם עיתונאים.

חקירתם של שלושת הישראלים הקשורים לפרשת פולארד החלה אתמול בת"א הרחק מעיני התקשורת.

יעדי החוקרים האמריקאים

נראה כי יעדיה המרכזיים של המשלחת האמריקאית הם שניים: להגיע להערכה מדוייקת ככל האפשר של הנזקים שנגרמו לארה"ב בעקבות הפרשה, ולאסוף עדויות ומיסמכים, שיסייעו לתביעה במשפטם של בני הזוג פולארד.

העמדתו של השופט לשעבר אברהם סופר בראש המשלחת האמריקאית, שנעשתה על־ידי שר החוץ האמריקאי, ג'ורג' שולץ, נועדה לנטרל במידת האפשר את נציגי משרד המשפטים האמריקאי ונציגי שירותי הביון האמריקאיים ולאפשר לדרג המדיני האמריקאי הבכיר לשלוט בפעולותיה של המשלחת. מינויו של סופר מתיישב גם עם האינטרס של הדרג המדיני האמריקאי, המבקש לסיים את הפרשה במהירות.

חקירת הישראלים המעורבים תימשך כמה ימים וייתכן כי בסיומה תתפרסם הודעה.

מספר עובדי הציבור ירד ב־26 אלף

מספר המועסקים קוצץ לרמה הנמוכה ביותר זה שנים

שכר כלל השכירים במשק ירד ב־20.7% ● שכר העובדים בשירות הציבורי ירד עד ספטמבר ב־31%

מאת שלמה מעוז, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בראשונה זה שנים פעלה ממשלה בישראל כפי שהוליכה בתחום כח האדם בשירות הציבורי. בשלושת החודשים הראשונים לתוכנית הכלכלית לייצוב המשק ירד מספר השכירים בשירות הציבורי ב־26,000 איש — והגיע בספטמבר ל־415,000 איש — הרמה הנמוכה ביותר זה שנים רבות. לעומת זאת בשאר הענפים היה גידול של 7,700 שכירים. כך שסך הכל השכירים במשק ירד בשלושת החודשים הראשונים לתוכנית הכלכלית ב־18,300 איש.

השכר של כלל השכירים ירד במשך שלושת החודשים הראשונים ב־20.7% אולם, אף השכר של העובדים בשירות הציבורי, שבו היו מירב הפיטורים, ירד עד ספטמבר ב־31 אחוזים. עולה מנתונים רשמיים שפורסמו אתמול.

מתרחבת העסקתם של מורים בבתי"ס על־יסודיים על בסיס חוזה אישי

בעיקר במקצועות טכנולוגיים ★ יו"ר ארגון המורים: אוי למערכת שמתבססת על חלטורה ★ מזכ"ל הסתדרות המורים: תופעה חיובית מאוד

מאת נילי מנדלר

תופעת העסקת מורים בבתי"ס על־יסודיים, על בסיס חוזה אישי בשכר ובתנאים מועדפים, והחורגים מהסכמים הקיבוציים של ארגוני המורים, מתרחבת. מדובר במאות מהנדסים, הנדסאים ובוגרי סגל אקדמי במוסדות להשכלה גבוהה, המשמשים גם כמורים.

הפניות אליהם מצד מנהלי בתי־ספר על־יסודיים באות בשל מחסור בכוח אדם בעיקר במקצועות הטכנולוגיים המתוחכמים כאלקטרוניקה, מיחשוב וכו', הוא ועיבוד נתונים אוטומטי וכן במקצועות המדעיים.

חלק מהמהנדסים או ההנדסאים עוסקים משרה או יותר בהוראה וחלקם ממשיך לעבוד בתעשיה או באוניברסיטאות, ולפי במסגרת מה שמוגדר כ"עבודה צדדית".

בתגובה אמרה יו"ר ארגון המורים העל־יסודיים, שושנה בייאיה: זו הוכחה חותכת לטענותינו שמורים אקדמאים עוזבים את המערכת. ההעסקה על בסיס חוזה אישי יוצרת מצב של איפה ואיפה ותגביר את הבריחה ממערכת החינוך. מצד שני אנשים, שעובדים בבתי הספר במסגרת חלטורה, גורמים לתחלופה רבה של מורים ואוי למערכת, שמתבססת על חלטורה. מזכ"ל הסתדרות המורים, יצחק ולבר אמר: בעיני תופעה זו היא חיובית מאוד, משום שמדובר באנשים שבאים מהתעשיה והידע שלהם מעודכן.

שוק ההון

עליה ל"שחור"

מימוש רווחים בבורסה

מאת יהודה שרוני, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ביקוש מוגבר לדולר השחור העלה את מחירו בלילנבלום ב־30 שקל. ביקוש זה הינו אחד הסימנים לביקוש המוגבר להשקעות דולריות. גם הדולר היציג פחות אתמול בשיעור גבוה מהרגיל. הרכישות באפיקי ההשקעה הדולריים באו בחלקם על חשבון ההשקעה במניות.

בשוק המניות בבורסה הורגשה אתמול תנועת מימוש רווחים גרובת מצד הסוחרים.

ערך את העמוד: בועז שפירא

קופת חולים ייבאה 50 סוגי תרופות אך אין לה הכסף כדי לשחרר אותן מהנמל

עלות התרופות בשוק הפרטי גבוהה פי 3 מערכן כשהן נרכשות במרוכז על־ידי הקופה

מאת יפעת נבו, סופרת "הארץ"

כ־50 סוגי תרופות, בערך של 5 מיליון דולר, המיועדות לקופ"ח הכללית, עומדות זה כמה חודשים במחסני ערובה בנמל ולא ניתן לשחררן משום שלקופה אין כסף לפדותן. חלק מהתרופות הן חסרות תחליף וחיוניות ביותר. ולכן נאלצת קופ"ח לאפשר למבוטחיה להצטייד בבתי מרקחת פרטיים תמורת החזר מלא של ההוצאות. עלותן של תרופות אלו בשוק הפרטי גבוהה פי שלושה מערכן של התרופות הנרכשות במרוכז על־ידי הקופה.

אחת התרופות החיוניות היא קאפוטן המגיעה בטבליות של 25 ו־50 מ"ג. תרופה זו מיועדת לטיפול ביתר לחץ דם ואי ספיקת לב וצרכניה הם חולים כרוניים. עלות 90 טבליות בשוק הפרטי היא 209,580 שקל. אילו יכלה הקופה לספק את התרופה באמצעות בתי־המרקחת שלה היתה ההוצאה מסתכמת כרבע מסכום זה.

תרופה נוספת היא ויכרום במשאף לחולי אסטמה. עלות התרופה לחודש מגיעה ל־78,315 בשוק הפרטי.

שר הבריאות, שיגר אתמול מכתב ליו"ר הנהלת קופ"ח בן אישר, כי הקופה לא חייבת כסף כלשהו למשרד הבריאות בגין אישפוז או צריכת שירותים. בהנהלת קופ"ח הביעו תמיהה מדוע מעכב האוצר את העברת 10 מיליון הדולר שהיו אמורים להגיע אליה על־פי החלטת הממשלה.

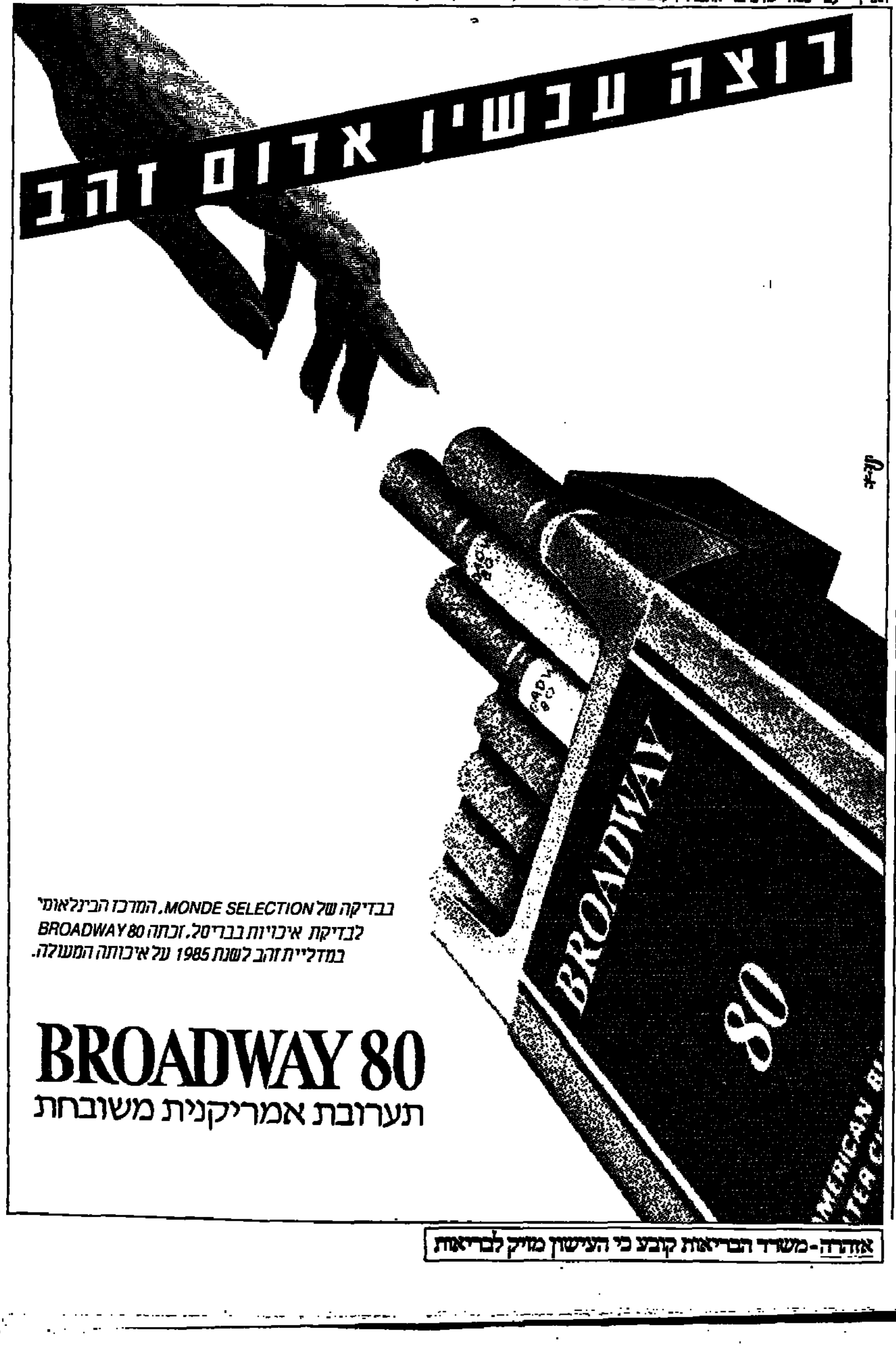

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

هكذا من الأصل

ראיתי שמעתי

מיאמי בייץ׳! הם באים!

בימים של קיצוצים וקיצוציס תיסיון למנוע הוצאות מקופה הציבורית, נוהגים במפלגה הליבר־לית אחרת. בימים אלה יוצאת משלחת של שבעה חברי מפלגה לוועידה השנתית של הציונים הכלליים במיאמי בייץ׳, גוף שאינו פעיל לאורך כל השנה.

שבעת הליבראלים יצאו על חשבון כמה קופות ציבוריות, בהתאם לעיסוקו של כל אחד. בין היוצאים מרדכי דיין מנכ״ל הקרן הקיימת, שלמה להט, ראש עיריית תל־אביב, אריה דולצ׳ין יו״ר הסוכנות היהודית, צבי רנר היקטור שקרבני, מאיגוד העובדים במפלגה, חבר־הכנסת שרה דורון ומנחם גולדשטיין.

אחד הנושאים שידונו בוועידה יהיה האיחוד בין הליבראלים לחירות. דווקא בימים בהם התרחק האיחוד ושניים מחברי המשלחת (להט ודולצ׳ין) הודיעו שהם פור־שים מהמפלגה.

אילן שחורי

זה לא אנחנו

עיריית תל־אביב מפיצה בין גבעוניה ופקידיה לקט קטעי עי־תונות העוסק בפעילות העירייה ובבכיריה. באחרונה, באורח פלא, נעדרו מהלקט שתי כתבות ביקור־תיות, החבות־היקף אודות חבר־הכנסת דב בן־מאיר, ממלא מקום ראש עיריית תל־אביב, שפורסמו ב״העולם הזה״. האם צנזור הלקט?

בני כהן, דובר העירייה אומר: ״הלקט איננו כולל את כל הפרסו־מים אודות אישים בעירייה ואת עקב מגבלות תקציביות. הלקט לא צונזר וההחלטה על אי־הכללת הכתבות נפלה אצל החברה ה־מפיקה אותו.״

אריה צוקר (מפ״ם), חבר מועצת העירייה גורס כי בלקט ישנם ״שמנצנצים״. שאין כל סיבה שיתפרסמו ומתוך שדווקא כתבות ביקורתיות מחליטים לגנוז.

חיים הנדוורקר

מלח לממשלה

בסיום ביקורו של ראש ה־ממשלה, שמעון פרס, במפעלי ים המלח בעין־בוקק אתמול, הוענק לו מגן עשוי מלח מידי מנכ״ל המפעלים אריה שחר.

פרס הרים את המגן והבטיח כי יניח את המגן על שולחן ה־ממשלה ״לא יזיק לממשלה קצת מלח,״ סבר.

איתן רבין

תערוכת בולים לזכרו של רב־חובל

תערוכת בולים מיוחדת לזכרו של רב־חובל אמנון שטרנברג ז״ל, נפתחה השבוע במוזיאון הימי הלאומי בחיפה. התערוכה נערכת לציון יום השנה החמישי לפטירתו של רב־החובל שנספה באסון ״מצדה״, החל בימים אלה.

עם מותו, החליטה משפחתו לתרום את אוסף הבולים שלו למו־זיאון, שהקים מדור בולאי על שמו. בתערוכה מוצגים כשלוש מאות בולים שהופיעו בחמישים מדינות, לזכר נוסעים וחוקרים שהפליגו בימים ובאוקיאנוסים וה־גיעו לארצות לא־נודעות.

בין האישים שהונצחו בבולים בתערוכה: ואסקו דה גאמה, שה־קיף את יבשת אפריקה בשנת 1498 והגיע לכלכותה שבהודו. אורנה ניידפלר, הממונה על התערוכה, מסרה כי המוזיאון הימי רואה באוסף שנתרם נכס חשוב המעשיר באורח משמעותי את אוצרותיו.

חיים גלאון

החבר׳ה לא הכזיבו

״גם אנחנו במועדון תקליט הזהב״, כך יכול הסניף הישראלי של חברת סי.בי.אס להודיע ל־מפיקיו של הזמר האמריקאי ברוס ספרינגסטין. עד עתה נמכרו בישראל 20 אלף עותקים מתקליטו ״נולד באמריקה״.

תקליט הזהב יעשה את דרכו אל הזמר כבר בשבוע הבא. על הופעות בארץ עוד אין מה לדבר מכיוון שרק לפני זמן קצר סיים ספרינגסטין סיבוב הופעות שגרם להיסטריה בכל מקום בו הופיע.

ש.ברעה

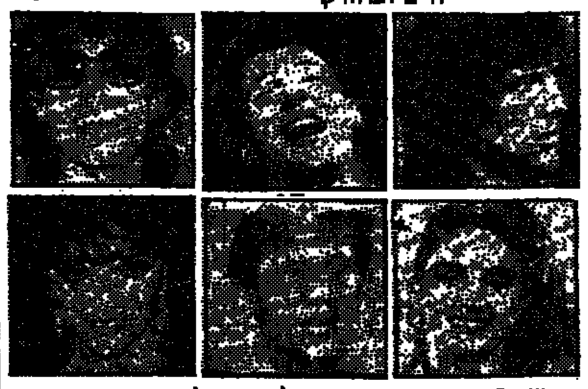

באירה״ב פורסמה רשימה של 12 בעלי השפתיים היפות ביותר. בשכל זוג שפתיים זוכה גם בפרוזה, כמו שפתיו של סילוסטר סטאלונה שזכו ה״ראמבו־סקסיות״ ביותר או ברוס ספרינגסטין (המכונה ״הבוס״) שזכו ה״בוסיות״ ביותר. בין האחרים, מדונה, ברוק שילדס, מיק ג׳אגר וג׳ואן קולינס. ה״שושל־תית״ ביותר. (תצלום איי.פי).

בעריכת עירית רוזנבלום

ישראל תקבל כנראה ב־1987 מארה״ב כ־3 מיליארד דולר

בכחצי מיליארד פחות מהסכום שביקשה ★ החלק השני של הסיוע הנוסף בסך 750 מיליון דולר יימסר בראשית השנה הבאה

מאת צבי בראל

שליח ״הארץ״ בארה״ב

ישראל הגישה אתמול את רשימת צרכיה לסיוע אזרחי וצבאי לשנת 87. הרשימה כוללת סיוע צבאי בסך 2.2 מיליארד דולר בתחום הצבאי ו־1.3 מיליארד דולר בתחום האזרחי. אך על פי סכומים מוקדמים שהושגו בדיונים בין ישראל לארה״ב סוכם כי הסיוע האזרחי לא יעלה על 1.2 מיליארד דולר והסיוע הצבאי יעמוד על 1.98 מיליארד דולר (סכום שהותאם לע־לית האינפלציה האמריקאית מן השנה שעברה). ישראל מקווה כי במועד קרוב תועלה שוב הבקשה להקטין את שיעורי הריבית המשול־מת על הלוואות שניתנו בעבר ובכך תוכל ישראל לחסוך עוד כ־530 מיל־יון דולר לשנה. הצעה לדיון בנושא זה הוסרה מהפרק בוועדת הכספים של הסנאט, שכן אישורה עלול לגרום להריגה מתקרת התקציב האמריקאי כפי שהותוותה בידי הממשל. סיבה נוספת, היא החשש שפרשת פולארד היתה מונעת אישור ההצעה, וזו היתה נרשמת כבשלון לתומכי ישראל. ישראל תקבל בתחילת השנה הבאה את חלקו השני של הסיוע הנוסף בסך 750 מיליון דולר. אישור על כך התקבל עוד בשנה שעברה.

הצעיר שנורה ברחוב ניל״י בירושלים מוחש לבית החולים (צילום: רוזמים ישראלי)

פורץ נורה בביטנו בעת שפרץ לדירתו של קצין משא״ז ב״ים

(ע). צעיר, בן 22, המוכר למשטרה, נורה ונפצע שעה שפרץ לדירתו של קצין מתנדב במשמר האזרחי, בקריית שמואל בירושלים.

אמש סמוך לשעה 8 בערב חדרו שני צעירים לביתו של אבי פיליפסון, קצין מתנדב במשמר האזרחי בירוש־לים בדרגת רב־פקד.

אחד הפורצים היכה בקצין בראשו ובצלעותיו במכפתיים ובפטיש עשוי פלסטיק שהחזיק ברשותו. קצין המשמר האזרחי שלף אקדח שהיה בר־שותו וירה לעבר הפורץ שתי יריות. הצעיר נפצע ברגלו ובביטנו. חברו נמלט מן הדירה.

על גופו של הפורץ הפצוע נמצאו מספר תכשיטי זהב, שיתכן שנגנבו מדירה אחרת. הפורץ וקצין המשמר האזרחי הועברו לבית החולים שערי צדק לקבלת טיפול רפואי. הפורץ הועבר לחדר הניתוחים.

המשטרה: אנו מחכים להחלטת זמיר בדבר החשד נגד בנק הפועלים

מאת סופר ״הארץ״

דובר המשטרה הגיב על הידיעה שפורסמה אתמול ב״הארץ״ ואשר בה נאמר כי החקירה נגד בנק הפועלים בחשד שהבנק ביצע עבירות פליליות במטבע חוץ הופסקה מאחר שלמעלה משישה חודשים מתעכב היועץ המש־פטי לממשלה במתן חוות־דעתו באשר להמשך החקירה.

בתגובתו אמר דובר המשטרה כי לאחר בדיקה ראשונית של התלונה נגד בנק הפועלים התעוררה במשטרה השאלה אם מהות העבירות המיוחסות לבנק מצריכה חקירה משטרתית או אם בנסיבות העניין ראוי שהנושא יטופל על־ידי בנק ישראל במסגרת הסמכויות הנתונות לבנק ישראל לפי חוק הפיקוח על המטבע וחוקים נוס־פים. בשאלה זו נערך בירור בהשתת־פות נציגים של משרד המשפטים, המשטרה ובנק ישראל. המסקנות הו־עברו אל היועץ המשפטי לממשלה שראה צורך לערוך בירור נוסף בקרב גורמים אחרים המופקדים על פי החוק על היבטים שונים של נושא זה. בשלב זה, המשטרה ממתינה לסיום הבירור ולמתן החלטתו של היועץ המשפטי לממשלה בדבר המשך הטי־פול בנושא.

דובר המשטרה מדגיש כי אין שום אמת גם בטענה שגורם פוליטי כלשהו התערב בחקירה בנושא בנק הפועלים, להוציא התבטאות פומבית של אנשי ציבור.

עמוס אהרוני איש העסקים שעזב לארה״ב מסרב להיפגש עם עיתונאים

מאת שלמה שמיר

סופר ״הארץ״

עמוס אהרוני, איש העסקים הישראלי שהסתבך, עזב את ישראל והגיע לפני כשבועיים לניו־יורק, סירב להפגש עם סופר ״הארץ״.

סופר ״הארץ״ יצר קשר עם אהרוני באמצעות משרד חברת הנסיעות מנסור, העוסקת בארגון טיולים לנכים. משרד זה היה בעבר משרד הנסיעות טורי, בבעלותו של עמוס אהרוני. פקידה במשרד מקבלת הודעות בעבור עמוס אהרוני וכפי הנראה משמש המשרד לאהרוני בסיס בניו יורק. להודעות שהשאיר סופר ״הארץ״ לאהרוני, לא ניתנה תשובה ואתמול אמר פקיד בשמו של אהרוני, כי הוא מסרב להפגש עם עיתונאים.

מיסיונרים רוצים לקלוט בפינלנד את יהודי ברית־המ׳

מאת שאול צדקא

סופר ״הארץ״ בבריטניה

לונדון (מיוחד ל״הארץ״). אגודות משיחיות נוצריות בסקנ־דינוויה ובבריטניה, הקימו בשנים האחרונות ״מרכזי קליטה״ בפינ־לנד לצורך איכסונם של ״מאות אלפי יהודי ברית־המועצות״ ש־קבלו אשרות יציאה לישראל.

האגודות ״נבואה־היום״ ו״פול גוספל אינטרנשיונל פלושיפ״ העמידו את כל חבריהם במצב הכן לקראת הגירה היהודית המתנית. אגרו כמויות ענק של מזון והכינו את כל בתי־האב שלהן למען איכ־סונם של העולים שלא יימצא להם מקום במחנות הקליטה.

בראש מרכזי הקליטה עומדים ד״ר קליפורד היל ומייקל פנמן ג׳ונס. האחרון אמר אמש ל״הארץ״ כי אנשיהם ערוכים לקליטתם של 2 מיליון יהודים לא רק בפינלנד ״אלא אף בארצות אחרות הגובלות בבריה״מ״. האיש העומד מאחורי הקלעים של מבצע זה הוא סטיב לייטל הפעיל בכמה אגודות חזי היום בירושלים.

פרופ׳ יהודה נגני, מרצה באוני־ברסיטת תל־אביב, ראה במו עיניו את התכונה הפינית לקראת העל־יה היהודית בעת ביקורו בהל־סינקי לפני פחות משנתיים. ״הם מכינים מקומות מקלט, מחסני מזון ורשימות כתובות וסבורים כי ההגירה תתרחש במהרה. הם הקימו תשתית למחנות קליטה למענם של המונים שיחצו את הגבול״.

הדולר ירד

לונדון (אי־פי). שער הדולר ירד אתמול לעומת המטבעות האירופיים ולעומת היאן היפני.

הלי״ש התחזקה לעומת הדולר האמריקאי משיעור 1.4112 דולר שלשום לשיעור 1.4395 דולר אתמול. המארק הגרמני משיעור 2.5450 מארק לדולר לשיעור 2.5225 מארק לדולר.

בטוקיו ירד אתמול שער הדולר מ־203.7 יאן ל־202.8 יאן.

מחירי הנפט התאוששו אתמול במקצת לאחר ירידה תלולה (קרוב ל־4 דולר לחבית) ביומיים הקודמים, אך עדיין היו נמוכים במידה ניכרת.

מומחים כלכליים אמרו כי אחת התוצאות האפשריות בהודעת ארגון ארצות אופ״ק כי לא יצמצמו עוד את תפוקת הנפט כדי לתמוך במחירו, תהיה הוזלת דלק ההסקה והבנזין, אך אין לצפות להוזלות גדולות לצרכנים בחודשים הקרובים.

NON-RESIDENT AMERICAN UNVERSITY DEGREES

It is possible – *it is honestly possible* – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. John Bear, 9301 N. Highway 1, Suite 898 Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

זכו בפיס

בהגרלת ה״פיס״ מצטבר של מפעל הפיס מס׳ 50/85 שהתקיימה ביום 12.12.85 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 120.000.000 שקל זכה המספר 137848

כדור המזל לא עלה בגורל והפרס המצטבר בסך 240.000.000 שקלים עובר לשבוע הבא.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 440.000.000 שקלים (כולל צבירה).

בסך 6.000.000 שקל זכה המספר: 795801.

בסך 3.000.000 שקל זכו המספרים: 267846; 713208.

בסך 180.000 שקל זכו המספרים: 007356; 015951; 022303; 035734; 059537; 075993; 092068; 125665; 213297; 218459; 242332; 268833; 313599; 359281; 371818; 373631; 381554; 381777; 463092; 495988; 510770; 555921; 586452; 623840; 640525; 667956; 686555; 772094; 808172; 820954; 828347; 889058.

בסך 90.000 שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 3484; 6161.

בסך 15.000 שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 002; 293.

בסך 9.000 שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 349; 637; 656.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 1 זכו בסך של 1.500 שקל.

בסך 3.000 שקל זכו המספרים התלת־ספרתיים: 021; 082; 194; 196; 201; 210; 238; 276; 287; 355; 360; 380; 422; 458; 463; 479; 480; 611; 622; 751; 774; 854; 871; 876; 886; 947.

בסך 1.500 שקל זכו המספרים הדו־ספרתיים: 05; 10; 13; 14; 19; 21; 22; 35; 42; 43; 46; 48; 54; 55; 65; 69; 74; 76; 82; 88; 93; 96; 97.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

עם **משפחת בוסקלה** אבלים

בהילקח הבן

עזרא ז״ל

ממשפחות לישנסקי, חיפה

היידן בלונדון

הערב בטלוויזיה, ב־11.55, סי־פור ביקוריו של היידן בלונדון. יחסיו עם האמרגן והמו״ל סלו־מון, וביצוע בכורה עולמי של הסימפוניה מס׳ 104 שלו בעי־בוד סלומון לששייה.

המנחה הוא נגן הצ׳מבלו וה־מנצח הבריטי הנודע כריס־טופר הוגווד. ואתו מנגנים חברי רביעיית סלומון ואמנים אורחים.

התוכנית היא אחת מסידרה של אחת־עשרה תכניות מוסיקה – כנות אמן ומופעים – שהופקו בשנים האחרונות ע״י המרכז למוסיקה, ירושלים, ושודרו כ־בר בבריטניה, אוסטרליה, שב־דיה ודנמרק.

ממי יקרה שלנו

אוגניה (סניורה) ברק

איננה

הלוויה תתקיים היום יום שישי א׳ בטבת תשמ״ו, 13.12.85 בשעה 11.00 לפנה״צ, בבית העלמין כפר סמיר חיפה. השער הראשי.

המתאבלים:
בעלה – חיים
בניה וכלותיה – זקי ודיטה ברק – חיפה
יוסף ואסתר ברק – צרפת.
נכדיה, נינים וכל בני המשפחה.

לחברנו

משה קוכמן

השתתפותנו הכנה בצערך העמוק על פטירת

אביך ז״ל

ותנחומינו לך ולכל בני המשפחה

מבקרת הסוכנות היהודית
וההסתדרות הציונית העולמית
וחבר העובדים

לחן ובני סליטרניק

אתכם באבלכם

על פטירת

אמכם

מכל עובדי אי אי טי בע״מ

רותי אבן שלנו

איננה

הלויה תתקיים היום יום שישי, א׳ בטבת תשמ״ו 13.12.85 בשעה 12.00, בבית העלמין של רמת־השרון, בצומת מורשה

נפגשים בשער בית־העלמין.

המשפחה והחברים

השופט שמגר נועד במצרים עם שופטים מתוניס ולבנון

בישיבת הנהלת האגודה הבינ״ל של בתי־המשפט העליונים שהיתה בקהיר

מאת גדעון אלון

סופר ״הארץ״

נשיא בית־המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, נפגש השבוע במצרים עם שופטים בכירים ממדינות שאינן מקיימות יחסים דיפלומטיים עם ישראל, ובהן תוניסיה, לבנון ופולין. לסופר ״הארץ״ נודע כי הפגישות התקיימו במסגרת ישיבת הנהלה של האגודה הבינלאומית של בתי־המשפט העליונים, שהתקיימה בקהיר במשך שלושה ימים.

גם עיראק חברה בהנהלת האגודה הבינלאומית של בתי־המשפט, שמאגדת בתוכה כ־60 מדינות, אולם נציגה לא השתתף בכינוס. הדיונים הוקדשו להכנת הקונגרס הבא של האגודה הבינלאומית שיהיה בדצמבר הבא בתוניס.

במשך ימי הדיונים, שהוקדשו כולם לנושאים משפטיים, היו כל השופטים מצרפת, בלגיה, שבדיה, יוון, קפריסין, פולין, לבנון, מצרים ותוניסיה, אורחי ממשלת מצרים ; משום שסגן נשיא האגודה הוא נשיא בית־המשפט העליון של מצרים, הם ערכו סיורים מאורגנים במצרים ובארוחות ערב רשמיות השתתפו כמה אישי ממשל מצריים, ביניהם שר המשפטים של מצרים.

הפנטאגון: נמכור למצרים עוד 36 טנקים מ־60־אי־3

אושר לסעודיה לשאת ולתת עם יצרן אמריקאי על שרותי תחזוקה לאף־15 שלה

וואשינגטון (אי־פי). משרד ההגנה של ארה״ב הודיע אתמול לקונגרס כי אישר את מכירתם למצרים של 36 טנקים מסוג מ־60־אי־3, וכן אישר לסעודיה לשאת ולתת על עיסקה הרכה עם יצרנית אמריקאית, לשי־רותי תחזוקה למטוסי אף־15 שברשו־תה.

בהתאם להודעת הפנטאגון בקונג־רס, היקף העיסקה עם מצרים הוא בשיעור 68 מיליון דולר. ארה״ב מכרה למצרים יותר מ־400 טנקים מסוג מ־60 מאז שנת 1980. בהודעה נאמר עוד: ״מצרים חזקה ובלתי תלויה תהיה מסוגלת להשתתף בתהליך השלום המזרח תיכוני ולהתנגד להתבגלויות תיזוק של בנות החסות של בריה״מ באיזור״.

מכירתם של שירותי תחזוקה ואר־גון לצי המטוסים מסוג אף־15 שבידי סעודיה ״תפגין את נכונותה המוכחת של ארה״ב לתמוך במאמץ הסעודי לשפר את ביטחונה של המדינה באמצעות מודרניזציה של כוחותיה״. סעודיה רכשה 80 מטוסי אף־15. בקשותיה לרכוש מטוסים נוספים מסוג זה נדחו בקיץ שעבר.

השבועון הבריטי ״ניו סטייטסמן״:

40 מעשי ריגול לטובת ישראל נרשמו בארה״ב

מאת שאול צדקא

סופר ״הארץ״ בבריטניה

לונדון (מיוחד ל״הארץ״). בארצות־הברית נרשמו בעבר כ־40 מקרים של ריגול למען ישראל. באחד מהם, היה מעורב ולמען שפירו אשר בסוף שנות ה־60 הבריח אורניום מעשר מחברה בפנסילבניה, לטובת הפרויקט ה־גרעיני הישראלי, שהיה באחריותו של שמעון פרס. האף־בי־איי הגיש תביעה נגד שפירו. אולם השלטונות החליטו להעלים עין מן המקרה.

השבועון הבריטי ה״ניו סטייטסמן״ המוסר על כך בגליונו החדש, כותב גם כי השאה של איראן נהג למנן פרויקטים ישראליים להם סירבו האמריקאים למצוא מקורות כספים. מסמכים של הסי־איי־איי מגלים, כי הוא השקיע בהקמתו של צינור הנפט אילת־אשדוד וכי ישראל ביקשה ממנו למנן עריכת שינויים בטילי ״הרפון״ האמריק־אים, כולל הרכבה של ראשי חץ גרעיניים עליהם, מבלי לגלות זאת באוזני וושינגטון.

השבועון מוסיף כי במהלך המהפכה המוסלמית באיראן, נתגלו בשגרירות ארה״ב בטהרן מסמכים המתונים בעברית, דבר המעיד לדעתו על העובדה שפעולות הביון האמריקאי במזה״ת הונהגו על ידי המודיעין הישראלי זה ״שוטר״.

בוועידת הפיסגה הצרפתית־אפריקאית:

שוב נפוצה שמועה על חידוש קשרי ישראל־חוף השנהב

מאת יואב טוקר סופר ״הארץ״ בצרפת

פאריס (מיוחד ל״הארץ״). בשולי ועידת הפיסגה הצרפתית־אפריקאית הנערכת עתה בפאריס שבו ונפוצו אמש שמועות בדבר הודעה קרובה על חידוש היחסים הדיפלומטיים בין ישראל לבין חוף השנהב.

הערכות בדבר נכונות הנשיא פליקס הופואה־בואני לכונן מחדש קשרים עם ישראל נשמעות כבר תקופה ארוכה. במקביל להערכות דו־מות בדבר אפשרות מיסמוך רשמי של היחסים (הקיימים בפועל בשורות אפריקה השחורה) בין ישראל לבין טוגו, קאמרון גאבון וגיניאה.

נודע, כי בשולי הדיונים הרשמיים של הפיסגה ובאורח ״דיסקרטי ככל האפשר״ פעילים בימים האחרונים אישים ישראליים במגמה להאיץ בתוך ליך חידוש היחסים עם הבירות של אפריקה הפראנקופונית; ואולם משקי־פים הבקיאים בהקשר זה על המסורת הארוכה של שמועות ושמועות־שכנגד אודות חידוש יחסים המבוזבזים כביכול ״מעבר לדלת״, ואף על פי כן לא יוצא אל הפועל.

ראש הממשלה שמעון פרס הביע בהקשר זה לפני שבועות אחדים במהלך ביקור בפאריס מורת רוח: ראש הממשלה התבטא או בלגלוג־מה וקבל על שי״ם המבטיחים ויש המתייחסים לדבר בשמם של מכבירים, אך דבר לא קורה...״

תמונות בכ־10 מיליון לי״ש נשדדו מחווילתו של מנטן

מאת שאול צדקא

סופר ״הארץ״ בבריטניה

לונדון (מיוחד ל״הארץ״). קבוצה של המישה אנשים מזוינים שדדו אור ליום חמישי את חווילתו של המיליונר ההולנדי הבאצי פיטר מנטן ברפובליקה של אירלנד.

הם נטלו עמם 20 ציורים יקרי־ערך שעל פי ההשערה היו שייכים ליהודים בפולין שניספו בשואה. לא לפני שהתגברו על שומרת הבית ועל הנגן. הם הסיעו במכוניתם את הנצי הגר־מנת שערכם נאמד בכעשרה מיליון לי״ש לפחות.

מנטן קנה את אחוזתו בחבל ווטר־פורד, עוד לפני שנורון ל־10 שנות מאסר בבית משפט בהולנד, לאחר שנמצא אשראי למותם של יהודים בפולין ב־1941. בזמן שהותו בכלא, ניהלה גרושתו את הבית והאירגון היא התקינה בו מכשירי אזעקה וצי־לום. כאשר השתחרר הקנה מן הכלא לאחר שריצה שני שלישי מעונשו, ביקש לבלות את יתרת חייו באותו בית. אולם פעולות מחאה של יהודי אירלנד שנערכו זמן קצר לפני ביקורו של נשיא המדינה חיים הרצוג בדבלין הביאו את הממשלה להפעיל חוק הגירה ישן ולאסור את כניסתו.

צרפת דחתה בקשת אזרח ישראלי ל״מקלט מדיני״

מרדכי גרין ומשפחתו נצטוו לצאת מהמדינה תוך 30 יום ★ אשתו: הבקשה היתה ״רק תרגיל שהציע עורך דין״

מאת יואב טוקר סופר ״הארץ״ בצרפת

פאריס. (מיוחד ל״הארץ״). ישראלי המתגורר בצרפת זה כארבע שנים, ושרת לדבריו כקצין בחיל התותחנים בצה״ל, פנה באחרונה לרשויות הצר־רה הצרפתיות בבקשה לקבל ״מקלט מדיני״ על רקע ״סירוב לשרת בצבא הכיבוש״. בקשתו לקבל מעמד של פליט מדיני נדחתה השבוע והשל־טונות הצרפתיים הורו למשפחה לצאת את גבולות צרפת תוך 30 יום.

מרדכי גרין, רעייתו יפה ושלושת ילדיהם שנולדו בישראל מתגוררים מאז 1981 בעיר רואן שבמערב צרפת. יפה גרין הבהירה אמש בשיחה טלפונית כי הבקשה שוגשה בעלה לקבלת מקלט מדיני ״לא היתה רצינית, אלא רק תרגיל שהציע עורך הדין״, בכדי להסדיר למשפחה הארכה של רשיון השהות בצרפת. היא הסבירה כי כל בני המשפחה ״אוהבים מאד את ישראל״ וטענה כי רבים מן הפרטים שפורסמו אודותיהם אינם מדוייקים.

על־פי דיווח שפירסם העיתון ״ליבראסיון״, נדודת המשפחה בזה שש שנים בין ישראל, איטליה, צרפת ובלגיה, בין היתר. סעו העיתון, הסתבך גרין בתמימותו בעיסקת חו״ל קטנה. הורשע בדין וריצה שנת מאסר בכלא הצרפתי. באחרונה הוד־תקעו בני המשפחה ברואן, שם הציע מרדכי מישרה של חשמלאי במפעל מקומי.

שיחת היום / ירח טל

עם: אריה סלע, חקלאי בכפר תבור

על: עצירת הגשמים

הקרקע סדוקה כמו בקיץ

החורף מבהיל לנו ימים בלי גשם לפחות עד יום שני. אתה מאמין לזה?

הפעם אני מקווה שהוא טועה. אך תמיד קורה שהוא טועה לרעתנו. מעטים הם המקרים שהוא טעה לטובתנו. לפני כמה שבועות הודיע החזאי כי למחרת, בשבת, יירד גשם. מיהרתי לשדות ופיזרתי אוריאה. אך דבר לא קרה. אך למרות האכזבה מהחזאי יש אצלנו חקלאים שאינם מוותרים על אף מהדורת חדשות כדי לא להפסיד חלילה את תחזית מזג האוויר.

איך השפיעה עצירת הגשמים על השדות שלך?

בחורפים אחרי משטחי הזיתים. השעורה והשמונים זרועות הקלו. בתקופה זו של השנה היבול היה כבר צריך לצמוח לגובה של 10־15 ס״מ. במרבית השטח הצמיחה איטית ולא אחידה. אם עצירת הגשמים תימשך עד שבועיים חלילה, אני חושש גם לגורל המטעים.

מה כמות הגשמים הממוצעת שירדה בתקופה זו של השנה באזורכם בשנים קודמות?

50־70 מ״מ. ואילו העונה הזו קיבלנו עד כה רק 18 מ״מ גשם. אני זוכר ב־15 בנובמבר בשנה שעברה כימבה אחת קיבלנו 100 מ״מ של גשם. היום הקרקע בש־דות כולה סדוקה כמו באמצע הקיץ והיא משוועת למים. כואב הלב לראות זאת. זו מכת מוות לחקלאות שלנו.

האם תקופתי מזג־האוויר לא גורמים לך לחשוב להתייר על החקלאות?

החקלאות בשנים האחרונות ספגה כל־כך הרבה מכות ומזג האוויר היא רק אחת מהן ולא העיקרית. אם החזקתי מעמד עד עכשיו בכל המכות שאינן משמיים אשתדל להחזיק מעמד גם במכה שמשמיים.

אני מבין שאתה משתמש בהשקייה מאבותיה כדי להציל את היבולים וכבר תרגתם ממבד כות המים שהוקצבו לכם ובכך אתם מחוייבים בקנסות כבדים?

אני איכות לא משקה את שטחי הפלחה. כנכה להציל את יבולי הירקות ליצוא. עבודתי במקום בפראות כאילו עכשיו זה עיצומו של הקיץ וכבר החזרנו ממקורות. לגבי הפלחה אני עצמי כמוכה להסדר שמים.

אתה מתפלל לגשם?

אני בבקרה דתי ויום יום אני נושא תפילה לבוא גשם. אני לא מכיר חקלאי גם החילוניים והאפי־קורסים ביותר שכתם שבמצבים כאלה אינם נושאים תפילה לגשם. אני בכלל מתפלא על הרבנים הראשיים שטרם קראו להפילה המתית לבוא הגשמים, אולי אפילו לתענית. זה יכול לעזור.

יקי שנורגרופ

משנור לשנור ראשו הראש
של הממשל ממשיך לשנות
במקום שלשכת הפרס תגן [illegible]
[illegible]
ראיתי אותו אתמול בשער [illegible]
פניו היו כבדים עליו
שלחתי חיוך אל עיניו הנוגות
והוא נשא את [illegible] עמוק בתוכו

[illegible]

המעלות של אל על

	מינ׳ מינימום	מקס׳ [illegible]	התחזית [illegible]		
קהיר	10	23	בע.חלקית	8	24
אתונה	12	18	מעונן	10	15
[illegible]	1	4	ערפילי		
רומא	10	14	גשום	10	14
ז׳נבה	4	10	בע.חלקית	0	4
ציריך	0	6	מעונן		
פרנקפורט	-1	2	מעונן	1	6
וינה	0	2	מעונן	2	5
פאריס	-1	3	בע.חלקית	0	5
אמסטרדם	0	4	מעונן	-2	1
בריסל	0	4	מעונן	0	5
מדריד	3	7	בע.חלקית	2	7
לונדון	6	10	בע.חלקית	7	10
קופנהאגן	-3	1	מעונן	-1	0
שטוקהולם	-12	-4	בהיר	-2	1
ליסבון	8	13	בע.חלקית	11	13
ניו־יורק	4	8	מעונן	7	10

אל על — הנוסע המאושר

המראות ונחיתות

(ע.) להלן המראות והנחיתות בנמל התעופה בן־גוריון ביום 13.12.85 יום שישי:

המראות:

ב־0545 פאן אמריקן (0115) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו. ב־0645 טי־דבליו־איי (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו. ב־0645 טי־דבליו־איי (825) לפאריס ובוסטון. ב־0650 אל־על (385) לרומא. ב־0705 אל־על (363) לרומא. ב־0720 לופטהאנזה (607) למינכן. ב־0725 בריטיש איירווייס (541) ללונדון. ב־0740 אל־על (577) לאתונה. ב־0750 סוויסאייר (333) לציריך. ב־0805 אייר פראנס (131) לניצה ופאריס. ב־0810 סאבנה (246) לבריסל. ב־0850 אולימפיק (302) לאתונה. ב־0905 אייר סיני (055) לקאהיר. ב־0930 אל־על (323) לציריך ופאריס. ב־0950 אל־על (581) לאיסטנבול. ב־1000 אל־על (357) לפרנקפורט. ב־1025 אל־על (315) ללונדון. ב־1555 קל״מ (532) לאמסטרדאם. ב־1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט. ב־1825 אליטליה (747) לרומא.

נחיתות:

ב־0820 אייר סיני (054) מקאהיר. ב־1110 אל־על (004) מניו־יורק. ב־1235 אל־על (542) מאתונה. ב־1335 אל־על (334) מבריסל. ב־1400 קל״מ (531) מאמסטרדאם. ב־1405 אל־על (348) מציריך. ב־1445 אל־על (582) מאיסטנבול. ב־1500 אל־על (364) מרומא. ב־1515 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט. ב־1525 טי־דבליו־איי (800) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס. ב־1525 טי־דבליו־איי (812) מבוסטון ופאריס. ב־1535 אל־על (386) מרומא. ב־1600 פאן אמריקן (114) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס. ב־1625 קאריס (771) מקופנהאגן. ב־1710 אליטליה (746) מרומא. ב־1905 סוויסאייר (332) מציריך.

שבת:

המראות:

ב־0545 פאן אמריקן (115) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו. ב־0645 טי־דבליו־איי (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו. ב־0645 טי־דבליו־איי (825) לפאריס ובוסטון. ב־0650 סאבנה (772) [illegible]

(333) סוויסאייר ב־0750 לקופנהאגן, לציריך. ב־1100 אוריקע (431) לפרנקפורט, ווינה. ב־1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט. ב־1825 אליטליה (747) לרומא. ב־2310 אל־על (358) לפרנקפורט. ב־2330 אל־על (005) לאמסטרדם, שיקאגו ולוס אנג׳לס.

נחיתות:

ב־1135 טי־דבליו־איי (884) מניו־יורק. ב־1515 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט. ב־1525 טי־דבליו־איי (800) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס. ב־1525 טי־דבליו־איי (812) מבוסטון ופאריס. ב־1600 פאן אמריקן (114) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס. ב־1710 אליטליה (746) מרומא. ב־1905 סוויסאייר (332) מציריך. ב־1920 אייר פראנס (136) מפאריס. ב־2010 אולימפיק (301) מאתונה. ב־2030 בריטיש איירווייס (576) מלונדון. ב־2045 לופטהאנזה (606) ממינכן. ב־2235 אוריקע (432) מפרנקפורט ווינה.

כל ההמראות והנחיתות זמנן איננו סופי. את הזמן הסופי יש לוודא בשעת לפני המועד הנקוב לעיל, בטל־פון 03־381111.

יומני־שנה ולוחות קיר 1986

של מהודר באנגלית לשנה האזרחית החדשה
מיועד ליצואנים ובעלי קשרים בינלאומיים עבור לקוחות, ספקים ועמיתים.
הזמנות להטבעה לפרוץ מפעלי דפוס נצרת בע"מ.
למחלקת מכירות
יצחק שדה 14, ת.ד. 37115, תל אביב
טלפונים 333625, 339243, 337825־03

מרכז החינוך הדתי יעתור לבג"ץ בשל חלוקה לא צודקת של הכספים הייחודיים

יו"ר המרכז: על אף הכרזת הממשלה, כי לא יחולקו כספים למוסדות חינוך דתיים, שלא יעמדו בקריטריונים, מזרים מדי חודש האגף לתרבות תורנית 120 מיליון ש' למוסדות אגו"י

מאת גילי מנדלר
סופרת "הארץ" לענייני חינוך

מרכז החינוך הדתי עומד לעתור בימים הקרובים לבג"ץ נגד שר האוצר, החינוך והדתות ונגד היועץ המשפטי לממשלה, בגין חלוקה לא צודקת של חלק מהכספים הייחודיים והקפאת חלק אחר. מרכז החינוך הדתי הוא אירגון גג של מוסדות החינוך הממלכתיים־דתיים.

יו"ר המרכז, מאיר הלברטל טוען, כי למרות הכרזת הממשלה, שלא יחולקו כספים למוסדות חינוך דתיים, שלא יעמדו בקריטריונים, מזרים מדי חודש האגף לתרבות תורנית במשרד החינוך 120 מיליון שקל למוסדות של אגודת ישראל. הלברטל מציין, כי בנוסף לכספים אלה, מקבלת אגודת ישראל ממשרד החינוך עוד יותר ממיליארד שקל (וסכומים אלה הם בנוסף לתקציב המשרד לחינוך העצמאי). מרכז החינוך הדתי לעומת זאת, מקבל רק 24 מיליון שקל לשנת התקציב כולה.

יצויין, כי תקציב האגף לתרבות תורנית, המיועד לחלוקה למוסדות החינוך, הוא 7 מיליארד שקל. יותר משני מיליארד שקל שיועדו למוסדות החינוך של ש"ס ונרשמו בספר התקציב של משרד החינוך הוקפאו, כיוון שמוסדות אלה אינם עונים על הקריטריונים. מרכז החינוך הדתי דורש להפשיר כספים אלה ולחלקם למוסדות העונים בקריטריונים.

מנהל האגף לתרבות תורנית במשרד החינוך, הרב יוחנן פריד, הגיב על כוונת המרכז לחינוך דתי להגיש בג"ץ באומרו "שיגישו".

בג"ץ ביטל הרכבי המועצות הדתיות בדימונה עכו ורמלה

פסק כי הורכבו לא על־פי הנהלים המקובלים ויש להרכיבם מחדש

(עט). בית המשפט הגבוה לצדק ביטל אתמול את הרכבי המועצות הדתיות בערים דימונה, עכו ורמלה, לאחר שפסק, כי מועצות דתיות אלה הורכבו לא על פי הנהלים המקובלים.

השופטים מאיר שמגר, אהרון ברק וגבריאל בך, קיבלו את עתירתה של סיעת ש"ס נגד המועצות הדתיות בערים אלה, שהוגשה באמצעות עו"ד דוד גלס. הם פסקו, כי בערים דימונה ועכו נעשתה מלאכת הרכבת המועצות הדתיות בידי ראשי העיריות, ולא בידי מליאת מועצת העירייה, כפי שקובעים הנהלים, ולכן פסלו את ההרכב.

בקשר לרמלה פסקו השופטים, כי שר הדתות חייב היה להעביר לרב הספרדי את הרכב המועצה הדתית, לשם קבלת חוות דעתו, כפי שקובעים הנהלים. אך הדבר לא נעשה. בית המשפט הגבוה לצדק פסק, שיש לפזר את המועצה ברמלה. לכן פסק בית המשפט, כי יש להרכיב מועצות דתיות חדשות בערים אלה, על־פי הנהלים הקיימים.

סיכום בשיחות הישראליות־מצריות שהתקיימו אתמול בהרצליה:

אם יאשר הקבינט העברת סכסוך טאבה לבוררות, ימונה שגריר מצרי לת"א

פרס ינסה עד יום ד' הבא לשכנע נציגי הליכוד בקבינט, לתמוך בהצעתו לפתוח בבוררות ★ חשש במערך, כי פירוק הממשלה בשל פרשת טאבה לא יתקבל בחיוב בציבור

מאת עקיבא אלדר
כתבו המדיני של "הארץ"

אם יחליט הקבינט לאשר ביום רביעי הבא את העברת סכסוך טאבה לבוררות, תמנה מצרים תוך ימים ספורים שגריר בת"א – על כך סוכם בשיחות שהתקיימו אתמול בהרצליה.

בשלוחות הבכל"לים הגיעו לנוסח מוסכם של השאלות, שיוצגו בפני הבורר או המפשר שיתבקש לדון בסכסוך. הצוות המצרי הגמיש את עמדתו וקיבל את עמדתה של ישראל, על־פיה לא יוגבל הדיון לשאלת מיקומן של אבני הגבול בטאבה.

ישראל תוכל לפיכך להציג מסמכים ומפות מראשית המאה, המשמשים לטענתה בתביעת הריבונות שלה על טאבה. בדיונים סוכמו גם סעיפים שונים בתחום הנורמליזציה (קשרי סחר, תרבות ותיירות) ומועד פתיחת החיפושים אחרי נעדרי הצוללת דקר וגופות הטייסים באיזור הילותא.

מצרים הבהירה לישראל, כי לאחר מינוי צוות הבוררים (אתמול הוסכם על מספרם, להם יוכנו שלושה ופרסים שכבים אחרים) ניתן יהיה לבקשם להציע הצעת פשרה לצדדים. על פי אותה הבנה, יתבקשו המוזרים להציע הצעות שלא במסגרת ההליך המשפטי הפורמאלי, ורק אם יתברר, כי הצעותיהם אינם מקובלות על הצדדים, יפתח ההליך המשפטי. כל ההצעות הללו יובאו ביום רביעי להכרעה בקבינט.

עד אז יעשה ראש הממשלה, שמעון פרס, מאמצים לשכנע את נציגי הליכוד בקבינט, לתמוך בהצעתו לפתוח בבוררות על פי שטר הבוררות שעקרונותיו סוכמו בהרצליה.

יצויין, כי שרי הליכוד החליטו כשעתם על הצבעה אחידה ואם יוחזר תיקו בהצבעה, יהיה על פרס להחליט על עתידה של הממשלה. פרס מאמין, כי הכשלת הבוררות בטאבה לא תאפשר פריצת דרך ביחסים עם מצרים, ועלולה להשפיע לרעה אף על תהליך השלום כולו. עם זאת, שרים במערך חוששים, שפירוק הממשלה בגלל פרשת טאבה לא יתקבל בחיוב בציבור.

ראש הממשלה בסיור שערך באזור ים המלח:

פרס: כוחות הביטחון חשפו באחרונה חוליות מחבלים שרצחו ישראלים

בעזה נחשפה חוליית פתח, שאנשיה רצחו את סלומון אבריקסיס ומנחם דדון ★ בחאן יונס נחשפו רוצחי אהרון חזות ★ בחברון נעצרה החוליה שביצעה בשנה האחרונה 7 פיגועים באזור

מאת איתן רבין

"בשבועות הימים האחרונים אותרו ונחשפו בידי כוחות הביטחון כמה חוליות מחבלים" – כך גילה אתמול ראש הממשלה, שמעון פרס, בסיור שערך באיזור ים המלח ובמועצה האיזורית עדיתבור.

ראש הממשלה מסר, כי בעזה נחשפה חוליית פתח, שאנשיה רצחו בדייה אקרה את תושבי נתיבות, סלומון אבריקסיס (ב־14 בפברואר 1983) ואת מנחם דדון (ב־10 במאי 1983). בחאן־יונס נחשפה התארגנות של מחבלים, שרצחו בסכין את תושב גוש קטיף, אהרון חזות, בערב יום העצמאות האחרון.

בנפת חברון אותרה ונעצרה החוליה שביצעה בשנה האחרונה שבעה פיגועים בחברון ובסביבתה, בין היתר שלושה פיגועים בכניסה לבית חגי, באחד מהם נפצע תושב היישוב. בנפת טולכרם נעצרה חוליה שביצעה כמה פיגועים באיזור, בין היתר זריקת מטענים לעבר אוטובוס שהסיע חיילים.

בסיור אמר ראש הממשלה בתשובה לשאלות כתבים, כי הפעולות שבוצעו בשבועות האחרונים בידי כוחות הביטחון בוצעו לאחר שהתגלו במעט כל חוליות המחבלים שפעלו בעזה. "החלטנו לתת לדבר פירסום בתקווה שהדבר יתריע אחרים מלבצע פעולות דומות". עוד הדגיש פרס, כי הדבר מוכיח, שישראל נחושה בדעתה לפעול נגד מחבלים ולהעמיד לדין את האחראים.

חברי ועד ישובי חבל עזה שיגרו אתמול מברק ברכה לראש הממשלה ולשר הביטחון, על ההצלחה בתפיסת חוליות המחבלים. במברק נאמר, כי יש לתת עונש מוות למחבלים ולגרש את המחבלים הגרים בקרבנו. נודע כי כוחות הביטחון, שלכדו את חוליות המחבלים, פעלו במשך שנתיים ללכוד את החוליות, ורק בשבועות האחרונים הצליחו במשימתם.

מקורות משטרתיים בכירים בעזה מסרו אמש, כי עדיין מסתובבים חוליות מחבלים. כל המחבלים שנתפסו, שחררו את המקרים ובית־דין צבאי כבר הוכנו כתבי אישום נגדם.

מודעי בפגישה עם מתאם הפעולות בשטחים:

עובדי המדינה בשטחים יקבלו תוספת של 10% החל ממשכורת דצמבר

ההעלאה – ללא קשר לתוספות השכר המשולמות במשק

מאת סופר "הארץ" בשטחים

החל ממשכורת חודש דצמבר (אשר תשולם ב־1 בינואר) יקבלו כל עובדי המדינה בשטחים תוספת של עשרה אחוזים בשכרם.

מדובר ב־17 אלף עובדים, רובם מורים.

שר האוצר, יצחק מודעי, מסר על התוספת בפגישה שהתקיימה אתמול בינו לבין מתאם הפעולות בשטחים, שמואל גורן, ועוזריו.

נמסר, כי ההעלאה משולמת ללא כל קשר לתוספת השכר המשולמות במשק, במסגרת מדיניות העלאה רמת החיים בשטחים.

יצויין, כי שכרם של עובדי המדינה בשטחים יורד בהשוואה לשכר המשולם לעובדי המדינה בישראל. כרבע מכלל עובדי המדינה בשטחים, שהועסקו גם בימי הממשל הירדני, ממשיכים לקבל במקביל גם שכר מממשלת ירדן, אולם כל השאר מתקיימים על השכר המשולם להם מממשלת ישראל.

אנשי תיאום הפעולה בשטחים רואים בהחלטה על העלאת השכר הישג, לאחר שהשקיעו מאמצים במשך חודשים רבים להשיגה.

בכתב אישום שהוגש לביה"ד הצבאי בלוד:

מחבלי "פתח" תיכננו לחטוף את טדי קולק

התכוונו לדרוש בתמורה לשחרור ראש עיריית ירושלים את שחרור אחיו המחבל של אחד מהחוטפים, המרצה עונש מאסר עולם

(עט). כתב אישום שהוגש לבית המשפט הצבאי בלוד נאמר, כי מחבלי ארגון הפתח, תיכננו לחטוף את ראש עיריית ירושלים, טדי קולק. שני המחבלים הנאשמים לדין, אמורים היו, על־פי התוכנית, לדרוש בתמורה לשחרורו של קולק את שחרור אחיו המחבל של אחד מהם, המרצה עונש של מאסר עולם.

בכתב האישום נאמר, כי עמר אבו קלדין (25) וחברו עזיז כרעאן (26), גויסו לפתח בעת ביקור בירדן והוכשרו לאסוף מידע על ראש עיריית ירושלים, כדי לחטפו. השניים היו אמורים להסתיר את המידע שאספו ליד ג'אבל מוכבר, באזור ירושלים. אחד מהם אכן הסתיר את המידע שאסף, ובאותו מקום מצא רימוני יד ונשק לביצוע הפעולה. הוא נטל את התחמושת והנשק והסתירם בבאר באזור ירושלים. כוחות הביטחון גילו את המסתור ולכדו את שני המחבלים.

כרעאן מואשם גם, כי הביא עימו מירדן 450 דינרים למשפחת אבו סנינה, משכונת אבו טור בירושלים, כמענק מן הפתח, על מות שניים מבני המשפחה, שהיו חברים בארגון העוין.

משחק סימולציה על מגעים לשלום במזה"ת – ביום א' במוזיאון י־ם

בהשתתפות אישים מהארץ, מהשטחים ומחו"ל

מאת יהודה ליטני סופר "הארץ"

משחק סימולציה בנושא מגעים בינלאומיים לשלום במזרח התיכון, בהשתתפות אישים ידועים מישראל, מהשטחים ומחו"ל, יתקיים ביום ראשון בצהריים בתיאטרון ירושלים.

המשחק יקבל כיסוי בינלאומי ויערך בהשתתפות ח"כ אבא אבן (מייצג הכנסת הישראלית), ראש עיריית בית־לחם, אליאס פריג' (ירדן), חנא סניורה, עורך "אל־פג'ר" (הפלשתינאים), פרופ' משה מעוז (סוריה), ד"ר אחמד סוליראנו (מצרים), האורלד סונדרס – לשעבר עוזר שר החוץ האמריקאי (ארה"ב), פרופ' גליה גולן (בריה"מ), הארי ואן דן ברג, חבר הפרלמנט ההולנדי וראש ועדת החוץ והביטחון בו (אירופה), ד"ר איתן גלבע (מנהל התרגיל) וחנה זמר, עורכת "דבר" – מנחה כללית.

המשחק יתקיים במסגרת אסיפת הנאמנים השנתית של המרכז הבינלאומי לשלום במזרח התיכון, וישתתפו בו אורחים מחו"ל, בין השאר, אלמנתו של פייר מנדס־פראנס מצרפת.

מאסר ל־2 אחים שהניחו מטעני חבלה בירושלים

בחנות לצבעים ובחנות מכולת ב־1981

(עט). שני אחים מחבלים נידונו אתמול ל־20 ול־10 שנות מאסר, על הנחת מטעני חבלה בחנויות בירושלים.

בית־המשפט הצבאי בלוד הרשיע את צאיל סלים מוסטפה מוחמד, בן 50, מירושלים ואחיו מוחמד סלים מוסטפה בן 27, בכך שבשנת 1981 הניחו שני מטעני חבלה מאולתרים בחנות לצבעים ובחנות מכולת בירושלים. כתוצאה מהפיצוצים נפצע אדם פציעה קלה.

הנאשם צאיל טען, שעשה מה שעשה על מנת להוכיח, שאינו מרגל ישראלי. הוא שכנע את אחיו לעזור לו בביצוע הפיגועים.

נשיא הקונגרס העולמי דן עם מנהיג פולין בוורשה

הכחיש כי דן עם ירוזלסקי במצב יהודי בריה"מ

מאת אליהו זהבי
סופר "הארץ" בסקנדינוויה

קופנהאגן (מיוחד ל"הארץ") נשיא הקונגרס היהודי העולמי אדגר ברונפמן שנועד אתמול בוורשה עם מנהיג פולין וויצ'ק ירוזלסקי, אמר כי דן איתו בעניינים תרבותיים ובענייני הקהילה היהודית בפולין, וכן בעניינים בינלאומיים.

ברונפמן סירב לפרט את טיבם של העניינים הבינלאומיים, אך הכחיש כי דן עם המנהיג הפולני במצב יהודי ברית־המועצות. ברונפמן הגיע לפולין בראש משלחת של הקונגרס היהודי העולמי, לאחר ביקור במוסקווה.

הדובר האישי של נגיד ירוזלסקי, מיור גורניצקי, בוזס שלשום ברדיו וארשה, בתגובה על פירסומים שמקורם בישראל, על־פיהם תשמש פולין תחנת מעבר להסעת יהודי בריה"מ לישראל, כי "לידיעה זו אין שחר".

בהלסינקי אמר שר החוץ הפולני, מאריאן אורז'חובסקי, כי פולין תכשיל כל נסיון לבודדה. בעיות כלכלה מהוות כיום את בעייתה המרכזית של פולין – ולא ניתן להתגבר על קשיי הכלכלה ללא סיוע מדינות המערב – אמר השר.

שר הבריאות בכינוס המועצה הלאומית לבריאות וחברה:

גור: יש מקום לשלוח הזקוקים להשתלות כבד לניתוחים בחו"ל

"טוב היה לו היו מבצעים ההשתלות בארץ, אך הנושא נדחה לשלוש שנים"

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ" בפתח־תקווה

יש מקום לשלוח את הזקוקים להשתלות כבד לניתוחים בחו"ל – כך אמר אתמול שר הבריאות, מרדכי גור, בתשובה לשאלת סופרת "הארץ", בכינוס המועצה הלאומית לבריאות וחברה, שהתקיים במרכז הרפואי גולדה (בית חולים השרון בפ"ת).

בדברים שנשא בכינוס אמר שר הבריאות, כי שתי ועדות קבעו, שאין מקום בארץ להשתלות כבד. לגבי בעיית הילד ממגדל העמק אמר, כי רווח לו שהאוצר מוכן ומתנדב לממן את שליחתו של הילד לניתוח בחו"ל "יש לי הרגשה שמתקרבים לימות המשיח – פתאום נדיבות לב כזו", לדבריו. טוב היה אם היינו מבצעים השתלות כאלו בארץ, אך בינתיים נדחה הדבר לשלוש שנים. גור גם סיפר, כי לפני בואו אתמול לכינוס סוכם בישיבה שקיים מנכ"ל משרד הבריאות, כי השתלות מוח עצם יעשו מעתה רק במרכז הרפואי הדסה בירושלים.

בכינוס הועלו שיטות לביטוח בריאות בעולם ולגבינו אמר השר, כי במצב הקיים, הביטוח הישראלית היא טובה. שר הבריאות תקף את שר האוצר ודיבר נגד הצעה, להעביר עשרה מיליון דולר, לא דרך קופת חולים. לדבריו לא יתכן שהאוצר יחליט לאיזו מערכת רפואית להעביר את הכסף.

בשאילתא שהגיש ח"כ בני שליטא בכנסת:

רופאים מהמרכז מקבלים דמי אבטלה למרות שיש משרות בבתי"ח מרוחקים

סגנית שר הבריאות: יש כ־20 משרות פנויות בבתי־חולים בארץ, רופאים ממרכז הארץ לא נכונים לקבלן

מאת יפעת נבו
סופרת "הארץ"

רופאים מאיזור המרכז מכריזים על עצמם כמובטלים, ומקבלים דמי אבטלה, למרות שבבתי־חולים בפריפריה יש משרות פנויות. אך רופאים אלה מסרבים לעבוד בבתי־חולים קטנים ומרוחקים – כך עולה מדיון בכנסת, בשאילתא שהגיש ח"כ בני שליטא.

ח"כ שליטא גילה, כי 80 רופאים מקבלים היום דמי אבטלה, רובם מאיזור המרכז. הוא שאל את סגנית שר הבריאות, שושנה ארבלי־אלמוזלינו, האם לא ניתן לחייב את הרופאים הללו לשרת בבתי־חולים פריפריים, כתחליף לתשלום דמי אבטלה, וכיצד מתכוון משרד הבריאות להתמודד עם בעיית התקנים הלא מאויישים בבתי־החולים הקטנים והמרוחקים? הוא התריע נגד המצב האבסורדי, שיש רופאים שאינם מוכנים לעבור את המרחק של 60, 70 או 80 ק"מ, כדי להגיע לבית־חולים בו יש עבודה, ומעדיפים לקבל דמי אבטלה. "אני חושב שהדבר הזה זועק לשמים", אמר ח"כ שליטא.

סגנית שר הבריאות הבהירה בתשובתה, שיש כ־20 משרות פנויות בבתי־חולים שונים בארץ, אך הרופאים הנמצאים במרכז הארץ אינם מביעים נכונות לקבל משרות אלה. לדבריה, נקט משרד הבריאות צעדים כדי לשכנע את הרופאים לעבור לאיזורים אלה, אך ללא הצלחה יתירה. למרות זאת, טוענת סגנית השר, מוצדק לדעתה לשלם לרופאים דמי אבטלה כמקובל לגבי עובדים מובטלים במשק. "לא יתכן שנעשה דין אחר לרופאים", אמרה.

מה חדש?

בתחום מערכות ההגנה למכוניות

מדוע נגנבות מכוניות המוגנות ע"י מערכות אזעקה?

הנסיון מוכיח שהרבה מכוניות האמורות להיות מוגנות ע"י מערכת אזעקה - נגנבות.
מסתבר שברוב המקרים, בעל הרכב שכח להפעיל את המערכת או התעצל, מתוך מחשבה: "לי זה לא יקרה", "אני חוזר תוך 10 דקות", "במקום זה המכונית בטוחה" וכו'. התוצאה: טורף קל לגנבים, עגמת נפש, הוצאות ונזקים וכל הכרוך בכך.
למניעת מקרים כגון אלה, פיתחה חברת ד.ק.א. אלקטרוניקס את AUTO SAFE, מערכת הגנה חדשנית למכוניות השונה מיתר מערכות האזעקה המצויות בשוק.
מערכת ההגנה AUTO SAFE פשוט אינה מאפשרת להזיז את המכונית.
ייחודה הוא בכך, שהיא מוכנה לפעולה באופן אוטומטי לחלוטין, מיד עם צאתו של בעל הרכב ממכוניתו. אין יותר צורך במפסק, מפתח צדדי, שלט רחוק או מפתח קודים. המערכת פשוט נדרכת ע"י טריקת דלת המכונית. גם אם לא נעלת את דלתות המכונית והשארת את המפתח במנעול ההתנעה, אין אפשרות לגנוב אותה.
כל נסיון פריצה או גניבה מפעיל את הצופרים בצפירות מקוטעות, מפעיל הבהוב בפנסים הראשיים ומנתק הפעלת המנוע.
המערכת מגינה על המכונית מפני נסיונות לפריצת דלתות, מכסה מנוע או תא המטען, כמו בעת נסיון התנעת הרכב (אפילו עם מפתח מתאים) או נסיון לגניבת הרדיו (אחרי שבירת חלון).
כאופציה נוספת מאפשרת המערכת לנתק את מעבר הדלק, להתחבר למערכת שידור אלחוטית, לנעול את מכסה המנוע עם כבל פלדה ולחבר סירנה רבת עוצמה.
והחשוב ביותר, המערכת אינה מופעלת ע"י שלטול, משבי רוח או מגע יד, כפי שקורה במערכות אזעקה אחרות.
לסיכום, זוהי מערכת האזעקה וההגנה הטובה והאמינה ביותר הקיימת היום, מה עוד שאינך צריך לזכור להפעילה.
מערכת AUTO SAFE החודש במבצע במחיר 225,000.- שקל בלבד.
הכנס ל־ד.ק.א. אלקטרוניקס רח' מסד 7 ת"א (מול אצטדיון יד אליהו) ובקש הדגמה.

שנתיים אחריות
טל. 03-338828
AUTO SAFE
מופעלת בטריקת דלת

סילבסטר במלון דיפלומט

יום שלישי 31.12.85 משעה 22:00

נשף בסגנון מיוחד עד אור הבוקר

★ **ירדנה ארזי** זמרת השנה ולהקת חברים
★ **עמי דייק** במופע מדהים של טלפתיה, קריאת מחשבות וכיפוף מתכות
★ הבדרן **איציק אבל** בתכניתו "שברו את הכללים"
★ תצוגת אופנה מפוארת

★ משקה ראשון ★ שמפניה בחצות
★ מבחר בשרים על האש
★ מרק חם עם אור ראשון

65,000.– שקל ליחיד

דיפלומט בר

מיטב להיטי השנה בדיסקו סוער אל תוך הלילה

★ משקה ראשון ★ שמפניה בחצות
★ מרק חם באשמורת ראשונה

30,000.– שקל ליחיד

הזמנות מראש: מחלקת ארועים, מלון דיפלומט תל־אביב, טלפון 294422 (03)

BRIGHAM YOUNG UNIVERSITY

אוניברסיטת בריגהאם - יאנג

גילוי דעת

בשבועות האחרונים היינו עדים לגלי שיטנה בלתי מוצדקים כלפי האוניברסיטה והסגל שלה מצד קבוצות מיעוט באוכלוסיה הישראלית, ולעומת זה נהנינו מגלי תמיכה שעודדו את רוחנו. ברצוננו להודות על גילויי התמיכה, המגיעים אלינו במכתבים ובע"פ, מצד ישראלים רבים ומצד גורמים ומוסדות יהודיים שונים. אנו רואים חובה לעצמנו להבהיר, למענם ולמען אלו, שפרסומים שונים מנסים לזרוע בתוכם מבוכה, את העובדות לאשורן:

1. אוניברסיטת בריגהאם - יאנג היא האוניברסיטה הפרטית הגדולה בארה"ב. היא שוכנת בעיר פרובו שבמדינת יוטה ובקמפוס שלה מתגוררים ולומדים למעלה מ־27,000 סטודנטים. עוד 300,000 סטודנטים משתתפים בתכניות לימודים משלימות ובתכנית לימודי החוץ של האוניברסיטה. בין בוגרי האוניברסיטה גם ישראלים שסיימו את לימודיהם בהצלחה, חזרו ארצה וממלאים כאן תפקידים בתחום החברה הכלכלה והרוח.

2. לאוניברסיטת בריגהאם - יאנג שלוחות בארצות רבות בעולם, זאת במסגרת הפילוסופיה הבסיסית של האוניברסיטה הדוגלת בחופש אקדמי ובהתנסות של הסטודנטים בלימודים ברחבי העולם. מיקום השלוחות נקבע לפי העניין שיש לסטודנטים בארצות שונות ובין השאר מתקיימות שלוחות של אוניברסיטת בריגהאם - יאנג בלונדון, פאריז, וינה, מדריד, טוקיו, ועוד.

3. בירושלים קיימת שלוחה אוניברסיטאית מזה 17 שנים. על פי חוקי אוניברסיטת בריגהאם - יאנג, יכולים ללמוד בשלוחה אך ורק סטודנטים זרים המגיעים אליה ישירות מהאוניברסיטה שלהם מעבר לים, לתקופה מוגבלת של עד 6 חודשים. תכנית הלימודים כוללת בין השאר את תולדות ישראל ואת סיפורה של מדינת ישראל, ההיסטוריה של עמה ועוד. השלוחה התקיימה עד היום בירושלים ובקיבוץ רמת רחל. בין המרצים בה חברי כנסת, רבנים, פרופסורים ממוסדות להשכלה גבוהה בישראל, אנשי ציבור ועוד. ב־17 שנות קיומה עברו באוניברסיטה כאלפיים סטודנטים, שלמדו בישראל בפרוייקטים שונים וחזרו לארה"ב כשגרירי רצון טוב נאמנים לישראל.

4. לפני כ־7 שנים, עם הגידול שחל במספר הסטודנטים בשלוחה, ועם עלייה הדרישה בארה"ב להשתתף בתכנית בארץ, החליט חבר הנאמנים של אוניברסיטת בריגהאם - יאנג על הקמת מבנה חדש ורחב יותר לשלוחה בישראל. מלאכת האיתור והתכנון נמשכה פרק זמן ארוך, במהלכו זכתה התכנית להמלצות ולאישורים המתאימים מצד כל הגורמים המוסמכים ובהם מינהל מקרקעי ישראל, משרד החינוך, משרד החוץ, משרד הפנים, עיריית ירושלים, ועדת בניין ערים, המועצה להשכלה גבוהה ושאר הגורמים המתאימים.

5. בהתאם לאישורים ההסכמיות נרכשו כחוק הזכויות לשימוש בשטח קרקע מתאים והחל בבניה, הנמצאת כיום בשלבים מתקדמים.

6. בחודשים האחרונים כתוצאה מהסתה פרועה, מלווה בהתנכלות אישית כנגד סגל האוניברסיטה ובני משפחותיהם, ניסו גורמים שונים ליצור רושם כאילו השלוחה האוניברסיטאית נועדה למטרות של פעילות מיסיונרית.

7. למען הסר כל ספק בנושא - מוצאת הנהלת האוניברסיטה לנכון לציין כי למרות העובדה שאוניברסיטת בריגהאם - יאנג שוכנת במרכז העדה המורמונית בארה"ב, וכי מטבע הדברים הנהלתה חלק ניכר של הסגל האקדמי שלה, נמנים על עדה זו, הרי האוניברסיטה בתוך שכזו הינה מוסד אקדמאי עצמאי לחלוטין: כל ניסיון להציג את האוניברסיטה כמוסד מיסיונרי הינו ניסיון מכוון לעוות את האמת או חוסר הבנה בסיסי של העובדות, וכמוהו כניסיון להציג אוניברסיטה ישראלית כמוסד מיסיונרי יהודי, משום העובדה שהנהלתה וסגל המרצים שלה, הינו יהודי ונשמרות בה מצוות כשרות ושבת.

8. יתרה מזאת: בהתאם להחלטת אוניברסיטת בריגהאם - יאנג נדרשים כל המשתתפים בתכניות הלימודים בשלוחת האוניברסיטה בירושלים, סטודנטים וסגל המרצים כאחד, לחתום על התחייבות אישית מפורשת שלא להיות מעורבים בפעילות מיסיונרית כלשהי במשך כל תקופת שהותם בישראל. מפירי החלטה זו יורחקו מהלימודים ויוחזרו לאלתר לארצם. החלטות אלו היינן ברוח האמונה המורמונית הפוסלת ואוסרת פעילות מיסיונרית בכל מקום בעולם שבו אינה מאושרת או רצויה ע"י הממשלה המארחת.

9. אוניברסיטת בריגהאם - יאנג והעדה המורמונית היו מאז ומתמיד מעוז לתמיכה בישראל ובעם היהודי ועז רצונן להמשיך בדרכן זו. משום כך רואה האוניברסיטה בדאגה את הניסיונות החוזרים ונשנים לפגוע בה בצורה גסה ואלימה תוך דריסת ההליכים החוקיים של מדינת ישראל ותוך הסתה עלבונות גזעניים ואחרים כנגד הסגל האקדמי של האוניברסיטה ונגד הנהלתה.

10. הנהלת אוניברסיטת בריגהאם - יאנג מצהירה כי שלוחת האוניברסיטה תמשיך לפעול בישראל תוך שמירה מחמירה על חוקי המדינה, תוך ההתחשבות עמוקה ברגשות תושבי ישראל, ותוך הקפדה על מילוי כל ההתחייבויות שנתנה בכתב ובעל פה לגורמים השונים. הנהלת האוניברסיטה תעשה מצידה כל שביכולתה כדי להסיר ספק בדבר כוונתה הכנים ותמשיך לעמול למען הידידות רבת השנים בינה ובין מדינת ישראל.

פרופ' ג'פרי ר. הולאנד
נשיא, אוניברסיטת בריגהאם - יאנג.

יוטה, ארה"ב.

هكذا من الأصل

שערי המניות 12.12.85

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם החברה	השער אתמול		המחזור אלפי ש"ח	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש אלפי ש"ח
אוצה"ת ב	14000	שב		+400	+2.9	+37
הספנות 0.1	1200		611	+37	+3.2	+289.7
הספנות א 0.5	415	תב	604.7	+19	+4.8	+3326.1
כללי לא במסחר	34000		10.7			−10.7
בנק בנאומי ב 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בנאומי ב 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בנאומי אופ			—	הפסקת	מסחר	—
דנות א 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
דנות 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
דנות נה 2			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 05	2570		2712.2	+30	+1.2	+1446.3
פ.ב.ב 0.5	2480		3758.5			+1181.5

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה

בנקים למשכנתאות

מוסדות מימון

ביטוח

מסחר

שירותים

מלונות ושירותי תיירות

מחשבים ושירותי מחשבים

נדל"ן, בינוי ופיתוח

חקלאות

מזון וטבק

טכסטיל והלבשה

מתכת ומוצריה

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

מוצרי בניה

כימיה, גומי ופלסטיק

עץ, נייר ודפוס

תעשיות שונות

השקעות בתעשיה

חברות השקעה

מחקר ופיתוח

חיפושי נפט

נסחרות במט"ח

גזית ב	232	שב	.1	+1.6

פק"מ נייד
השקעה בראית לטווח קצר בריבית משתנה
ריבית בפק"מ ל-7 ימים או ריבית במרווח קבוע מהפריים. הגבוה מבין השניים
בנק לאומי

מחזורים (במיליוני דולר)

מניות תעשיות	2.8
בנקים בהסדר	2.8
אגרות חוב צמודות מדד	2.2
אגרות חוב צמודות דולר	1.0
מלוה קצר מועד	4.4
סה"כ מחזור	13.2

מדדים

	מדד יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	301.22	+0.99
כללי ללא בנקים	310.55	+1.00
מדד אג"ח כללי	249.27	+0.40

מקרא לבורסה

קוד	הסבר	קוד	הסבר
רג	שער רגיל	אק	אקס
סג	שער סגירה	תב	תנודה בלתי מוגבלת
קב	קונים בלבד	בח	ביצוע חלקי
מב	מוכרים בלבד	2ק	קונים בלבד יום שני
שב	שער בלבד	3ק	קונים בלבד יום שלישי
לנ	לא נסחר	3מ	מוכ' בלבד יום שלישי
הב	הפסקת מסחר	מק	מוכרים, קונים
		קמ	קונים, מוכרים

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

סוף שבוע של מימוש רווחים

שבוע מסחר הפכפך בבורסה הס־תיים במגמה של מימוש רווחים. המ־מוש, שבוצע תוך עליות שערים בחלק מהמניות, מכונה בעגת סוחרי הבורסה "מימוש ההלוקס". ביקושים בהיקף של 10 מיליארד שקלים, שהוזרמו לקרנות הנאמנות, הגיעו בחלקם לשוק המניות. אך בחלק מניירות הערך, בייחוד בניירות הערך בעלי רמת הסחירות הגבוהה, סופקו ביקושים אלה בנהירות וללא שינוי שער. בבורסה נחלקים כרגע המשך מגמת המסחר בשבוע הבא. יש סבורים כי בכדי למנגה עליית השערים בשוק המניות תתחדש. יש צורך להוריד את רמת המחירים, לפחות בחלק מהמניות, לעוכתם. סבורים אחרים כי שוק השוק כל חלק ניכר מניירות הערך עדיין אינו מייצג את הערך האמיתי של המניות, ולכן יש עדיין מקום לעליות שערים. קל וחומר כשקרנות הנאמנות נהנות מביקושים גדולים. בשוק איגרות החוב הסתמנה מגמת המסחר. הופיעו ביקושים גדולים לאיגרות החוב צמו־דות המדד.

לבניית אוקטנון ביקרב גדול. הדף התפסדים הגדולים שהוצגו בשנה האחרונה, ולבניית החברה נרשמו קונים בלבד. גם הבטחר בבניית אמישר חודש אתמול, וביקוש ביתני בהיקפו סופק בעליית שער של 10 אחוזים. יחד עם זאת הורגשה אתמול בבורסה מגמת עצירה במניות לשער יקן עלו בעשרות אחוזים באחרונה. הידיעות על אודות קשיים באישור התנפקה על הברת גולפרוטס הביאו לירידה של 5 אחוזים במניה בת 5 שקלים, ולרישום שער מוכרים בלבד בכתב האופציה של החברה. ירידת שער חריפה יחסית של 8.7 אחוזים היתה גם במניית פרי זה 1.

אוהיים השקעות ממשיכה לעלות

מניית חברת אוהים השקעות עלתה בשבועות המסחר האחרונים בעשרות אחוזים. שער המניה עלה אתמול ב־4 אחוזים חרף מגמת המי־מוש הבולטת שהורגשה אתמול בשוק המניות. יש הסבורים כי מחיר המניה עולה בגלל שיקולי גם של בעלי־מניות בחברה. אחרים טוענים כי שער המניה עולה בגלל פעילותן של קרנות נאמנות בת. קרנות הנאמנות היו גם אתמול פעילות במניות בעלי רמת סחירות בינונית. במסגרת זו עלה שערה של מניית בלל גדל"ן ב־3.3 אחוזים לאחר תקופה ארוכה של היצעים שנרשמו בנייר ערך זה. הביקוש למניית אורדן 1 סופק בעליה של 4.3 אחוזים, ואילו מניית אלבים עלתה ב־4.9 אחוזים. מניית חיפה כימיקלים, שיש בה באחרונה פעילות יוצאת דופן, עלתה אתמול ב־2.6 אחוזים במחזור בסחר גבוה ביותר.

ביקושים לאיגרות החוב

לאחר ימים אחדים של ירידות שערים, היתה אתמול תפנית היוכיה בשוק איגרות החוב. לאיגרות צמודות המדד הופיעו ביקושים בהיקף של 2.4 מיליארד שקלים, והם סופקו בעליות שערים מתונות. עיקר הרוכשי איגרות החוב היו קרנות הנאמנות.

פעילות קלה בהיקף הפעילות במק"מ

היקף הפעילות במק"מ עלה אתמול לעומת הימים האחרונים, והסתכם ב־4.4 מיליוני דולרים. הסיבה העי־קרית לעלייה בפעילות קשורה להסטת כספים בהשקעה בשוק הה־ניות לשוק המלוות. רמת התשואה לפדיון על המלוות נותרה לאחר יום המסחר אתמול ללא שינוי ניכר.

הנפקה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
235	5	99.60	2.47
245	12	98.95	2.71
116	20	98.50	2.33
126	26	98.00	2.39
136	33	97.45	2.41
146	40	96.95	2.38
156	47	96.50	2.33
216	54	96.00	2.33

* צפון אמריקה חיפושי נפט סיימה את מחצית השנה המסתיימת בספט־מבר 1985 בהפסד של 710 מיליוני שקלים לעומת רווח של 4.6 מיליוני שקלים בתקופה קודמת.

ביקוש של 4 מיליארד שקל למניות ההסדר

ביקוש נטו של ארבעה מיליארד שקלים למניות ההסדר הביא אתמול לעליות שערים הדות יחסית במניות אלה. כך עלתה מניית הסטוק של בל"ל ב־1.6 אחוז, ומניית בנק הפוע־לים עלתה ב־1.5 אחוז. ביקושים אלה הוזרמו בעיקר על ידי קרנות הנ־אמנות. כאסטרטגיות ההשקעה במ־פיקים הזמינים בעבורם הולכת וירודת. זו הסיבה שרמת התשואה לפדיון במניית הסטוק של בל"ל ירדה כיום אל מתחת לרמה של 12 אחוז.

בנק	תשואה שנתית דולרית באחוזים
בל"ל 0.1	12.02
הפועלים ש	12.23
אי.די.בי. רג	12.51
דיסקונט א	12.43
המזרחי ש	12.34

הביקושים בבכורות סופקו ללא שינוי שער

גם אתמול המשיכו לזרום ביקושים גדולים למניות הבכורות. אם כי הם היו נמוכים יותר בהשוואה לשלשום. ביקושים אלה הביאו בתחילת המסחר להמשך עליות השערים. אם כי בהד המשך נטו סוחרי הבורסה לספקם בב־הדות וללא שינוי שער. כך היה במניות הסנה, הכשרת הייסוב ודיס־קונט השקעות. בניירות ערך אחרים סופקו הביקושים תוך עליות שערים קלות. כך עלתה מניית דלק ב־0.6 אחוז, כלל אלקטרוניקה ב־0.1 אחוז, ים המלח ב־0.2 אחוז, וכלל תעשיות ב־0.7 אחוז. במניות אלה היו מחזורי מסחר גדולים, והדבר הביא לגידול בסך מחזור המסחר במניות בבורסה.

קונים בלבד למניית אוקטנון

הכלל בבורסה אומר, שככל שהפ־סקת המסחר במניה ארוכה יותר, כך גדל מספרם של המשקיעים המעוניינים ברכישת המניה. כלל זה הוכיח את עצמו גם אתמול, כך הופיע

"יוזמה" – ייזום והשקעות במפעלי תעשיה

1. למכירה / שותפות בית קרור גדול.
2. השקעה במפעל לייצור מרצפות ואריחים מיוחדים ליצוא.
3. השקעה במפעל לייצור תוספות מזון ליצוא.
4. מפעלים רווחיים בשטחים מגוונים.

"יוזמה" אבן־גבירול 142 ת"א
טל 455624 – 456372 – 448853

שערים יציגים של מטבע חוץ

12.12.85

המטבע		שער	המטבע		שער
ארה"ב	דולר	1492.0	אוסטרליה	דולר	1020.5
בריטניה	לירה	2141.8	ד"א	רנד	564.42
גרמניה המע'	מרק	591.66	בלגיה	10 פרנק	290.22
צרפת	פרנק	193.60	אוסטריה	10 שילינג	641.19
הולנד	גולדן	535.44	איטליה	1000 לירה	666.81
שוויץ	פרנק	706.77	יפן	100 ין	736.70
שוודיה	כתר	193.64	אירלנד	פאונד	1826.7
נורבגיה	כתר	194.38	ספרד	100 פזטה	955.26
דנמרק	כתר	163.26	ירדן	דינר	3931.4
פינלנד	מרק	271.40	לבנון	לירה	84.470
קנדה	דולר	1074.6	מצרים	לירה	842.98

שערי מטבע־חוץ 12.12 85
בנק לאומי

המטבע	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	שטרות קניה	שטרות מכירה
1 דולר ארה"ב	1483.2465	1501.7535	1456.92	1524.57
1 ליש"ט	2127.7171	2154.2654	2087.59	2181.53
1 מארק גרמני	587.8900	595.2253	576.25	604.27
1 פרנק צרפתי	192.5044	194.9064	186.51	197.87
1 גולדן הולנדי	522.4539	528.9727	513.89	537.01
1 פרנק שוויצרי	702.4610	711.2259	690.94	722.03
1 כתר שוודי	192.5044	194.9064	189.35	197.87
1 כתר נורווגי	193.1939	195.6045	190.03	198.58
1 כתר דני	162.3252	164.3506	159.66	166.85
1 מרק פיני	269.5567	272.9220	265.14	277.07
1 דולר קנדי	1068.6214	1061.9550	1051.10	1098.39
1 דולר אוסטרלי	1014.5406	1027.1994	974.20	1071.62
1 ראנד דרא"פ	562.1504	569.1646	487.10	535.81
10 פרנק בלגיים	286.3410	269.9138	281.64	294.32
10 שילינג אוסטרי	836.8104	847.2516	823.09	860.12
1000 לירה איט'	861.8515	872.6052	843.48	890.29
100 ין יפן	732.8293	741.9731	720.61	753.24
1 דינר ירדני	— —	— —	3887.14	4127.58
1 לירה מצרית	— —	— —	804.97	854.97

שערי מטבע חוץ בינבנקאיים

אתמול 12.12.1985 באירופה

מכירה מידית (ספוט)

ל־1 סטרלינג	$ ארצות הברית	1.4330/1.4340
ל־$1 ארה"ב	מרקים גרמניים	2.5205/2.5215
"	פלורינים הולנדיים	2.8380/2.8400
"	פרנקים שוויצריים	2.1108/2.1118
"	פרנקים בלגיים	51.42/51.44
"	פרנקים צרפתיים	7.7000/7.7050
"	לירטות איטלקיות	1721.50/1722.50
"	יינים יפאניים	202.40/202.55
לסד"ר.	$ ארצות הברית	1.0882/1.0888

שער הזהב $ 316.05 ארה"ב אונקיה לנדון פיקסינג

מכירה מאוחרת (פורוורד)

	ליש"ט/$	פר"ש/$	מרק/$
1 ח'	1.4287/1.4298	2.1037/2.1052	2.5132/2.5147
3 ח'	1.4198/1.4211	2.0905/2.0920	2.5005/2.5020
6 ח'	1.4072/1.4087	2.0716/2.0736	2.4820/2.4840

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

שערי אגרות החוב

3% מלווה מדינה (100% הצמדה)

3601	29737	+36
3602	27340	+33
3603	25526	+30
3604	22881	+27
3605	20707	+25
3606	19505	+21
3607	18104	+19
3608	17489	+21
3609	16611	+20
3610	14968	+17
3611	14447	+17
3612	14015	+16
3613	13304	+283
3614	12754	+276
3615	11774	+258
3616	10771	+239
3617	9956	+12
3618	9439	+11
3619	8608	+10
3620	5268	+64
3621	7863	+62
3622	7084	+56
3623	6775	+203
3624	6379	+195
3625	5738	+57
3626	5303	+54
3627	4913	+50
3628	4555	+116
3629	4265	+110
3630	4028	+105
3631	3607	+76
3632	3473	+73
3633	3277	+70
3634	2940	+3
3635	2778	+3
3636	2673	+3
3637	2465	+14
3638	2291	+14
3639	2097	+13
3640	1756	+2
3641	1520	+2
3642	1310	−36
3643	1134	−32
3644	1053	+2
3645	948.1	+1.2

4.25% מלווה מדינה

3701	846.2	−2
3702	673.2	+20.3
3703	573.3	+16.9
3704	491.2	+14.6
3751	261.9	+8.7
3752	100.9	−0.9
3753	96.6	−0.9
3901	92.6	−0.6
3902	88.1	−0.6

4.25% שגיא

4101	272.4	+2.4
4102	107.5	+1
4103	103.1	+1
4104	99.7	+0.9
4301	98.8	+0.8
4302	94	+0.7

4% מלוה פיתוח (90% הצמדה)

3101	275000	— —
3102	269500	— —
3103	263600	— —
3104	255000	— —
3105	246500	+2000
3106	233660	— —
3107	243339	+5167
3108	226082	−696
3109	222619	−281
3110	222657	+266
3111	217065	+260
3112	213880	+224
3113	217062	+259
3114	209705	+250
3115	207416	+578
3116	201331	+1788
3117	210065	+1592
3118	203368	+1720

4%, 6%, 7% פיתוח (80% הצמדה)

3201	174108	+1845
3202	172729	+189
3203	174552	+209
3204	170685	+204
3205	168698	+202

שערי קרנות הנאמנות

שם הקרן	מחיר קניה	מחיר פדיון
[illegible]	6041.91	6933.17

ספורט

בעריכת יחיאל ארדי

ריאל מאדריד — מכבי תל־אביב 93—102

נוקאאוט אחרי 9 שנים

מאז 1976 לא ניצחה האלופה הספרדית ביד־אליהו אבל אמש הפכה פיגור של 47—53 בהפסקה לניצחון מרשים בניצוחם של רובינסון (42 נק') וטאונס (26 נק') ★ רק ברקוביץ' (32 נק') שמר על רמה גבוהה

התמונות המספרות את הסיפור העצוב אמש בהיכל הספורט: קווין מאגי בצבת ההגנה של ריאל (למעלה מימין). חוסה בירוקוב. שאינו רשאי עדיין לשחק בגביע אירופה, צילם תיהל סטטיסטיקה (למעלה משמאל). מאמן ריאל, מנואל סאינץ, חש בניצחון המתקרב אחרי 8 הפסדים רצופים בתל־אביב (למטה מימין) בעוד שלי ג'ונסון המושבת, אינו יכול להסתיר את הרגשותיו

(צילומים: עוזי קרן).

גביע האלופות

מאת מיכאל קרנר

תשע שנים המתינה ריאל מדריד לרגע הזה — לנצח שוב את מכבי תל־אביב בהיכל הספורט ... לאוהדיה עשתה זאת ב־1976 כשניצחה כאן 91—90 מסל בשניות האחרונות של כריסטובל רודריגס. מאז ביקרה כאן שמונה פעמים ותמיד חזרה הביתה מנוצחת, גם אם כמה מהמישחקים היו שקולים ביותר.

אבל למרות זאת לא יצאו אמש בחוריו של מנואל סאינץ מעורם, לא פתחו בריקוד פלמנקו סוער למרות שהנחילו הפסד צורב למכבי תל־אביב, 93—102 (53—47). לחיצות ידיים, טפיחות על השכם. זה הכל. מקצוענים אמיתיים, היודעים שזהו אמנם ניצחון חשוב מאוד, אבל רק שלב אחד בדרך ארוכה וקשה להעפה אפשרית 14 בגמר גביע האלופות.

גם האוהד הקנאי ביותר של מכבי יסכים כי אמש היתה האלופה הספרדית ראויה לניצחונה. פשוט מפני שבמרבית שלבי המישחק היתה הקבוצה הטובה יותר, הנבונה יותר, הלוחמת יותר. ואת למרות שכמעט כל ... [illegible] ... ג'ונסון הכל היה נראה אחרת. אין ספק בכך. אבל כדי להיות הוגן לריבר יש להגיד שגם הוא שיחק ללא שחקן הציר שלו פרננדו מרטין. שני מחליפיו, פרננדו רומאי ורפאל רוליאן, ירדו להפסקה עם 4 עבירות תובה לכל אחד ומלך הסלים של הקבוצה, חואן־מנואל לופס־איטוריאגה, היה בערב חלש מאוד בכל מה שנוגע למישחק התקפה.

ריאל ניצחה מפני שהיתה לה התקפה יעילה בצורה מרהימה שהגיעה ל־64 אחוזי קליעה (40 מ־63) וניצלה 19 מ־23 זריקות העונשין. זאת לעומת 51 אחוזי קליעה של מכבי (34—66) ו־15 מ־17 בעונשין.

אבל יותר מכל ריאל ניצחה מפני שהיתה לה הגנה טובה הרבה יותר. מאז ראשית העונה נראית הגנת מכבי תל־אביב בינונית ביותר. ללא שחקן ההגנה מספר אחד (ג'ונסון) נחשפה אמש הגנת מכבי במערומיה. מי שניצל זאת בצורה הטובה ביותר היה ויין רובינסון החסון שהעמיד בצל את קווין מאגי וניצל 16 מ־21 ניסיונות הקליעה שלו ועוד 9 מ־11 בעונשין והגיע למאזן נפלא של 42 נקודות. רובינסון הודה שזה מישחק חייו ומעולם לא הגיע למיספר כזה של נקודות. הוא לא הסתפק בכך, עשה עבודת הגנה יעילה על מאגי וגם קטף 7 כדורים חוזרים.

בנושא הריבאונד היה אמנם למכבי יתרון קל (23 לעומת 19) אבל אחד הגורמים לניצחון הספרדי היה עדיפותם בכדורים החוזרים במחצית השניה, בעיקר לאחר יציאתו של מאגי בדקה ה־30.

לקווין היעיל היה אמש מישחק מאכזב. אמנם היה לו אחוז קליעה יוצא מן הכלל (7 מ־7 מהשורה ו־7 מ־8 בעונשין) אבל הוא לא בא לידי ביטוי מספיק בהתקפה והיה חלש מאוד בהגנה. הוא סיים את 30 הדקות שלו עם 8 כדורים חוזרים.

מהפך מדהים

אחרי מחצית ראשונה טובה למדי בה הגיע מכבי כבר ליתרון של 8 נקודות (45—53), בא מיפנה בהולם בלתי צפוי בפתיחת המחצית השניה. ריאל התייצבה ללא הענקים רומאי או רוליאן (4 עבירות לכל אחד). המאמן סאינץ הפתיע את צבי שרף כאשר הציב את שחקן החוץ האלפנטה דל־קוראל בעמדת שחקן ציר. המערך הבלתי מקובל הזה שיבש לגמרי את התכניות ולמעשה לא מצאו מאמני מכבי פתרון עד לסיום.

יתר על כן: התקפת מכבי נעלמה כלא היתה. מפיגור של 47—53 במחצית עלתה ריאל ליתרון 64—63 בדקה ה־25 ול־70—63 כעבור שתי דקות. בשבע דקות קלעו שחקני ריאל 23 נקודות לעומת 10 של מכבי.

וכאשר ביצע מאגי את העבירה החמישית שלו כעבור שלוש דקות, היה ברור שמכבי כבר לא ינצח. שרקי נלסון היה חלש להחזיר חזן ליפה, שהוליך את ארואסטי. לא הצליח להיכנס למישחק. מוטי ה... וכבי סגר את הפיגור ל־83—88. ברקוביץ' ב־4 סלים רצופים של 3 נקודות וג'מצ'י עם 2 כאלה, ניסו לשנות את התמונה. אבל אלה היו ניסיונות של קבוצה היודעת שאת המישחק הזה לא תוכל לנצח.

מיקי היה שוב השחקן מספר אחד של מכבי עם 32 נקודות (11 מ־20, 4 מ־7 בעונשין) וגם עבודת הגנה טובה על איטוריאגה. דורון ג'מצ'י השתדל אבל גביע אירופה לאלופות עדיין גדול עליו והוא יצטרך ללמוד עוד המון (קלע 9 מ־20 ניסיונות). מוטי עבר כהרגלו אבל איבד יותר מדי כדורים ולקח על עצמו גם יותר מדי זריקות לסל (2 מ־8). האורי לאסוף היה מצוין במחצית הראשונה אבל נעלם לגמרי לאחר מכן.

מישחק מאלף

להוציא את שני הגבוהים, שהיו חלשים מאוד, הציגו כל שחקני ריאל רמת מישחק גבוהה ותרמו למאמץ הקבוצתי. השחקן האמריקאי החדש לינטון טאונס הוא רכש יוצא מן הכלל — שקט, יעיל, אחראי ואתלטי (11 מ־16 מהשורה) ו־7 ריבאונדים. קורבאלאן אולי אינו מהיר כפי שהיה אבל עדיין פיקח ובעל עין חדה למצוא כל פירצה. דל קוראל היה הפתעת המישחק. שחקן מוליך שכל מאמן היה מתברך בו.

בסך הכל קיבל אמש מכבי שיעור מאלף בכדורסל. למאמנים ולשחקנים נותרו עתה ארבעה שבועות לעכל את מה שקרה, להפיק לקחים ולהתכונן לקראת החלק השני של מישחקי בית הגמר בתקווה שעד אז יהיה גם ג'ונסון בריא ובכושר מלא.

אחרי שני הפסדים בוודאי אין איש במכבי מדבר על מישחק הגמר. הכל עדיין לא אבוד אם כי ההפסד הביתי הזה, שמכבי כה חשש ממנו, מותיר רק סיכוי קלוש.

● לריאל קלעו: רובינסון 42, טאונס 26, קורבאלאן 11, איטוריאגה 11, דל קוראל 8, רומאי 4.

● למכבי קלעו: ברקוביץ' 32, מאגי 21, ג'מצ'י 21, לאסוף 21, ארואסטי 7.

שפטו דוביס (יוון) וג'יראר (אנגליה). 10,000 צופים בהיכל הספורט.

נצחון חוץ גם לרוסים

104—116 בלימוז'

לימוז', צרפת (שרות "ספורט הארץ"). לא רק ריאל מאדריד זכתה אמש בניצחון חוץ. גם האלופה הסובייטית זלגיריס קובנה עשתה זאת כאן כשניצחה את אלופת צרפת 116—104.

אחרי שני מחזורים נותרו שלוש קבוצות עם שני ניצחונות כאשר מצבן של ריאל וזלגירים עדיף על זה של ציבונה מאחר והן רשמו כבר ניצחונות חוץ. לימוז' ומכבי "מושכות" כבר הפסד בית בעוד סימאק מילאנו גוזלה את שני הפסדיה בחוץ.

המחזור הבא יהיה רק ב־9 בינואר ואז ישחקו: לימוז' נגד מכבי, זלגירים נגד ציבונה וסימאק נגד ריאל.

בית הגמר

.1	ריאל	2	177—208	4
.2	ציבונה	2	181—201	4
.3	זלגירים	2	183—196	4
.4	מכבי	2	192—179	2
.5	סימאק	2	191—174	2
.6	לימוז'	2	217—188	2

במישחקים לקבוצות מחזיקות גביע: ברצלונה — יוגופלסטיקה ספליט 99—90, פואורז — דינה 96—114, ברלונה — סטאר מראנה 95—77, צסק"א מוסקווה — האורי 84—118. אחרי 2 מחזורים רק לברצלונה (בית א') וצסק"א מוסקווה (בית ב') 4 נקודות.

הפועל תל־אביב בראש בית 3

גביע קוראץ'

רומא (שרות "ספורט הארץ"). קבוצת בנקו רומא גברה כאן על בוסנה סאראייבו 91—77 בבית 3 ברבע גמר גביע קוראץ'.

אחרי שני מחזורים מוביל הפועל תל־אביב עם 2 ניצחונות בית בעוד שבוסנה נוצחה פעמיים בחוץ. המחזור הבא יהיה ב־8 בינואר כאשר הפועל ת"א ישחק בסאראייבו ושאלון תארח את רומא.

טבלת בית 3

.1	הפועל	2	161—173	4
.2	שאלון	2	176—185	3
.3	רומא	2	169—173	3
.4	בוסנה	2	205—172	2

עוזר מאמן מכבי משה ויינקרנץ

עדיין אפשר להגיע לגמר — יהיו עוד ניצחונות חוץ

מה הם אמרו

מאת גיא צוקר

שניה אחת בלבד לאחר הניצחון על מכבי תל אביב, הפכו כל אנשי ריאל מאדריד לאוהדים נלהבים של האלוף הישראלי. מבחינתם מהווה הניצחון בתל־אביב הישג כפול: ניצחון חוץ על אחת המועמדות לעליה לגמר. ניצחון שיהיה, כנראה, האחרון שתשיג קבוצה אורחת בישראל: לפחות העונה. "יש לנו יתרון עצום, במאבק לעליה לגמר", אמר בסיום עוזר המאמן של ריאל, קליפילוק. "כשלי ג'ונסון יחזור קשה לי להאמין שמכבי יפסיד כאן שוב. זה היה אחד המישחקים הטובים ביותר של ריאל בישראל, אבל ברור שג'ונסון חסר מאוד למכבי".

וויין רובינסון, שקלע 42 נקודות התקשה להירגע, גם לאחר הסיום: "אמרתי לכם שאנחנו הולכים לנצח. לפני שנה שיחקנו מצוין והפסדנו. ידענו שמרטין לא ישחק והיו לנו בעיות של עבירות (רומאי ורוליאן). לקחתי את כל האחריות על עצמי. זה היה המישחק הטוב ביותר בקריירה שלי ואני חושב שהניצחון נתן לנו מקדמה עצומה בדרך לגמר".

הארקבנאל איטוריאגה חגג ניצחון ראשון בתל אביב: "שיחקתי כאן תשע פעמים ולא הצלחנו לנצח. עכשיו זה הגיע, סוף סוף. זה פשוט נהדר לנצח בתל־אביב. אני רק מקווה שהקבוצות האחרות לא יעשו זאת. בשנים הקודמות, אני מאחל למכבי לנצח בכל המישחקים, עד למישחק במאדריד".

במכבי תל אביב התקשו, כצפוי לעכל את מה שאירע, במיוחד את המחצית השניה הגרועה כל כך של הקבוצה. "אינני מבין מה קרה. משום מה לא הצלחנו להסתגל לעובדה שהם שיחקו עם ארבעה שחקנים נמוכים יחסית", אמר עוזר המאמן, משה ויינקרנץ. "התכוננו למצב כזה, אבל הקבוצה שיחקה גרוע מאד במחצית השניה. זה היה המישחק הגרוע ביותר שלנו ויותר משריאל ניצחה, אנחנו הפסדנו, עם כל הכבוד שאני רוחש להם. יש לנו סיכויים להגיע לגמר. צפויות הפתעות בבית הגמר ויהיו ניצחונות חוץ נוספים. אמנם יהיה קשה מאד, אבל אני מאמין בכנות שאפשר להגיע לגמר. ריאל מאדריד עלתה לפני שנה לגמר לאחר הפסד ביתי".

התחזית של סופר "ספורט הארץ"

מכבי חיפה והפועל ת"א ינצחו — תיקו לבית"ר י־ם

התחזית שלי

מאת משה הר־געש

מוקדי המחזור השמיני בליגה הלאומית יהיו באיצטדיוני רמת־גן וקרית אליעזר. האלוף המוליך מכבי חיפה יארח את מכבי נתניה ובית"ר ירושלים מחזיק הגביע המדורג שני יתמודד במישחק חוץ באיצטדיון רמת־גן עם מכבי תל־אביב. השעה הראשית למישחקים 14.30. מישחק אחד יהיה היום: מכבי יבנה — הפועל כפר־סבא.

מכבי חיפה — מכבי נתניה

במצב הנוכחי ספק אם קבוצה כלשהי מסוגלת לעצור את מכבי חיפה, ודאי לא מכבי נתניה ביכולת של השבועות האחרונים.

● התחזית שלי: ניצחון לחיפה.

מכבי תל־אביב — בית"ר ירושלים

מישחק עם פוטנציאל רב, כך לפחות רומזות התוצאות של שתי הקבוצות בשבת האחרונה. הביתיות של מכבי תל־אביב עשויה לאזן את היתרון האיכותי של הבית"רים.

● התחזית שלי: תיקו.

הפועל תל־אביב — מכבי פתח־תקווה

שחקני מכבי פתח־תקווה הוכיחו כי הם אינם נבהלים ממישחקי חוץ בבלומפילד. אלא שספק אם יהיו מסוגלים לחזור על ההצגה בתיקו רב השערים 4—4 עם מכבי תל־אביב.

● התחזית שלי: ניצחון להפועל.

בני־יהודה — הפועל באר־שבע

מיפגש מסקרן בין שתי הקבוצות המפתיעות של העונה עד כה. הפועל באר־שבע יבקש להוכיח פעם נוספת כי הוא אינו נבהל ממגרשי חוץ.

● התחזית שלי: ניצחון לבאר־שבע.

הפועל פתח־תקווה — שמשון תל־אביב

השמשונים אמנם מצויים בלחץ בגלל המיקום הגרוע בטבלה והעובדה שלא השיגו עדיין ניצחון העונה, אך דווקא משום כך תהיה מלאכת המקומיים קלה יותר.

● התחזית שלי: ניצחון לפתח־תקוה.

מכבי יבנה — הפועל כפר־סבא

המשבר הפוקד את מכבי יבנה ודאי יתן גם מחר את אותותיו, כאשר הנה התורן יהיה הפועל כפר־סבא.

● התחזית שלי: ניצחון לכפר־סבא.

הפועל ירושלים — מכבי שעריים

מיפגש בין שני העולים שמצבם בטבלה אינו מזהיר, הכוונה בעיקר לאורחים משעריים שיבקשו, וכנראה יצליחו, לחזור הביתה בשלום.

● התחזית שלי: תיקו.

מכבי יפו — הפועל חיפה

היפואים ודאי סבורים, כי צפוי להם טיול נעים, אך המיקום בטבלה לא תמיד משקף את המציאות. החיפאים יהיו הראשונים שיבקשו להעמיד את אורחיהם על טעותם.

● התחזית שלי: ניצחון ליפו.

טבלת הליגה הלאומית

.1	מכבי חיפה	7	4—14	17
.2	בית"ר י־ם	7	5—14	15
.3	הפועל ת"א	7	5—12	13
.4	באר־שבע	7	5—9	12
.5	בני־יהודה	7	2—3	12
.6	מכבי ת"א	7	10—12	9
.7	הפועל פ"ת	7	9—9	9
.8	מכבי נתניה	7	7—9	8
.9	מכבי פ"ת	7	10—8	8
.10	הפועל י־ם	7	12—8	8
.11	הפועל חיפה	7	9—4	8
.12	כפר־סבא	7	12—10	7
.13	מכבי יבנה	7	9—2	7
.14	מכבי שעריים	7	5—3	5
.15	שמשון ת"א	7	13—8	5
.16	מכבי יפו	7	13—5	3

טניס

מנסדורף נכנע למארק דיקסון

הפסד לנבחרת הנוער

סידני (שרות "ספורט הארץ"). עמוס מנסדורף הודח כאן בשלב שמינית הגמר של אליפות מדינת ניו־סאות' ויילס ... הוא נוצח 4—6, 6—7 ע"י האמריקאי בן ה־26 מארק דיקסון, המדורג במקום ה־45 בעולם.

נבחרת הנוער שלנו נוצחה אתמול במאמצי 1—2 ע"י ארצות הברית בתחרות על גביע סאנשיין. גלעד בלום נכנע לבארנר 4—6, 6—5, 7—5, עמית נאור נוצח ע"י פארלר 6—4, 6—4, 6—2 ובמישחק הזוגות ניצחו הישראלים 8—6, 7—5. נבחרת הנערות נוצחה 3—0 ע"י נבחרת שוודיה.

מוטוסל וויטלה אלופי הנוער

אורן מוטוסל זכה אתמול באליפות הארצית בטניס לגילאי 18 כשניצח בגמר את עופר יחיאלי 6—4, 6—4, 6—2. בין הבנות ניצחה יעל ויטלה את יעל שביט 6—3, 6—1.

גיל 16: אוהד וייגברג — שגיב הר הזביץ 6—3, 6—2. בנות: אוסנת רג'ואן — רנה כרמי 6—7, 6—4, 6—2. האליפות היתה בהרצליה.

באליפות שהיתה ביפו לגילאי 14 ניצח ניר דקל שגבר על שגב לוי 6—2, 6—2. בנות: מירי דדוש — יעל טגל 6—0, 6—2. גיל 12: יובל טולידאנו — רן לפלר 7—5, 6—2. בנות: גלית זינגר — תמר פרסר 6—2, 6—2.

כדורעף

מחר הגומלין — המעפיל — פראג

קבוצת הכדורעף של הכוכב האדום פראג מצ'כיה הגיעה אמש ארצה ותתמודד מחר בערב (19.00) מול הפועל המעפיל במסגרת גביע אירופה לאלופות. במישחק הראשון שהיה בין שתי הקבוצות בתחילת השבוע ניצחו הצ'כים 3—0.

אתלטית פולניה למרתון הכנרת

אתלטית מפולין, אנה קרול, עשויה להשתתף במירוץ המרתון של הכנרת שיהיה ביום שלישי הקרוב. אישור כמעט ודאי על בואה של הפולניה התקבל אתמול במטה המרתון. הישגה של קרול 2:40.20 שעות מעמיד אותה במקום הראשון מקרב הנשים שישתתפו במרתון.

ליגה אנגלית

מישחקי חוץ למנצ'סטר וליוורפול

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). מנצ'סטר יונייטד המצוינת, המתפשת את עצמה, יוצאת מחר למישחק באסטון וילה במחזור ה־21, מחצית הדרך בליגה האנגלית. ליוורפול, המפגרת בשתי נקודות בלבד אחרי יונייטד, יורדת ללונדון למיפגש עם ארסנל, המדורגת במקום השמיני.

הקבוצות במקומות השלישי והרביעי משחקות בבית: וסטהאם נגד ברמינגהאם וצ'לסי עם החמישית בדירוג, שפילד ונסדיי, שלה מיספר נקודות זהה.

יתר המישחקים: אוקספורד — לסטר, איפסוויץ' — קווינס פארק ריינג'רס, מנצ'סטר סיטי — קובנטרי, ניוקאסל — סאותהמפטון, נוטינגהאם — לוטון, ווטפורד — טוטנהאם.

ליגה גרמנית

מישחקי חוץ לשלוש הראשונות

פרנקפורט (שרות "ספורט הארץ"). שלוש הראשונות משחקות מחר בחוץ במחזור ה־19 של הבונדסליגה, האחרון לפני היציאה לפגרה.

המוליכה ורדר ברמן (27 נק') תתארח בהאנובר, השניה, באיירן מינכן (24 נק'), בשטוטגארט והשלישית, בורוסיה מנשנגלאדבך (23 נק'), אצל שאלקה.

יתר המישחקים: סארבריקן — לברקוזן, האמבורג — דורטמונד, קלן — קייזרסלאוטרן, נירנברג — פרנקפורט, דיסלדורף — בוכום, אירדינגן — מאנהיים.

6 מ־8 המשחקים — כבר היום

גביע הטוטו

מאת יצחק לביא
סופר "ספורט הארץ"

בתים ב' ו־ג' ימקדו את מירב העניין במחזור השלישי של גביע הטוטו שיהיה בסוף השבוע. שישה משמונת המשחקים הוקדמו ויהיו כבר היום. המישחק המסקרן ביותר צפוי מחר ובו יארח מוליך בית ב', הפועל חולון עם כל שש הנקודות ויחס שערים 8—0 את המפתיע של הליגה הארצית, בית"ר נתניה, המדורג שני בבית, גם כן עם מלוא הנקודות.

דרבי רמת גן יעניש בבית ג' את שתי הראשונות. הפועל רמת גן השני יארח היום את הכח רמת גן, המוליך עם ארבע נקודות, קבוצה נוספת שזכתה בכל הקופה בשני המחזורים הראשונים, היא הפועל חדרה המוליכה את בית א'. החדרתים יארחו היום את האחרונים בבית, בית"ר חיפה, אחת מארבע הקבוצות שטרם צברו נקודה והאחרות: הפועל לוד, טבריה, בית"ר רמלה.

יתר המשחקים: בית א': מרמורק — בית"ר תל אביב. בית ב': הפועל טבריה — הפועל לוד. בית ג': מכבי רמת עמידר — בית שמש. בית ד': יהוד — עכו, בית"ר רמלה — רמת השרון.

● מישחקי הבוגרים במסגרת אליפות ישראל "הכל נשאר במשפחה", תחדשו אתמול בבתי"ם. היום יתקיימו מישחקי רבע וחצי הגמר כשבמישחק הבולט יתמודדו אלופי ישראל בעבר ביתים גבי הוביצקי מול אריה אבידן.

בצער רב אנו מודיעים
על פטירת אמנו וסבתנו היקרה

שרה סליטרניק ז"ל

ההלויה תצא היום, יום שישי 13.12.85 בשעה 11.30 מבית המנוחה, רח' י"א באדר מס. 3 בחולון, לבית העלמין בחולון.

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.
יושבים שבעה בבית המנוחה.

האבלים:
בניה: חן סליטרניק ובני משפחתו
בני סליטרניק ובני משפחתו
אחיה: משה רינגל ומשפחתו
אחותה: שושנה תמרי ומשפחתה

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

פרופ' **צבי קרני** ז"ל

נתייחד עם זכרו ונגלה מצבה
ביום שני ד' בטבת תשמ"ו 16.12.85 בשעה 3.00 אחה"צ בבית העלמין הישן בחוף הכרמל חיפה

תודתנו נתונה לכל מנחמינו

המשפחה

ביום שני 16.12.85 יום השנה
לנופלו של בננו יקירנו

איתי קרני ז"ל

נעלה לקברו בניר יצחק בשעה 15.45
בשעה 21.30 תתקיים אזכרה בחדר האוכל.
אוטובוס מיוחד יצא ממגרש האצטדיון ביד־אליהו בתל־אביב בשעה 13.45, החזרה מניר יצחק בשעה 17.30.

המשפחה
וקיבוץ ניר יצחק

במלאת שש שנים לפטירת יקירנו

ד"ר **איזק חיים** (פרי) ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום שני 16.12.85 בשעה 2.00 בצהרים בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון בת־ים.

נפגשים ליד השער הישן

המשפחה

למשה זולברג

אתך באבלך הכבד על מות רעייתך

רחל ז"ל

קשר רנט־א־קאר (הרץ)
ההנהלה והעובדים

במלאת שלושים למותו של ראש עירנו

מר **צבי קרלינר** ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה בבית העלמין צור שלום ביום שני ד' טבת תשמ"ו 16.12.85 בשעה 16.00. העלאת דברים לזכרו בשעה 17.00 באולם קולנוע ספיר.
אוטובוסים יצאו מבית כ"ץ בשעה 15.45.

המשפחה
וחברי מועצת העיר

במלאת שלושים לפטירתה של יקירתנו

חנה (אניוטה) **קינרייך** ז"ל

נעלה לקברה לאזכרה ולגילוי המצבה, ביום שני, ד' טבת תשמ"ו, 16.12.85 בשעה 14.30, בבית העלמין הישן, חוף הכרמל חיפה.

מתאספים ליד השער הראשי.
תודתנו לכל מנחמינו.

המשפחה האבלה.

הנהלת ועובדי
כלל ישראל בע"מ

אבלים על מותו של

יצחק מדליון ז"ל

ומשתתפים בצער המשפחה

רותי אבן

איננה

יחד עם **אורי** והילדים
מרכינים ראש

כל עובדי קסטל תקשורת

לאורי אבן והמשפחה

אתכם באבלכם הכבד על מותה
של חברתנו היקרה

רותי

משפחת ריכמן

לאורי אבן ומשפחתו

משתתפים בצערכם הכבד
על מות חברתנו היקרה

רותי

משפחות
זהר, פולק, גת
וזר־חן

לבית דוד שטרן

השתתפותנו באבלכם הכבד על מות

הינדה ז"ל

חברת מרכז לעבודות בניה
הנדסה ותיעוש (1963) בע"מ

לחב' דוד שטרן

אנו משתתפים בצערכם
במות אם המשפחה

הינדה ז"ל

מסילת סיגמה

לדוד שטרן ומשפחתו

משתתפים בצערך על מות

רעייתך ז"ל

בית שיכון עובדים

לידידנו **דוד שטרן**

השתתפותנו הכנה באבלך
בפועלך הציבורי המבורך תמצא ניחומים.

אליהו איזקסון — נשיא
התאחדות האיכרים בישראל

לאינג' **דוד שטרן**
נשיא מרכז הקבלנים והבונים בישראל

השתתפותנו באבלך הכבד
על מות רעיתך

הינדה ז"ל

בית סולל בונה

למשפחת שטרן

משתתפים בצערכם על פטירת
הרעיה והאם

גב' **הינדה שטרן** ז"ל

אבני לשם בע"מ
משפחת גריצר

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

חדשות המשק

לאחר ששולמה רק המחצית הראשונה של שכר־נובמבר:

בסולל־בונה אין יודעים מתי ישולם שכר העובדים

מעריכים שלא יהיה מנוס מזירוז תהליך הפיטורים

מאת אריה לביא
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

הנהלת קונצרן סולל־בונה עדיין לא יודעת מתי תצליח לשלם את המחצית השניה של משכורת נובמבר. משכורת זו היתה אמורה להיות משולמת עד יום ה־9 בדצמבר, אך הקונצרן שילם רק את מחציתה, כאשר לא ברור עדיין מתי ישולם ההפרש.

עובדי סולל בונה הביעו זעמם על ההנהלה וטענו כי ההנהלה מעדיפה לשלם לספקים ולקבלני־משנה, ולא לעובדים ששכרם כה נמוך.

חודש שני ברציפות

יצוין שזה החודש השני שבו מתקשה הקונצרן לשלם את שכר עובדיו. בנק הפועלים סירב בחודש שעבר להעמיד אשראי נוסף לקונצרן לצורך תשלום משכורות, ובעקבות כך קיבל סולל־בונה הלוואה מקרן ההשקעות של חברת העובדים כדי שיוכל לעמוד בתשלום המשכורות. החודש כאמור שולמה רק מחצית המשכורת לעובדים.

התחייבות של סולל בונה לקרן ההשקעות של חברת העובדים מגיעים עתה ל־17 מיליון דולר. סכום זה אינו כולל, כמובן, חובות בסך של קרוב ל־500 מיליון דולר לבנקים.

"יש תקווה"

מהנהלת סולל־בונה נמסר אתמול, שיש תקווה כי המשכורת תשולם בשבוע הבא, אך עדיין אין ודאות בעניין זה. בחוגי ענף הבניה מעריכים שכתוצאה ממשבר הנזילות אליו נקלע סולל־בונה, לא יהיה מנוס מזירוז תהליך הפיטורים בקונצרן, כדי להקטין את עלות השכר, אף כי הדבר יחייב את הקונצרן לשלם לעובדים פיצויי־פיטורין.

יצרני התרופות מבקשים להיוועד עם מנכ"ל מש' הבריאות על הפרת־חוזים

ד"ר דן מיכאלי: לא ידוע על הפרת חוזים

מאת יונתן שרמן
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

יצרני התרופות מבקשים להיוועד עם מנכ"ל משרד הבריאות, פרופסור דן מיכאלי, בהקדם האפשרי כדי לדון עימו בהפרות חוזים, שאירעו ביוזמת משרד הבריאות, לדבריהם.

יצרני התרופות כבר פנו בעניין זה למיכאלי, בציינם כי קיימת בעיה גם בריבית הפיגורים, שמשרד הבריאות משלם עבור חובותיו. ריבית זו נקבעת בידי החשב הכללי באוצר ומגיעה לשיעור חודשי של ארבעה אחוזים בלבד. לטענת היצרנים, יש להתאימה לשערי הריבית הנהוגים במשק.

לא רכשו התרופות כמתחייב

בנושא הפרות החוזים טוענים יצרני התרופות כי היו מקרים, שבהם משרד הבריאות התחייב לרכוש כמויות מסוימות של תרופות במועדים נקובים מראש ולא עמד בהתחייבויות אלה. לדברי היצרנים, אין הם יכולים לתכנן את הייצור בתנאים משתנים כאלה.

בתגובה מסר דן מיכאלי, כי היצרנים אכן מבקשים להיפגש עימו, אך הוא אישית אינו יודע על הפרות חוזים של משרד הבריאות כלפי יצרני התרופות.

לפי נתונים מנוכי עונתיות:

עליה של 85% ביציאת ישראלים לחו"ל בחודש נובמבר 1985

עם זאת הסיכום לחודשים יולי־נובמבר השנה נמוך ב־26% לעומת התקופה המקבילה אשתקד

מאת שלמה מעוז
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

במספר הישראלים שיצאו לחו"ל בחודשים אוקטובר נובמבר על פי נתונים מנוכי עונתיות היה גבוה ב־85% לעומת חודשי השפל יולי־אוגוסט.

הגל בחודש ספטמבר מסתכם בגידול של 20% בדי חודש ביוצאים לחו"ל.

לנוכח הגידול המסתמן, עדיין מספר היוצאים לחו"ל בחודשים יולי־נובמבר היה נמוך ב־26% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. בנובמבר יצאו לחו"ל 30,700 איש, לא כולל תושבי מזרח ירושלים שיצאו דרך גשרי הירדן.

בינואר־נובמבר יצאו לחו"ל 471,500 תושבים, ירידה של 27% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

עיסקת־ענק בארה"ב: ג'נרל אלקטריק רוכשת את קונצרן אר־סי־איי ובכך תשתלט גם על רשת הרדיו והטלוויזיה אן־בי־סי

מאת אבי גנאור, סופרו הכלכלי של "הארץ" בניו־יורק

חברת הענק האמריקאית, ג'נרל־אלקטריק, הודיעה אתמול לרכוש את חברת הענק המתחרה, אר־סי־איי, ולשלם עבור רכישת בעלותיה סכום שיא של 6.3 מיליארד דולר.

לעיסקה זו, אחת מהגדולות בנעשה השנה בארה"ב, יש גם אספקטים תקשורתיים רב־משמעות, שכן באמצעות העיסקה בקונצרן אר־סי־איי תשתלט ג'נרל־אלקטריק גם על רשת הרדיו והטלוויזיה האמריקאית הגדולה אן־בי־סי, שבבעלותה של אר־סי־איי.

כזכור, בשנה החולפת רכשה חברת קפיטל־סיטיס את רשת הטלוויזיה איי־בי־סי.

חברת אר־סי־איי סבלה באחרונה ממשברים פיננסיים קשים. הרוכשת, ג'נרל־אלקטריק, היא אחת מהחברות הראשונות בעולם בנושא המכשור החשמלי, אשר ב־1919 סייעה בהקמת אר־סי־איי.

שמועות על העיסקה נפוצו בחוגי הפרשנים הכלכליים זה כשבועיים ומניותיה של חברת אר־סי־איי ב"וול סטריט" עלו בתקופה זו ביותר מ־20 אחוז. שאיפתה של ג'נרל־אלקטריק להשתלט על אחת מרשתות הטלוויזיה הגדולות בארה"ב לא היתה בגדר סוד, שכן כבר החזר בתחילת השנה, שהיא מתכוונת לרכוש את רשת הטלוויזיה הגדולה סי־בי־אס.

אר־סי־איי סיימה את 1984 בהכנסה נקייה של 341 מיליון דולר, שמקורם במחזור מכירות של כ־10 מיליארד דולר. ג'נרל־אלקטריק, לעומת זאת, סיימה שנה זו בהכנסה נקייה של 2.8 מיליארדים בעוד מחזור מכירותיה הגיע ל־28 מיליארד דולר.

ראש הממשלה במפעלי ים המלח: הגיעה השעה לפיתוח הנגב (צילום: "פוטו פוקס")

פרס: יש חשיבות בקיצוץ נוסף בסך 600 מיליון דולר בתקציב

"יש קשר בין הקיצוץ לגובה האינפלציה" ★ "אסור לשמוט השגי התוכנית הכלכלית"

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

"אני רואה חשיבות בקיצוץ נוסף בתקציב המדינה בשיעור של כ־600 מיליון דולר. אסור לשמוט את הישגי התוכנית הכלכלית. יש קשר פשוט בין הקיצוץ לבין גובה האינפלציה", אמר אתמול ראש הממשלה, שמעון פרס, בסיורו במפעלי ים־המלח בעין־[illegible].

בתשובה לשאלות עובדים במפעלים אמר ראש הממשלה, כי בשנה הבאה יקטינו את שיעורי התשלומים למס־הכנסה, במיוחד אלה שמשלמים לעובדי הייצור.

בהתייחסו לפיתוח של האיזור אמר פרס, כי ציפה, שהממשלה תפנה משאביה לפיתוח הנגב, אך גורמים רבים אחרים — כמו הוצאת חיילי צה"ל מלבנון והבראת הכלכלה — מנעו יישומה של מגמה כזו. "אני מאמין, שעכשיו הגיעה השעה לפיתוח הנגב", הוסיף. עוד אמר, כי קיימת תכנית להעביר את מי השפכים מאיזור דן לים־המלח ולהניח צינור בעלות של 120 מיליון דולר, שיספק 100 מיליון קוב מים להשקיית כ־100 אלף דונם אדמה בנגב.

משרד התעשיה והמסחר בודק, עקב מסמך שהגיש איגוד לשכות המסחר:

האם מסבסדת המדינה את קריית־הפלדה ב־26 מיליון דולר בשנה?

לפי המסמך עלות כל אחד מהמועסקים מגיעה ל־40 אלף דולר מקופת המדינה

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בעקבות הסערה שקמה בנושא היתרי יבוא הברזל הגיש איגוד לשכות המסחר למשרד התעשיה והמסחר מסמך, ממנו עולה, כי התמיכה הממשלתית השנתית במפעלי קריית־הפלדה מגיעה לסכום של 26 מיליון דולר בשנה. משרד התעשיה והמסחר בודק אם אמנם מסבסדת המדינה את קריית־הפלדה בסכום הנקוב.

בין השאר עולה ממסמך זה, כי מחיריהם של מוצרי הפלדה בארץ גבוהים פי שניים לעומת המחירים המקבילים בחו"ל, וכי המדינה מפסידה כיום שישה מיליון דולר בשנה עקב האיסור, החל על יצוא גרוטאות של מכוניות, אותן אוספת חברה בת של קריית־הפלדה.

בסיכום המסמך נמסר, כי לישראל אין כל יתרון יחסי בתעשיית הפלדה, וכי עלות כל אחד מ־600 המועסקים בקריית־הפלדה מגיעה לכ־40 אלף דולר מכספי המדינה.

המסמך הוכן בעקבות דברי מנכ"ל קריית־הפלדה, לפיהם רשיונות היבוא שניתנו, עלולים לגרום לפיטורי עובדים במפעלי החברה בעכו ובקריית־ים.

ממשרד התעשיה והמסחר נמסר, כי ארבעת הרשיונות בהיקף של 10,000 טונות, ניתנו למנוע כיצור משפיע ייבוא בהיקף מצומצם על רמת המחירים בארץ. דובר משרד התעשיה והמסחר מסר, כי מדובר בכמות, שאינה עולה על חמישה אחוזים מהיקף הייצור הכללי של מפעלי קריית־הפלדה, ואשר ייסכב בארץ במשך הנוכחי ב־25 אחוזים מהמחירים של מוצרי הפלדה מתוצרת מקומית.

8,333 דולר לחודש דמי־ניהול קיבל דוד גולן מבנק הספנות

בנוסף לכך ישלם הבנק דמי ניהול מהרווח ★ הבנק סבל הפסדים קשים בשנים האחרונות

מאת אריה לביא
כתב "הארץ"

הבנק לספנות, הכלול בקבוצת איש העסקים שאול אייזנברג, ישלם תנאי שכר מופלגים וחלק מהרווחים לדוד גולן, שמונה באחרונה כיו"ר פעיל למועצת המנהלים של הבנק, כמתברר מתיקון לתשקיף, בו הודיע הבנק. גולן היה מנכ"ל חברת ההשקעות דנות, שנקלעה לקשיים כספיים ומונו לה מפרקים.

הבנק לספנות ישלם לגולן דמי ניהול של 8,333 דולר לחודש בנוסף לתשלום "הוצאותיו הסבירות". בנוסף לכך ישלם הבנק לספנות, שסבל מהפסדים קשים בשנים האחרונות, דמי ניהול בשיעור ארבעה אחוזים מהרווח המתואם של הבנק לאחר ניכוי מס, כפי שייקבע בידי רואי החשבון על בסיס גילוי־דעת 36 של לשכת רואי החשבון.

בונוס — בתום כל שנה

עם זאת, קובע הסכם הניהול, כי רווחי ההון והרווחים, שיופקו ממכירת מקרקעי הבנק, לא יובאו בחשבון זה. הבונוס ישולם לגולן בתום כל שנה עם פרסום הדו"חות הכספיים של הבנק. משך תוקפו של ההסכם בין הבנק לגולן ולחברת יורדסים, בה הוא משמש כיו"ר, האמור תקבל את דמי הניהול. כל צד רשאי לסיים בהודעה מוקדמת של 30 יום. לגולן 40 אחוז ממניות חברת יורדסים ועוד 20 אחוז ממניות חברת האחות סקיורדס, העוסקת בניהול תיקי השקעות. סופר "הארץ" מציין, שקבוצת אייזנברג החליפה כמה פעמים את ראשי הבנק לספנות בשנתיים האחרונות.

הבנק לספנות מינה גם מנכ"ל, משה בירב, בעבר פקיד בכיר בבנק ישראל ואחר כך מנהל חברות פיננסיות, שיקבל בנוסף לשכר גם בונוס באמצעות תשלום של דמי ניהול בשיעור שלושה אחוזים מהרווח המתואם של הבנק על־פי ההגדרות, שנקבעו לגבי דוד גולן. בסך הכל ישלם הבנק לספנות שבעה אחוזים מרווחיו בשנה בניסיון להיחלץ ממפה־רין בנוסף למשכורות ליו"ר ולמנכ"ל.

דוד גולן

תוך היענות לפנייתה של לשכת רואי החשבון:

יופחתו קנסות־הפיגורים על איחור בדיווח למס־הכנסה

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

אגף מס־הכנסה נענה לפנייתה של לשכת רואי־החשבון והחליט להפחית או לבטל קנסות פיגורים, שהוטלו על מעסיקים בגין איחורים בהגשת פירוטים שנתיים. קנסות אלה, שהוטלו על אלפי מעבידים, היו כבדים ביותר ומאז מארס 1985 הם הוגדלו פי 150.

אגף מס־הכנסה לא נהג בעבר לשלוח תזכורות למפגרים בדיווחים ואף לא שלח הודעות על הדרישה להגשת הטופס. בדיון, שהתקיים באגף מס־הכנסה, טענה לשכת רואי־החשבון כי אילו נשלחו התזכורות, היה מספר המפגרים יורד באופן ניכר. כן טענו רואי־החשבון, שרק בסוף 1985 נשלחו ההודעות על קנסות הפיגורים בגין איחורים בדיווחים על השנים 1982—1983.

אגף מס־הכנסה הודיע, כי כל מי שיגיש את הטפסים מיד או יסדיר את חובותיו עד סוף דצמבר, יזכה להנחה ניכרת בקנסות ואפילו בביטולם.

חברי המושבים החליטו לא לחדש ביטוח הרכוש

בעקבות זאת הודיע מנכ"ל חברת ביטוח הדדי על התפטרותו

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חברי המושבים החליטו בשלב זה לא לחדש את ביטוח הרכוש שלהם, למרות שחברת ביטוח הדדי הנמצאת בבעלותם התמה רק לפני שבוע על הסכם עם חברת הביטוח ההסתדרותית הסנה, בדבר חידוש ביטוחים אלה.

זאת, בעקבות משבר־אמון בין כמה מארגני המושבים לבין החברה לביטוח הדדי שגרמה לכך שכמה מהארגונים החליטו על הקמת סוכנות ביטוח נפרדת. בעקבות כך הודיע מנהל סוכנות הביטוח ההדדי של המושבים משה אילר ממושב בני עטרות, על התפטרותו מהתפקיד. החלטת חברי המושבים, שבועיים לפני מועד חידוש הביטוחים גרמה לתדהמה בקרב חברות הביטוח.

יצויין שבין חברות הביטוח התנהלה תחרות פרועה בניסיון להשיג את ביטוחי המושבים. רובם של אלה הוחלט על חברת הסנה אך לאמור ברגע האחרון לאחר ההסכם חזרו בהם חברי המושבים מההסכם.

פירסום להעלאת ישראל על מפת התיירות של מטיילים מבריטניה

(ש). מסע פירסום נרחב בו פותחו בימים אלה משרד התיירות והתאחדות המלונות יעלה את ישראל על המפה כיעד תיירות נופש בשביל האנגלים — מסר מנכ"ל משרד התיירות רפי פרבר אתמול במסיבת עיתונאים בבית סוקולוב בתל־אביב.

חשד להעלמת 700 מיליון ש' ממס קניה במפעל במושב שורשים

(ש). חשד להעלמת 700 מיליון שקל ממס קניה, הועלה אתמול בבית משפט השלום בתל־אביב נגד שלושה אנשים ממפעל הרכבה וייצור של מערכות קול ותקשורת־פנים במושב השיתופי שורשים בגליל.

חוקר מס טען, כי ההעלמה נמשכה ארבע שנים. לפי החשד השמיטו השותפים מחישוב מס הקנייה את רוב המרכיבים, והגישו חישוב נמוך בעשרים אחוז מן הערך האמיתי. לאחר שהחוקר הודיע כי השלושה הוזרו משוחררות נגרת, הוא הסכים לשחרורם בערובה. השופט ראובן זר הורה לשחרר כל אחד בערבות 20 מיליון שקל.

50 חברות מישראל יציגו ב"ירידי פרנקפורט 86"

(ע). 50 חברות ישראליות יציגו ב"ירידי פרנקפורט 86", בעיקר בענף־חוכות מקצועיות כגון רדיו, טריקו, טקסטיל, מחשבים ועוד. כך אמר עזרא סלבר מארגני התערוכות והירידים המציג "ירידי פרנקפורט" בישראל.

הוא אמר כי אתמקר הגיעו לנקודה כ־200 יוצאים ב"ירידי פרנקפורט" [illegible]

ערך את העמוד: חיים מל

דרושים
מורים תיכוניים מעולים
להכנה לבחינות בגרות בערב
במקצועות- מתמטיקה, פיסיקה, אנגלית, לשון וגאוגרפיה.
טל.03-440721 [אחה"צ]

לחברה תעשייתית העוסקת ביצוא אנרגיה סולרית
דרוש מהנדס צנרת
לתפקיד:
תכנון מפורט, הכנת שרטוטים ומפרטי ייצור של מערכת צנרת ואביזרים לתחנות כח סולריות, כולל תמיכות ובידודים, תכנון ואפיון משאבות, ברזים מכשור ומיכלים.
תכונות נדרשות:
★ מהנדס מכונות.
★ הכרת התקנים האמריקאים ומיכלים במערכת כזו.
★ חמש שנות נסיון בתחום הנ"ל, רצוי בפרוייקטים ליישום בארה"ב.
למועמדים מתאימים בלבד — נא לשלוח קורות חיים למחלקת כח־אדם ת.ד. 7929 ירושלים 91079
LUZ INDUSTRIES ISRAEL

למפעל תעשיתי עתיר ידע במרכז הארץ
דרושים/ות
משרה מס' 1280: **מהנדס/ת זיווד**
לעבודה רבת עניין ואתגר בתחום תיכון אלקטרוני, תמיכה הנדסית סיוע מעקב ופיתוח אצל קבלני משנה.
כישורים
★ מהנדס/ת מכונות / אלקטרוניקה.
★ 4 שנות נסיון בתיכון זיווד אלקטרוני.
★ הכרת מפרטים צבאיים.
★ נסיון קודם באנליזות – יתרון.
משרה מס' 1281: **מתכנני מערכות הפעלה**
(SYSTEMS PROGRAMMERS)
לעבודה עם מחשבי CDC במערכות הפעלה NOS ו־NOS/VE. העבודה כוללת: ● כתיבה ואחזקת מערכות הפעלה NOS 2.4. ● כתיבת תוכניות בשפת מכונה ובשפות עיליות. ● התקנת תקשורת בין מסופים ובין מחשבים. ● הדרכה ויעוץ למשתמשי המערכת ועוד.
כישורים
★ השכלה גבוהה במתמטיקה או במדעי המחשב.
★ ידיעה טובה מאוד של אנגלית טכנית.
★ רצוי – הכרת מחשבי CDC ומערכות הפעלה NOS.
משרה מס' 1282: **הנדסאי/ת / טכנאי/ת אלקטרוניקה**
לעבודה רבת עניין בתחום ליווי פתוח וביקורת של מערכת אויוניקה.
כישורים
★ הנדסאי/ת / טכנאי/ת אלקטרוניקה.
★ יוצא/ת חי"א עם נסיון בתחום מערכות קשר וניווט או מערכות כד"ן במטוסי קרב מתקדמים.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולפרט קורות חיים, השכלה, נסיון ומספר תעודת זהות אל: ת.ד. 25108 תל־אביב מיקוד 61250. (נא לציין על המעטפה את מספר המשרה המבוקשת).
מועמדים מתאימים ייענו
— סודיות מובטחת —

קבלת מודעות 24 שעות ברחוב
מודעות משפחתיות דחופות וכל יתר סוגי המודעות ל־הארץ מתקבלות 24 שעות ביממה ב דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118 (סל כסית)
טל. 239952. 248518

רשות מקומית באזור המרכז מחפשת
מנהל/ת מחלקת הנדסה
(משרה 1015)
אחריות על תכנון, תאום ופיקוח של כל עבודות פיקוח תשתית ובנוי. אתגר ועניין מקצועיים ונהוליים מצפים למהנדס אזרחי מתאים, אשר לו:
● נסיון ויכולת מקצועית מוכרים.
● כושר משא ומתן ונהול צוותים.
מועמדים ישלחו פרוט קורות חיים ונסיון בכתב יד אל ת.ד. 11024 ת"א 61110. סודיות מובטחת
תחנת ייעוץ לנושאי כח-אדם
תה"ל

נציבות שירות המדינה
מודיעה על מכרז חיצוני קיבוצי מס' מק/2-85
למשרות מפקחי/ות מס
באגף מס הכנסה ומס רכוש
אזור ת"א והמרכז (נתניה, כפר־סבא, תל־אביב, גוש־דן, רמלה, פתח־תקוה, רחובות).
אזור הצפון (חיפה, עפולה, צפת, נצרת, חדרה, עכו, נהריה, טבריה).
אזור הדרום (באר־שבע, אשקלון).
אזור ירושלים
המשרות הן בדרגות ט"ו־י"ט של הדרוג האחיד או 7־9 בדירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח, כן משולמת תוספת שכר בשעור של 30% המצויה הטבת שכר מיוחדת לעובדי מסים.
מועמדים בעלי רישיון ישראלי לראיית חשבון שסיימו את הקורס ואת תקופת הניסיון בהצלחה ישובצו בדרגה 7 בדירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח רטרואקטיבית מיום סיום הקורס.
דרישות המשרה:
א. תעודת בגרות. יועדפו מועמדים שסיימו בחינות ביניים בראיית חשבון או תלמידי האוניברסיטה בחשבונאות, כלכלה או משפטים.
ב. עדיפות לבעלי ידיעות ברמה של סוג 2 בהנהלת חשבונות מטעם משרד העבודה והרווחה.
ג. ידיעת השפות המדוברות בארץ.
ד. כושר קיום קשר נאות עם קהל, כושר ניהול משא ומתן.
— המועמדים יידרשו לעמוד במבחנים בכתב ובעל־פה, אשר יחלו מיום א' 12.1.86.
— מועמד שיבחר ייצא לקורס מרוכז אשר יימשך כ־5 חודשים בתנאי פנימיה ולאחר מכן לתקופת התמחות.
— המועד המשוער לתחילת הקורס — המחצית הראשונה של חודש מרץ 1986.
* את פרטי המכרז המלא והמחייב הנ"ל וכן טופסי בקשה ומידע נוסף, להשיג בלשכות המתחוזות של נציבות שירות המדינה, בירושלים, הקריה בנין ראש הממשלה, תדר 429; בתל־אביב, הקריה, רחוב קפלן מגן מס' 10; בחיפה בבית הממשלה, רח' חסן שוקרי 11; בבאר־שבע, בנין לשכת הבריאות המחוזית, שכונה ד' (הצפון), וכן אצל הממונים בסוכנות ההקטורות בכל רחבי הארץ.
היום האחרון להגשת הבקשות: יום ו' ט"ו בטבת התשמ"ה (27.12.86).

חברת השקעות ידועה
מחפשת מועמדים לתפקיד:
עוזר כלכלי להנהלה
ממלא התפקיד יעסוק במעקב כספי אחר פעולות חברות קשורות ובדיקות כדאיות של השקעות חדשות.
הכישורים הנדרשים:
■ השכלה במנהל עסקים.
■ נסיון של מספר שנים בתפקידים דומים.
■ שליטה בשפה האנגלית.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים מפורטים לת.ד. 1688 ת"א 61016 (עבור כלכלן).

למושב כפר יחזקאל
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
רצוי עם רקע חקלאי
(אפשר שגם קיבוץ)
לפנות לטלפון 065-31112/3

למוסד ממלכתי
דרושים גברים
לעבודת שטח בלתי שגרתית
כישורים נדרשים:
★ גילאי 24-30 לאחר שרות צבאי מלא (עדיפות לקצינים).
★ בעלי השכלה תיכונית מושלמת (עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית).
★ בריאות תקינה.
למועמדים המתאימים מוצעת:
★ עבודת שטח מרתקת בעלת ענין ואתגר מבצעי.
★ אולפן לימוד השפה הערבית.
★ קביעות בעבודה, שכר ותנאי שרות מיוחדים (לרבות רכב צמוד לאחר סיום ההכשרה).
★ מסלול קידום רחב.
המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל, יפנו בהקדם לת.ד. 39888 ת"א (עבור א.ע.) מיקוד 61398 ויצרפו תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים (ת"ז, טלפון ורקע השכלתי).
פונים מתאימים ייענו.

מה אומר לך „אויוניקה" ?
במפעל תעשייתי עתיר ידע במרכז הארץ עומד להפתח –
קורס מהנדסי מערכות אויוניקה
המועמדים יוכשרו כמהנדסי מערכות אויוניות ליישום בפרוייקטים חדשניים במטוסים מסוגים שונים.
חומר הלימוד יכלול קשת רחבה של נושאים טכנולוגיים מן החדשניים ביותר כדוגמת: מחשוב ותוכנה, מערכות מרובות ומשובצות מחשבים, מכ"ם, תקשורת ספרתית, לוחמה אלקטרונית, ניווט אינרציאלי, עזרי רדיו ועוד.
★ הקורס יימשך ששה חודשים רצופים (לימודי יום) במרכז ההדרכה של החברה.
★ משתתפי הקורס יקבלו משכורת מלאה.
★ למסיימי הקורס בהצלחה – מובטחת תעסוקה משופעת באתגרים טכנולוגיים.
★ מועד יעד לפתיחת הקורס: פברואר, 86.
נתונים נדרשים:
– מהנדסים ובוגרי מדעים מדוייקים בעלי רקע צבאי או מקצועי בתחומים הבאים:
– בקרה חשמל ואלקטרוניקה, אווירונאוטיקה והנדסת מחשבים שסיימו את חוק לימודיהם במוסד אקדמי מוכר (תואר ראשון לפחות) ולאחר שירות צבאי.
– שרות צבאי במערך הטכני/מבצעי של חילות אוויר/ים קשר ומודיעין יהווה יתרון.
– תשקל מועמדותם של בוגרים מצטיינים במתמטיקה ומדעי המחשב.
– ידיעות השפות עברית, אנגלית ברמה טובה.
– גיל עד 40.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב אל ת.ד. 9356 יד־אליהו תל־אביב ולפרט קורות חיים, נסיון מקצועי, השכלה (תוך ציון ממוצע ציונים), וכמספר תעודת זהות. נא לציין על המעטפה „עבור קורס אויוניקה".
מועד אחרון לתשובות: 22 לדצמבר 1985.
מועמדים מתאימים ייענו ★ סודיות מובטחת

הארץ לוח החדש מעריב

בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.

המשרד הראשי: רח' הנגב 4, ת"א, מיקוד 66186, ת.ד. 28133 ת"א. טלפונים לקבלת מודעות: 221222 ...

להוצאה לאור של ספרות טכנית
דרושים יוצאי צבא

1. **שרטטי חשמל - אלקטרוניקה** משולים
נסיון וידע טוב בכתיבה בלורד.

2. **שרטטי מכונות**
ידע רב באוטומטריות ראו.פו.בי.

3. **לעבודות כלליות**
רצוי רשיון נהיגה

נא להתקשר טלפונית 03-339774.

4. **עורך טכני אקדמאי/ת**
לעריכה והגהה,
עברית מצוינת, אנגלית טובה

פניות בכתב יד בלבד,
רח' בן־אביגדור 8, תל־אביב 67218.

לחברת תמרוקים
דרוש

סוכן מכירות

★ עדיפות לבעלי רכב.
★ בעלי נסיון קודם.
★ העבודה באזור: ירושלים-ת"א-באר־שבע.
★ תנאים טובים למתאימים.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד לת.ד. 9092 חיפה מיקוד 35023 - עבור "סוכן".

— סודיות מובטחת —

למפעל תעשייתי גדול במרכז הארץ

דרושה:

אחות מוסמכת

★ לניהול מרפאה ומתן שרותי עזרה ראשונה, קשרי חוץ, בדיקות רפואיות תקופתיות ועוד.

★ על המעוניינות להיות בוגרות ו/או מוסמכות בית הספר לאחיות.

★ נסיון של 4 שנים לפחות.

בדבר פרטים נא לפנות לת.ד. 23032, ת"א 61230 עבור "בס' 233".

— סודיות מובטחת —

ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה להסברה

דרושה

מזכירה למנכ"ל המחלקה
ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין ויכולת לנסח סיכומי ישיבות ומכתבים. נסיון קודם בעבודה. אחראית.
נא לפנות בשעות 8.15 עד 15.00
לטלפונים 02-533542, 02-535611

דרושה

מזכירה בתבנית באנגלית וצרפתית
ל־½ משרה. עבודה אחראית בתחום ההסברה בחו"ל.
נא לפנות בשעות 8.15 עד 15.00
לטלפונים 02-526268, 02-534779

לחברה גדולה בענף המזון
דרוש/ה

עובד/ת מעבדה

★ בעל/ת יכולת לפקח על צוות עובדים
★ בעל/ת נסיון מגוון באנליזות של מזון
★ יועדפו תושבי בני־ברק והסביבה

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 2651 תל־אביב 61026.

למרפאת שיניים בת"א

דרושים

1. **סייעת לרופא שיניים**
ניסיון קודם לא הכרחי.

2. **טכנאי שיניים**

נא להתקשר לטלפון 03-330433.

אורבוט מערכות בע"מ

חברתנו מפתחת, מייצרת ומייצאת מערכות עתירות ידע, המשלבות אינטלגנציה מלאכותית וראיה ממוחשבת, לבדיקות איכות של מוצרים אלקטרוניים.

למחלקת הייצור דרושים

1. הנדסאי אלקטרוניקה
משרה מס' 85-101
לצוותי האינטגרציה והבדיקות הסופיות.
נדרש נסיון של 3 שנים לפחות בבדיקות סופיות של מערכות משובצות מחשב.

2. הנדסאי אלקטרוניקה
ללא נסיון — משרה מס' 85-102
לצוותי האינטגרציה והבדיקות הסופיות.
העבודה דורשת הכרה והתמחות בבדיקות סופיות של מערכות משובצות מחשב.

3. טכנאי אלקטרוניקה
משרה 85-103
להרכבת מערכות אלקטרוניות.

4. ראש קבוצת הרכבה מכנית
משרה מס' 85-105
לקבוצה העוסקת בהרכבת מערכות בקו הייצור.
נדרש נסיון של שלוש שנים לפחות בעבודה דומה.

למחלקת פיתוח דרושים

1. מהנדס מכונות
משרה מס' 85-106
לעבודה בצוות הפיתוח של מערכות אוטומטיות המשלבות אופטיקה, אלקטרומכניקה ומערכות הנעה מדויקות. נדרש נסיון של 3 שנים בתחום דומה.

2. מהנדס מכונות
ללא נסיון - משרה מס' 85-107
לעבודה בצוות הפיתוח.

3. הנדסאי מכונות
משרה מס' 85-108
נדרש נסיון של שנתים בעבודה בתחום זיווד מערכות אלקטרוניות.

4. שרטטת מכונות
משרה 85-104
לעבודה במחלקת פיתוח.

מועמדים הרואים עצמם מתאימים, מתבקשים לשלוח פרטים אישיים מלאים וקורות חיים בכתב יד, מקום העבודה — אזור התעשיה יבנה. נא להמנע מפניות טלפוניות. נא לציין על המעטפה מספר משרה.
אורבוט מערכות בע"מ, ת.ד. 215, יבנה, 70650

לעתון בוקר בתל־אביב
דרושים

אנשי מכירות למודעות

★ ידע טוב של השפות עברית ואנגלית.
★ שעות עבודה גמישות.
★ עדיפות לבעלי רכב.

נא לצלצל 03-294222, 03-203528-9, שלוחה 20

לעתון בוקר בת"א
דרושים

אנשי מכירות למודעות

● ידע טוב של השפות עברית/אנגלית
● שעות עבודה גמישות
● עדיפות לבעלי רכב

נא לצלצל 03-294222, 03-203528/9, שלוחה 20

דרושים:
אורג מקצועי
משכורות נטו 850,000 שקל

מייסטר לנולי זולצר

לפנות בין השעות 12.00-7.00 בבוקר,
אזור התעשיה, היוצקים 2 (ע"י סמי בורקס).

לחברה תעשייתית בענף הבניה דרוש באזור הצפון

מנהל שיווק ומכירות

דרישות התפקיד:
★ בעל כושר אירגון ויכולת הפעלה של צוות עובדים.
★ יכולת לניהול מו"מ.
★ בעל השכלה אקדמית בתחום כלכלה/הנדסה.
★ עד גיל 35.
★ ידיעת השפה האנגלית.
★ נכונות לעבודה מאומצת מעבר לשעות המקובלות.

נא לפנות בכתב־יד, עם פירוט קורות חיים, השכלה ונסיון לת.ד. 46129 חיפה 31460, עבור "מנהל שיווק".

המתאימים בלבד ייענו!

— סודיות מלאה מובטחת —

למושב היוגב
דרוש

מנהל צרכניה (שכיר)

בעל נסיון מוכח והמלצות

לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, מושב היוגב, מיקוד 19232 טלפונים 04-993772, 04-993679

הארץ · הבימה התיאטרון הלאומי
עיתון לאנשים חושבים

עירית תל-אביב יפו

עיתון "הארץ" ותיאטרון "הבימה"

מקיימים

ביום שבת 21.12.85 בשעה 11.00

מפגש

לאנשים

חושבים

בתכנית:

מבט על 1986 בתחומי כלכלה, בטחון וחברה.

רג'ה שחאדה – הקיום בגדה המערבית

עוזי בנזימן – ספרו על אריק שרון

פרופ' זאב הנדזל – האיידס: עובדות ואמונות טפלות

שייקה אופיר

מאיר שלו

שלמה ניצן ואורחים נוספים

המנחה: מיכאל הנדלזלץ

דמי כניסה: 4,000 ש'

50% הנחה

למינויי "הארץ" ו"הבימה" ולבעלי תעודת תושב ותעודת קשיש של ת"א

כרטיסים בקופת "הבימה" בימי חול בלבד.
אין מכירת כרטיסים בשבת.

הארוע באדיבות:

קונטרול דאטה (ישראל) בע"מ CONTROL DATA

בשיתוף עירית תל-אביב יפו

מינהל החינוך, הנוער והתרבות

50% הנחה

הצג את התלוש בקופת תיאטרון הבימה

פרטים בכל משרדי הפירסום ובלוח החדש

מודעה לעניין
פינת המודעה הקטנה

לעבודת תרגום בגרפולוגיה
דרוש/ה
אדם בעל בקיאות באנגלית
+ ידע במושגים גרפולוגיים.
■ תנאים טובים
■ שעות גמישות
ת.ד. 20576, תל־אביב.

למפעל אלומיניום לבנין בפ"ת
דרושים
פועלים
לעבודות יצור והרכבה.
להתקשר מיום א': 03-901597 (רמי).

למוסד ציבורי דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
★ ידיעה בהדפסה
★ לאזור שרות צבאי
★ שעות העבודה: 7.30 עד 15.30
לטלפן 03-335716

למפעל באיזור חיפה
דרוש
קבלן מטבח
להכנת והגשת כ־70 ארוחות בוקר וצהרים ליום.
מטבח וחדר אוכל על כל אביזריהם יועמדו לשימוש הקבלן.
ההצעה תכלול נסיון מקצועי ומחיר לכל ארוחה.
נא לפנות לת.ד. 1761 חיפה עבור "קבלן מטבח".

לחברת בניה ארצית
דרוש
★ **מנהל חשבונות ראשי**
כישורים:
1. בעל נסיון של 5 שנים.
2. ידע בהנהלת חשבונות ממוחשבת.
3. בעל כושר ניהול משא ומתן.
4. שעות עבודה מפוצלות.
5. מיקום העבודה ב"ב.
תנאים מעולים למתאים. בדבר פרטים קורות חיים נא לפנות טל. 781640.

למוסך דרוש **מכונאי עצמאי** עבודה לפי פרמיה. 052-28717	לדפוס הצבעה בהרצליה דרושים/ות **מונטאז'ר/ית** לעבודה קבועה. לפנות מיום א' 052-555562	לבוטיק אופנה בת"א — דרושות **מוכרות מנוסות** לעבודה חלקית 03-790505	ביהוד דרוש **נגר מקצועי** לעבודות הזמנה מפורניר ופורמייקה. תנאים מצוינים למתאים ★ 5?2070	למשרד תווך **סוכן רציני** ומוכשר + רכב. 03-201475	**הנדסאים/יות** ארכיטקטורה וקונסטרוקציה בעלי נסיון למשרד תכנון בבניה. 03-785260	דרושה **סייעת לרופא שיניים** במשרה חלקית 03-482225 03-226366
ברחובות דרושה **אשה לעזרה/חברה** לקשישה + לינה בבית כשר. תנאי מגורים מלאים. 03-342293	למושב פארן **מנהל/ת חשבונות** מגורים במקום לפנות לעומרי, מיום ב': 057-81320-1	דרוש **מהנדס בניין** נסיון בתכנון מבני כשון בטון 03-460889 לראיון	דרוש למשרד רו"ח **רואה חשבון** מתמחה בעל נסיון של שנתיים. 03-296804, 03-280575	דרושים/ות אנשי **מכירות בעל/ות נסיון בתיירות ויחסי ציבור** השכלה תיכונית מלאה, דוברי אנגלית. 03-322027	**לודזיה** אולם התצוגה חולון דרוש **מנהח"ש** נסיון בהנהלת קופות וספקים 807111	למרפאה גדולה דרושים **רופאי שיניים ושינונית** במשרה מלאה או חלקית. תנאים מצוינים. 03-652621, זאב
פסיכולוג לברירה ומיון, רשום בפנקס הפסיכולוגים. טל. 02-520206	דרושים עובדים **בתחזוקת גינות** (תושבי הרצליה) 052-84892 053-96165	"פולק" — דרוש **אופטיקאי** מוסמך ... 03-415921 ברודצקי 15, רמת־אביב.	למכינה רמת־השרון דרושים **מורים** עם נסיון, להוראת ביסיק והפעלת מחשבים. 03-480733, 03-480713, 02-222995	דרושה למוסך **פקידה** עם ידע בהנהח"ש. 052-28717	ל. "זמיר" מהנדסי אלקטרוניקה / מכונות בעלי נסיון של שנתיים ותנאים מצויינים. 03-249876	חברה קבלנית בת"א מחפשת **מהנדס ביצוע ומנהל עבודה** טלפון: 787577, 799998, לא בשבת

תרכובות ברום בע"מ

יש כימאים בארץ

הצטרף לחברה רב-לאומית מן המובילות בעולם בתחומה המייצאת 95% מתוצרתה ל-85 מדינות ברחבי העולם.

מחזור קבוצת הברום כ-150 מיליון דולר וחברות הבת שלה פרוסות בארה"ב, מערב אירופה, האיים הבריטיים, המזרח הרחוק ואפריקה.

למפעלנו ברמת חובב דרושים

ראש מדור חשמל
★ מהנדס חשמל
★ ידע רחב במערכות חשמל (מתח נמוך וגבוה עד 22KV)
★ נסיון מוכח בפיתוח ובתחזוקת מערכות חשמל במפעל כימי
★ ידיעת השפה העברית על בוריה
★ ידע טוב בשפה האנגלית

מהנדס אחזקה
★ מהנדס מכונות עם שנתיים נסיון בתעשיה הכימית
★ אנגלית ברמה טובה

כימאי/ מהנדס כימאי
למעבדת בקרה ושיפור תהליך
★ תואר שני או שלישי בכימיה
★ נסיון בתעשיה
★ התמחות/ידע בכימיה אורגנית ואנליזות HPLC-ו G.C.
★ ידיעת עברית על בוריה
★ ידיעת אנגלית לפחות קריאה וכתיבה

מכשירן
★ טכנאי/הנדסאי מכשור ובקרה או אלקטרוניקה
★ נסיון של 3 שנים בבקרת תהליכים בתעשיה הכימית - רצוי

לאגף מחקר ופיתוח דרושים

כימאי
לפיתוח שיטות אנליטיות/אורגניות
★ תואר ראשון או שני בכימיה
★ נסיון בשיטות אנליזה אינסטרומנטליות/אורגניות
★ עצמאות ויוזמה

חוקר
★ תואר שני או שלישי בכימיה
★ נסיון בסינתיזה אורגנית
★ יכולת ניהול פרוייקטים וצוות עובדים באופן עצמאי

מהנדס כימיה
למחלקת פיתוח תהליכים
לעבודה מעיינת במעבדות ובמתקנים חצי חרושתיים
נסיון קודם בתעשיה יתרון

לאגף הטכני דרוש

מהנדס תעשיה וניהול
ליחידת בקרה ודיווח

לאגף כספים דרוש

רואה חשבון
★ בוגר ראיית חשבון
★ ידע בשפה האנגלית
★ נסיון בעבודה עם מחשב
★ נסיון בתעשיה
★ ידיעת עברית על בוריה

התנאים בהתאם לכישורי המועמד ★ למועמדים מחוץ לאזור תינתן עזרה בדיור

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד - סודיות מובטחת

נא לפנות לת.ד. 180 באר שבע בצירוף קורות חיים בכתב יד עבור מח' כ"א

ISRAEL BROMINE · בקבוצת כימיקלים לישראל

מתכנתים/מנתחי מערכות ב־ TDMS / ADSO

New York Computer Consulting firm seeks 25 Consultants for 1 year project at major US bank. We offer a competitive salary, US sponsorship and travel fare. Interviewing will take place in Tel Aviv. If interested, write to: DataRich, 1170 Broadway, New York, NY 10001 or call 212–6847006

חברה תעשייתית ליצוא מערכות הפקת חשמל מאנרגיה סולרית
דרושים:

1. מהנדס מכשור ובקרה/ מהנדס מכונות
לאגף נהול פרויקטים
דרישות:
★ נסיון בעבודה עם מערכות ממוחשבות.
★ נסיון 3 שנים במפעל תעשייתי.
★ ידיעת השפה האנגלית על בוריה.

להתקשר טלפונית 02-810827 לצבי גרשוני או לשלוח קורות חיים למחלקת כח־אדם ת.ד. 7929 ירושלים 91079

2. פקיד/ה תעד טכני
לאגף הנדסה
דרישות:
★ רקע טכני (רצוי בתעוד)
★ שפת אם אנגלית. ידיעת עברית הכרחית.
★ נסיון בעיבוד נתונים במחשב.

לשלוח קורות־חיים למחלקת כח־אדם ת.ד. 7929 ירושלים 91079

LUZ INDUSTRIES ISRAEL

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הארץ הלוח החדש מעריב

בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.

מודעות מילים בלוח החדש

בפחות מחצי מחיר

ביום ו' במקום 40.208 שקל עכשיו 19.800 שקל.

ביום חול במקום 30.736 שקל עכשיו 12.200 שקל

ירושלים

קבלנים מציעים

* קריה בשר דירות 5, 4, 3 למכירה

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

* בית הכרם, 4, ק"ק, בוצות, ביתנה סוכה + כרטות שרים.

3־3.5 חדרים

* בגבעת מרדכי, 3 + פ"א מטודרת, ק"א + ארונות, 663453, 249722

דירות 2־2.5

* ברחוב הגדול 2 + 2.5 ... 227416

דירות 1־1.5

* ליד כלוץ המלך־דוד, 1.5, ק"א, הסקה מרכזית, המטבחות ב־קודרל־ ... 232742, 244008 (מלר"ן)

דירות כללי

דירות בשכר חודשי

דירות מרוהטות

* דירת 2 חדרים מרוהטת + טלפון בקריית יובל, מיידי, 427522

הצעות עבודה

* מכונה כשרונית, להפעיל משרד, לעבודה ממוחשבת. 663808, 663663

מכוניות כללי

אודי

* אודי 80, 1981, ב.אל.דא, 50,000 במצב מעולה. 631252

* אודי 80, אוטומטית 1974 במצב טוב, מזדרן 763265

אוסטיניאנקי

אוסטין

אלפא

* אלפטא 1979 במצב מכני מעולה, טסט לשנה 660421

אופל

* אופל רקורד 1968 + טסט, 227076, 224221

אופנועים

אמריקאיות

דייהטסו

וולבו

סלבס

מוריס

מסחריות

מרצדס

פולקסווגן

פורד

מנפאואר

מציעים למכירה

דירות בדמי מפתח

חצים לקנות

שידוכים

שותפים

מגרשים

מחסנים

* דרוש מחסן/גירה ק"ק 70—50 מ"ר. 760302

מחשבים

מכונות תפירה

משרדים

עסקים

תנויות

חוגים

חיות בית

חקלאות

כלי נגינה

מבנה תעשיה

פיג'ו

פיאט

סאאב

סובארו

סיטרואן

רנו

ביקוש דירות

ביקוש עבודה

בריאות

בתי ספר לנהיגה

שירות בתי הסוהר

לשירות בתי הסוהר דרוש:

מדריך לנגרות

דרישות התפקיד:
יכולת ניהול קו ייצור בנגרות רהיטים ובנין.
נסיון בהפעלת צוות עובדים והדרכתם המקצועית.

השכלה:
בוגרי בית ספר מקצועי, קורסים והשתלמויות מקצועיות, תעודת מקצוע ותוך בקצועי.

מקום העבודה — ב"ס שטה.

המעוניינים יפנו בכתב יד למחלקת התעסוקה בצירוף תעודות המלצות, ת.ד. 81 רמלה, מיקוד 72100, טלפון 227940־08.

דרושות כתבניות

למשרה מלאה
ולעבודה קבועה באידיש.

על מועמדות מתאימות להתקשר
לקביעת ראיון לטלפון 371792־03.

לרשות שמורות הטבע

דרוש

פקח למניעת מטרדי ציפורים

תאור התפקיד: מניעת מטרדי ציפורים למטוסים בשדות תעופה, פיקוח ותפעול אמצעים למניעת המטרדים, ביצוע מעקב והשתתפות בסקרים.

דרישות: רקע בטבע וידיעת הארץ.

רצוי נסיון בעריכת תצפיות, ידע טבעי, רישיון ונסיון בהגיה, יכולת ליצור קשר ומגע עם מוסדות, בריאות תקינה. מגורים — במרחב תל־אביב. העבודה בשעות בלתי מקובלות.

המעוניינים יפנו למילוי טפסים עד לתאריך: 20.12.85

תל־אביב — רח' הנצי"ב 16 — ביצוד "פולידר" — נא להבנע מפניות טלפוניות!
ירושלים — רח' ירמיהו 78.

הארץ · הלוח החדש · מעריב

בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.

מודעות מילים בלוח החדש

בפחות מחצי מחיר

ביום ו' במקום 40.208 שקל עכשיו 19.800 שקל.

ביום חול במקום 30.736 שקל עכשיו 12.200 שקל

תל־אביב

משכנתאות
[illegible]

קבלנים מציעים
[illegible]

וילות ובתים
[illegible]

3 - 3 1/2 חדרים
[illegible]

4 חדרים ויותר
[illegible]

2 - 2 1/2 חדרים
[illegible]

1 - 1 1/2 חדרים
[illegible]

דירות בשכ"ח
[illegible]

ביקוש דירות
[illegible]

אזור השרון
[illegible]

4 חדרים ויותר
[illegible]

דירות מרוהטות
[illegible]

3 - 3 1/2 חדרים
[illegible]

2 - 2 1/2 חדרים
[illegible]

דירות בשכ"ח
[illegible]

דירות בדמ"פ
[illegible]

ביקוש דירות
[illegible]

גוש דן
[illegible]

4 חדרים ויותר
[illegible]

דירות מרוהטות
[illegible]

דירות בשכ"ח
[illegible]

2 - 2 1/2 חדרים
[illegible]

3 - 3 1/2 חדרים
[illegible]

דירות בשכ"ח
[illegible]

דירות בדמ"פ
[illegible]

אזור הדרום
[illegible]

4 חדרים ויותר
[illegible]

3 - 3 1/2 חדרים
[illegible]

דירות בשכ"ח
[illegible]

דירות מרוהטות
[illegible]

עסקים
[illegible]

אולמות
[illegible]

מגרשים
[illegible]

משרדים
[illegible]

חנויות
[illegible]

מבני תעשיה
[illegible]

ביקוש דירות
[illegible]

חולון בת־ים
[illegible]

4 חדרים ויותר
[illegible]

מחסנים
[illegible]

הלוואות
[illegible]

הצעות עבודה כללי
[illegible]

עוזרות ומטפלות
[illegible]

גזירה ותפירה
[illegible]

מוכרים / מוכרות
[illegible]

עובדי מתכת
[illegible]

אחיות
[illegible]

שליחים
[illegible]

נהגים
[illegible]

טכנאים הנדסאים
[illegible]

נגרים
[illegible]

ביקוש עבודה
[illegible]

אמריקאיות
[illegible]

אודי
[illegible]

אוטוביאנקי
[illegible]

אוסטין מוריס
[illegible]

אופל
[illegible]

אלפא רומאו
[illegible]

ב.מ.וו.
[illegible]

ג'יפים
[illegible]

הגה"חש
[illegible]

וולוו
[illegible]

טלבו
[illegible]

לנצ'יה
[illegible]

דייהטסו
[illegible]

מרצדס
[illegible]

מסחריות
[illegible]

סובארו
[illegible]

סוסיתא
[illegible]

סימקה קרייזלר
[illegible]

סיטרואן
[illegible]

פולקסוואגן
[illegible]

פורד
[illegible]

סיאט
[illegible]

פיג'ו
[illegible]

אינוצ'נטי
[illegible]

טנדרים
[illegible]

פיאט
[illegible]

אופנועים וקטנועים
[illegible]

רנו
[illegible]

חלפי רכב
[illegible]

מציעים למכירה
[illegible]

אמנות ועתיקות
[illegible]

חיות בית
[illegible]

חקלאות
[illegible]

מקררים
[illegible]

טרקטורים
[illegible]

כלי נגינה
[illegible]

מכונות כביסה
[illegible]

מערכות קול
[illegible]

מכונות תפירה
[illegible]

מכונות גילוח
[illegible]

ריפוי והרזיה
[illegible]

מכונות כתיבה
[illegible]

נקיון ופוליש
[illegible]

צילום
[illegible]

רהיטים
[illegible]

תנורי בישול ואפייה
[illegible]

מעוניינים לקנות
[illegible]

מדריך הארץ

יום שישי

פרק יומי
מלכים א' יג־יד

משנה יומית
ערכין ז, ד־ה

דף יומי
נדרים צ

הלכה יומית
ברכות סג, ד־ו

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.

ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052־81333
רחובות 084־51333

מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'־ה' 8.00־20.00
בימי ו' 8.00־15.00
טלפונים: 03־433300, 03־433500

ער"ן — עזרה ראשונה נפשית:
(24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04־672222/3
תל־אביב 03־261111
חיפה 04־672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057־48111
מרכז רפואי באר יעקב 03־223958

מרכז מידע לקורבנות אונס
(24 שעות ביממה):
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02־245554
חיפה טל' 04־382611

מרכז מידע למצבי לחץ
מטעם "מעגלים"
א' רה 11.00־13.00
ב' רד 16.00־18.00
רח' מאפו 13 תל־אביב

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
בר כוכבא 49
טל: 02־284649
פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר)
טל: 294869, 03־285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 04־523566. שעות הקבלה: כל יום 20.00־23.00
שירו"ן — שירות רפואי נייד ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום 660585, 02־669531
מוקד לילה שבת וחג 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד
תל אביב, מוקד יום 218820, 218898
מוקד לילה 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים,פנימית)
איכילוב — (כירורגית)

ירושלים
שערי צדק — (ילדים,פנימית)
הדסה ע"כ — (נשים, כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג.)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
ארלוזורוב ארלוזורוב 76 230740
בבלי קוזאל 1 פנת טולדנו 10 שכון בבלי 440552
נתניה
נאות שקד מ. מהרי אורים 52484
פתח תקוה
קופ"ח הכללית חיים עוזר 905271
רמת־גן
הרצל הרצל 52 722372
חולון
המרכז כפר ויצמן 845236
בת ים
מזור חביבה רייך 20 583360
ירושלים
מרפאת רוממה הכ"ג 23 523191
חיפה
גאולה חרמון 12 640466
הקריות
הרמן סמטת מודיעין קרית מוצקין 715136

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
ימים ב' ג' ד' — 17.00־20.00.
בוגרשוב 66 ת"א, טל. 281228־9.
חיפה: ימים א', ד' — 16.00־19.00
רח' הספורט 14 טל. 81520

זמן הדלקת הנר

	ערב"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.01	5.15
תל־אביב	4.19	5.17
חיפה	4.09	5.14
באר־שבע	4.16	5.15

יום שבת

פרק יומי
מלכים א' טו־טז

משנה יומית
ערכין ז,ו־ח,א

דף יומי
נדרים צא

הלכה יומית
ברכות סג, ז־ט

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.

ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052־81333
נהריה 923335
רחובות 084־51333

בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08־221022

מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'־ה' 8.00־20.00
בימי ו' 8.00־15.00
טלפונים: 03־433300, 03־433500

ער"ן — עזרה ראשונה נפשית:
(24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
חיפה 04־672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057־48111

מרכז מידע לקורבנות אונס — 24 שעות ביממה
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים — 810110
חיפה — טל' 04־82611

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49
טל: 02־284649
פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר)
טל: 294869, 03־285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 04־523566. שעות הקבלה: כל יום 20.00־23.00
שירו"ן — שירות רפואי נייד
(24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)

ירושלים
בקור חולים — (ילדים,נשים)
הדסה ע"כ — (פנימית,כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג.)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
בבלי קוזאל 1 פנת טולדנו 10 שכון בבלי 440552
שרה דב האוזנר 3 תכנית ל' 428510
מוצ"ש,סופרפארם אינשטיין 40 רמת אביב
מוצ"ש,שרה דב האוזנר 3 תכנית ל' 428510
נתניה
נאות שקד מ. מהרי אורים 52484
פתח תקוה
קופ"ח הכללית חיים עוזר 905271
רמת־גן
רמת יצחק שד' ירושלים 96 777506
חולון
המרכז כפר ויצמן 12 845236
עין יהב עין יהב 4 884854
בת־ים
קופ"ח כללית עין יהב 2 884854
ירושלים
הר הזיתים הר הזיתים 287480
מוצ"ש, קופ"ח הכללית מרפאת רוממה הכ"ג 28 523191
חיפה
מזור חביבה רייך 20 524113
הקריות
הרמן קרית מוצקין סמטת מודיעין 715136

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הארץ הלוח החדש מעריב

בשיתוף ג'רוזלם פוסט. העיר. כל העיר.

הפשרד הראשי רח' הנגב 4, ת"א, מיקוד 66186, ת.ד. 28233 ת"א. טלפונים לקבלת מודעות: 471222 ורב־קווי ב־ב־ב

שרותים

תחביבים

שעורים

קייט ונופש

חוגים

הכרויות

שידוכים

בן זוג

בת זוג

3"3 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

חולון בת־ים

4 חדרים ויותר

3"3 1/2 חדרים

תעשיות

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

אזור הדרום

משרדים

מבני תעשיה

3"3 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

מחסנים

הצעות עבודה כללי

דירות להחלפה כללי

עסקים

פקידים

אולמות

מגרשים

הנה"ח

עזרות ומטפלות

גזירה ותפירה

מוכרים / מוכרות

עובדי מתכת

שליחים

חשמלאים

טכנאים הנדסאים

נגרים

מכוניות כללי

אמריקאיות

אודי

אוטוביאנקי

אוסטין מוריס

אופל

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

ג'יפים

וולוו

לנצ'יה

דייהטסו

מרצדס

מסחריות

משאיות

סובארו

סוסיתא

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פיג'ו

פיאט

פיאט

אלפא רומאו

אוטונטיות 1982 1680 רבר

רנו

טנדרים

אופנועים וקטנועים

מציעים למכירה

אמנות ועתיקות

וידאוטייפ

חיות בית

חקלאות

חמום והסקה

טרקטורים

כלי בית ומטבח

כלי נגינה

מקררים

ריפוי והרזיה

מכונות כתיבה

סירות

צילום

רהיטים

טלוויזיות

מעוניינים לקנות

קייט ונופש

קמפינג

הודעות

חוגים

הכרויות

נשק ותחמושת

אותיות דביקות

אבידות

קוסמטיקה

שידוכים

בת זוג

בן זוג

חיפה

וילות ובתים

חיפה כללי

4 חדרים ויותר

3 - 3 1/2 חדרים

1 - 1 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

3"3 1/2 חדרים

עסקים

מגרשים

משרדים

חנויות

מבני תעשיה

הצעות עבודה כללי

פקידים

הנה"ח

שמירה ואבטחה

מכוניות כללי

אמריקאיות

אודי

אופל

וולוו

סובארו

פולקסוואגן

פיג'ו

פיאט

רנו

אופנועים וקטנועים

מציעים למכירה

מכונות תפירה

רהיטים

בן זוג

הארץ

עיתון לאנשים חושבים

מתנה כל בוקר..

רק צלצל 824261 שלוחה 540 ואנו נדאג לספק את העיתון משך חודשיים בשעות הבוקר המוקדמות לכתובת שתמסור לנו, תמורת 18.750 שקל בלבד (מחיר מוזל למתנה במקום 37.500 שקל) עם העיתון הראשון ישלח כרטיס ברכה עם פרטי שולח השי.

הארץ הארץ הארץ

המשך תל־אביב/ תוספות

קבלנים מציעים

וילות ובתים

3 - 3 1/2 חדרים

2 - 2 1/2 חדרים

1 - 1 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

בתים תפוסים

תל־אביב יפו

4 חדרים ויותר

חדרים מרוהטים

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

גוש דן

4 חדרים ויותר

3"3 1/2 חדרים

דירות מרוהטות

2"2 1/2 חדרים

1"1 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

4 חדרים ויותר

דירות מרוהטות

אזור השרון

4 חדרים ויותר

המרכז הישראלי לניהול

מיטק

התחרות הארצית בניהול
קבלת החלטות עיסקיות בעזרת מחשב אישי

אתה במשחק?

196 פרסים אישיים לזוכים:
מחשבים,
מדפסות,
חו"ל, חבילות
תוכנה מקצועיות,
ספרות ניהולית

סיום ההרשמה - 20.12.85

(המסלול המרוכז)

לקבלת פרסים נוספים: המרכז הישראלי לניהול,
רח' הנרייטה סולד 4, ת.ד. 33033 ת"א 61330, טל. 03-257202

בחסות: סמאוד דיסקונט   יבם ישראל   עיתון הארץ

מודעה אחת שלך מגיעה לכל אדם במדינה — הארץ

המועצה המקומית נס־ציונה

מכרז פומבי מס' 68/85

בהתאם לסעיף 13 לכללים בדבר מילוי משרות פנויות ברשויות המקומיות מוצעת בזאת הודעה על משרה פנויה.

מהנדס המועצה

תנאי העסקה: לפי כישורי המועמד.
תאור התפקיד: 1) מעקב ואחריות לביצוע תוכנית המתאר של נס־ציונה; 2) אחריות לביצוע הוראות החוק השונות בעניני תכנון ובניה, רישוי ופיקוח על הבניה; 3) הפעלת צוותים מקצועיים לענייני התכנון וביצוע פרוייקטים; 4) ניהול צוות שבדרג לביצוע מטלות אגף ההנדסה; 5) הכנת תקציבים רגילים ותקציבי פיתוח לאגף ההנדסה; 6) ייזום פרוייקטים הנדסיים ופיקוח על ביצועם.

כישורים נדרשים: 1) בעל תואר אקדמי בהנדסה אזרחית או אדריכל הרשום בפנקס המהנדסים והאדריכלים; 2) נסיון של חמש שנים לפחות בתכנון או ביצוע של תכניות בנין ערים; 3) ידע ונסיון בתיאום הנדסי ובפיקוח; 4) בקיאות בדיני התכנון והבניה; 5) יכולת ניהול צוות עובדים; 6) יכולת הבעה בכתב ובע"פ בעברית ובאנגלית.

את ההצעות יש להגיש בכתב יד למזכירות המועצה על גבי טפסים להגשת מועמדות, בצירוף המלצות, תעודות המעידות על כישורי המועמד ותולדות חיים.
המועד האחרון להגשת הבקשות: יום שישי, 27.12.1985.
טפסים להגשת הבקשות אפשר לקבל במזכירות המועצה בשעות העבודה הרגילות.

ניסן קרופסקי, ראש המועצה

הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

דרושים

1. מנהל ארגון ושיטות (מהנדס ייעול).
2. שמאי רכב מוסמך.
3. אחראי תביעות בענף אלמנטרי.
4. עובד תביעות אלמנטרי.
5. עורכי פוליסות בענף אלמנטרי.
6. אחראי גביה סוכנים ומוכנויות.
7. מנהל חשבונות עצמאי.

תנאים טובים למועמדים המתאימים.

בעלי נסיון של 3 שנות עבודה לפחות המעוניינים במשרות הנ"ל יפנו לטלפון 623251
קו פנימי 447.

דרושה
פיזיוטרפיסטית
בעלת נסיון

לפנות לאחראית למכון לפיזיותרפיה ביה"ח ליכטנשטדטר לחולות כרוניות ת"א, יד־אליהו, שד' החייל 4
טל' 03-331414.

לחברת נסיעות ותיירות גדולה
דרוש
מנהל חשבונות בכיר

הדרישות:
* ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין ושפת נוספת - יתרון
* תואר בכלכלה או בראיית חשבון - יתרון
* גיל עד 45

המעוניינים יפנו בכתב לת.ד. 2136 תל־אביב 61020 בצרוף קורות חיים ונסיון. עבור "מנה"ח בכיר". - סודיות מובטחת -

---

למושב היוגב דרוש
מנהל צרכניה (שכיר)
בעל נסיון מוכח והמלצות
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים למושב היוגב, מיקוד 19232 טלפונים 04-893599

מועצה אזורית ערבה תיכונה

לביה"ס "שיטים" במרכז ספיר דרושים לשנה"ל תשמ"ז

מורים

בעלי תואר אקדמי ונסיון למקצועות הבאים:
★ מתמטיקה.
★ כימיה.
★ פיזיקה.
★ ביולוגיה.

– תנאים מועדפים לנקלטים –
– מגורים במקום –

נא לפנות בכתב אל מנהל ביה"ס "שיטים" מרכז ספיר ד.נ. ערבה - 86820

ישראדיטה
נציגי זניט בישראל

דרושים:

מכנאי נטרות
★ לאחר צבא (רצוי עם נסיון צבאי במכנאות).
★ עם שנה נסיון

איש מכירות
★ שנה נסיון במכירות מוקרו מחשבים ותוכנות
★ בעל רכב
★ משכורת בסיסית + אחוזים.

בדבר פרטים נא לפנות מיום ראשון, טלפון 262934, 256978.

למושב חצבה בערבה
דרושים:

1) **מנהל/ת חשבונות** סוג 2 ומעלה. עדיפות לבעלי נסיון בהנה"ח מושבות, לתקופה של לא פחות משנה. מגורים במקום. תנאים טובים.

2) **מתאם שיווק** באיזור המרכז. לתקופה של 8 חודשים.

לקביעת ראיון להתקשר לטל. 057-81511, 057-81513, 057-81442.

צלצל 824261, שלוחה 540

בוקר טוב במתנה

הארץ
עיתון לאנשים חושבים

לחברת נסיעות דרושים
עובדים בדרג מינהלי
עבור סניפיה
בתל־אביב, ירושלים, רחובות, ראשון־לציון, נס־ציונה ואילת.

* ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין - הכרחית.
* שפות נוספות - יתרון.
* תעודת מוסמך, או פקיד מורשה.
* כושר הכנת תכניות תיירות וניהול משא ומתן.
* נסיון 5 שנים לפחות בתחזוקת ירבאות בדרג בכיר - יתרון.

תנאים טובים למועמד המתאים

רק העונים לדרישות הנ"ל יפנו בכתב יד בצירוף תולדות חיים ונסיון קודם לת.ד. 582 תל־אביב 61004, עבור "חברת נסיעות".
- סודיות מובטחת -

לחברה תעשייתית בתל־אביב
דרושה
פקידת יבוא

הכישורים הדרושים:
★ ניסיון קודם של 3 שנים לפחות
★ ידיעת השפה האנגלית כולל קריאה וכתיבה

המישרה ליום עבודה מלא 6 ימים בשבוע.

לקביעת ראיון נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ופרוט ניסיון לאמנון שדותי תקשורת, רח' כרמיה 16 תל־אביב 64259.

ביה"ס החקלאי מקוה ישראל
דרוש/ה
מרכז/ת
לענף המטעים
(הדרים, סובטרופיים ופקאן)

מועמדים בעלי ידע מקצועי מתאים, נסיון בניהול הענף ורקע בהדרכת נוער יפנו בכתב להנהלת ביה"ס החקלאי מקוה ישראל. דואר חולון מ. 58910.

קלה
המכונים לבריאות השן

דרושים
★ אורטודנטים
★ רופאי שיניים עם תואר דוקטור
★ שינניות עם רשיון משרד הבריאות
★ סייעות מקצועיות ומוסמות
★ סייעת ראשית לאיזור פתח־תקוה
★ פקידות קבלה

לאזורים: תל־אביב, לוד, ירושלים, חיפה, קרית ביאליק, הוד השרון, רמת השרון, פתח תקוה, אשדוד.
לקביעת ראיון נא להתקשר לטל. 03-214313.

דרושה בטבריה
בוגרת פסיכולוגיה, מדעי התנהגות, עו"ס או ריפוי בעיסוק

למילוי תפקיד של מאבחנת מיידעי עבודה.
מתקבלות גם מאבחנות פסיכוטכניות בוגרות תיכון.
לפנות אל מר אמזלג או מר עומר בטלפון: 067-22134.

לחברה העוסקת בתכנון פיתוח והקמה של מערכות תקשורת ומחשבים ובפרוייקטים ממוחשבים מתקדמים

דרוש/ה
מהנדס מערכות מידע

תאור התפקיד: ניתוח, איפיון והקמת מערכות מידע בתחומי תעשיה ולוגיסטיקה.

דרישות המשרה: נסיון של 4 שנים לפחות בתכנון והכנת מערכות אחסון ואיחזור מידע. עבודה עם בסיסי נתונים. רצוי נסיון במחשבי VAX ו־IBM.

הצעות נא להפנות לת.ד. 25104 תל־אביב 62150 עבור ר.ה. (נא לציין מס' טלפון לצורך קביעת ראיון).

בית החולים בקור חולים ירושלים
דרושה
מדריכה
לביה"ס לאחיות, במשרה מלאה
הכשרה אחות מוסמכת עם נסיון הדרכה.
לפנות למשרד בית הספר לאחיות, בשעות 8 עד 12 לפנה"צ, טלפון 02-223141, שלוחה 64.

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת המנגנון ת.ד. 92 ירושלים 91920
חטיבת הסטודנטים

דרושים/ות מדריכים/ות
לליווי קבוצות סטודנטים מחו"ל בארץ ולהכשרתם לפעילות בקמפוסים בחו"ל.
תקופת העבודה מסוף דצמבר 85 עד סוף פברואר 86.

דרישות:
★ שליטה מלאה בשפה העברית
★ שליטה באחת מהשפות: ספרדית או פורטוגזית
★ רקע אקדמי
★ עד גיל 30
★ נסיון בעבודת הדרכה עם נוער מחו"ל

לקביעת ראיון נא להתקשר לחטיבת סטודנטים 02-241222, פנימי 319, 293.
הראיונות יתקיימו בימים: ד', ה' (18-19.12.85) בין השעות 8.30 עד 14.30.
החטיבה לא מתחייבת לקבל כל פניה.

שופר־סל
דרושה
מזכירה בכירה
לתפקיד מזכירת סמנכ"ל לתפעול

הכישורים הדרושים:
– ניסיון של מספר שנים בתפקיד דומה.
– יכולת הרצאה בעברית ואנגלית, ידיעת השפה האנגלית - יתרון משמעותי.
– נכונות לעבוד שעות נוספות בעת הצורך.

מועמדות מתאימות מתבקשות לפנות בכתב יד אל שופרסל בע"מ, מחלקת כח־אדם, ת.ד. 84 פתח־תקוה 49100.
– סודיות מובטחת –

הארץ
מעריב
THE JERUSALEM POST
העיר
כל העיר

דרושה
מזכירה
★ 3 שנות נסיון לפחות
★ הדפסה עברית/אנגלית
ידיעת אנגלית
נא להתקשר לטל. 03-254906, סיום א'

למושב כפר יחזקאל דרוש
מנהל חשבונות ראשי
רצוי עם רקע חקלאי
(אפשר שוכר קיבוץ)
לפנות לטלפון 3 065-31112

צידבה דילג
הסינית של רמת־השרון
דרך הרצליה 199, תחנת דלק "טופז" רמת השרון
(ליד הכפר הירוק) טל. 491873 (03)

חתוך את הפינה ועגל את המחיר

תפריט קבוע ל־2 סועדים
מחיר רגיל ~~15,956~~
מעוגל ל־13,000 ליחיד
תפריט קבוע ל־3 סועדים
מחיר רגיל ~~20,846~~
מעוגל ל־15,000 ליחיד
לא כולל שרות

ישראכרט אלא מה.

הצג פינה זו למלצר.

צידבה דילג
הסינית של רמת־השרון
דרך הרצליה 199, תחנת דלק "טופז" רמת השרון
(ליד הכפר הירוק) טל. 491873 (03)

(ה)

לעבודה בטחונית בחו"ל
דרושים
קציני מילואים

● כישורים נדרשים:
★ גילאי 26-40
★ שירות ביחידות שדה כלוחמים ומפקדים. עדיפות לבעלי נסיון ניהולי
★ השכלה תיכונית מלאה לפחות.
★ ידיעה טובה בשפה האנגלית ו/או בשפה אירופאית אחרת.
★ כושר גופני טוב ובריאות תקינה (פרופיל 82 ומעלה).

התפקיד מתאים גם לקצינים המשתחררים בחודשים דצמבר 85 – מרץ 86

המתאימים ייצאו עם משפחותיהם לשליחות בת שנתיים־שלוש בחו"ל בקיץ 86.

המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל יפנו לת.ד. 17224 ת"א מיקוד 61170 עבור א.א. ויציינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. וטלפון.
פונים מתאימים ייענו

לחברת תיירות
דרוש/ה
פקיד/ת הזמנות לתיירות פנים
נסיון 3 שנים בעבודה
ידיעת השפות אנגלית/עברית על בוריין
ידע בהדפסה – יתרון.
נא להתקשר 9.00–14.00
לטלפון 03-654325 לאילן או חנה.

לחברת יבוא רכב
דרוש
מחסנאי
לחלקי חילוף
בעל ניסיון
לפנות לטלפון: 03-330721

וישיי־ישראל בע"מ

למפעל המייצר רכיבים אלקטרוניים מדוייקים – דרוש

טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה
למחלקת אחזקה

הכישורים: 5 שנות נסיון בתחזוקת ציוד אלקטרוני וציוד אלקטרומכני הכולל מחשבים.
מועמדים מתאימים יפנו טלפונית: 03/808061, שלוחה 44.

רוכש מודעות!

אם את/ה
רוצה להרוויח הרבה כסף
ניחנים ביכולת שיכנוע,
תכונות של איש מכירות
מהשורה הראשונה
מקומך אתנו!

824271 (שלוחה 305)

هكذا من الأصل

ליכטנזון ■ צרפתי ■ בכר

נדחה ערעורו של מבריח במטוסו הפרטי מקפריסין

ביהמ"ש העליון קבע בהותירו עונש המאסר של 7 שנים בעינו: המניע היה תאוות בצע פשוטה ★ יוסף סוריה נידון ל־7 שנות מאסר על ביצוע 204 טיסות עם מוצרים מוברחים

(ע). "המניע לביצוע של המערער היה תאוות־בצע פשוטה. וכדובר במקרים בהם האפיפה לבצע כסף רב תוך זמן קצר. בבריח רסן ותוחלת כל בעצור נרכבת. הינכי או כוסרי. האפיפה לכסף היא בעל כל מחסום חוקי ולמען כבדה זו פעל המערער בברך בהצלחות ובקביעות".

דברים אלה כתב נשיא בית המשפט העליון בהחלטתו לדחות את ערעורו של יוסף סוריה, שהבריח במטוסו הפרטי מוצרי חשמל מקפריסין. סוריה נידון בבית המשפט המחוזי בתל־אביב ל־7 שנות מאסר, לאחר שהורשע בביצוע 204 טיסות במטוסו שבהן הבריח מוצרי חשמל שונים. הוא הורשע בהברחת מטבע חוץ מהארץ בסכום מיליון דולר ובהעלמת הכנסות של 460 מיליון שקל.

שופטי בית המשפט העליון שהגי־דרשו להחלטת הנשיא ציינו שלא היה במעשיו של סוריה כישלון חד־פעמי או הידרדות אחר פיתוי הרגע. המערער היה ראשון מבין המבריחים ושלושת חבריו סרו לסרותו. הוא היה שידע על מקורות הקנייה ולאן מיועדת הסחורה, פסקו שופטי בית המשפט העליון.

לבקשתה של עיריית חיפה בבית המשפט:

נדחתה בקשה לאפשר כניסה לישיבה כדי להסיר הצופר המבשר על כניסת השבת

(ע). בית־המשפט בחיפה דחה את בקשת העירייה לכתוב צו כניסה בכוח לישיבת "תפארת ישראל" כדי להסיר את הצופר, המבשר בימי שישי על כניסת השבת, והמוצב בבקום.

בארכות העירייה פנה בעניין זה לבית־המשפט לעניינים מקומיים. לאחר שבימים שישי היו בנובמבר מנעו פעילי הוועד־למען־השבת בחיפה מפקחי העירייה לפרק את הצופר, אשר משמיע רעש, המפריע את מנוחת השכנים. העירייה ביקשה מבית־המשפט לאפשר לפקחיה להיכנס לישיבה ולפרק את הצופר. בא כוח הוועד למען־השבת, עו"ד רפאל שטוב, טען, כי הסעיף בחוק העזר, עליו מסתמכת העירייה, אינו אוסר הפעלת צופר. לטענתו, הנושא והכרעה בו מצויים בסמכותו של שר הדתות.

בהסכמת פעילי הוועד־למען־השבת יוכלו פקחי העירייה ושומה לאקוס־טיקה להיכנס לישיבה כדי לבדוק את הצופר.

עירך את העמודה: חיים בר

באילת במלון הדקל
יש ערך לשקל
מתאים לך ולכל המשפחה
חדרים עד 5 מיטות בחדר
מחיר לזוג 32,660 שקל (המחיר לא בחג)
אוירה שקטה ונעימה פרטים 73191־059 – מנחם.

בגבעת אויה
(שכונה כפרית ליד יהוד)
נותרו למכירה
מספר קוטג'ים יפהפיים
בפרטים נוספים:
שיכון עובדים, לה גרדיה 58 יד אליהו,
טלפון 390721־03.
קבלן מבצע: י. זילברמינץ ובנו בע"מ.

שיפוצים ברמה גבוהה!
צריך לשפץ בנין, משרד, דירה? פנה למישהו שאפשר לסמוך עליו. אנשי חברת ד.נ.י. יבצעו בשבילך עבודות בניה, הריסה, צבע, טפטים, אינסטלציות מים וחשמל. בדיקנות ובמחיר הוגן.
ד.נ.י.
שרותי תיקונים ותחזוקה בע"מ
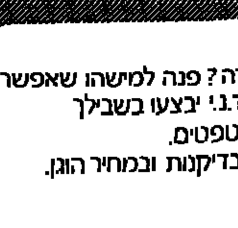
משרד ראשי:
רח' ביאליק 59 ר"ג
טל' 734933.734710־03
סניף דרום:
רח' כרמל 19 ראשל"צ
טל' 950106־03

כבודם של אזרחי הרצליה קודם קבע לנדאו וסילק דוכן מס־הכנסה

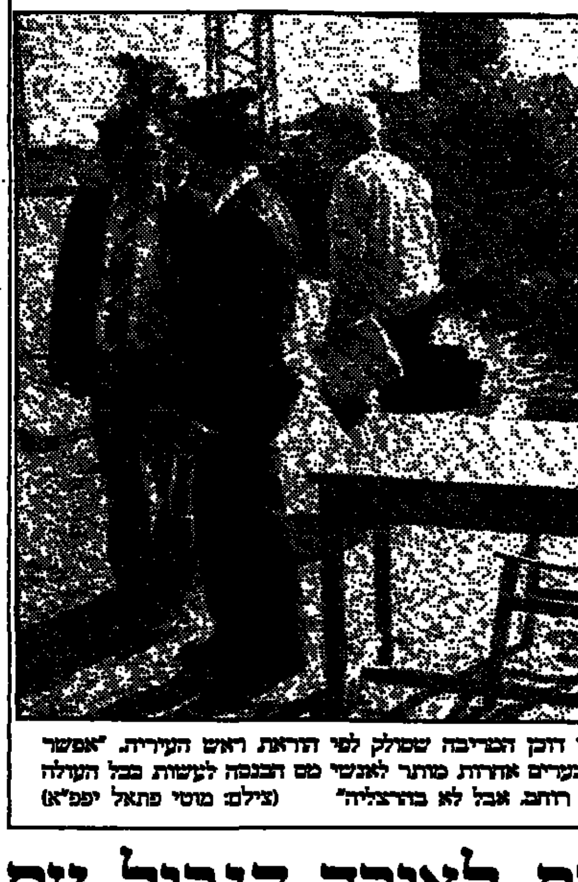
זהו דוכן המריבה שסולק לפי הוראת ראש העירייה. "אפשר שבמקרים אחרות מותר לאנשי מס הכנסה לעשות בכל העולה על רוחם. אבל לא בהרצליה" (צילום: מוטי פתאל יפפ"א)

מאת נורית אמיתי
כתבת "הארץ" בשרון

ראש עיריית הרצליה אלי לנדאו הורה אתמול לסלק דוכן של מס הכנסה, שעמד בצומת היציאה מהרצליה.

ראש העירייה שעבר במקום הבחין בתור של מכוניות והליט כי כבוד תושבי עירו קודם לכל דבר חשוב אחר ובאמצעות אגף הפיקוח הורה לחדול מפעילות הבדיקה של אנשי המס בשיטה זו.

"אפשר שבערים אחרות מותר לאנשי מס הכנסה לעשות ככל העולה על רוחם, אבל לא בהרצליה" – אמר לנדאו והוסיף: "כבודם של האזרחים חשוב לא פחות מהכסף שהמדינה גובה מהם. עם כל הכבוד למס הכנסה ודרך הארץ לאוצר המדינה אי־אפשר להפוך את תושבי המדינה לאבק אדם."

העובדה שעד כה לא היו מחאות כנגד הנדירות של מס הכנסה מלמדת, כי אזרחי המדינה מוכנים לקבל סטירות, לחי. "אני מתנגד להפוך את כולם לעבריינים לעין הציבור".

מבירור שערכה סופרת "הארץ" עולה כי איסורים להעמדת דוכנים בצידי הדרך, ניתנים על ידי אגף הפיקוח ברשות המקומית. המשטרה עצמה אינה עוסקת בנושא אך היא יכולה להתנות תנאים בכל הנוגע לצד הבטיחותי של הנושא.

נמנעו נטיעות לאורך הגבול עם מצרים בשל עצירת הגשמים

בסה"כ נפגעה נטיעתם המתוכננת של 20,000 דונם ברחבי הארץ

מאת זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ"

עצירת הגשמים פוגעת בנטיעתם המתוכננת של 20 אלף דונם יער ברחבי הארץ בידי קק"ל. מרקו מרסל, החוקר התורן בשירות המטאורולוגי בבית־דגן, מסר אתמול כי מזג האוויר הבהיר עד מעונן־חלקית יימשך עד יום שני בשבוע הבא ומחר תורגש עלייה בטמפרטורות.

בין השטחים בהם לא יוכלו להתקיים, זו השנה השנייה ברציפות, נטיעות מתוכננות של קק"ל, נכללים שטחים באיזור הגבול היבשתי בין ישראל לבין מצרים. לפי התכנון המקורי, אמורים היו להינטע כ־300 דונם של עצי אקציות, אשלים וצמחי מדבר, שפותחו במשתלות קק"ל, לאורך הכביש שבין רפיח לניצנה. העצים אמורים לעצור את דיונות החול. כמות הגשמים המועטה, שירדה עד כה באיזור אינה מאפשרת גם השנה לנטוע כמתוכנן.

פגיעה במטווח ארוך

עונת הנטיעות הארצית של הקק"ל מתחילה בדרך־כלל באמצע חודש נובמבר עם בוא הגשמים. לפי התכנון המקורי אמורים היו להינטע השנה כ־3.5 עד 4 מיליון שתילים על־פני 20 אלף דונם ברחבי הארץ. גורם בכיר בקק"ל אמר, כי דחיית הנטיעות גם השנה יפגע בטווח ארוך במשק העצים של המדינה. עיכוב הנטיעות אף מביא, לדבריו, להשתלטות גורמים אחרים על אדמות המדינה.

לדברי החזאי התורן בשירות המט־אורולוגי, שולט באזורנו אפיק ים־סוף. שגורם לזרימה מזרחית בשכבות הנ־מוכות עם רכס רום בשכבות הגבוהות.

מנהלת השירות לגמילה: 70 אלף ראשי משפחות מכורים לאלכוהול

(ע). בישראל יש כ־70 אלף ראשי משפחות המכורים לאלכוהול, על כך מסרה אתמול מנהלת השירות לגמילה מאלכוהול פנינה אלדר במסיבת עי־תונאים במעון "אישפוז" לגמילה ברמת־גן.

אלדר אמרה כי 2% מהאוכלוסיה בישראל הם אלכוהוליסטים הסובלים העיקריים הם בני המשפחה. עוד אמרה כי 25% מהמכורים לאלכוהול הם דור שני ו־10% הן נשים.

במרכזי הגמילה מטפלים כ־3500 אלכוהוליסטים ו־50% מהם נגמלו.

מאסר לשרת בבי"ס כרמל בבירה על מעשים מגונים בבני 11—12

(ע). מרדכי חזן, בן 40, שרת בבית ספר כרמל בירושלים, נידון אתמול בבית משפט השלום לשישה חודשי מאסר בפועל ו־9 חודשי מאסר על תנאי, לאחר שהורשע בסידרת מעשים מגונים בילדים בני 11—12.

על פי כתב האישום, לקח הנאשם בתג החנוכה אשתקד את הילדים לחדר הסבע בבית הספר שם ביצע בהם את זממו ושילם להם 500 עד 1000 שקל לכל אחד.

במהלך המשפט הובאו בפני השופ־טת עדויות מזעזעות של הילדים עצמם ושל ילדים אחרים שידעו על המתרחש, לאחר שהציגו אל תוך החדר בעת ביצוע המעשים. הפרשה נחשפה מנהלת בית הספר, אשר סייעה בחשיפת הפרשה.

הריסת בית המגורים השביעית הכפר ג'לג'וליה

(ע). הכפר ג'לג'וליה שבמשולש הקטן שבת אתמול במחאה על הריסת בית מגורים וקיוסק בכפר ע"י אנשי משרד הפנים בתחילת השבוע.

הריסת הבית עוררה רוגז בכפר. התושבים טוענים כי משרד הפנים הפר הבטחה של ראש הממשלה והשר עזר ויצמן, לפיה לא יבוצעו הריסות, עד שתיבדק הבניה הבלתי־חוקית במיגזר הערבי.

בחקירת ההצתה של תחנות־אוטובוסים בודקים אפשרות של מלחמה מסחרית

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" בראשון לציון

משטרת ראשון לציון זימנה לחקי־רה 4 חשודים בקשר להצתת שתי תחנות האוטובוסים שארעו אור ליום אתמול בעיר.

אתמול נודע כי בין החשודים שנחקרו ישנם גורמים המשתייכים למחנה החרדי. איש מהאנשים שזומנו לחקירה לא נעצר.

המשטרה ממשיכה לחקור בכיוונים שונים ובין היתר לא מוציאים מכלל אפשרות שהמדובר בתחרות מסחרית בין חברות על רקע מודעות פרסומת. המשטרה הציאה מכלל אפשרות כי מעשי ההצתה בוצעו על רקע פעילות חבלנית.

שתי תחנות האוטובוסים שהוצתו היו ברחוב ז'בוטינסקי. ראש העירייה, מאיר ניצן, קרא לתושבים להתארגן במסגרת המשמר האזרחי, כדי להגן על רכוש הציבור.

לפי הצעת תיקון לתקנות התכנון והבנייה:

כוונה לחייב בסידורים הולמים לנכים מלונות בתי הארחה ומרגוע

תידון מחרתיים בוועדת־מישנה של המועצה הארצית לתכנון ובניה במשרד הפנים

מאת זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

הצעת תיקון לתקנות התכנון והבניה, באופן שתחייב בתי מלון, בתי הארחה ומרגוע, לדאוג להתקנתם של סידורים מתאימים לנכים בחדרי השירותים הצמודים לחדרים שהוקצו לנכים, תידון בראשונה מחרתיים בוועדת המישנה לתקנות ונהלים של המועצה הארצית לתכנון ובניה במשרד הפנים.

לסופר "הארץ" נודע אתמול, כי על פי הצעת התיקון המוצעת לתקנות – אותה יזם ארגון הנג של ארגוני נכים יחוייבו המלונות, בתי ההארחה, המר־גוע והפנסיונים, להתקין סידורים מתאימים, לפחות ב־5 אחוזים מהחד־רים המיועדים ללינה ולחדרי השירו־תים הצמודים להם.

משרד התיירות התחייב באחרונה להקפיד, כי בתוכניות להיתר בניה לגבי בתי מלון חדשים, יופיעו סי־דורים מתאימים לנכים, וכי תוכניות שלא יכללו סידורים כאלה, לא יאושרו לצורך קבלת הטבות. בימים אלה נעשית על ידי ארגון הגג של ארגון הנכים תבנים בלתי מאוגדים, בשיתוף התאחדות המלונות, עבודת סיווג של כל בתי המלון בישראל בנושא התאמתם לנכים.

ריק הגמן (28) נבה משותק מקנדה עושה את הדרך מירושלים לתל־אביב (צילום: ישראל סימיונסקי יפפ"א)

30 נכים עשו הדרך מירושלים לת"א בעגלותיהם

מאת חיים הנדוהוקר
סופר "הארץ" בתל־אביב

כ־30 נכים עשו אתמול את הדרך מירושלים לתל־אביב בני סיעה על עגלות נכים כשבראשם ריק הגמן, נכה קנדי, העושה מסע סביב העולם בעגלתו.

הגמן (28) הגיע אתמול לישראל דרך גשרי הירדן, בליווי הפיס יוטרפיסטית שלו אמברה בלק כהן.

במלון שרתון בירושלים הצטר־פו אליו נכים ישראליים והחו־הוחלו לנוע לכיוון כלון שרתון בתל־אביב.

ריק הפך לנכה כתוצאה מתאו־נת דרכים לפני 11 שנה. עד כה ביקר ב־17 מדינות ובמסעותיו הוא מבקש להוכיח כי למרות נכותו הוא יכול לקיים חיים נורמ־לים ואף לבצע דברים בלתי שגר־תיים.

מטבח צרפתי פאר - אקסלנס
לה קסטל
Le Castel
ככר קדומים 14
יפו העתיקה
הזמנות וארועים
טל' 836507־03
לסעוד בחוץ -
מטבח צרפתי - באוירה של יפו העתיקה.
שילוב נפלא ההופך את הארוע לאירוע חגיגי.
אשפי המטבח הצרפתי, אליאן והנרי קומן,
מציעים מבחר של 80 מנות - שכל אחת מהן היא חגיגה לחיך
המעודן, באוירת פאר, שרות מעולה ונגני רקע (פסנתר וכינור).
פתוח יום יום – משעה 16.00 עד חצות – פרט ליום ראשון
מתקבלות הזמנות למסיבות כריסמאס ולסילבסטר בתפריט חגיגי מיוחד
בואו לחגוג אצלנו ארועים משפחתיים וחברתיים. מכבדים כרטיסי אשראי

בפנייה לבג"צ תובע נציג מפ"ם אריה צוקר:

"יש לפסול 15 בהונות במועצת עיריית ת"א בשל כפילות תפקידים"

יש המכהנים גם כראשי אגפים ומחלקות

מאת חיים הנדוהוקר
סופר "הארץ" בתל־אביב

חבר מועצת עיריית תל אביב אריה צוקר (מפ"ם), עתר לבג"צ בתביעה לפסול 15 מחברי מעמיתיו במועצה, כל עוד הם משמשים בתפקידים של ראשי מחלקות או אגפים בעירייה.

בעתירתו קובע צוקר, כי החוק מאפשר להטיל תפקידים רק על חברי ועדת המועצה (8 נבחרים) ואולם בפועל הוטלו תפקידים של ראשי אגפים ומחלקות על מרבית חברי המועצה.

בכך, טוען צוקר, אין מועצת העירייה מתפקדת. הדיונים שבה אינם ראויים להיקרא דיונים ולמעשה הפכו חברי המועצה להיות חותמת גומי להחלטותיו של ראש העירייה בו הם תלויים מרגע שנהפכו, למעשה, לאנשי המנגנון העירוני.

יתר על כן, ארבעה חברים בקרב אליציה העירונית שהם גם ראשי מחלקות, משמשים בוועדת הביקורת העירונית. חברים אלה עוסקים, למעשה בביקורתם על עצמם ועל חבריהם בקואליציה ומצב זה לא יעלה על הדעת.

שני נהגים מתו מהתקפי־לב בהם לקו תוך נסיעה בתל־אביב

שניהם קיבלו טיפול החייאה במקום תוך מאמצים נואשים להצילם

מאת ראובן שפירא סופר "הארץ"

בתוך שעה אחת נפטרו אתמול אחר־הצהריים שני נהגים מהתקפי־לב, בהם לקו בעת נסיעה במקומות סמוכים בדרך חיפה בתל־אביב.

בשעה חמש אחר־הצהריים הוזעק צוות ניידת לטיפול־נמרץ של מגן דוד־אדום לדרך חיפה מס' 21, שם הבחינו עוברים ושבים בנהג מכונית פרטית, מרדכי שורץ, שחש ברע והחנה את מכוניתו בצד הדרך. נסיונות החייאה, שבמשכו כשעה לא הועילו והאיש נפטר.

נהגת נחלצה לעזרה

שעה מאוחר יותר, בעוד צוות הניידת לטיפול־נמרץ עושה דרכו לתחנת מגן־דוד־אדום, התקשרה הנית זילברשטיין מבאות אפקה למוקד מגן־דוד־אדום וסיפרה, כי בנוסעה במכוניתה בדרך חיפה סמוך לגשר הירקון, הבחינה באדם כבן 50, שעצר את מכונית ה"פיאט" בה נהג, בצד הדרך ונראה, כי חש ברע. הצעירה שאלה את האיש, אם הוא זקוק לעזרה, אך הוא אמר, שהוא יסתדר, ושלא צריך לדאוג לו, אולם היא הזעיקה את מגן־דוד־אדום. כאשר הגיעה הניידת לטיפול־נמרץ, מצאה את הנהג ללא הכרה. הצוות הרפואי ביצע נסיונות החייאה במשך כשעה, אך ללא הצלחה.

גופותיהם של שני הנהגים הועברו לבית־החולים איכילוב.

נהרגה בהתהפך המכונית בה נסעה

מאת נורית אמיתי

אשה נהרגה אתמול בהתהפך המכונית בה נסעה, סמוך למעגן מיכאל. היא נסעה במכונית מסוג אאודי, שנהג בה אדם אחר. הרכב התהפך והאשה נפצעה קשה. היא נפטרה מאוחר יותר בבית־החולים רמב"ם. שני נוסעים נוספים שהיו ברכב, לא נפגעו. שם ההרוגה עדיין לא ניתן לפרסום.

ביום ג' 17.12.85 בשעה 21.00 באולם "צוותא", בתל־אביב יתקיים ערב עם
מאיר שלו
על ספרו
תנ"ך עכשיו
הערב נערך ע"י האגודה ליהדות הומניסטית חילונית
הציבור מוזמן
ש
הוצאת שוקן/ירושלים ותל־אביב

"מגדה"
מעבדת שיניים אקספרס
תיקון וחידוש פרוטזות במהירות
רחוב אלנבי 66, ת"א, טל. 656180

סאיטקס מו"פ (1985) בע"מ
תקון טעות סופר
בתשקיף מיום 3.12.85

שער החליפין היסודי המוסכם לענין פדיון אגרות החוב על־פי התשקיף הנזכר לעיל, הינו 1.47 שקל חדש לדולר (ולא 14.70 שקל חדש לדולר, כפי שהודפס בטעות).

לפיכך, אגרות החוב האמורות תפדנה בסכום במטבע ישראלי השווה ל־10 דולר לכל אגרת חוב – בהתאם להוראות התשקיף (ללא שינוי).

השבוש בנקיבת שער החליפין האמור, מופיע בעמוד הכריכה של התשקיף ובעמודים ב', 4 ו־21 לתשקיף. בעמודים אלה יש לקרוא את המלים "על בסיס שער חליפין יסודי מוסכם של 14.70 שקל חדש לדולר" כאילו נכתבו מלכתחילה "על בסיס שער חליפין יסודי מוסכם של 1.47 שקל חדש לדולר".

הודעה זו ניתנת בהסכמת הנאמן לאגרות החוב (החברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ).

13 בדצמבר 1985

עמידר
החברה הלאומית לשיכון עולים בישראל בע"מ

למכירה 600 דירות

בכל רחבי הארץ במחירים ללא תקדים

למה לך לשבור את הראש במה להשקיע?

אנו מציעים לך השקעה שיש בה כל היתרונות.
★ היא שומרת תמיד על ערך הכסף;
★ אתה יכול לממש את ההשקעה בכל עת.
★ יש בה תועלת מידית בתור מגורים;

גם לרווקות/ים

אנו מוכרים לכל אזרח ישראלי יוצא צבא, לרבות רווקות/ים וגם זכאי משרד הבינוי והשיכון אשר רשאים להשתמש בהלוואה המגיעה להם. הדירות נמכרות לפי מצבן והרוכש יצטרך לשפץ את הדירה על חשבונו. הקניה מוגבלת לדירה אחת או שתי דירות צמודות.

ישוב/שכונה	גודל הדירות (חדרים)	מחירים במיליוני שקלים מ- עד	מקום לקבלת פרטים בסניפי עמידר	מס' טלפון
קרית שמונה	4-2½	8,7- 3,8	קרית שמונה, מרכז מסחרי	069-41817
צפת כנען ודרום	4-2	30,5- 7,0	צפת, רח' ירושלים 76	069-30974
טבריה	2	8,0	טבריה, מרכז המלאכה	067-91975-6
בית שאן	3	15,0	בית שאן, רח' שאול המלך 62	065-87834-5
עפולה, גבעת המורה	3-2	10,0-6,5	עפולה עלית, מבנה תעשיה	065-94520
נצרת עלית	4-2	31,0-11,0	נצרת עלית, רח' חרוד 3	065-71982
מעלות, שלומי	4-1	22,5- 8,5	עכו, בן עמי 11	04-911581
עכו	3-1	42,0-15,3	עכו, טרומפלדור 17	04-915501
טבעון, קרית עמל, יקנעם, נשר, תל-חנן	4-1½	42,0- 7,0	נשר, תל-חנן בית 801	04-237389 04-231154
חיפה שכונות טירת הכרמל, עתלית	3-1	42,3- 9,0	חיפה, המגינים 44	04-529348 04-522481
אור עקיבא	3-2	27,0-13,0	חדרה, הרברט סמואל	063-23330 063-22630
זכרון יעקב	3-2	22,0-17,5		
גבעת אולגה	2	16,8-12,3		
בנימינה	2	16,7-13,5		
פרדס חנה	3-2	35,0-17,5		
הרצליה, נוה עמל	2-1	46,0-17,0	הרצליה, רח' סוקולוב 11	052-87168
כפר יונה, נתניה, דורה, סלע	2-1	29,0-23,0	נתניה, רח' הרצל 51	053-39455
לוד	4-3	28,0-17,0	לוד, רח' הנשיא 1	08-222980
קרית גת	3-2	35,2-15,0	קרית גת, בנין העיריה	051-88342
ירושלים שכונות	3-1	49,0-17,0	ירושלים, יפו 17	02-233121-4
			ירושלים, אורנשטיין 1	02-416518
בית שמש	3-1	35,0-10,0	בית שמש, רח' הרצל 51	02-913961-2
ערד	3-2	32,5-13,0	ערד, מרכז מסחרי	057-956926
באר שבע - כל השכונות	4-1	28,5- 8,0	באר־שבע, הנשיאים 13 מרכז הנגב	057-74171-3 057-36220
			מרכז עירוני	057-77459
בית דגי	1	14,0	יפו, רח' הדואר 10	03-821311
ת"א, נוה אליעזר נוה שרת	4-1	44,0-12,7	ת"א, רח' הרדוף 2	03-298616-9

בואו לראות ולהתרשם
המבצע מוגבל עד ליום 17.12.85
כל הקודם זוכה
עמידר לרווחת הדייר
לשכת הפרסום הממשלתית

הארץ

יום ו', א' בטבת, תשמ"ו
13 בדצמבר 1985

ירושלים: רח' התבצלת 2 טל' 224245-6 ת.ד. 273 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רחוב נורדוי 20 טל' 661166-8 ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052

בתל-אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רח' זלמן שוקן 21, טל' 824261 ת.ד. 233 מיקוד תל-אביב 61001

המו"ל: הוצאת עתון "הארץ" בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, ת"א
העורך: גרשום שוקן העורך האחראי: מתי גולן.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי-יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv Israel — POB 233, Tel. 824261

התקדמות בשיחות המנכ"לים

מנכ"לים של משרדי ראש הממשלה והחוץ, ועמיתיהם המצריים, אינם מוסמכים להכריע בשאלות המוגדרות כשאלות של מדיניות גבוהה. אבל הם יכולים להיות במודיק את הנושאים השנויים במחלוקת, ולהתוות את הדרכים שבהן יש לגשת לפתרונם. יש בכך כדי להקל על הדרגים המדיניים, בלי לגרוע מחופש החלטתם.

אם דווח בימים האחרונים על התקדמות שהושגה בשיחות שהיו, תחילה בקהיר ולאחר מכן בהרצליה-פיתוח — הכוונה היתה לתועלת שבעיבוד משותף של נהלים. אבל גם בתחום מוגבל זה הדגשה בשני הצדדים מעין הפשרה בהותית של העמדות המדיניות המנוגדות.

שליחי קהיר התרשמו בוודאי מכך שהמשלחת הישראלית הסכימה לדון כשטר בוררות על פרטי פרשיה, הגם שהדרג המדיני בירושלים עדיין מחזיק בדעה שיש להעדיף, בשלב הנוכחי בכל מקום, פישור על בוררות חובה. מצד שני רשמו לפניהם ה"ה סמיד וקמחי בסיפוק כי המצרים מסכימים שמיקומו של הגבול באזור טאבה אינו צריך להיקבע אך ורק על פי אבני הגבול כפי שהן פזורות עתה על פני השטח, אלא גם על פי בדיקת תעודות ומפות מתחילת המאה.

גם בעניינים אחרים אפשר היה להרגיש שהמצרים גילו פחות נוקשות מבעבר. אם כי עדיין נותרו עניינים שלדעת ישראל חייב הצד המצרי להראות נכונות רבה יותר להגמשת עמדותיו בהם — מטעמים ככלל הרושם כי נפתחו סיכויים לחימומו של השלום הקר.

הרבה יהיה תלוי ברצונו של הנשיא חוסני מובארק. אבל חלק מהדרכה להביא לידי שיפור היחסים עם מצרים נתון בידי ישראל. ראש הממשלה תופס את חשיבות העניין. אבל מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ איננו חדל מלתקוע מקלות בגלגלים. הוא מתנגד לא רק לבוררות, אלא גם לרעיון של פשרה האומר ניהול משותף של אזור טאבה. הוא מנסה להתנות את פתרונה של בעיית טאבה בהשגת הסדרים בכל יתר העניינים שישראל ומצרים עדיין חלוקות בהם. בכלל, הוא סבור כי בעיית הפלשתינאים חשובה יותר מעניין טאבה — אבל הוא מרחיק מדיכונו עד כמה טרח מנחם בגין להימנע מהגשמת האוטונומיה לערביי הגדה המערבית ורצועת עזה.

אחרי כל מה שעשו בגין ויצחק שמיר עצמו כדי לגנוז את התוכנית הזאת, אין סיכוי להגיע לידי הפשרת הקיפאון ביחסי ישראל-מצרים על ידי הטפה לשוב, כביכול, להסכמי קמפ דייויד. אין זה מן הנמנע כי יבוא היום שבו אפשר יהיה לשוב ולדון כיצד להחיות אותם. אבל מי שתובע ברגע זה את עלבונם, עושה כן כדי להכשיל את המאמץ הנועד להביא קודם כל לידי יישובן של פלוגתות אקטואליות.

הקבינט יצטרך להחליט בקרוב כיצד לפעול על סמך ההבהרות והצעות פרי מפגשי המנכ"לים משני הצדדים. מן הראוי שיצחק שמיר יחדל מלהפעיל את מלוא מרצו כדי לבטל את ההתקדמות שהושגה, ולהוריד מחדש את הגרזום שגילה נטיה מסוימת לעלייה עד לנקודת האפס.

עימות תקציבי בארה"ב

שני בתי הקונגרס האמריקאי אישרו חוק המחייב את ממשלת ארה"ב לצמצם בהדרגה את הגרעונות בתקציביה ולחסל אותם כליל עד 1991. אמנם הבית הלבן תמך מלכתחילה בהצעה, אך ההגבלות על תקציב הביטחון הנובעות מהנוסח הסופי צינני מאד את התלהבותו. במקביל, הכשיל בית הנבחרים — ברוב גדול של קולות הרפובליקאים, מפלגתו של הנשיא — את הצעת הממשל לערוך רפורמה יסודית במערכת המסים הפדראליים, על-מנת להגיע לאיזון התקציב בלי צורך בקיצוצים דראסטיים בהוצאות הביטחון.

החוק החדש קובע סכומי יעד לצמצום הגרעון מדי שנה ועד הגשת תקציב מאוזן בשנת 1991. אם הצעת תקציב ממשלתית חורגת ביותר מ-5 אחוזים ממכסת היעד, מבוצע קיצוץ אוטומטי בכל סעיפי ההוצאות, כשהכלל הוא שמחצית הקיצוץ חייבת לבוא מהתקציבים האזרחיים ומחצית מהתקציבים הצבאיים. (החוק קובע גם הגנה מפני קיצוצים בתקציבי סעד ובתוספת היוקר בביטוח הלאומי).

מכיוון שקיצוץ אוטומטי (ביחוד בתקציב הביטחון), אינו על דעת הנשיא בצורה נחרצת, הוא יעשה הכל כדי לקבוע בעצמו את התחלקות הקיצוצים בהצעת התקציב, כך שתישמר מכסת היעד שנקבעה בחוק, אומרים חברי קונגרס שיזמו את השיטה.

רעיון הקיצוצים הכפויים בחוק זכה לתמיכת כלכלנים אמריקאים רבים. הם משוכנעים שתקציב מאוזן לא רק יקטין את נטל החוב הציבורי העצום, אלא יביא גם לירידת הריבית ועמה ירידה במחיר הדולר, ששערו הגבוה גורם לגרעון עובר גם במאזן סחר החוץ של ארה"ב.

הנשיא רייגן קיווה כי רפורמה בחוק התקציב תאפשר לו הגדלת ההכנסות (וסגירת הגרעון בתקציב הממשלתי), מבלי להטיל מסים חדשים. אך תקווה זאת נחלה מפלה קשה כאשר רוב גדול של החברים הרפובליקאים בבית הנבחרים הצטרפו אל האופוזיציה הדמוקרטית ודחו את הצעת הרפורמה. פירושו של דבר שהנשיא יצטרך לבחור בין הטלת מסים חדשים (דבר שהבטיח לא לעשות) או להטיל וטו על החוק החדש לאיזון התקציב, בו תמך מאד בעבר.

כשלון התיקון לחוק מס הכנסה מסמל, לדעת משקיפים בוואשינגטון, את תחילת תקופת "הברווז הצולע", כפי שנקראת התקופה האחרונה בכהונת נשיא שאינו יכול להיבחר לכהונה נוספת ועל-כן מאבד הרבה משליטתו והשפעתו, אפילו על נציגי מפלגתו בקונגרס.

לעזור להם לחצות את הכביש

מאת יואל מרקוס

אם שני השותפים הראשיים בממשלה לא ייתפסו לבהלה ויכבדו את החלטת המפלגות הדתיות לפרוש מהקואליציה, (כל מה שהם צריכים לעשות לשם כך הוא לא לעשות דבר), הם ייצאו נשכרים וממשלת האחדות מחוזקת. סוף סוף יחל אולי עידן הפרדת הדת מהמדינה

הייתכן שאנו שומעים את פעמי המשיח? מי יודע, אולי כן. ארבע המפלגות הדתיות השותפות בקואליציה החליטו השבוע להגיש הצעת אי-אמון בממשלה ולשאת בתוצאות — כלומר לפרוש או ליתר דיוק להיות מורשים אוטומטית מהממשלה כי כתחייב בחוק, ועל החלטה נועזת זו כגיעה להן ברכת תתקנה ידיכם.

אחרי שמפלגות אלה המאיסו את עצמן שנים רבות על הציבור, ויצרו לעצמן דימוי של מי שמוכנות לוותר על עקרונותיהן תמורת מקח וממכר מן הסוג הזול מכולם, דומה שהגיעו לרגע של אמת עם עצמן. הן החליטו לוותר על כל טובות ההנאה כדי להלוא את שליחות קידוש השם שלהן. איך אמר אברהם שפירא (ביידיש), מה שמוכיח שהדברים יצאו לו ממש מהלב כשהדרהו שהוא עלול לאבד ההקצבות היהודיות? "יהודים-שמרודים, אני מוכן להפסיד את הכל". באותה נשימה הבטיח לעלות לקברות אבותיו ושם יקרא שם שמים ברבים ויאמר "ברוך שפטרנו מעונשה של זו" (הממשלה).

בעקבות המצפון

אלה דיבורים. סוף סוף הגיעה אגודת ישראל להשלמה עם עצמה כשנציגה הראשי רימר בגנות "הר ציונים" והעלה את הרצל מקברו, לאו דווקא כדי לתת לו מחמאות. הצטרפו אליו הרב פרץ, שתמך באי-אמון בממשלה שהוא שר בה, והרב הדליר שאמר שאסור לשבת אפילו יום נוסף בממשלה, ושאקי שגינה את שיתוף הפעולה עם "הכתיתיונים", כשהכוונה מן הסתם לשרי מערך הליכוד. פעמי משיח או לא, כל אחד ברודיעת במדינה, צריך לברך את המפלגות הדתיות על כנות לבן ועל החלטתן לתת לאצבעותיהן ללכת בעקבות מצפונן.

הדתיים לא יכלו לבחור תזמון טוב מזה. קודם כל, אגודת ישראל וש"ס אינם ציונים ומצבם הטבעי אינו יכול להיות בשותפות עם ממשלה ציונית. ובעניין המפד"ל, היא הגיעה למצב של חשבון נפש פוליטי וצורך דחוף להשתקם. ההתפוצצות מחוץ לממשלה לזמן מה לא יכלה לבוא להם בזמן טוב מזה. ומבחינת התזמון הלאומי — זה כמעט סרק בשמים. פרישת הדתיים מהממשלה לא תפיל אותה. זו כמעט הפעם הראשונה בתולדות המדינה שנוצרת סיטואציה כזאת. אם יעשו הפעם הדתיים צעד שהוא כולו לשם שמים, לא תיפגע יציבותה הפוליטית של המדינה. אפילו החילונים במדינה יכולים להיות גאים בפוליטיקאים הדתיים שמוכנים לעשות את הבעיה הנכון בתזמון שלא יגרום זעזועים.

מי שצריכים להראות אותנו הן דווקא שתי המפלגות הראשיות בממשלה, שהועמדו בפני הדילמה להיכנע שוב לדרישות הדתיים או לתת להם ללכת. והחשש הוא ששתי הגדולות — הליכוד והמערך — עשויות להרטיב את מכנסיהן רק למחשבה להיות ממשלה בישראל בלי דתיים. תחת ההלם הזה עלולים ה"ה פרס ושמיר להיכנע לאולטימטום ולגזור שורה של גזרות חדשות בעניין הקניין וביקורי המשכב, המשמרות בשבת, ולהפוך את כרכן הבחורבטים בירושלים ליסיבה גדולה — לבד מההקצבות נוספות כפי כהתרגלנו.

גזרות אלה באות לחזק את הממשלה בעלת הרוב הפרלמנטרי האדיר שתעקוה סוף סוף גם את חשבון הנפש שלה. השיקול החשוב ביותר שצריך לעמוד לנגד עיניה הוא, שפרישת הדתיים לא תפגע כהוא זה בבריאותה, שלמותה והפקודה על המבולה, ולא תחייב שום עידוד מערכות. בלאו הכי מתקבלות ההחלטות החשובות בקבינט, שבו אין הדתיים מיוצגים. כבאן שפרישתם לא תגרום שום זעזוע במבנה העדין של הממשלה ולא תחייב שום שינויים פרסונליים. אדרבא, יהיה אפשר לצמצם את מספר השרים, סגני השרים וכהונה של מכורות ולשמור בד בבד על האיזון בין שני השותפים.

ההזדמנות נדירה

יתרה מזו. מי שחשוב לו שהממשלה תוסיף להתקיים עד מיצוי הקדנציה שלה כדי שתשלים את הבראת המשק, בלי הדהוד החטא על "הפיכות". ידים לא יעזור את הדתיים מלפרוש. בלעדיהם אף אחד מהפרטנרים לא יהרהר בהוויה החטא של בגידה וממשלה צרה עם הדתיים וכיו"ב, שבכל מקרה תהיה כרוכה במחירת המדינה לדתיים. אף אחת מ"הגדולות" לא תואשם בבגידה במחנות הדתיים — כי הרי לא הן מגרישות אותם, אלא הדתיים החליטו לפרוש בעצמם. ואגב, פרישת הדתיים אינה כרוכה בהכרח בפגיעה בשומרי ההלכה במדינה. ההיפך הוא הנכון. הממשלה תוכל להמשיך להזרים כספים לישיבות לצורכי החינוך הדתי. וכך יוכח פעם לתמיד שאין צורך במפלגות דתיות כדי שממשלה בישראל תסייע לאזרחיה הדתיים.

העיקר: זו הזדמנות נדירה לשני כוחות שחברו יחד לרפא את חולי המדינה, לנסות לשים קו מפריד בין דת למדינה. הגבולות היטשטשו יותר מדי וכתוצאה מכך החילונים, שהם הרוב במדינה, היו לאסקופה נדרסת על סחטנות דתית. הגיע הזמן לתת לאזרחי המדינה את זכות הבחירה שנשללה מהם לחיות או לא לחיות לפי ההלכה.

צריך לחזק את לבם של שני השותפים בממשלה ולומר להם: אל פחד! מי שעצר את המדינה לפני פשיטת רגל, מי שעומד נגד שבע מדינות ערב, יכול לעמוד גם נגד הרבי מגור. הרב שך והמאפיה המכנה עצמה "שדולה דתית", ואפילו נגד אברהם שפירא. עליהם לנהוג כאותם צופים צעירים מההבריזה שחברו יחד "לעזור" לזקנה לחצות את הכביש. בהבדל אחד. שבניגוד לצופים אין הליכוד והמערך חייבים להתאמץ. כל שהם צריכים לעשות הוא להגיע להסכמה לא לעשות דבר. בשעה אחת של אומץ לא לעשות דבר. תבטיח ממשלה זו את מקומה בדברי ימי עמנו ותודת האומה תהיה לה לנצח.

מי מכאיב לבריאות

מאת אברהם טל

קופת החולים ושר הבריאות מנסים לסכל מגמות נכונות בתחום שיטת המימון של מערכת הבריאות

שיעורי המס האחיד (70% — לקופת חולים) בשקלים חדשים

	מ-1.11.85		מ-1.1.86	
	עד משכורת	אחוז המס	עד משכורת	אחוז המס
תקרה א'	440	3.9	480	3.9
תקרה ב'	1000	2.9	1100	3.0
תקרה ג'	1550	2.0	1700	2.2
תקרה ד'	2250	1.3	2500	1.6

הערה: בעד ביטוח משפחתי — על שכר עד תקרה א' תוספת של אחוז אחד, ומ-1.1.86 תוספת של 0.1% מעבר לתקרה א'.

קשה להשתחרר מהרושם — המבוסס גם על קטעי מידע — שהזעקות על קטסטרופה המתרחשת בבתי החולים הן מוגזמות. פה ושם מתעוררת אפילו הרגשה, שמתנהל מסע תעמולה מתוכנן, מתואם ומתוזמן היטב, שכוונתו להפעיל את דעת הקהל כמנוף על האוצר, כדי שישחרר כספי למערכת הבריאות. עם זאת, נכון שישנה, זה חודשים, בעיה במימון מערכת הבריאות, והיא מכבידה על מתן שירותים מלאים ותקינים.

הסיבה העיקרית למשבר נעוצה באי ביצוע החלטה שהתקבלה בשנה שעברה, לגבות מהציבור באמצעות קופת החולים כ-60 מיליוני דולרים, במקביל להפחתת התמיכה בקופת החולים. על החלטה זו מבוסס התקציב המאושר לשנת 1985. התמיכה הופחתה (לא במלואה), אך הגבייה לא הוגדלה ב-60 מיליוני דולרים. מאחר שמערכת הבריאות המשיכה לתפקד כרגיל, נתהווה גירעון של עשרות מיליוני דולרים, המעיק על המערכת.

קופת חולים העלתה במשך השנה פעמים מספר את המס האחיד, אך ההעלאה, רחוקה מלהגיע ל-40 מיליוני דולרים נוספים; היא גם מתנגדת בהחלטיות לגביית אגרות מהמשתמשים בשירותי בריאות, שהיו אמורות להכניס 20 מיליוני דולרים. לעומת זאת היא תובעת מהאוצר סכומים גדולים על חשבון חובות שהאוצר חייב לה, לדבריה.

לתרום על הצ'ק

מאחר שאנו חיים בתקופה שבה עזות מצח בחיים הציבוריים היא תופעה מקובלת, אינו שמים לב למשמעות עמדתה של קופת החולים. מצד אחד היא שומרת בקנאות על עצמאותה: היא מנהלת על פי שיקוליה הבלבדיים משק בריאות ענק (ברמת שירות ותנאי עבודה טובים במידה ניכרת מאשר במגזר הממשלתי המקביל) והסתדרות מגינה בחירוף נפש על זכותה לקבוע מה יהיה המס האחיד ואלו תשלומים נוספים ייגבו ולא ייגבו מהמבוטחים. מצד שני, הכנסותיה של קופת חולים אינן מספיקות למתן השירותים, ולכן היא תובעת מהממשלה תמיכה בהיקף של עשרות מיליוני דולרים בשנה, למעשה ההסתדרות וקופת החולים אומרות לממשלה: "נא לא להתערב בענייננו. תפקידך היחיד הוא לחתום על הצ'ק".

נכון שהשתתפות הממשלה בתקציב קופת החולים ירדה בשנתיים האחרונות (מכ-30 אחוזים, לשמונה), קופת החולים אינה משלימה עם מגמה זו. לדעת חוגים, על הממשלה לשאת בחלק ניכר מההוצאה הלאומית לבריאות, באמצעות תמיכה בקופת החולים. מאחר שהמדובר הוא בשירות סוציאלי, טוענים בעלי דעה זו, ראוי שחלק ניכר מהעלות ימומן על ידי כלל הציבור, מן הקופה הציבורית, הגובה מסים פרוגרסיביים.

בטיעון זה יש כמה חולשות: חלק ניכר מהמסים אינו נגבה באופן פרוגרסיבי; חלק ניכר מהאזרחים מצליח (ולא רק בישראל) להתחמק מתשלום מסים. כך יוצא, שנטל המימון של שירותי הבריאות אינו מוטל על כלל הציבור, ואינו מוטל באופן צודק. לעומת זאת, קל יותר לגבות דמי ביטוח רפואי ואגרות טיפול מהמשתמשים, ואם רוצים להדגיש היבט סוציאלי בגבייה — אפשר לבנות לוח דמי ביטוח בשיטה פרוגרסיווית.

גם לאחר התיקון האחרון שהעביר את הנטל על בעלי שכר שמעל למינימום, נשאר לוח המס האחיד של ההסתדרות רגרסיווי (ראה טבלה): שיעורי המס יורדים, ומעבר לשכר של 2.5 מיליון בחודש, המס נשאר קבוע. קופת החולים משאירה את הפרוגרסיוויות למגבה מסים אחר. זהו אחד המאפיינים המפתיעים (אם כי לא חדשים) בלוח המס האחיד.

מאפיין אחר — השירות מנותק כליל מהמחיר. הציבור אינו חש בקשר בין המס האחיד לבין הטיפול הרפואי, ומכאן — התופעות של ביקור-יתר ושימוש-יתר בתרופות. אילו הנהיגה קופת החולים השתתפות עצמית צנועה (כמעט סמלית), לא רק לגבי תרופות אלא גם לגבי ביקורים במרפאות, היתה גובה עשרות מיליארדי שקלים נוספים בשנה, ומה שחשוב לא פחות — מקטינה את ההזרקות לטיפול שוא. הניסיון בקופת החולים האחרות, שהנהיגו הסדר כזה (מכבי, מאוחדת), מראה תוצאות אלה.

אבל קופת החולים מעדיפה לנהל מלחמות תקציב נצחיות עם משרד האוצר, על החלטה אמיצה לגבות תשלומים ריאליים ממבוטחיה (שיביאו לה גם עצמאות תקציבית); כל זה בשם עקרונות מיוטבים, אך בעיקר מחשש (קרוב לוודאי מוצדק), שמבוטחיה "ינזלו" לקופות חולים אחרות.

שורש המחלוקת

הבעיה היא עקרונית, ותחמיר בשנים הבאות. ההוצאה הלאומית לבריאות עלתה בעשור האחרון מקצת יותר מחמישה אחוזים, לשבעה-שמונה אחוזים מהתל"ג, ועל פי כיוון התפתחותה של הרפואה, היא תוסיף ותעלה, אם לא יהיה ייעול מרחיק לכת במערכת. כל עוד ממומן חלק ניכר מההוצאה הלאומית לבריאות מן התקציב, הציבור אינו חש בעלותה הגדולה-והולכת של מערכת הבריאות. כאשר תוטל עלות זו במישרין על הציבור, באמצעות תשלומי דמי הביטוח הרפואי, יש סיכוי טוב יותר לייעול מערכת הבריאות, שכן פחות נעים להתמקח עם הציבור על העלאה תחרות ונשגית של דמי הביטוח, מאשר עם האוצר על הגדלת התקציב. מי שמבקש להטיל חלק גדול יותר של המימון על קופת המדינה, מתחמק ממשימה לא נעימה, בהווה — ועוד יותר בעתיד.

זהו למעשה, שורש המחלוקת בין קופת החולים, המנסה לגלגל כמה שאפשר יותר מעלות מערכת הבריאות אל קופת הציבור לבין האוצר, המנסה להפחית את העומס מן הקופה הציבורית, להקטין את נטל המסים מן הציבור — ולהעבירו אל אלה הנהנים מן השירותים.

במאבק זה, שר הבריאות אינו ממלא את תפקידו הממלכתי כראוי. הוא השלים למעשה עם הוטו שהטילה ההסתדרות על העלאה משמעותית של המס האחיד (אם כי בקול ענות חלושה הוא תובע עדיין את הגדלת המס), ועל הנהגת גבייה בעד שירותים. הוא נמנע מלהפעיל לחץ על קופת החולים חרף העובדה, שתקציב 1985 מבוסס על ביצוע החלטות אלה, וגם בשנים הבאות תקציב המדינה יהיה לחוץ ביותר. במקום זה הצטרף למסע לחצים של קופת החולים על האוצר. מסע זה אמור לעורר את הרושם כי שר האוצר אחראי למצוקה נוראה ולסיכון חיי אדם בבתי החולים. האמת היא, שהאחראים למצוקה (בלי לגמות ולקבוע ברגע מה מידת חומרתה האמיתית) הם קופת החולים ושר הבריאות, המנסים בכוחות משותפים לסכל מגמה נכונה ומוצדקת בתחום המימון של מערכת הבריאות.

מלחמה איננה על הסף

מאת א.שוייצר

השנאה הערבית לישראל בעינה, אך מדינות אינן יוצאות למלחמה מטעמים שברגש

בימים אלה עוברת ישראל את אחד מהתקפי החרדה המחזוריים מפני מלחמה ממשמשת ובאה עם אחת משכנותיה, או עם קואליציה ערבית. לכאורה אין רע בכך: בעבר שולם מחיר כבד בעד שאננות. אך בין פניית תשומת-הלב למלחמה אפשרית ובין ראיית הסכנה הרובצת לפתח הבית, יש מרחק: דיאלוג במידת המרחק בין הסכנה בקיום במרחב עוין ובין איום אקוטי על הביטחון הוא סימן-היכר לתבונה מדינית.

הטיעון הבסיסי בפי מבשרי המלחמה נשען על איבת הנצח של הערבים לישראל, שבה הם רואים גוף זר, אשר הוכה לעקרו מבשר האיזור. ואולם, מתוך חמש המלחמות שהתחוללו בין ישראל ושכנותיה, רק אחת, מלחמת הקוממיות, יכולה להיות מוסברת בניתוק יצרי-פסיכולוגי. יתרן מתפלגות להתמודדויות. שלישראל היה חלק מכריע ביזומן: קדש ושל"ג; ואילו שתי הנותרות, ששת הימים ויום הכיפורים, הונעו בשיקולים של מדינאות רגילה, כגון הרצון לשנות כאסטרטגיות או השבת שטחים שנכבשו.

מאמץ המבריח

האיום הקרוב במלחמה נשקף, לדעת יודעי דבר לא מעטים, מן הצפון. בעלי דעה זו אינם נלאים מלהצביע על המאמץ האדיר, שמשקיעה סוריה מאז מלחמת של"ג בבניית כוח שיקנה לה שוויון אסטרטגי; מאמץ המלווה בהצהרות מהולכות איומים מדמשק באשר למטרתו. ואולם, מבלי לבטל את משמעותן של ההצהרות, יש מקום לפרש את עידוי המאמץ בהקשר למלחמת לבנון, שבמסגרתה תקפה ישראל, ללא פרובוקציה ראויה, את הצבא הסורי, ועשתה שמות בחיל האוויר שלו. רוצה לומר, אפשר לראות בדיפוזה הסורית אחרי שוויון אסטרטגי רפלכס הגנתי, להבדיל מתכנון לקראת מלחמה יזומה עם ישראל.

ואולם, יטענו החוששים מפני התקפה סורית, הצבא קיים והנשק דרוך, ואין זה חשוב על פי איזה נימוק הוקם ונרכש. אך אין ללמוד מכאן, שהוא ינוצל בקרוב. אדרבא, יש יסוד לסברה, שמצבה של סוריה אינו מרשה לה להסתבך ביוזמה צבאית נוספת. על כך מעידים התקופות

אסד: הצבא קיים, הנשק דרוך

מדיניותה בלבנון בתקופה מסוימת, וכן התקרבותה לירדן ההיסטורית. ירדן האשמית, על עסקיה הלבנוניים כתב פרשנו המוזר תיכוני של "האקונומיסט" הלונדוני: "המפסידה הראשית (בלבנון)... היא סוריה... עתה ברור, שהסורים אינם מסוגלים לשלוט בגרורה המקומיים, וגם לא לאחוז לתמיכה במדיניות הסורית... סגן הנשיא (הסורי) חאלים חאדם, הממונה על המדיניות הלבנונית, זימן לדמשק את מנהיגי הדרוזים והשיעים, כדי להטיח עליהם, ללא הועיל, איומים וגידופים... חולשת סוריה בלבנון היא צירוף של החולטיות צבאית ושל העצה מדינית". כך גם התקרבותה לירדן, שבעבר הלא רחוק היתה יעד להאשמות בבגידה בעניין הערבי ולמסע הפחדה: הזמנת המלך חוסיין לדמשק, למפגש עם הנשיא אסד, איננה מעידה על תוחשה כולה, על ליבון ברית אנטי-ישראלית בהנהגת סוריה. ירדן אינה נחשבת לבעלת ברית אמינה בהקשר זה.

יעדים סותרים

סברה אחרת אומרת, שמאמצי ישראל להניע את תהליך השלום, סופם להיכשל — ומשנכשלו, הם יותירו מאחוריהם ייאוש ערבי מן הדרך המדינית ונטייה לנקוט אמצעים צבאיים כדי לממש את המאוויים הערביים. אלא שאין מה שיביא לתיאום המאוויים: מה שירדן, הנפגעת הראשית מכשלון המהלך המדיני, מבקשת להשיג, הוא צירוף הגדה המערבית לממלכה, דבר שהוא בבחינת טומאה בעיני סוריה. ואילו סוריה עשויה לרצות את הגולן, ולבקש שליטה בלתי מופרעת בלבנון: שניהם גם יחד יגבירו את כוחה. אם יעדים אלה אכן יושגו, להטיל את חתיתה על ירדן, וכדי שהיעדים הסותרים אהדדי, ישגו, צריכות שתי הארצות האלה להסתכן במלחמה עם ישראל, שעל אף היחלשותה היחסית, עדיין נחשבת לאויב מסוכן, שאם גם לא תנצח בקרב, הרי תחולל הרג והרס בסוריה ובירדן גם יחד.

מן הסתם יש מנטליות ערבית, תוגדר כפי שתוגדר. אך מנטליות לחוד ושיקולי-דעת פוליטי ואסטרטגי לחוד: המנהיגים הערביים אינם פטי-כמאסים, והם אינם נוהגים להסתבך במלחמות, שבהן החשבון היהיסג והבהיר אינו מראה רווח סביר. על כל פנים, הם נהגו על פי דפוס זה בשתי המלחמות נגד ישראל. שאת ייזומן ניתן לזקוף לחשבונם: ב-1967 הם ראו בישראל טרף קל של קואליציה ערבית מקיר לקיר, וביום הכיפורים — גם זו מלחמה של קואליציה כללית, שממנה נעדרה רק ירדן החשודה — הם יצאו להילחם כדי להשיג אדמת מולדת או נכסים (תעלת סואץ, בארות נפט) שלא יכלו לוותר עליהם.

מעבר לכך, בשתי המלחמות שיזמו הערבים, היתה דעת הקהל העולמית נוחה להם וסיועה של ברית המועצות מובטח, לגבי שני מרכיבי אסטרטגיה אלה יש עתה מקום לספק: כך למשל, ספק הוא אם ברית המועצות תעודד מהלך מלחמתי של בת-חסותה הסורית נגד בת-חסות אמריקאית, כשעה שמר גורבצ'וב מכין מפגש שני עם הנשיא רייגן.

לסיכום: הרקע והתנאים אינם כשרים להתנפלות על ישראל בזמן הקרוב. אשר לעתיד הרחוק יותר, מוטב שישראל תקיים את כוננותה — לא בהתקפי של עצבנות, אלא כדי שלא לעודד אשליות לגבי יצר הקיום שלה.

יש מנהל לטלוויזיה

מאת לילי גליל

כמעט בקול דממה דקה הסתיימה הפרשה שהסעירה במשך שנה את עולם התקשורת והפוליטיקה: מי יהיה מנהל הטלוויזיה? יאיר אלוני נבחר השבוע למנהל-בפועל, והפוליטיקאים שבחשו בפרשה על-פי טובת מפלגותיהם, נאלצים להשלים עם מינוי מקצועי חסר זהות פוליטית

יומיים אחר מינויו המפתיע למנהל טלוויזיה בפועל, ישב יאיר אלוני בחדר המנהל. משופע בזרי פרחים ומקבל מברקות וטלפונים של ברכה. בפיכחון של מי שמכיר את המוסד אשר עליו הופקד, ואת הנפשות הפועלות בו, הגיב אלוני בהבחנה: "היום זה עוד יום הפרחים; מחר יתחילו המקלות". במשפט הבא יאמר, כי "אין ספק ששילון היה האיש המתאים ביותר לתפקיד. אך הוא עצמו ישתדל לעשות כמיטב יכולתו".

בין לבין, יעזה לאחר בטלפון את בנו המשרת "אי שם". לבשר לו על המינוי הבכיר שזכה בו לפתע.

כך, בקול דממה דקה כמעט, כ"אנטי קליימקס" לפרשה שהסעירה במשך שנה את עולם התקשורת והפוליטיקה, הגיעה לסיומה השאלה של "מי יהיה מנהל הטלוויזיה". בתוצאה יש בכוחו מן האפקט הקומי: הפוליטיקאים, שמאז פרוץ המשבר לי תפקיד ב-22 בינואר 1985, והפכו נפשם בסיסמאות "רק לא שילון", או "רק לא יבין" או להיפך. הכל על-פי ההשתייכות המפלגתית. נאלצים בסופו-של-דבר להשלים עם מינוי מקצועי נטול-זהות פוליטית ברורה, שלא יוכלו ללהט עליו בסיפוק: "זהו שלנו".

עוד לפני שבועיים, בישיבת ארבעת השרים שהוסמכו לבחור מנהל לטלוויזיה, הביע מודעי התנגדות נחרצת ליבין וביגוד לעמדתו של הדה לי, שהיא בניגוד לעבודתו של שביל. שהיא בניגוד לעמדתם של נבון ושחל: אין כל סיבה להניח שהימים הבאים יביאו את התרת הפלונטר. להערכה זו שותפים גם עובדים ומנהלים בבניין הטלוויזיה, הרואים בזכיות המינוי של אלוני עדות להשלכתה של קדנציה בת שלוש, ארבע שנים, מה גם סיכוי הפתעות הדרחו להביע בידה זו או אחרת של קורת-רוח מן המינוי.

גם בטלוויזיה מגיבה שורות שביעות-רצון עקרונית מעצם מינויו של מנהל. אומנם יש גדים בראשם האומרים: "זה כל מה שיצא מזה" אך יומיים לאחר המינוי, הביע חבר בוועד העובדים העיתונאים והוועד היה מזותן להחלטת המנכ"ל לבצע מינוי בפועל, על מנגנון הטלוויזיה הגייק כמעט מאהים בביטוי מוחשי לשקט שירד על הבניין. בימים שקדמו למינוי, המה המנגנון ערב רב של מתוכחים, קבלים ובוחשים בעיסה שלשו להם פוליטיקאים מחוץ ושלוחיהם בוועד המנהל ובמליאה. אין פירוש הדבר שהכל נלהבים מהבחירה: בוודאי לא אלה המכונים כאן "הלובי" של יבין, שהתסיקו עד לרגע האחרון מאמצים כבים להביא לידי סוף-דבר. הם מקבלים את המינוי של אלוני בלא התנגדות אקטיבית. ר מצביעים על כישוריו בתחום עבודת מטה ועל היכרותו העמוקה את הטלוויזיה. כשתי תכונות חיוניות לבניין המתמוטט.

עכשיו או לעולם לא

בהבאת המינוי לפני חברי הוועד המנהל, ביום ב' האחרון, הגיע לסיומו שבוע סוער של מגעים חשאיים שניהל מנכ"ל הרשות, אורי פורת, עם ועד העיתונאים ועם יו"ר הוועד המנהל. עם שובו מחופשה מחו"ל, הביא עמו פורת החלטה נחושה להביא לידי מינוי בפועל, ויבין היה המועמד שלו לתפקיד. יו"ר הרשות, מיכה ינון, אף שיתף לו בתוך במגעיו עם המשנה ליו"ר, דוד ארטמן (האיש של מודעי ברשות), שהביא הסכמה למינויו של יבין, בתנאי שיוסר כנגד יכוננה לסגנו.

בשאלה זו חלוקות הדעות: יש גורסים, כי פורת אכן התבונן בכוונה לתת את המינוי ליבין, אלא שיבין עצמו הוא שדחה את ההצעה, לאחר שוועד העובדים סירב לצאת בתמיכה גלויה במינוי. חבריו בטלוויזיה מעריכים, כי לאחר שנה של טרטורים, לא רצה מי שמוחזק כ"מר טלוויזיה" להגיע למינוי-בפועל בלבד, ובלא תמיכה מאסיבית של העובדים. כשהביע יבין את הסתייגותו מהדרך שבה עמד לזכות במינוי, אמר יו"ר הוועד, רפיק חלבי, לאורי פורת: "מנהל טלוויזיה שפוחד להתעמת עם המציאות כאן, ורוצה שהעובדים יתנו לו את הניהול, אינו ראוי להיות מנהל כאן". לאחר מעשה, אמר פורת כי משפט זה השפיע עליו, והוא פנה אל אלוני, לאחר שיבין סירב סופית.

יאיר אלוני: מנהל

עם בוקר, התקשר פורת לביתו של אלוני, ששימש עוזרו במשך שנתיים, והזמין אותו לשיחה דחופה בבית-המלון בו התאכסן. אלוני מספר, כי היה בטוח שפורת הולך לבשר לו באופן אישי על מינויו של יבין. רק באמצע השיחה, הבין כי המינוי מוצע לו, וקיבל אותו, בלא לקחת שהות למחשבה. ההזדמנות היתה קריטית במקרה זה, מבהירתו של המנכ"ל: אותו יום עמד להתכנס הוועד המנהל, ויישוב העניין בטרם תתחדש הבחישה הפוליטית, היה בבחינת "עכשיו, או לעולם לא". תוך שבועיים אמור לעלות שוב עניין אישור התקציב לרשות השידור. לאחר שוועדת הכספים של הכנסת סירבה לאשרו בתואנה של "אנרכיה השוררת בטלוויזיה". גם אם השתמשו הפוליטיקאים בתירוץ ניהולי להחלטה פוליטית מעיקרה, הרי היה חשוב להוכיח להם בוקרים, כי האנרכיה הגיעה לקצה הפורמלי, לפחות.

ללא מנצחים ומנוצחים

אלוני (בן 46), שהחל את דרכו בתקשורת בגלי צה"ל בשנת 1959, מייצג סוג אחר של מנהל, ומענה שונה לצורכי הטלוויזיה, לעומת יבין. תרומתו הבלתי-מעורערת של יבין לצד התכני והערכי של הטלוויזיה אינה עומדת בסתירה ביחס ישיר לכישוריו הניהוליים ולמידה של יכולת וידעואוזיות הנדרשת ממי שבא להתמודד עם הוועדים, הסכנאים, והבעיות הטכניות והאדמיניסטרטיביות שבהן שקועה הטלוויזיה. המנהל-בפועל החדש אינו מוחזק בעיני עמיתיו כאיש מבריק, אך הוגים לו הערכה כאיש-מטה טוב ויעיל, המסוגל — וגם מוכן — להתמודדויות מסוג זה.

אלוני אהוד גם על שכבות רחבות בקרב עובדי הטלוויזיה, אינו מעורר יריבות, וכמי שהתנסה במכלול תפקידים בחטיבת התוכניות והחדשות כאחת, הוא מקובל גם על אנשי התוכניות החורדים מהנצחת המצב שבו מרפנים רוב המשאבים לחדשות בלבד. בהתייחסו להבדל בין שניהם, אמר פורת כי "יש הבדל בין הטלוויזיה שהיתה אמורה לקבל את יבין כמנהל לפני שנה, לבין הטלוויזיה של היום: אז עוד היה שריד למבנה הייראכי, זכר של ניהול ושגרת עבודה. מאז, הצליחו הפוליטיקאים בבחישתם להביא לחורבן שלא השאיר שריד לעבודת מטה. עכשיו אין מדברים על התכנים ועל המוצר, אלא על תיקון". אלוני, הוכיח בשלושה חודשי פעולתו כמתאם פעולות הטלוויזיה, כי הוא מסוגל להביא לתיקון המצב.

לאחר שנה של מאבקים קשים, קשה לדבר בסיפור זה על מנצחים ומנוצחים. ה"ניצורים" מתחים משבטל ה"קוש בלי" המידי של מינוי המנהל, הם נשבעים כמי שחר פצים לפתוח דף חדש ביחסים. חברי הוועד המנהל, שנכשלו בניסיונם להדיח את פורת ולמנות מי ממועמדיהם לתפקיד, למדו בדרך הקשה את גבולות כוחם, מידת הזרידה למערכת, שאיפשרו לחברי-הכנסת ולשרים שהם משרתים, רוקנה את תפקידם הציבורי בטלוויזיה הממלכתית מתוכן של ממש. עובדה היא, שבסופו-של-דבר, לא הפוליטיקאים של הוועד המנהל עמלו בניסיון להגיע למועמד מוסכם למנהל הטלוויזיה, אלא ארבעה שרים, שגם בחשו וגם בכך על הדרישה לעשות זאת.

המנכ"ל למד אף הוא כי ללא שיתוף-פעולה אמיתי עם הדירקטוריון שלו. אולי ישרוד בתפקידו מלוא הקדנציה, אך ספק אם קדנציה זו תיזכר גם מבחינתו לתפארת מדינת ישראל. העובדה שגם היו"ר (ינון) וגם המשנה (ארטמן), עומדים לסיים בעוד כשנה את הקדנציה השנייה והאחרונה המתאפשרת להם בחוק, אולי תניע אותם לרצות להיחקק באופן חיובי יותר בזיכרונו הקולקטיבי.

הישראלים גילו את הלהיט החדש:

פנטג'

נותרו 5 יחידות בלבד

פנטהאוז וקוטג' תחת גג אחד -
גם מרתף, גם קוטג' גם גינה וגם גג

אזורים — חברת הבניה של קבוצת כלל מציגה את גני אפקה בנאות אפקה. מקום שמדבר בעד עצמו. כל יחידת דיור כוללת חצר משק, קרקע צמודה, מרתף וגג. פנטגי'. גם קוטג' גם פנטהאוז.

לפרטים נוספים: אתר הבניה: ברח' פאדובה - פינת קהילת ונציה.

אזורים - משרד מכירות ראשי — רח' קויפמן 6, בית גיבור, טל: 03-630440.

האתר פתוח למבקרים
בימים א'-ה' בין השעות: 09.30-11.00, 15.00-17.00.
ביום ו' בין השעות: 09.30-11.00.
ביום שבת בין השעות: 15.00-17.00.

אזורים
חברת הבניה של קבוצת כלל

סולל בונה בע"מ, מחוז מרכז
רח' מוהליבר 12, תל-אביב

גני אפקה
לאנשים שלא מוכנים להתפשר

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

מורה נבוכים לטאבה

בשבוע הבא תידרש הממשלה בפעם הבי־דעיכבה לבתהים כמו בוררות, פישור, פשרה, כתב בוררות וקומפרומיס, אבני גבול, גבול מנדטורי ועוד מיני ביטויים הלקוחים מילקסיקון המשפט הבינלאומי או מהקרי לובמר הבורבוע סביב מלון הפאר "סונסטה" בטאבה. להלן ניתחול להוציאם אל רשות הרבים על מנת שיידע הקורא על מה דיברו מנכ"לים ומשפטנים במלון הפאר "מגדל דוד" אל בהרצליה. שבא נקל גם על ההיסטוריון שיבקש לבדוק כהו אותו קומפרומיס בהשבת שאיפים על של בוהה של ממשלת שמעון פרס.

בוררות: הליך משפטי שבמהלכו בוחרים גורם שלישי להכריע במחלוקת בין מדינות ואו יחידים. ההלכתו כבוה בהכרעת בית משפט ואין עליה ערעור. הליך הבוררות מחובר בהסכם השלום עם מצרים כאחד מבין שלושה הליכים לפתרון סכסוכים ובנוסף למשא ומתן ופישור). ישראל קיבלה את כוונת מצרים שבלב הבר"כ בזהה עד תום. מצרים תובעת להעביר לבוררות את הסכסוך על טאבה ו־14 נקודות גבול אחרות שבמים הוסדרו. הליכוד, ובראשו מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר, דורש לנכות תחילה את תהליך הפישור.

פישור: הליך הצדי־המשפטי קצר ופשוט יותר מבוררות. אולם פסיקתו של המפשר אינה מחייבת את הצד־דים. במקרה שאחד מהם חולק על תוצאת הפישור, לא נותר אלא לפנות לבוררות. מצרים מבקשת לדלג על פני תהליך הפישור ולפתוח לאלתר בבוררות.

פשרה: במגעים בלתי־פורמאליים המתנהלים באמצעות מתווכים אמ־ריקאים ואחרים נעשו כמה ניסיונות להגיע להסדר פשרה בטאבה בלי להזקק להליכים משפטיים או מעין משפטיים. המצרים הביעו נכונות להקים בטאבה איזור סחר חופשי תחת ריבונות מצרית ובניהול משותף של שתי המדינות. ישראל סירבה לוותר הרצדיה על הריבונות. בשבוע שעבר שלח הנשיא מובארק, באמצעות יהודי אמריקאי שנועד עמו, מסר לשמעון פרס שעיקרו נכונות לחפש פשרה. על פי הצעה זו, יחלו אמנם לפתוח בהליך הבוררות. אולם הבוררים יקבלו ארכה של 30 יום למציאת נוסחה שתהיה מקובלת על שני הצדדים. אם ייכשלו, אפשר יהיה לפתוח לבחות בבוררות. למעשה, יוכל פרס לטעון באוזני שמיר כי הפשרה־פישור לא עלתה יפה ועל כן אין מנוס מפנייה לבוררות.

שטר בוררות: על שולחן הקבינט ינוח שטר בוררות שהוכן בשבועיים האחרונים בקהיר ובהרצליה. השטר כולל שלושה מרכיבים:

א. השאלה — זהו המרכיב המכריע: איזו שאלה מפנים הצדדים לבוררים? האם הם יצטרכו להשיב על השאלה "היכן עובר הגבול הבינלאומי הבין לאומי" (כדורשת ישראל) או "היכן עובר הקו המסומן על ידי אבני הגבול" (כדורשת מצרים). ההתקדמות העי־קרית בדיונים האחרונים בהרצליה היתה הסכמתם של המצרים לשאלה "רחבה". שאלה זו תאפשר לישראל להפנות את הבוררים למפות ומסמכים המחזקים לדעת משפטניה את העמדה שטאבה צריכה להיות בריבונות ישר־אלית. ואילו המצרים יוכלו להפנות את הבוררים לאבנים. המשרתות לדעתם את כוונת הריבונות המצרית.

ב. לוח זמנים — שטר הבוררות מציין את פרק הזמן העומד לרשות הצדדים לצורך הכנת טיעוניהם והג־שתם, קבלת טיעוני היריב והכנת תגובה לטיעונים אלה. בשלב זה ממלאים הבוררים תפקיד של דוורים בלבד. כתב הבוררות קובע פרק זמן להצגת העמדות בפני הבוררים ונותן שהות לבוררים לפסוק את דברם. מצרים מבקשת לסיים את כל העניין בתוך שישה חודשים. יש סי־בים לכך ששמיר אינו לוחץ. אם יש־כים לבוררות, הוא יעדיף להרחיב זמן ולמשוך את הבוררות אל מעבר לחצי השני של ממשלת האחדות ואף, אלוהים גדול, הניסיון מלמד כי לעורכי הדין המשפטים הבוררים לא אצה הדרך. בוררות "ממוצעת" עולה כמיסה מי־ליוני דולרים לכל צד וככל שה־ישיבות מתארכות, הוגנים הצדק ליתיה.

ג. צוות הבוררים — השטר קובע כמה בוררים יכהנו בצוות ומי ימנה אותם. הצעה אחת: כל צד ימנה בורר מטעמו והשניים יבחרו השלישי־ הבינלאומי. הצעה אחרת מרחיבה את הצוות לחמישה: כל צד ימנה בורר אחד מטעמו והאחר — בינלאומי. כל הארבעה יבחרו את החבר החמישי ובאין הסכמה יפנו לגורם בינלאומי על בוררת שימנה אותו. השטר מציין גם את מיקומו של בית הבוררות, שפת הדיונים ושאלות טכניות אחרות.

עסקת חבילה: ישראל ומצרים מבינות כי במקביל ליישוב סכסוך טאבה ייפתח פרק חדש ביחסים ביניהן והאות לכך יינתן במינוי שגריר מצרים בישראל ובפגישת הפסגה המיוחלת. אגב, הנשיא מובארק אינו מציג עוד את הפסגה כ"שוחד" שהוא יעניק לראש הממשלה. במסר שהעביר לפרס הוא מתאר את הפסגה כ"דרך היעילה ביותר לקדם את היחסים ביניהם".

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

אגף בחירות במפלגת העבודה

היורש במפלגת העבודה: בקרוב יוקם בה אגף מיוחד לענייני בחירות. ש־ייעסוק בין מערכת בחירות אחת לרעותה בכל הקשור בבחירות לכנסת. תהיה בידיו המסגרת הארגונית להכין את המפלגה ליום הבחירות במועד קצר ביותר. בלשכתו של מזכ"ל מפלגת העבודה עוזי ברעם מעצבים עתה את אופיו של האגף החדש. שאין דומה לו במפלגות אחרות. בראשו יע־מוד כנראה רענן כהן, שעמד עד לאחרונה בראש האגף לענייני מיעו־טים במפלגה והיום — עוזר של ברעם בהכנות לקראת ועידת המפלגה.

על הקמת אגף לענייני בחירות המליצה ועדה מיוחדת שמינתה בת־קופתו של חיים בר־לב כמזכ"ל המפלגה, שהחליטה להעתיק מי־שיטת הארגון המפלגתי של מפלגות סוציאליסטיות בעולם, שיש בהן אגף מיוחד לענייני בחירות. לאחר ישיבת מרכז מפלגת העבודה ב־19 בדצמבר, שבו ייבחרו בבחירות חשאיות חברי הוועדה המרכזת להסתדרות, יעמוד עניין הקמת האגף החדש בראש סדר יומו של מזכ"ל המפלגה. שיימסר על כך הודעה מתאימה בלשכת המפלגה. תהיה זו, כאמור, הפעם הראשונה שמפלגה ישראלית מקימה אגף מיוחד לענייני בחירות. לפני חודשים מספר נעשה ניסיון בתנועת חירות להקים גוף דומה ולהעמיד בראשו את מיכאל קלייבר. אולם לא נעשה דבר למימוש הרעיון. בטיוטות העבודה שמכין המערך עולה כי האגף ימנה מטה פו־ליטי ומטה מקצועי. במטה המקצועי יהיו חברים מומחים שונים בשטחים הדרושים בתקופת מערכת בחירות, ובהם מומחה למדעי החברה, פסיכו־לוג, מומחה לניתוחי סקרים, נציג עדות, איש פרסום ויחסי ציבור. במטה הפוליטי יהיו חברים ראשי מפלגת העבודה.

האגף ינהל מערכת של סקרים לב־חינת עמדות הציבור כלפי מפלגת העבודה. מחלקה מיוחדת תעסוק באי־סוף נתונים וקטעי עיתונים על המפלגות היריבות. מחלקה נוספת תטפל בצד הארגוני ותעדכן את פנקס הבוחרים וחברי ועדות הקלפי. תפקיד נוסף של האגף החדש: ניתוח אופציות פוליטיות והגשת דין וחשבון לראשי המפלגה בדבר התזמון הרצוי ליצירת משברים והקדמת בחירות, בהסתמך על משאלי דעת קהל ובדיקת כוחה של המפלגה בציבור.

חיים בר־לב: המליץ

הליברלים: ארוכה הדרך לחירות

האם צירוף לע"מ לחירות וייצוג של 9 אחוזים במוסדותיה. ופרישתה הקרובה של קבוצת מתנגדי האיחוד בליברלים לשם הקמתה של מפלגת מרכז חדשה. הם בבחינת שינוי מהותי ביחסי הכוחות בין הליברלים לחירות? והאם יחייב הדבר שינוי בנוסח הצעת הסכם האיחוד שגיבשו משה נסים והדר לוין? שאלה זו עומדת בראש המחלוקת בין חירות לליברלים סביב שאלת האיחוד ביניהן. ועידת הליבר־לים אישרה ביוני השנה את האיחוד המוצע בין שתי המפלגות והסמיכה את השר מודעי לנהל את המגעים המעשיים לביצוע. אולם הוועידה קבעה גם כי החלטתה תקפה רק לפרק זמן של חצי שנה. ואם חירות לא תקבל החלטה דומה — כל ההחלטות תהיינה בטלות ומבוטלות.

ביום שני בשבוע הבא, ה־20 בדצמבר, תחלוף חצי שנה בדיוק ממועד כינוס ועידת המפלגה הליבר־לית. וראשי המפלגה לוחצים על קבר־ניטי חירות לזרז את החלטתם. חוד־שים רבים הוקפאו הליכי האיחוד בין הליברלים לחירות, בגלל המחלוקת בצמרת הליברלית. אולם לפני כחודש וחצי, לא מעט בהפתעה, הושג בליבר־לים שלום בית, והרביעיית שרי המפלגה התגייסה להביא לאיחוד המהיר עם חירות. אולם במפלגה האחות העניינים לא בערו. על סדר יומם עומדת ועידת התנועה, ועניין האיחוד יכול לחכות. שמיר טען לא פעם כי הוא בעד איחוד מהיר, אך מאחר שהמגעים הוקפאו לזמן כה רב, יוכל האיחוד לחכות עוד כמה חודשים עד להוועידה.

בינתיים ביקש שמיר להביא ל־אישור הממשלה את מינויו של ח"כ דקל לסגן שר הביטחון. הליברלים ניצלו זאת והצליחו להביא את שמיר לידי הבטחה כי בעבור תמיכתם, יזרזו ראשי חירות את הדיונים על האיחוד בתקווה לקבל החלטה עד ה־20 בחודש. פעמיים התכנסו השבוע שרי חירות במסגרת "ועדת התשע" לדון במסמך לוריניסים, וישיבה נוספת נקבעה לראשית השבוע הבא. אולם כבר בישיבה הראשונה התברר כי ראשי חירות אינם מוכנים להעניק את 36 האחוזים במוסדות, כפי שנכתב במסמך לוריניסים. ואגב, דוד לוי לא נכח באף ישיבה של עשייתיו השרים שהתכנסו לדון בעניין.

עיקר טענתם של שרי חירות היא שמאז נכתב מסמך לוריניסים היו שינויים בחירות ובליברלים. והדבר מחייב את שינוי. בשתי הישיבות טענו כל שרי חירות כי צירוף לע"מ לחירות לא נלקח אז בחשבון בעת חלוקת האחוזים. והשרים לוי וניסים לא נתנו דעתם לפרישה כה גדולה של חברים ליברליים עם האיחוד הצפוי. בליברלים טענו כי צירוף לע"מ נלקח בחשבון וכי שיעור הפרישה של אישים מהמפלגה אינה משמעו־תית, ואין כל סיבה לפתוח את ההסכם.

בישיבת נשיאות המפלגה הליבר־לית שהתכנסה ביום רביעי קיבלו שרי הליברלים החלטה הקובעת, כי אם חירות לא תיזום לאחר ה־20 בחודש כל צעד לקראת איחוד בין התנועות. חרף המחלוקת טענו בסוף השבוע בחירות ובליברלים, כי בשבוע הבא תימצא הנוסחה הגואלת, גם מבחינת אחוזי השתתפות הליברלים במוסדות המשותפים, וכי עד ה־20 בדצמבר תקבל חירות החלטה שתספק את תביעות הליברלים. יהיו גם כי שטענו בליברלים, כי אם חירות לא תעמוד בלוח הזמנים ותבקש לבנות את ההסכם, יהיו הם חופשים לפעול כדרכם. בין היתר, גם על ידי הכרזה על סיעה עצמאית בכנסת.

מבוי סתום בפרשת בורג

ד"ר בורג: האם יצליחו לשכנע אותו להתחייב במכתב לגבי יום פרישתו מהממשלה?

במפד"ל עושים מאמצים לשכנע את הד"ר יוסף בורג להסכים לדרישת ועדת פריבס ויגר לכתוב את מכתב ההבטחה בדבר מועד פרישתו מה־ממשלה. יגר ופריבס נועדו בעשרת הימים האחרונים פעמים אחדות עם בורג ואנשי מחנהו. אולם עד אתמול לא הצליחו הצדדים להגיע לנוסח המוסכם. יגר ופריבס, האחראים לפעו־לות לשיקום המפד"ל, למיפקד הגדול ולבחירות, זועמים על בורג. לפני שבועיים, בישיבת הוועד הפועל של המפד"ל הפועל המזרחי, בשעה שבורג סירב בכל תוקף לדרישתם להפקיד אצלם מכתב התפטרות לראש הממשלה. איימו השניים כי יתפטרו בעצמם.

יגר ופריבס טענו כי הוסמכו על ידי מרכז המפד"ל להביא את המפלגה לשיקומה, ועד היום קיבלו את הגיבוי המלא. אך בפרשת בורג קיבלו את סטירת הלחי הראשונה. השבוע, כשהת־ברר שבורג מסרב לכתוב מכתב בנוסח שונה, התבטאו השניים בחוג פרטי כי לא יוכלו להמשיך לפעול בצורה כזאת. ישיבת הוועד הפועל הבאה, שבה יוכרע עניינו של בורג, תתכנס רק לאחר חנוכה. אולם ליום שני בשבוע הבא נקבעה ישיבה משותפת של ועדות יגר ופריבס, כדי לדון בהמשך צעדיהם, בקשר למבוי הסתום בפרשת בורג. לא מן הנמנע כי ראשי שתי הוועדות יתפטרו מתפ־קידם, אם עד אז לא תימצא דרך הפשרה.

השבוע התברר עם זאת כי יגר ופר־יבס חזרו בהם מדרישתם כלפי בורג שיפקיד אצלם את מכתב ההתפטרות לראש הממשלה. מתוך כוונה שיימסר בינוי הקרוב. ההצעה שהועלתה עתה היא שמכתבו של בורג יופנה אליהם, וכי יהיה זה מכתב ובו התחייבות משפטית של בורג לפרוש מהממשלה עם פתיחת ועידת המפד"ל הקרובה, ולא יאוחר מן ה־30 ביוני הקרוב. בורג עדיין לא ענה על ההצעה.

בעקבות ההשתתפות סביב פרשת בורג, נקלע גם זבולון המר למצב המתנה. הוא עדיין לא החליט אם יציג את מועמדותו מול הד"ר בורג בישיבה הבאה של הוועד הפועל. להמר נקבעה בראשית השבוע הבא פגישה עם יגר ופריבס, ולדבריו יקבע סופית את עמדתו לאחר השיחה עמם. בישיבה הקודמת של הוועד הפועל טענו יגר ופריבס כי אם בורג לא יגיש את המכתב הנדרש, לא תהיה להם כל התנגדות להתמודדות פתוחה ושווה בין כל אנשי המפלגה על התפקיד הייצוגי בממשלה.

ועוד הרהורות סוערות סביב המשך כהונתו של בורג בממשלה, ממשיך להתנהל במפד"ל מיפקד החברים הגדול לקראת ועידת המפלגה. בה כירות הפועל הבוחזי שלהזה לפני שבועות מספר טפסים ללמעלה ממאה אלף חבריה. בינתיים רבים שעזבו מזמן את המפד"ל. התקווה היא כי במסגרת הניסיונות לשיקום ולהתחדשות פני המפלגה, יתפקדו גם אלו שעזבו את השורות. במפד"ל התעוררו השבוע לשכנע את החלטת בג"ץ על הגבר־פת למיפקד. והודעה דומה צפויה להיתבע בכיוון סיעת תב"ל. מזכ"ל המפד"ל זבולון המר אמר כי הוא מקבל את דרישת מצ"ד ותב"ל כי לא יתפקדו למפד"ל. אלה לתנועה הלאו־בית, בעין גוף או עם חרים. שתקבל המפד"ל במסגרת הפעולות לשיקומה.

בחירות מכינים פעולת נגד

למרות הרושם שהתקבל. ראשי תנועת חירות לא הופתעו כל כך עם פיצוצה של פרשת הקרקעות ביהודה ושומרון ומעצרם של שני עוזרי השר דקל. מתברר כי כבר לפני חודש ביקרו קצינים בכירים מהיחידה לחקירת פשעים חמורים בבית מרכז חירות ברחוב המלך ג'ורג' בתל אביב ובמשך שעות ארוכות עיינו ובדקו עשרות מסמכים ורשימות וניהלו שיחות עם אישים שהיו קשורים לענייני הכספים של הליכוד. הכרזותיהם של רוני מילוא וחיים קופמן, שעוררו זעם כה רב במשטרה ובקרב ראשי מפלגת העבודה, נאמרו לאחר התייעצות עם מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר ביום שנמשך שבועה סמוך לכינוס הנהלת התנועה. מתוך הערכה — שהעלתה בישיבה — כי מתנהל כאן מסע מתוכנן היטב, נגד חירות והליכוד על ידי המשטרה, בי הדראתו של השר חיים בר־לב.

בחירות העלו כמה תמיהות סביב פרשת דקל ומעצרם של שני חברי מרכז התנועה: האם היה קשר כלשהו בין מינויו של דקל לסגן שר הביטחון ומעצרם של שני עוזרי־דקל לשעבר פחות מ־48 שעות לאחר המינוי? האם יש קשר בין החלטת המשטרה לטפל בפרשה לבין הקשר המשפחתי של הח"כ לשעבר מטעם המערך רפי סויסה, כיום נציב שירות בתי הסוהר, לבין תת ניצב שמעון סויסה, קצין המשטרה הבכיר המטפל בפרשה, שהוא אחיו של סויסה? התמיהה השלישית ש־נשאלה בשעה ששמיר היא אם היה קשר כלשהו בין המאבק הפוליטי שניהל דוד לוי נגד מיכאל דקל ומינויו כסגן שר. לבין פרסום מכתבי מנכ"ל משרד השיכון אשר ויגר, כי התריע עוד ב־1982 שסגן השר דקל אינו עומד בקריטריונים להקמת יישובים. תמיהה נוספת היתה אם יש קשר בין המועד המתקרב של ביצוע הרוטאציה בראשות הממשלה לבין פיצוצה של פרשת הקרקעות.

בהתייעצות בקרב גורמים ב־כירים בחירות הוחלט להתחיל ול־אסוף ככל האפשר פרטים על פרשיות שבהן היתה מעורבת מפלגת העבודה בעבר הלא רחוק. סוכם כי פרטים הקשורים לפרשת בלס והקיבוצים, חברת אמפ"ל ובנק הפועלים, החשדות סביב פעילות משרדו לשעבר של השר שחל בחיפה, והחשדות שהועלו נגד משפחת השר נחושתן, ירוכזו ויוגשו עליהן מודים תלונות במשטרה.

בהסתדרות / יהודית וינקלר

פקידי הוועה"פ בוחרים ונבחרים לוועדה המרכזת

חלומו של ישראל קיסר להביא לב־חירתה של ועדה מרכזת מצומצמת ויעילה, מורכבת מאנשים כלבבו, התנפץ לרסיסים עתה עם פרסום שמו־תיהם של כ־60 מועמדים ושיטת הב־חירה שתיערך בשבוע הבא במרכז מפלגת העבודה. מתברר כי הישגו האחד והיחיד הוא בעצם העובדה שמחצית כמעט מחברי הוועדה ייבחרו בהצבעה חשאית ולא ימנו על ידי ועדה מסדרת. הוועדה המרכזת החדשה תמנה כ־40 איש, לעומת 42 כיום, כלומר — גודלה יהיה ללא שינוי. המלכוד אליו נקלע מאלץ את קיסר לתכנן מזכירות מצומצמת, שתהיה בפועל הוועדה המרכזת הקטנה עליה חלם במסגרת השינויים שהוא מבקש להנהיג בוועד הפועל.

על פניה, יוצרת שיטת הבחירה רושם של פתיחות ופריצת דרך: למגזרים השונים בהסתדרות ובשוליה ניתנת ההזדמנות להתמודד על היי־צוג. המתמודדים חולקו לשש קבו־צות: מזכירי מועצות פועלים, ראשי ועדים ארציים, מזכירי איגודים מקצו־עיים, אישים שאינם מתמודדים על מגזר מוגדר, ערבים ודרוזים. בסך הכל ייבחרו בשש הקבוצות 18 איש. לאלה יש להוסיף את ששת חברי הוועדה המרכזת הנוכחית שזכו כבר במרכז מפלגת העבודה באשרה להמשיך קדנציה שלישית, את ששת נציגי מפ"ם, שמונה עד עשרה אישים שקיסר חייב לצרף לוועדה המרכזת ובהם מזכירת "נעמת", יו"ר האגף לאי־גוד מקצועי, הגזבר המיועד ארתור ישראלוביץ, יצחק ברקאי מל"ע וזכריה חמי מהמחלקה הדתית אותה קיסר מטפח למורת רוחם של אנשי סיעת "העובד הדתי". ככל הנראה את אורי אגמי (מחנה רבין) נציג "יחד" — שמו של יוסי תגתו מקרית מלאכי מוכר בהקשר זה. מזכיר חברת העובדים, דני רוזוליו, ויתכן שלא תהיה לקיסר בר־רה אלא לצרף גם את תרי קאופמן, מזכיר מועצת פועלי תל אביב, שסירב להתמודד בטענה שתל אביב חייבת להיות מיוצגת בזכות מרכזיותה מבלי שייאלץ להציג את מועמדותו במרכז המפלגה. לכל אלה אפשר שקיסר יצרף במסגרת המזכירויות הפנימיות באיגוד המקצועי והמגזרים אחרים אישים נוספים. היעד של ועדה מרכזת קטנה המונה כ־30 איש, היה בבחינת פאטה מורגנה.

בנוסף לכך — "אומץ" תובעת לעצמה נציג, ולמן שובל שיגר לקיסר מכתב בעניין זה. שובל מעריך כי תרומת "אומץ" לעליה בכוחו של המערך בבחירות האחרונות להסתד־רות "היא לפחות בגבולות אחוז עד שניים". יצחק ארצי מל"ע תובע מקיסר לצרף כמשקיף לוועדה נציג מטעם העצמאיים. ההתמודדות הפתוחה מוג־בלת למדי — ראשית, רק כמחצית מחברי הוועדה המרכזת ייבחרו במרכז מפלגת העבודה ובתוך כך למזכירי מועצות פועלים הוקצו ארבעה מקו־מות, אולם מקום אחד שוריין לנציג הצעירים וכבר עתה כמעט ודאי כי מני ויצמן מנס ציונה, המתמודד יחיד מטעם הצעירים בסקטור בחירה ייכנס לוועדה המרכזת בהותירו רק שלושה מקומות להתמודדות בין תשעת חבריו. במגזר האיגודים המקצועיים הוקצו ארבעה מקומות, מהם מקום אחד משוריין לאשה שתזכה במירב הקולות. שלוש מתמודדות על המקום המשוריין — אודי־אגוב אמירה, מזכירה ארצית של הסתדרות עובדי טקסטיל, כרמיה פז, מזכירת הסתדרות האחיות, ודליה קלישבסקי, המזכירה הארצית של הסתדרות הפיזיותרפיסטים.

במגזר הוועדים הארציים הגדולים מתמודדים תשעה מועמדים על ארבעה מקומות. זוהי קבוצה נקיה משריון, אך יש בה התארגנות של כמה מהווע־דים הגדולים ובהם ועד חברת החשמל, בראשות יורם אוברקוביץ, שהיה אמור להיות "על בטוח" יו"ר ההתאחדות לכדורגל, אחרי חיים הרפלד. אך בכירים בהסתדרות לא הצליחו להעביר אותו כפי שסברו תחילה.

המגזר הבעייתי ביותר מתמקד בקטגוריה של "אישים". קבוצה זו אמורה היתה להיות בעלת הבוחרת של הבחירות הדמוקרטיות. במציאות היא גורמת לא רק מורת רוח קשה כי אם כאב ראש של ממש למזכ"ל. מתמו־דדים בה 26 מועמדים על ארבעה מקו־מות, מהם שני מקומות משוריינים לצעיר ולאשה. רוב רובם של המתמודדים הם עובדי מוסדות ההסתדרות והאיגוד המקצועי. קיסר התבטא בפורום סגור כי התופעה של עובדי הסתדרות המתמודדים על מקום בוועדה המרכזת שלילית בעי־ניו. הוא הסביר כי פקידי ממשלה המבקשים לרוץ לכנסת חייבים להתפ־טר ולעבור תקופת צינון מסוימת, ואילו תוקת ההסתדרות אינה מסדירה כלל התנהגות ציבורית חיונית זו — בקבוצה זו ראשי מחלקות בוועד הפועל, החל משמעון אביזמר, יו"ר המחלקה להשכלה גבוהה, משה נגור, האחראי בהסתדרות הפקידים על הכיבת עובדי מוסדות ההסתדרות, מאיר גת, מנהל האגף לאיגוד מקצועי, מתי רוד, חבר המזכירות הארצית של הסתדרות עובדי המדינה, שרה אלס־פקטור, מנהלת המחלקה לרווחה ומי שארגנה את הוועידות המקומיות לקראת ועידת ההסתדרות, מניה אדמתי, מנהל המחלקה לוועדי עוב־דים, יצחק אופק מ"הפועל", אוריאל אברהמוביץ, יו"ר ההסתדרות הגימלאים ובעבר מהעסקנים המרכזיים בהסתד־רות — ואלה הן רק אחדות מהדוג־מאות. לעומת זאת מזכיר מועצת פועלי חיפה, משה ורטמן, אינו מתמודד כלל. יתכן כי יפוצה באמצ־עות מינויו לתפקיד בכיר באחד ממפעלי חברת העובדים: אליהו רייף, מזכיר הסתדרות הפקידים עומד בפני פרישה, יורשו משה בית דגן מתמודד במסגרת האיגודים המקצועיים.

מפ"ם בחרה לפני ימים אחדים את סיעת נציגיה — התוצאות מצביעות על ציבור של ממש בהרכב הסיעה — ראשה נפתלי בן משה פרש, את מקומו כמספר 1 של מפ"ם יתפוס רב פלג מהקיבוץ הארצי ובכך חוזרה הב־כורה בהסתדרות לתנועה הקיבוצית של מפ"ם. עם הסיעה המחודשת נמנים אפרים דילוני, גבשון וילק, רעיה רסיג, אברהם אחי עזרא ומתמור יהגם.

שמוליק מלך השטחים

כמעט בלי שאיש הרגיש בכך, הצו השבוע שני בגורשים את גשר אלנבי המפרפרו לפלוגת בגורשי ממשלת שמעון פרס. כממשלת בגין ביטלה את מוסד העצורים המנהליים וממשלת פרס החזירה לבתי הכלא עשרות אסירים ללא משפט. כייחס חייב ובבא שבמיבה של הממשלה הזו היתה ירידה של שני שליטים במספר האישורים לאיחוד משפחות לעומת השנים הקודמות. שכם זוכה לראש עיר ערבי מתומכי המלך חוסיין במ־קום קצין בכבל. אך החלטת ראש הממשלה ושר הביטחון לעודד את החלפתם של שלושה קצינים נוספים בתושבים מקומיים נתקעה אישם בדרך לחברון או רמאללה.

מנהיגות מקומית השומרת בצד נאמנותה למלך חוסיין גם על ערוצים פתוחים לפלג המתון של הפת"ח ומסו־תיגת מההזרוד נדחקת לפינה. הדור הצעיר בשטחים מחפש הידברות. אך מתקשה למצוא אוזניים ישראליות, רבים באלה שקיוו לפני שנה לימים יפים יותר, כביסים אחורה בגעגועים. אין זו חלילה מדיניותם של שמעון פרס או יצחק רבין. שניהם הבטיחו לאמריקאים (וגם לעצמם) מהפיכה במה שכונה בפי "שיטת הגזר" ותהפך ל"איכות החיים בשטחים". ארבעה מפעלים חדשים. הגשרים נפתחו בפני כספים ועדיין נעשים מאמצים לסגן את הבנק הערבי בעזה. אולם, בין הגזרים הללו פרוץ הרבה עשבים שוטים: מעצרים מנהליים, גירושים, אוניברסיטאות סגורות, דיכוי ניסיונות לצמיחת מנהיגות שפרס נוהג לכנותה "אותנטית" ובבגע פורה עמה.

מתברר שלצד ממשלת פרס פועל ראש ממשלת הגדה ורצועת עזה. באין שם כממשלה היה מתאם הפעולות בשטחים שמואל גורן כמעט למלך השטחים. הוא אוסר על אישים ופקי־דים ישראלים בכירים להיפגש עם פלשתינאים אם הוא מתרצה. יעמוד על כך שאותו תהיה כדיה לשיחה רבים מ"נתניה" ויתרו על הידברות בחסותו של השלטון. גורן מונע יציאתם של מנהיגים ערביים לירדן ועכבב את יציאתו של ראש עיריית עזה לשעבר רשאד א־שאווה לפגישות מדיניות בחו"ל. רק בהתערבותו האישית של פרס ובקשה של ביופה הכוח המצרי מחגבר בבית. זכה המנ־היג מעזה לאישור יציאה. השר הממונה עליו יצחק רבין אינו מגלה עניין רב בשטחים ואפשר שראשו בעניינים אחרים. בכל מקום, גורן עושה בשטחים כבתוך שלו.

שמעון פרס לא הצליח לפני שנה להקדים את פתיחתה של אוניברסיטת אל נג'אח בשכם, כפי שהבטיח לשולץ. אף לא ביום אחד. הוא אינו עושה "דווקא". גורן היה איש "שירות" יעיל וכזה הוא נשאר. שם משרגים מה שרוצים בשיטת "תן וקח": מי שמשתף פעולה זוכה להטבות, מי שאינו משלף, יכול להיות רק נגוד. אולם, עד כמה שזה נשמע מוזר — כדי להגיע אל המנהיגים האותנטיים צריך פרס לעבור את שמואל גורן.

גורן: הצעתי לשחאדה את ראשות עיריית רמאללה

שמואל גורן שומע את הדברים ומחייך: "אתה מוצא לי, לא ידעתי שאני כל כך חשוב", ומד־גיש: "אני הייתי זה שהציע לפני שנה וחצי לשחאדה לקבל את ראשות העיר. הוא סירב. יצרנו כבר שאחרים פנו אלינו ואמר בא עם הכם תביעות. הסכמתי לכולן חוברים שהיו אתי נדהמו. אמרתי שצריך לקחת סיכון כי המטרה היא למנות ראשי ערים מקומיים במקום הקצינים. הוא יצא לירדן ולא חזר משם. נפגשתי עם של־חים שבאו מירדן, ביניהם אנואר אל־חטיב והם אמרו שהמלך חוסיין להחליף עשרה ראשי ערים בר זמנית. הדגע הבריני הוליים על ארבעה בלבד ובהדרגה. אלא אם כן יהיה הסדר מדיני כולל. מדוע נסכים להחליף ראשי ערים מקו־מיים שמנהלים את העניינים כהלכה? לפני כמה חודשים מצרי הסכים ובינתיים זה עובר בשקט. הוא צריך לחזור מירדן והשאלה היא איזה הנחיות הוא יביא משם. הצעתי בשעתו גם לעוזה שהוא לקבל את עיריית רמאללה והוא סירב. הצעתי לו גם את נשיאות בית הדין לערעורים.

"כל המשומים התנגדו להכנסת כספים לשטח והוכחנו שלמרות שנכנסים דרך הגשרים יותר מ־60 מיליון דולר לחודש מאז מאי. יש ירידה בעליש בכספי אש"ף לעומת התקופה שבה היו מגבלות. שכנעתי שאי אפשר למנוע הכנ־סת כספים. ה־29 בנובמבר 1985 היה החודש השקט ביותר בפי־גועים. בכל זית לא נישאו נאומים לאומניים. מורחנים דגלים הציעו לפני שנה לסגור את מעבר לוד, דחיתי את הצעתם וצדקתי. מצרי לא האמין כשהצעתי לו לקחת את הבנק. הוא כמעט נפל מהכיסא במשרדי. אישרנו את כל הפרוי־קטים חוץ מבית החרושת למלט. גם האמריקאים הצדיקו זאת. לרא־שונה נחתמו הסכמים בין אגרקסקו לבין חקלאים מהגדה.

"אינני אוסר על איש להיפגש עם אישים בשטחים, אבל יש החלטה של ראש הממשלה שכל מפגש צריך לעבור דרכנו. אזרח מפורים להם הבטחות שאין אפ־שרות לממש אותן. אינני מאמין שמישהו מוכן להיפגש עם אישים ישראלים בלי תמיכת אש"ף או ירדן או שניהם גם יחד. בלי ירדן לא יהיה שום הסדר. בלי אש"ף אפשר. בעצם עם אש"ף מגומר. אני בהחלט בעד הידברות עם פלשתינאים. איזה ? מצרי. כגון, קבוצת ה־28, ויש עוד רבים וטובים".

הליכוד והאגודה: סכסוך מקומי

באגודת ישראל התגבשה החלטה על סוף השותפות הפוליטית עם הלי־כוד. במרכז אגודת ישראל ברחוב פרס 2, ירושלים, אין מסתירים את המגעים הגלויים והנסתרים בין ראשי האגודה לנציגי מפלגת העבודה. אולם שם מעדיפים, כי בשלב ראשון תהיה האגודה באופוזיציה בכנסת. רק לאחר בחינת גישתה של מפלגת העבודה לעניינים הדתיים תיבדק האפשרות לשתף עמה פעולה. אברהם שפירא, יו"ר ועדת הכספים של הכנסת, יצא בסוף השבוע לחו"ל והרב פרוש מתבטא ממשרדו המרווח בבית אגודת ישראל כי קרובה ביותר ועידת ארמה קואליציונית.

בראשית השבוע שלח פרוש מכתב למ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר, בעניין מינויו של רפאל פנחסי מש"ס לתפקיד סגן שר העבודה והרווחה. פרוש רואה במינוי הפרה בוטה של הסכם, ואות לשריפת כל הגשרים בין הליכוד לאגודת ישראל. הבר כתב פרוש בין היתר: "אני בבאו להודיע לך, כי מאז שאגודתנו חתמה הסכמים קואליציוניים, או איזה הס־כמים שהם, לא קרה כדבר הזה כפי שאתה עשית באי קיום ההסכם שחת־מנו. מה שמפיע עלי ביותר, שאתה התעלמת מפנייתו אליך שלא למנות סגן שר אחר ולהוכח להזדמנות שתוכל למלא אחר ההסכם. קשה לי להשלים עם האכזבה הגדולה שיש לי. שלא מילאת בקשתנו. פגעת בי אישית ופגעת באגודת ישראל קשה מאוד. תדע לך שהאכזבה היא גדולה, גדולה עד מאוד".

לדעת ראשי אגודת ישראל, אין עוד כל טעם בהמשך ההתפרשות עם הליכוד. מאחר שאי אפשר עוד לסמוך על הבטחות מנהיגיו. פרוש אומר כי מאז פרס כנתם בנין כראשות הממשלה, לא מילאו ראשי הליכוד ולוא גם הבטחה אחת כלפי אגודת ישראל. לפי מינויו של אברהם שפירא לתפקיד יו"ר ועדת הכספים של הכנסת. "אני בטוח זה עם הליכוד גמרתי" — פסק פרוש. "הם אינם ראויים חכאים יותר לשבת עמנו ליד שולחן אחד, לאחר שהתייחסו כך לאגודת ישראל". לדבריו, במפלגת העבודה יוד־עים היום היטב, כי ללא שינוי מצים בעניין הדתי, אין סיכוי שהאגודה ומפלגות דתיות אחרות יצטרפו אליה לממשלה צרה. ידוע לך שבמפלגה יש שינוי בכל הקשור להתייחסות לדת. הדבר עשוי להרדש שיתוף הפעולה שהיה ביניהם בשנים עברו. עמדתם המתונה של חכמי התורה של אגודת ישראל בעניינים המדיניים אומר פרוש, תקל על מפלגתו את הדרך הזרה למפלגת העבודה. באגודת ישראל צפויים הפתעות. בייחוד לנוכח מגמת התייחסות העקבית בתוך התנועה עם הרבי מגור והרב שלמה לורינץ.

טייסים ושוטרים בצבת ההצמדה

השוטרים מנועים מלהתארגן כאי־גוד מקצועי. אך נשותיהם לעומת זאת יכולות להלכה להקים איגוד מקצועי ולהיאבק בשמם לשיפור השכר, כפי שהן אכן עושות. ההסתדרות החליטה להעניק "סיוע לוגיסטי" לנשות השוטרים. המדובר בסיוע מטעם האי־גוד המקצועי. המתבטא לא רק בעצה כי אם גם בכספי הסברה. הוועדה המרכזת תומכת במימוש החלטת הממשלה להשוות את שכר השוטרים לשכר משרתי הקבע בצה"ל. מזכיר מועצת פועלי ירושלים ניסן הרפז מציע למנות בוועד הפועל אחראי לתיק השוטרים. ואילו עליזה תמיר הציעה לבחון מחדש את השאלה אם אמנם מוצדק האיסור החל על השוטרים להתארגן כאיגוד מקצועי.

שכר השוטרים מתקשר לתביעת משרד הביטחון והרמטכ"ל לנתק את שכרם של משרתי הקבע בצה"ל מהדירוג האחיד הנהוג במשרדי הממ־שלה. לפני שבוע ביקר קיסר בבסיסי חיל האוויר בנגב והביע הסכמה עקרונית להעלות את שכרם של הטייסים ביחידות המבצעות של חיל האוויר וכן את שכרם של קציני הקבע ביחידות קרב נבחרות. קיסר הבהיר שהמדובר בהסכמת ההסתדרות לנתק את ההצמדה בין שכרם של משרתי קבע במגזרים מוגדרים לבין שכרם של עובדי מערכת הביטחון, והדירוג האחיד. אם אמנם יינתן אישור להעלות את השכר של המשרתים ב־יחידות נבחרות. לא רחוק היום בו גם שוטרים, הממלאים תפקידים בית־חוניים יחזרו ויתבעו השוואת תנאים. הגיעה אולי השעה לבנות סולמות שכר עצמאיים למערכת הביטחון ובכך לפתור אותה מההצמדה חסרת ההיגיון לסקטור האזרחי.

מי מפחד מדיון על קופ"ח?

הטלפון בביתו של דובר ההסתדרות שמואל סולר לא פסק לצלצל ביאר בית השבוע, מיד לאחר מהדורת "מבט" בטלוויזיה. ידיעה לפיה גורמים בהסתדרות תובעים לפטר את פרופ' חיים דורון, יו"ר הנהלת קופ"ח. הקפיצה את הבכירים בוועד הפועל. זה עתה נסתיימה ישיבתה השבועית של הוועדה המרכזת בה נתקבלה החלטה הצהרתית תקיפה בעניין ההתמוטטות הצפויה לשירותים הרפו־איים במדינה ובכלל זה שירותי קופת חולים. קיסר אמר באותו דיון: "הסוס שלנו נגמר" והוועדה אישרה העלאה נוספת במס האחיד כדי לכסות את גרעונותיה של קופת החולים.

סולר התקשר לטלוויזיה. לדידו, למתכים המכבים דרך קבע את ההסתדרות הכחיש נמרצות כוונה כלשהי לפטר את דורון. ראשי ההסתדרות חיפשו וחקרו לעקבות המוליך את הידיעה שהוגדרה כפרובוקטיבית ואף העלו השערה כי מקורה במשרד ממשלתי מסוים, המבקש לזרוע מבוכה בהסתדרות. על רקע חילוקי הדעות בעניין הטבות קופת חולים וההתמודדות התקציבית בין שר הבריאות לבין שר האוצר. חיפשו ולא מצאו, אך שהפגידה פניה כדי לפייס את דורון. בישיבתה של הוועדה המרכזת שמעו פרופ' דורון הנוכחים דברי תוכחה קשים על קופת חולים דווקא מפי חיים הרפלד, יו"ר האגף לאיגוד מקצועי. הנוכחים בישיבה נדהמו מתקיפתו של הרפלד. אמנם גם הוא הצטרף לאלה הסבורים שההתנכלות מצד הממשלה כלפי קופת חולים נושאת אופי פוליטי והזהיר כי זו תגדל עם ביצוע הרוטציה בראשות הממשלה בשנה הבאה אולם הרפלד דרש לבדוק את המתרחש מתוך קופת חולים ומה ניתן לתקן "בתוך הבית".

צמרת ההסתדרות חוששת ככל הנראה להעלות עתה לדיון את המתרחש בקופת חולים. אך בשבה קיימת הסיכה אמיתית שלא ניתן יהיה לבאתא לאורך זמן בהחת לבטיה בוועדה המרכזת. במוקדם או במאוחר. קיסר וצמרת ההסתדרות יאלצו לדון בכובד ראש בנושא הכבד הזה, שבו אין נקודה ביפגש יום ישית מעבבות יותר להמר מהשוהה עם הממבר ההסתדרותי באחר זה הממון לו ברפואה הכבתתית. אם אכן קיסר מתכוון להיאבק בזירת הרפואה הציבורית, הוא צריך לרכז את עיקר המאבק לשיפור השירות בקופת חולים. אשר באלץ נזקים ככל הב־בית להעדיף במקרים רבים ביקור פרטי אצל רופא הרפואה כדי לזכות במלוא השירות הרפואי.

עודפים

* על פי דיווחים מירדן, גילה המלך חוסיין עצבנות רבה כאשר נודע לו השבוע שיאסר ערפאת העדיף לצאת בבגדד לאלג'יר ותגיע בביקום להתייצב ברבת עמון. מבקיפים למדים מכך שאש"ף דוחה את התנאים הידועים לצירופו למו"מ. אם כי ערפאת סיפר לתקשורת הערבית שה מועצה הפלשתינית העניקה לו חופש הצבעה.

* סגן שר החוץ האמריקאי ג'ון ווייטהאד אמר באחרונה לאישים יהו־דיים כי ישראל טועה בהתנגדותה למכירת נשק לירדן. בממשל האמ־ריקאי רווחת הדעה שהיססנותה של ירדן בעניין תהליך השלום נובעים במידה רבה מיחסו השלילי של הקונגרס לעסקת הנשק. איפא"ק הד־לובי היהודי "אשמים" בהכשלת העסקה והאמריקאים סבורים שחיבביו של חוסיין משתמשים בטילים שאר־צות הברית אינה מספקת לו כדי לעקוץ אותו בנוסח "תראה מי החברים שלך". בראיון להלסטריס ג'ורנל שפך אמנם חוסיין קצף רב על ארה"ב בנושא זה. לפרס אין כוונה להשתיק את איפא"ק כל עוד מוסיף חוסיין לשתוק בעניין המשא ומתן לשלום.

* לפני יותר משנה, כך התברר השבוע, דנה הממשלה בהצעתו של שר הכלכלה גד יעקבי לבטל את השירות הרפואי המיוחד לשרים. הוחלט ששרי המשפטים והבריאות יביאו תוך שבועיים הצעה מסודרת. מזכיר הממשלה שלח כמנהגו תזכורת מדי שלושה חודשים לשרים נסים וגור. אך לא זכה למענה. גם יעקבי הפגין בתזכורות, לשווא. אין זה מקרה יוצא דופן. מהסטטיסטיקה שמנהלים במז־כירות הממשלה עולה כי רק 37 אחוז מהחלטות הממשלה מתבצעות הלכה למעשה. כלומר, מבין יותר מאלף החלטות שקיבלה הממשלה הזו, בוצעו פחות מ־400. כך למשל הופקד לא מכבר השר יגאל הורביץ על ביצוע החלטה שהתקבלה לפני כחודשיים, להעביר למגזר החקלאי סיוע של 90 מיליוני דולרים. הורביץ שאל מה אירע לאותה החלטה שלא בוצעה משרים ושר האוצר מיהר להשליך אליו את הכדור. יש לומר כי שום ממשלה לא ביצעה יותר מ־40 אחוז מהחלטותיה.

* באולם המבוא ללשכת ראש הממשלה הוצב שולחן ובאחוריו דיי־לות כמדים לקדם את פני הבאים. המראה החדש הגיע גם לכניסה לאור־חים הפתוח והטובים. השוערים הת־לבשו בחליפת "בגיר" חדשות ונראו נבוכים באור בתוכן. כל שוער זכה ל־שתי חליפות חדשות (180 אלף שקל האחת). ארבע חולצות לבנות ועניבות. במשרד ראש הממשלה מספרים פוע־לות ניקיון ותיקות מסעפי הדסכון.

מוסד הלל לבני ברית
באוניברסיטה העברית בירושלים
מכריז על משרה פנויה של
מנהל
לבית הלל בהר הצופים

הכישורים הדרושים:
* תואר שני בנושא רלוונטי
* נסיון רב בעבודה עם סטודנטים מישראל ומחו"ל
* אנגלית שוטפת
* נסיון בניהול, קידום תכניות תרבותיות וחינוכיות, תיקצוב.

מכתבי מועמדות יכללו קורות חיים מפורטים, שמות וכתובות של ממליצים.
הגשת המועמדות עד 31.12.85 לכבוד:
לרי מוזס, מנהל עולמי של הלל בני ברית
אצל – פול שביב, מנהל מרכז עולמי בני ברית
ת.ד. 7522 ירושלים.
ראיונות ראשונים יתקיימו בירושלים בין 13 עד 21 לינואר 1986.
כל המועמדים ייענו.

בהזדמנות נדירה מתושב חוץ
דירת קוטג'
בקומות 15, 14 בצפון ת"א
נוף מרהיב לים.
תכנון פנימי מיוחד, הכנה למעלית פנימית
אפשרות לשינויים בריצוף.
אגף הורים ענק נפרד עם אמבטיה וחדר ארונות.
בפרטים נא לפנות בשעות היום בטלפון 458606
2 463201 445812 (לגב' אסתר)

דן בארי – אסיר משוחרר

מאת נדב שרגאי

"אין השמה יותר חזקה מבר-קיצוניות ופנטיות בדרך של לימוד, ביקורת שכלתנית. יחד עם לימוד אמונה, כי האדם חי מתוך שאיפה לטוב, המצאות בו מיסודה," אמר דן בארי, נאשם ארגון המחתרת היהודי, ערב מתן גזר הדין, בבית המשפט המחוזי בירושלים לפני שמונה חודשים. "כעטותי היתה שבנים קדמות התפתחתי לקיצוני-דתי. השאיפה למימוש האידיאל הביאה אותי למחשבה שאפשר להקדים את הגאולה. זוהי הטעות."

בארי, גר צדק, שנולד בצרפת בנצרות לפני 40 שנה, הורשע ונידון לשלוש שנות מאסר בפועל על חלקו בתוכנית לפיצוץ מסגד כיפת-הסלע שעל הר-הבית. הוא ישב במאסר שנה ושבעה חודשים. בשבוע שעבר הקל הנשיא חיים הרצוג בדינו, הפחית חודשים לפני שפסים ריצוי ימני-פלילים מתקופת העונש. בפגישה המפרש עם האיש יש חרטה, חזרה מדברים שאמר והצהרות מפתיעות. אין-הוא מכחיש עוד, כי למרות הידידות, שוררים כיום חילוקי-דעות עמוקים בינו לבין חבריו.

ברכות יישר כוח

"ההיסטוריונים לא יראו בנו מרד תרת, לא התרנו נגד השלטון, לא היה מבנה פנימי או אידיאולוגיה משותפת לכולם, לא היתה היררכיה של נותני פקודות."

חוקרי העיתים של פרשת המחתרת היהודית יחזרו בוודאי שוב ושוב לשאלה, האם ידעו גורמים צבאיים או פוליטיים מראש או בדיעבד פרטים על זהותם של מבצעי הפיגוע בראשי הערים. תשובתו של בארי — לאו מסויג: "הפעולה נגד ראשי הערים, שהיתה המובנת ביותר לציבור הרחב — זכתה להסכמה שבשתיקה."

שאלה: ממי?

תשובה: בחוגים של צה"ל. בחוגים של השב"כ. הרבה ברכות יישר-כוח הגיעו בדרך זו או אחרת אל אותו הציבור, שהכל פחות או יותר ידעו, שמתוכו יצאו המבצעים. פרטים יותר מדויקים בעניין הזה יתגלו כאשר יצא ספרו של חגי סגל, חברי לתא.

מתוך מועקה פסיכולוגית-ביטחונית — עם אותו הרקע של עשייה חלוצית למען יישוב אלי' העיר חברון — התגלגלה המחשבה שהובילה להחלטות שהתקבלו על ידי אותה קבוצה חברתית קטנטנה. החלטות, שלפי דעתי היו משגה-חמור מאוד, אבל כבר הינה פסיכולוגית אני יכול להבינן. כל אותם המעשים על רקע הדעות המשונות שלהם — אוטובוסים, מכללה, ראשי ערים, בוצעו מתוך הרגשה שהאנשים פועלים באופן סמוי, בשליחות מדינת ישראל. זה היה רגש אמיתי ביותר. זה יכול להיראות לנו עכשיו מגוחך. אבל האנשים שפגשתי בכלא הרגישו ממש כך. אנשים חשבו — ידי השלטון כבולות, העולם יגנה. האופוזיציה תרים קול — פעולה שלנו יכולה להיות נוחה למדינה ולכן מותר לפעול. במידה האמינו שיש גיבוי, כשהרגש הוא על אמונה.

מישהו אמר לכם — אנחנו יודעים וזה בסדר?

ודאי שלא. אבל היתה הרגשה, שיש לגיטימציה מצד השלטונות. כל הליברליסטים יצעקו — איך יכולה היתה להיווצר הרגשה באותן הבנו — היו מצבים כאלה בארץ ובעולם. לא הכל הולך תמיד על פי החוק, יש כל מיני דברים שנעשים, לפעמים על ידי חברות סמויות ולפעמים בלעדיהן. גם בהרצוגין עשה דברים כאלה. היום השתנתה האווירה הפוליטית והקפדה על סדרים חוקיים מחודשים — פשטה יותר ויותר במדינה. אגב — זו מורשה של בנין דווקא המפא"יניקים — היו אנשי מעשה שזלזלו בבד החוקי של הדברים, ואני חושב שלא בצדק. גם להם יש אחריות הסטורית לאופנה הזאת, החלוצית, שהעיקר הוא כשרות המטרה ולא הצורה החוקית המהודרת של האמצעים. אני חושב שמגמה של הקפדה יתר על החוק היא מבורכת, אלא שהיא לא צריכה להפוך למגר

זמה, עדיין יש לזכור שהחוק הוא בר-פרי הסכמי של רצון קולקטיבי של הציבור להיות במסגרת של כללים קבועים

התקדים הצרפתי

ביום בן הימים עלולה ממשלה בישראל להחליט על פינוי איזורים ביו"ש. מה אתה עושה במקרה כזה?

אני לא עושה כלום.

אתה יושב בבית, בחיבוק ידיים?

כן. מבחינה מעשית אקבל את זה.

כיצד נראית לך החלטת מועצת יש"ע, שלפיה, כל ממשלה שתחליט על מסירת חלקים מיו"ש לשלטון זר תיחשב לבלתי חוקית?

זו סוגיה משפטית לגבי לא חוקה. בצרפת היתה ממשלה חוקית לגבי במלחמת העולם השנייה שהחליטה להיכנע לגרמנים, ולגבי לא ברור עד היום האם החלטתה זו היתה חוקית או לא היתה. דה-גול חשב למשל שהוא

"כל המעשים, על רקע הדעות המשונות שלהם בוצעו מתוך הרגשה, שהאנשים פועלים באופן סמוי בשליחות מדינת ישראל. האנשים חשבו — ידי השלטון כבולות, העולם יגנה, האופוזיציה תרים קול — פעולה שלנו יכולה להיות נוחה למדינה ולכן מותר לפעול".

לא חוקית. הקבוצה שלחמה את במלחמת עצמאות של צרפת יחד עם כוחות הברית, היתה בבעבר לא חוקי. היא הוכיחה ביעוס, שנשאה את דגל הכבוד של צרפת, את דגל העצמאות של צרפת — נגד החוקיות של הממשלה. בקרב אותם לוחמים רווחו שתי אסכולות: האחת אמרה, אנחנו עושים את זה באופן חוקי והם הבלתי-חוקיים מכיון שהם בגדו. ואילו האסכולה השנייה לא הרשתה לעצמה את הגזירות האינטלקטואלית הזאת. היא אמרה — הממשלה שבגדה היא אכן הממשלה החוקית, ואנחנו — מורדים. כלומר — הם הסכימו להתמודד עם המעמד של מי שמבית יוצא מגדר החוק, על מנת לאמר מכן — לעצב מחדש את התרמית החוקית הלאומית והלגיטימית של צרפת. היתה זו אבחנה בין חוקיות לבין לגיטימיות. אני חושב שאבחנה הזו היא העומדת ביסוד החלטת מועצת יש"ע, ואני, אגב, לא בטוח, שהאנשים, שהחליטו את ההחלטה מבינים את עומק האבחנה.

באשר לעצם ההחלטה — דעתי שלי, שאינה מייצגת איש היא, שלהסר חבך במצבים, שהם בדרגה זו או אחרת של מלחמת אחים, זהו הפסד לטווח הארוך, שגיאה ואסון.

האתה מעריך שאנשים אכן יש-תבצו במצבים, שהם בדרגה זו או אחרת של מלחמת אחים?

תראה, ברור שההחלטה הזאת היא-כעת בבחינת איום. הרבה מאד אנשים לא מתכוננים לעשות שום דבר, מכיון שרגש אהבת ישראל המהזורבות לאחדות העם הן תחושות חזקות מאד בקרב המתנחלים ביו"ש. אלא שגם מפחידים שאם הה'יגרש יותר מדי את החלק הזה, את החלק הלויאלי, הדבר יהפוך את המלאכה של מסירת חלקים מארץ-ישראל לקלה מאד על הממשלה.

אחריות סביבית קודמת לכל

מה קורה לפי התיאורים שלך — אם בכל זאת נוצר מצב שבו קיימת אפשרות ממשית, שחלקים מיו"ש יימסרו לשלטון זר?

לדאבוני, אני מסכים לתסריט שצייר יוסי שריד, שהוא המציאותי ביותר. יכול להיות שההרוגים יגיעו לפיצוץ, יהיו קצת יריות, יישפך קצת דם, אנשים יבהלו מ'לקצת' הזה ובסך זה יסתיים. אני כמובן נחרד מאד ממצב כזה — שלא יהיה שום ספק. סולם העדיפויות שלי לטווח-הארוך הוא כזה: מי שרוצה לראות במימושה של חזון ארץ-ישראל השלמה מיושבת על ידי עם ישראל השלם — חייב קודם כל לשמור בכל מסגר על האחדות הפנימית. אל לנו לשכוח, שאנחנו סובלים עדיין מהתוצאות הפסיכולוגיות של הסוח, ומובן הזה. אני מאד חושש דווקא מן השמאל, ומצפייתה בן השמאל החרד — "שלום עכשיו", "יש גבול" ודומיהם. החשש שלי נובע מהראגה, שכבא הפיתים הנוספים שלהם, התעוותו עד כדי כך, שאהבת הארץ גוברת אצלם על מובלנות כלפי האח. הם כל כך סולדים מכל מה שקרוב ללאומיות, עד שהם עלולים להגיע למלחמת אחים. אני מאד חושש, שאדם, בעל השקפת עולם, שיסודה היא התועלת החברתית. החדותית יהיה מסוגל, למען השגת המטרה, בעיתות משבר, לפרוץ את הגדרות של הימנעות מאלימות, במהירות רבה יותר מזו של מי שמכונה הימין הקיצוני.

מכיוון, שכזה הוא הששי — דווקא מהכיוון של השמאל — החובה המוסרית המוטלת על הציבור הדתי-לאומי היא לשמור ולהישמר מפני קרע בעם, ומפני שפך דם, חייבים לנהוג כך, דווקא כדי להשיג את היעדים בטווח הארוך יותר. לדעתי — אם יתרחש קרע כזה בעם, יהיה מחירו חמור הרבה יותר מאשר המחיר של אבדן חלקים מסוימים של ארץ ישראל.

במסגרת כל אותן מגבלות שאתה מקבל על עצמך היום — מה היית מייעץ לעשות לחבריך בני-שבי יו"ש, אם אכן מגיעים למצב של ערב פינוי?

אסור לומר נואש. דווקא האפיון החלוצי, הסטיגמה החלוצית הטבועה באופיה של האוכלוסיה הזאת — הביאה אותה לידי זלזול בהבנה, כיצד פועלת מכונת הדמוקרטיה. הם אינם יודעים עד כמה אפשר לנצל את המסגרת הזאת, של דמוקרטיה, של חוק. הרבה יותר דברים מותרים במסגרת החוק ממה שהם חושבים. אחד הלקחים שלי מ"פרשת המחתרת" הוא, שבדיוק, כפי שלנו, לחוגים הלאומיים, אסור להיות קצרי-רוח לגבי מימוש הגאולה, גם לשמאל, אסור להיות קצרי-רוח ולהגיע למין פוליסקה מטורפת-של-אמונה-בשלום. האמונה בשלום יכולה: אבל השמאל בשנים האחרונות, מגדים שהם רחוקים מאד מכל גבול רציונאלי.

המלה חרטה איננה מוצלחת

במציאות של היום כפי שאתה מכיר אותה, האם לפי הערכתך קיים פוטנציאל, או אולי, כבר קיימת קבוצה של אנשים, שפועלים או שעלולים לפעול בעתיד בדרכים דומות לאלה שנקטתם, אתה וחבריך?

בבחינה מודיעינית, אין לי על כך כל ידע, התחושה שלי היא שלא קיימת קבוצה כזאת, או פוטנציאל מה. הניסיון הראשון, ככלל, פקח לאנשים את העיניים. הדבר שאותה אשליה, שכאילו יש גיבוי כבור למעשים, שום בשדים בכוונותיהם, אינו קיים בכלל. כל מי שיכול היום את החוק בידיים ידע בבירור שהוא פועל נגד הרצון הקבוצתי של המדינה. המדינה הזאת רוצה להיות באופן חוקי.

אתה, שישבת שנה וחצי עם חבריך בכלא — האם באמת ובתמים אתה סבור שהם מתחרטים על מעשיהם?

תשובתי תהיה, שוב, של צופה בלבד. צופה קרוב. קודם כל המלה חרטה איננה מוצלחת. יש לה אגב משמעות די מדויקת בתחום המשפט. והתחום הזה הוא יותר רלוונטי. בפני שים בה עיבה שלמה על הדרך שבה הלכו.

באו נלך צעד צעד — ראשי ערים?

אני לא יכול להתייחס. אבל דבר אחד בכל זאת אגיד — ראשי ערים היא הפעולה שהיתה יותר מובנת בציבור. היותר 'כשרה'. למרות זאת, ברור היום לכל מי שנטל בה חלק, כי הוא אחראי במידה זו או אחרת למעש לות שנגרמו כתוצאה מהפעולה נגד ראשי הערים. האנשים האלה אומרים היום: לו ידענו, שהדבר הזה, (הפיגוע בראשי הערים, כפי שבוצע א. במטרה מסוימת: לפגוע, ולא להרוג אנשים, וכלפי אנשים שהיו מסיתים לרצח — שאפילו התביעה אמרה, שהיא יודעת שאינם צדיקי הדור — לו ידענו שזה יגרור בעלבים לפגיעה בלתי-מבוחנת — אוטובוסים ומכללה — לא היינו מבצעים את הפעולה הראשונה של ראשי הערים. הדבר הזה הוא הורה רצינית מאד ושיקול מחדש של הפעולות הרציניות.

האוטובוסים?

עיבה — כן. ובכוונה מסוימת גם חרטה.

המכללה האסלאמית?

גם כאן, שוב לפי התרשמותי, הלה התפקחות רצינית ביותר. שמעתי ב-סורים כבים מאד בנושא הזה.

הר הבית?

כמעט כולם עזבו את הדבר הזה שנתיים לפני המעצר, וגם לפני שעזבו אותו — המצב היה של התלבטות בלבד. כאן היתה התפקחות עוד הרבה לפני המעצר.

גם אצל יהודה עציון, הוגה רעיון פיצוץ המסגדים?

כן, אלא שאצלו, שהוא אדם טהור וכן — אין כוונות להביע חרטה כלשהי, העלולה להתפרש כחרטה על האידיאל, וכאן אסור לטעות. יהודה עציון, שאני הייתי מאד קרוב אליו, איננו רוצה לארגן את פיצוץ הר-הבית ביום שלמחרת שחרורו. זה ירד מעל הפרק. גם הוא יודע שהמרוב ההיסטורי של חלות המטרה הזאת הוא מעבר לאופק המיידי. אלא שהוא איננו רוצה לשחרר את המדינה מן האחריות שבכסותו של דבר יהיה עליה לבצע את טיהור הר-הבית מהתועבות חורה עליו, יאוך הדבר בכל שיאחר.

פעולה שלא על פי כללים מוסכמים

אנשים יהיו מוכנים להתחייב בכתב, בחלק מתנאי חנינה, שלא יחזרו על מעשיהם ולהביע חרטה?

אם השווה תקשורתי, כלומר האפשרות הטכנית של הצגת הדברים בכלי התקשורת, תאפשר הצגה של משמעים, כך שיובן, שהאידיאלים — שלמות הארץ וטיהור הר-הבית — לא יורדים מעל הפרק, אלא שהמחזיקים בם חוזלים בצורה בלתי מסויגת מהדרך להשגת היעדים — אז אני חושב שכולם, כולל עציון, יהיו מוכנים על "חרטה". אי אפשר להפוך את האידיאלים של שלמות הארץ וטיהור הר-הבית למין פשע מתועב. אנחנו לא מוכנים לזה ואני הם שאפשר להבין זאת. מה רוצים — שליטה על הדעות? זו דרישה מגוחכת וגם שפלה.

פרשת הקרקעות — סיכום ביניים

מאת ראובן שפירא

האורות במשרדי היחידה לחקירות פשעים חמורים של המשטרה, בקומה השלישית של בניין המיגרש הישן של משטרת פתח-תקווה, דולקים בשבועיים האחרונים עד לשעות הקטנות של הלילה. כ-25 חוקרים, רבים מהם קצינים, עובדים בקדחתנות ועושים מדי יום שעות רבות בחקירה ובגביית עדויות מעבריינים בפרשיות של השוד לנכסי מדינה, זיוף הונאה בסחר הקרקעות בשטחים. הם שומעים מפה ומשם על החור. החקירה, מבחן לזמן בחקירת יחידות אלה, היא מעוכבת עוד חודשים רבים — אם לא שנה ויותר, עד שיתגברו החוקרים. גם אם יעבדו בשתי משמרות, על כמות התיקים והתלונות הגדולה באופן שוטף בעקבות תלונות חדשות המגיעות כמעט מדי יום.

בשבועות האחרונים יעבור על פשעות החוקרים בחודשים שעל ה... תיקים התחקו באחרונה סורגים (לסבוע מטוגות בריחה או התאבדות) לפחות עבריים כסחרי קרקעות ודמים שה קיבלו פרויקטים בשטחים בשנים האחרונות. הם מסרו עדויות, לעתים במשך כמה ימים, על פעילותם המסועפת. אחד החוקרים, איביות שלמה בסחר-הקרקעות בשטחים, כי בילה כמה ימים בתיגים עם חוקרי הקרקעות של היחידה לחקירות פשעים בראשות תנ"צ שמעון סביר ותנ"צ איזידור סלוק אמר לי השבוע: "החוקרים עושים עבודה מצויינת. הם מקצועניים, כשמצאים הישב בחומר שהם חוקרים. הגיעה שלהם לחומר נכונה. הם יודעים לשאול את השאלות הנכונות ולקרוא היטב את המסמכים והמפות. היחס שלהם לנחקרים הוגן. הם לא מתביישים ללמוד ולקבל הסברים על דברים שאינם מבינים. לי, אין טענות על חוקרי המשטרה. אפילו שהם עושים עבודה שמיועדת אולי להביא אותי לבית משפט. הם מבצעים את עבודתם. אני רק חושב שלחוקרים וגם לפרקליטות לא ברורה התמונה המלאה של נושא סחר-הקרקעות בשטחים והבעיות האובייקטיוויות וה-מינהליות שעמדו בפני העוסקים בסחר הקרקעות. הם לא מבינים שאי אפשר לשפוט את המציאות, והנורמות הכללים בסחר-הקרקעות בשטחים לפי אמות-מידה נוקשות, והנורמות הקיימות במדינת ישראל, אבל זה עניין לבית משפט להחליט. ואם יוגש כתב אישום יהיה הרבה מה לספר בבית המשפט בנושאים האלה".

תלונות כוזבות

החקירה בפרשיות סחר הקרקעות בשטחים הפכה אינטנסיווית בתחילת השנה לאחר שתוגבר מפלג הקרקעות ביחידה לחקירות פשעים חמורים והועמד על 14 חוקרים שאמורים היו לטפל בכ-300 תיקים בנושא הזה שהצטברו במשטרה. החקירה התנהלה על אש קטנה, מן הבחינה הציבורית והתקשורתית, ומשום מה לא עוררה עניין רב.

מלכתחילה הרגישו החוקרים כי ברור להם שחלק מהתלונות שהוגשו על ידי ערבים מהשטחים על מעשי זיוף, מירמה איומים וסחיטות בנושא הקרקעות הן תלונות כוזבות שנועדו לטהר את אחיהם ועניים של מוכרים לאומניים בשטחים. לרבות אנשי אש"ף שפגעו והוציאו פסקי דין מוות על מוכרי קרקעות ליהודים. רבים ממוכרי הקרקע זקוקים עתה ל"תעודת יושר" ול"ביטוח חיים" כדי להוכיח שנאלצו למכור קרקע בניגוד לרצונם. אחת המשימות הקשות שעמדה, ועומדת בפני החוקרים היא להגיע לחקר האמת. החוקרים כבר חשפו כמה מקרים של תלונות כוזבות ונגד מגישיהם יוגשו כתבי אישום.

ה"בום" התקשורתי והציבורי בפרשה הרעיש לפני כמה חודשים כאשר בעת הארכת מעצרם של כמה חשודים בפרשייה של זיוף מסמכים בנושא הקרקעות הצהיר פרקליטם בבית המשפט: "המשטרה חוקרת את מרשי רק כדי להוציא ממנו עדות על אישיות ציבורית ממלכתית בכירה שפרסום שמה עלול לפגוע בביטחון המדינה" כלי התקשורת נזעקו ועטו על ההצהרה הזאת עד שנפרסמו מסברותיים בכירים נאלצו להבהיר בכמה פעמים שהם אישיות ממלכתית, פוליטית, או ציבורית לא חשודה בקשר להונאות בסחר הקרקעות.

המשטרה עצרה במהלך חקירותיה את סוחר הקרקעות הערבי הידוע אחמד עודה וכן שני סוחרי דין יהודיים לא ידועים המשיכה לזמן השר דים ועדיים לחקירה. ביום שישי 18.10.85 פנה נציג היחידה לחקירות פשעים חמורים לבית משפט השלום בפתח-תקוה. הוא הגיש לשופט דיבי בה כל עשרה סוחרי קרקעות יהודים. כמה מהם ידועים, וביקש מהשופט להוציא נגדם פקודת מעצר ל-48 שעות ולעכב את יציאתם מהארץ. להפתעת המשטרה סירב השופט להיענות לבקשה. הוא לא הוציא צווי מעצר ולא עיכב את יציאתם מהארץ של האנשים שהופיעו ברשימה.

הפרסום הותר ונאסר

השופט יהודה זפט נימק את החלטתו במלים אלה: "עיינתי בחומר החקירה והגעתי למסקנה שהחקירה אינה מחייבת מעצר. המשטרה לא ניסתה לזמנם ואין סיבה להניח שאם יוזמנו לא יופיעו. איני מוצא הצדקה למעצר". קצין המשטרה, שהופתע מההחלטת השופט, שכח לבקש ממנו איסור פירסום של שמות האנשים המופיעים ברשימה ושל עצם הבקשה להוצאת צווי המעצר נגדם. עיתונאים שביקרו באותו יום בבית המשפט בפתח-תקוה הופתעו לגלות בתיק בית המשפט מידע על צעדיה העתידיים של המשטרה בנושא חקירת הקרקעות. וכן את רשימת החשודים האמורים להיחקר בעניין. הידיעה הגיעה לכל מערכות העיתונים. אך ברגע האחרון הסב מישהו את תשומת לב המשטרה למחדל החמור וסמוך לחצות הלילה מיהרה המשטרה לבקש משופט בביתו לאסור על פירסום הבקשה לצווי המעצר ואת שמות החשודים. תחת מעטה צו איסור הפרסום המשיכו חוקרי המשטרה לאסוף חומר רב וסימנו לעצמם את הדמויות המרכזיות בכמה פרשיות — הקבלן אברהם גינדי, עוזר סגן שר החקלאות לשעבר אבי צור, סגן שר החקלאות לשעבר מיכאל דקל.

הקבלן אברהם גינדי נחשד כי מלבד שימוש באישורים הכוזבים של אבי צור לקידום מכירת קרקעות בשטחים הוא מכר קרקעות שכלל לא השלים את קנייתן מסוחרי קרקעות ערבים ובשנתיים האחרונות גבה מלקוחות יותר ממיליון דולר, עבור קרקעות שאת החוזה לרכישתן מבעליהן — ביטל.

ב-1 בדצמבר, אחרי קבלת אור ירוק מהפרקליטות ולאחר שהחוקרים ונציגי פרקליטות המדינה השתכנעו כי בידיהם חומר ראיות מוצק לכאורה נגד אברהם גינדי הוחלט לעוצרו. באותו יום הוסר לבקשת המשטרה בבית המשפט הצו האוסר פירסום על חקירתה אך בית המשפט השאיר בתוקף את האיסור לפרסם את שמות עשרת סוחרי הקרקעות הגדולים שנכללו ברשימה שהוגשה ב-18.10.85 בבית המשפט.

מהמעצר של אברהם גינדי, שבעקבותיו בא, כעבור יומיים, המעצר המתבקש מאליו של אבי צור. החל מתגלגל בתחום הפוליטי-ציבורי כדור השלג של פרשת הקרקעות כשהוא צובר תאוצה רבה. במעצרו של אבי צור, חבר מרכז תנועת החירות ומי שידוע כאחד ממקורביו של מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר טלטל טלטלה עזה את צמרת הליכוד ואת עסקני המפלגה. היה ברור לכל שמעצרו וחקירתו של אבי צור הם אך שלב בלבד בדרך לחקירתו הבלתי נמנעת של סגן השר מיכאל דקל שהיה הממונה הישיר על אבי צור במשרד החקלאות. היה חשש שאם אבי צור "יישבר" בחקירה הוא עלול ל"סבך", בצדק או שלא בצדק, את צמרת הליכוד, שהרי ידע ועשה הרבה בתחום ההתיישבות בשטחים בגיבוי הממונה עליו, מיכאל דקל. לרבות הקמת יישובים ופרוייקטים שרבים בהם לפחות לכאורה רבב של חשדות למעשי הונאה ומעשים פליליים. לכך נוספו השמועות שהתבררו רק בימים שלאחר מעצרו. כי אבי צור ערך התרמות עבור מטה הבחירות של הליכוד ועבור קרנות וגופים שעסקו בקידום ההתיישבות בשטחים המזוהים עם הליכוד כמו עמותת "אנו ממשיכים". המסמכים שתפסה המשטרה, הנוגעים לתרומות שהועברו לליכוד במערכת הבחירות על ידי אבי צור, הגבירו את החשש, המתח ואולי אף את הפאניקה בצמרת הליכוד. ראשי הליכוד לא יכלו לדעת מה שהתברר במהלך השבוע הזה: שהמשטרה כלל אינה מתעניינת בכל התרומות שהועברו לליכוד ובשיטת ההתרמה, אלא בתרומות מסויימות שמהן, לפי החשד, גנב אבי צור כעשרות אלפים דולר. עוד התעניינו החוקרים בתרומות שנתנו יזמים וסוחרי קרקעות לליכוד בתמורה להבטחות של הממונים על ההתיישבות מטעם הליכוד לקדם פרויקטים ואינטרסים שלהם. כך בכל אופן חושדת המשטרה.

על הרקע הזה, ביום חמישי שעבר, אחרי שבידי המשטרה כבר היו עצורים — אברהם גינדי, קלוד מלכה, וגם הוא עוזר לשעבר של סגן השר דקל במשרד החקלאות, תא"ל (מיל') יואל גורודיש (מנכ"ל חברת גינדי) והמזכירה הבכירה יהודית להב (שני האחרונים שוחררו אחרי 48 שעות), החל הליכוד במתקפה תיקשורתית ותעמולה סוערה הציבורית שלא שככה עד היום. ראשי הליכוד טענו "המערך מנסה להפוך את נושא הקרקעות כולו לפרשה פוליטית. כי לב מנחה את המשטרה לחקור נגד הליכוד". יצחק שמיר אמר: "החקירה הזאת תמוהה בעיני. יש רושם שהדליפות המופרות של המשטרה מוכתבות על ידי נימוקים פוליטיים." סגן שר החוץ רוני מילוא הורה להצהיר באותו יום חמישי כי "החקירה בנושא הקרקעות יש בה יותר מאשר ריח פוליטי". במהדורת "מבט" בטלוויזיה באותו הערב האשים מילוא במפורש את המשטרה שהיא מונעת על ידי התערבות פוליטית של השר בר לב. עוד טענו אנשי הליכוד כי המשטרה אינה חוקרת כמו שצריך בפרשיות הקשורות במערך כמו הקשורות נגד בנק הפועלים על העברות מטבע חוץ לחו"ל ועניין התק"ם — דוד בלאס.

מתקפה תקשורתית

במערך ובמפלגות השמאל העלו לעוצמת זו את הדרישה להשהות את מינויו של מיכאל דקל לסגן שר הביטחון. השר בר לב השיב לאנשי הליכוד ובראשם לרוני מילוא: "הטענה שהמשטרה מושפעת משיקולים פוליטיים היא חסרת שחר ומחוצפת". ואז בא יום שישי שעבר שבו עשה חבר הכנסת רוני מילוא צעד שיחזק לידיהם של אנשי המערך. בשעה 12.15 בצהריים הוא בא למשרדי היחידה לחקירות פשעים חמורים בפתח תקוה ושוחח במשך כשלושת רבעי שעה עם תנ"צ שמעון סביר, וכרגע לצאת נפגש במקרה עם אבי צור שהוצא באותו זמן מחדרי החקירות הגבל, מלווה בחוקרי משטרה. לגיית כדי להסיעו למקום מעצרו. בעת ביקורו של מילוא במשרדי היחידה נחקר שם מלבד אבי צור גם קלוד מלכה וכן היה במקום סוחר הקרקעות אחמד עודה.

"שלא יפתח את הפה"

הפגישה בין אבי צור לרוני מילוא התקיימה בנוכחות כותב שורות אלה. השניים נראו נרגשים מאד ומילוא עודד את אבי צור במלים חמות לעיניים הנדהמות של חוקרי המשטרה. הפרשה שפורסמה בהרחבה כעבור יומיים בעיתון "הארץ" עוררה הדים רבים. המערך טען כי ביקורו של רוני מילוא בתחנת המשטרה ופגישתו עם הממונה על החקירה ועם אחד החשודים הראשיים אבי צור נועדה להפעיל לחץ והשפעה על החוקרים וכי יש במעשה התערבות פוליטית ברורה שנועדה להרתיע את החוקרים. קציני משטרה הביעו אף הם זעם רב ותרעומת ואף העלו סברה כי רוני מילוא בא לרמוז לאבי צור "שלא יפתח את הפה". קציני המשטרה ובראשם המפכ"ל רב ניצב דוד קראוס לא קיבלו את טיעונו של רוני מילוא שהוא בא להגיש תלונה למשטרה בעניין דוד בלאס והתרומות שלו למערך. המפכ"ל אף הצהיר שהוא רואה את צעדו של רוני מילוא בחומרה רבה: "רוני מילוא כמחוקק יודע כיצד והיכן מגישים תלונות למשטרה", אמר רב ניצב קראוס.

ביום ראשון השבוע לא נותרה ברירה בידי מפכ"ל המשטרה והוא נחלץ בצעד יוצא דופן לתת גיבוי לאנשיו ולהדוף את התקפות של אנשי הליכוד. במסיבת עיתונאים דחופה שכינס המפכ"ל במשרדו ביום ראשון בצהריים הצהיר: "אני קורא לכל אותם אישי ציבור להניח למשטרת ישראל לפעול כמשטרה בלתי תלויה ובלתי מושפעת מגורם כלשהו ולתת לה לנהל את חקירותיה על פי חובתה הקבועה בחוק". השר חיים בר-לב הצהיר באותו יום בראיון בתוכנית "ערב חדש" בטלוויזיה הלימודית: "על ראש הגנב בוער הכובע. חברי הכנסת מילוא וקופמן מייחסים לי התנהגות שאולי הם היו נוקטים במקומי. אני לא הנחיתי את המשטרה בפרשת הקרקעות ולא התערבתי בה". רוני מילוא המשיך לתקוף וטען כעבור יומיים כי "המשטרה טמנה לי מלכודת" בתחנת המשטרה בפתח-תקוה. הוא טען כי חוקרי המשטרה הובילו את צור אליו בכוונה כאשר עמד בחצר התחנה. רוני מילוא לא ידע כנראה שיש הסבר פשוט לעניין. מכונית השרד הממשלתית שלו, שלתוכה עמד להיכנס, חנתה ליד מכוניות המשטרה של חוקרי אבי צור — מכוניות "אזרחיות" שאינן נושאות סימני זיהוי משטרתיים — ה"פגישה" עם אבי צור התקיימה בזמן שהחוקרים והעצור התכוונו להיכנס למכוניותיהם ולנסוע מן המקום.

לקראת סוף השבוע שלפו אנשי הליכוד שפן חדש מהכובע. הם נאחזו בשמועות שהופצו ממקור לא ידוע כאילו שר המשטרה חיים בר לב בעת שביקר לפני כמה שבועות ביחידה לחקירות פשעים חמורים, נפגש לשיחה עם סוחר הקרקעות אחמד עודה ואמר לו "אנחנו רוצים שהבדק ייצא לאור". לדברי אנשי הליכוד היתה בכך משום התערבות פוליטית של השר בר לב בחקירה. אלא שאנשי המשטרה שגלו אל השר, ושר המשטרה עצמו, מכחישים מכל וכל כאילו התקיימה הפגישה הזאת.

הדמויות המרכזיות

★ מיכאל דקל — מונה באחרונה לסגן שר הביטחון. לשעבר סגן שר החקלאות שטיפל בנושאי ההתיישבות בשטחים. מצהיר כי הנושא של ההתיישבות חשוב לו וכי פעל כמיטב יכולתו ובדרכים חוקיות ליישוב יהודה והשומרון. הדגיש השבוע: "מצפוני שקט בקשר לכל הנושאים שהמשטרה חוקרת. אשתף פעולה עם המשטרה אם תבקש לחקור אותי. אם יש חוגים האחראים לחריגים צריכים לתת את הדין". דקל אמור להיחקר כנראה עוד השבוע.

★ אבי צור — דובר רשות שדות התעופה. בין השנים 1981 — 1984 היה עוזרו של מיכאל דקל שהיה סגן שר החקלאות. חבר מרכז תנועת החירות. היה פעיל מאד בנושא ההתיישבות בשטחים. נחשב מקורב מאד ליצחק שמיר. עצור מזה 9 ימים.

★ קלוד מלכה — עוזרו של מיכאל דקל כשהיה סגן שר החקלאות, כיום פקיד ממשלתי. נחשד בתחילה על ידי המשטרה בקבלת חלק מכספי התרומות שאסף אבי צור, אך נראה שנוקה מהחשד הזה.

אברהם גינדי — קבלן הבונה בכל חלקי הארץ. ניסה כוחו גם בפרוייקטים בשטחים. עבד בגדול, עם הרבה פירסום ויחסי ציבור. עצור זה 10 ימים. חשוד במכירת קרקעות בשטחים שלא היתה לו בעלות עליהן.

תא"ל (מיל.) יואל (גורודיש) גונן — אחיו של אלוף שמואל גונן — משמש מזה כשנה מנכ"ל חברת אברהם גינדי. חשוד יחד עם מזכירתו של גינדי, יהודית להב, בזיוף מסמכים בקשר לרכישת קרקע בשטחים.

האחים משה ויגאל גינדי. קבלנים שהקימו פרויקטים גדולים ברחבי הארץ. אף הם מכרו קרקעות ליישוב "כרמים" בסיוע מכתב מאבי צור. שוהים מזה כמה חודשים בחו"ל עם משפחותיהם. לא ידוע מתי יחזרו. המשטרה אומרת כי בשלב זה אינם דרושים לחקירה, אך החקירה בעניינם נמשכת.

אחמד עודה — אחד מסוחרי הקרקעות הערבים הגדולים ביהודה והשומרון. מקורב לאישים בליכוד. שותף בעסקי קרקעות עם סוחרים יהודים. נחשב אדם אמיד מאד. היה עצור במשטרה במשך כחודש. משתף פעולה עם החוקרים. מסר למשטרה מידע רב על פרשיות הקרקעות. יוגש נגדו כתב אישום בקשר לכמה פרשיות של הונאה וזיוף בסחר הקרקעות.

עשרה סוחרי קרקעות יהודים שניהלו עסקאות גדולות בשטחים בשנים האחרונות. כולם כבר נחקרו ארוכות. שמותיהם אסורים לפרסום על פי צו של בית משפט.

תנ"צ שמעון סביר — ראש היחידה לחקירות פשעים חמורים. עומד בראש היחידה מזה כחצי שנה. נחשב חוקר ותיק ומנוסה מאד שלזכותו פיענוח פרשיות פשע מסובכות. ידוע כמי שמנהל את חקירותיו ביסודיות ובמהלכים זהירים ומחושבים היטב.

סנ"צ איזידור סלוק — ראש מפלג קרקעות ביחידה לחקירות פשעים חמורים. נחשב לחוקר המתמצא היטב במגזר הערבי. למד בחודשים האחרונים היטב את הבעיות המיוחדות של סחר הקרקעות בשטחים.

גוואטמלה: מתנת השטן של ויניסיו סרסו

מאת יואב קרני

אחרי 32 שנה הירשו הגנראלים הכל יכולים של גוואטמלה לאינדיאנים לבחור לעצמם נשיא ★ הנבחר, ויניסיו סרסו, אומר ל"הארץ": "אני פוליטיקאי טוב, אלא מה, אינני אלוהים" ★ אבל אומות במשברים קיומיים אינן מבקשות פוליטיקאים טובים, הן צריכות אלוהים חדשים ★ לוויניסיו ניתן הסיכוי האחרון למנוע אסון גדול-ממדים במדינה, שהיא המפתח האמיתי לאמריקה המרכזית

גוואטמלה סיטי

ברחבת בניין המשרדים הצבוע בשדרה השישית של גוואטמלה-סיטי נאספו בשעת אחר-צהריים מוקדמת כעשרה 2000 בני אדם. זה היה יום ראשון, הקלפיות עדיין לא נסגרו, אבל הם כבר חיכו להודעת הניצחון של המפלגה הנוצרית-דמוקרטית. לא היה לאיש מהם ספק בניצחון. לכל המעמד היה כמעט מימד של אנטי-קליימקס: המשחק הוכרע זמן רב לפני שריקת-הסיום. כשהשקיעה השמש על העיר העצבית הזו — שלושה מיליון בני אדם מצטופפים בה — התחילו הבתנים לזרום. עסקני המפלגה אימצו את גרונם ואת ריאותיהם, וצרחו מן המרפסת את הודעות הניצחון. ישראלים היו מודיעים אל נכון על "מהפך".

אילו שאלת מישהו בגוואטמלה רק לפני שנה אחת, אם ייתכן מעמד כזה, הוא היה צוחק או לכל היותר מחייך חיוך עייף ועצוב. המהפכים היחידים שהתרגלה בהם הארץ המעונה הזו ב-32 השנים האחרונות באו מקני תותחי של הצבא. תיבת הקלפי היתה מתקן מזור שאל תוכו מטילים האנשים פתקים בצבע אחד, ומתוכו מוציאים הגנראלים פתקים בצבע אחר. בגוואטמלה היו נבחרים נשיאים שלהם קשר מקרי מאוד לרצון העם.

כשעליתי במעלה המדרגות, אל מרפסת בניין המשרדים של המפלגה הנוצרית-דמוקרטית, כבר התחילו הגוואטמלים להתרגל לרעיון שהם — לא הגנראלים שלהם — בחרו לעצמם נשיא. הגיל הרזוק של המפלגה, כוכב קטע בשירכה, התגבר בחום ערב נעימה. הרמקול הענקי על המרפסת השמיע את הבנון מערכת הבחירות. המלמסה קראו נערים "אנחנו רוצים את ויניסיו".

ויניסיו סרסו ארוואלו, גבר נאה ועב-שפם, בן 42, נעשה בין לילה התקוה הגדולה של שבעה מליון גוואטמלים. כשביקרתי אותו, יומיים קודם, בביתו הממוצע ברובע של המעמד הבינוני הגבוה, מצאתי על קיר חדר-האורחים תמונה של אשה אינדיאנית ובוכה נופלת על גוואטו. התמונה צולמה שישה חודשים קודם בכפר נידח, ששמו סאן-קריסטובאל מרוניקאפאן. בראש התמונה, בכתב-יד ילדותי, בספרדית עילגת הופיעו המלים: "איננו יכולים לסבול עוד, עזור לנו בבקשה".

"אילו היינו כמו ישראל"

כשקיבל אותי ויניסיו — כמו שקוראים לו הכל בשמו הפרטי, "מניזו סרסו" היא פניה השמורה לזרים בלבד — בחדר-העבודה הקטן שלו, שאלתי אותו על דעת הציפיות. הוא אמר: "אני פוליטיקאי טוב, אלא מה, אני אינני אלוהים. אינני יכול לעשות הכל בארבע שנים". אבל גוואטמלה לא רצתה לשמוע ביום ראשון בלילה בשורות מאופקות וריאליסטיות. מאז הלילה ההוא היא שרויה ב"הנגאובר". ארצות במשברים קיומיים אינן מבקשות פוליטיקאים טובים, הן מעריצות, הן מסרות להאמין שייתנו להן אלוהים חדשים.

ישראלי בגוואטמלה אינו יכול שלא להרגיש מעורבות. היחסים המיוחדים בין שתי הארצות האלה התחילו עוד לפני שקמה ישראל. חורחה גרסיה גרנאדוס, הדיפלומט הגוואטמלי, שמילא תפקיד חשוב בקבלת תכנית החלוקה של 1947, העניק את שמו לכמה רחובות בישראל. יש מעט מאוד ארצות מחוץ ליבשת אמריקה, שיותר שרים גוואטמלים ביקרו בהם. לפני כמה שנים שלחה גוואטמלה נשיא לשעבר לעמוד בראש שגרירותה בירושלים.

מבני-שיחו מקריים ברחוב אתה שומע ביטויים מופלגים של הערצה, שלא תמיד מתאמים את ליבך. לואיס קרלוס סאנדובאל, בן 30, עסקן של המפלגה הנוצרית-דמוקרטית, מסביר לי, ש"אילו היינו כמו ישראל, לא היה איש כובל את אדמותינו". ולא זו בלבד. "גוואטמלה גם היתה מרחיבה אדמות נוספות". בעיירה אינדיאנית שכמה צ'יצ'יקסטננגו שאל אותי רוכל סדקית אם אני מירושלים, תל-אביב, או חיפה. כמה רוכלי סידקית תל-אביביים יודעים לנקוב בשמן של שלוש ערים גוואטמליות?

גוואטמלה היא ארץ אוכלת יושביה. כיבוש ספרדי אכזרי, במאה ה-16, החריב את הציוויליזציה המפוארת של בני המאיה. עם "השחרור" של 1824 התחיל כיבוש אכזרי חדש של מיעוט לבן נגד רוב של אינדיאנים ובני תערובת. לימים, כשהתמעטו הלבנים, נעשו ה"מעורבים" — "לאדינו" — לכוח הכיבוש החדש. נהרות סמכים של דם נספגו בהרי גוואטמלה. תחילה איבדו אנשים את כבודם, אחר כך את אדמותיהם, ולבסוף את חייהם. הסטטיסטיקה המבהילה היא 150 אלף מתים ו"נעלמים" במרוצת 30 השנה האחרונות.

הסי-איי-אי והגנרלים

במשך עשור השנים — 1944 עד 1954 — נעשה בגוואטמלה ניסיון דמוקרטי אותנטי לתקן את מהלך ההיסטוריה. במהלך הניסיון הזה גם עמדה גוואטמלה הדמוקרטית לצד ישראל. את מחירו של סוף הניסיון משלמת עד היום גוואטמלה, אמריקה הלאטינית, וארה"ב. סוכנות הביון המרכזית של ארה"ב, בייסה שכירות, שלחה אותם לגוואטמלה, והתפארה אחר כך שהצילה את גוואטמלה מקומוניזם. יש כיום מעט מאוד אנשים, המוכנים להודות בקול רם על ההתפארות האווילית ההיא. ה"קומוניזם" הגוואטמלי היה ניסיון צנוע להקטין את עושרם המופלג של שני אחוזים מן האוכלוסיה, כדי להקטין את עוניים המופלג של 80 אחוז. לפני 1944 נוהלה גוואטמלה כאחוזתה הפרטית של "חברת הפירות המאוחדת". ענק כלכלי צפון-אמריקאי, שהעניק לכמה ממדינות אמריקה המרכזית את התואר "רפובליקות בננה".

השתילים ששתל הסי-איי-אי ב-1954 נעשו גידולי פרא. הם הקימו מערכת פוליטית וכלכלית, שעניינה היחיד היה שמירת זכויות היתר של המעטים. על צד האמת, גוואטמלה של הסי-איי-אי ושל הגנראלים ושל בעלי האדמות הפיאודליים לא היתה שונה הרבה מדרום-אפריקה. כשהתחילו המעטים להיתקל בהתנגדות, הם הקימו חוליות חיסול, שהשתוללו בארץ הזו באין מפריע עד הזמן האחרון ממש. שאל כאן אנשים מה מעורר בהם השם "מאנו בלאנקה", "היד הלבנה". החיוך המנומס על פניהם יקפא. את "היד הלבנה" הקים פוליטיקאי חשוב שגם ניסה להיבחר השנה לנשיא. "היד הלבנה" לפתה כל כך הרבה גרונות, עד ש"אדום" הוא צבע קצת יותר מתאים לה. כל מי שעמד מילימטר אחד שמאלה ממייסד "היד הלבנה" היה חשוד מיד בקומוניזם, ונעשה חשוד כמת. גוואטמלה היתה ארץ האלימות המאורגנת ביותר באמריקה הלאטינית.

מאז 1870 זייף הצבא אחת לארבע שנים את תוצאות הבחירות. פעמיים גם עמדה גוואטמלה על סף מלחמת אזרחים בגלל שקיפותם של הזיופים. בשנים ההן היו אנשים כוויניסיו סרסו מתאימים לשמש מטרה חיה לידיים הלבנות, הרבה יותר מאשר להיות מועמדים מצליחים לנשיאות.

ניסיון בתרגיל מנע

שיעור הדמוקטי של אי-הצדק החברתי בגוואטמלה הוא כזה, שאינך מסוגל להעלות על הדעת דרך מאוזנת לתקן אותו. בפרלמנטים של מערב-אירופה משנים דברים באמצעות חקיקה. בגוואטמלה משתנים דברים ב-500 השנים האחרונות באמצעים פחות מלומדים. בעניין הזה טועים לעתים קרובות אירופאים וצפון-אמריקאים אצילי כוונות, הסבורים שאינך צריך אלא לשתול את שתיל הדמוקרטיה האירופית באדמת אמריקה המרכזית, והכל יבוא על מקומו בשלום.

אפילו ערב ניצחונו המכריע בבחירות — 67 אחוז מכלל הקולות — אמר לי ויניסיו סרסו: "זכור, זו גוואטמלה. אתה אינך נמצא עכשיו באירופה". הוא דיבר בכנות מפתיעה על מגבלות השיטה, שמכוחה יושבע בחודש הבא לנשיא הרפובליקה. הוא הכיר את הפשרות שיהיה עליו להתפשר. הוא גם נמנע, בזמן מובהק של אופוריה, מלהשתמש בסופרלטיבים החביבים על הפוליטיקה הלאטינית. "איננו יכולים להילחם בכולם בעת ובעונה אחת", אמר. "איננו יכולים להילחם נגד הצבא, ונגד האוליגרכיה, נגד המעמד הבינוני ונגד אנשי הגרילה".

הגרילה של גוואטמלה אינם מסכנים את הממשלה במידה שהגרילה הסלוואדורים מסכנים את ממשלתם, או אפילו במידה שהמורדים הפרו-אמריקאים מסכנים את ממשלת ניקרגואה. לפני שלוש שנים הפעיל כאן הצבא מדיניות של אדמה חרוכה נגד אזורי המלחמה. מאות כפרים העלו באש, בקר נשחט ועשרות אלפי איכרים אינדיאנים אביונים הוגלו ל"מרכזים אסטרטגיים". לפחות 10,000 בריאדים חוסלו. רובם המכריע היו חפים מכל עוון, אבל הריגת החפים היתה מכוונת. היא הטילה את המורא הנחוץ. הגרילה נדחקו לאזורים מבודדים בעומק הרמות וליד גבול מכסיקו.

המהפכה הניקרגואית של 1979 ומלחמת האזרחים באל-סלוואדור המשתוללת זו השנה השישית, דחקו את גוואטמלה אל שולי ההתעניינות הבין-לאומית. אבל הן לא הקטינו כלל את חשיבותה. היא מוסיפה להיות המפתח לאמריקה המרכזית. מה שיקרה בה ישפיע השפעה ממשית על מכסיקו, וממילא גם על ארה"ב. אלמלא עמדו הצפון-אמריקאים על האופי הדמוקרטי של בחירות השבוע, היו הגנראלים חוזרים ומזייפים אותן. זה היה ניסיון בתרגיל מנע. על כתפי ויניסיו סרסו מוטלת המשימה למנוע את חזרת ניקראגואה ואל-סלוואדור. מוקצבות לו לכל היותר ארבע שנים, אולי פחות, אולי הרבה פחות.

מי שחושבים שראו בימי חייהם קטאסטרופות יעמדו על טעותם, אם ייכשל ויניסיו. ג'ים האנדי, היסטוריון של גוואטמלה, קרא לספרו "היסטוריה של גוואטמלה: מתנת השטן". המרחק בין ניצחונו הגדול של ויניסיו ובין השטן כל כך קטן, עד שכמעט אי-אפשר להבחין בו.

כשאין כסף יש בארטר

מאת אריה לביא

שיטת הסחר העתיקה ביותר, מוצר תמורת מוצר, מתחילה לתפוס מקום מכובד גם במשק משוכלל וזאת לנוכח קשיי הנזילות מהם סובל המשק

לפני קרוב לשנה החלו סוכני הנסיעות להתקהל בתופעה שלא היתה מוכרת להם: לקוחות היו מבטלים הזמנות לטיסות אל על תוך הסבר שהצליחו להשיג כרטיסים בחברת התעופה הלאומית במחיר נמוך יותר. במחיר שבו רכשו הכרטיסים היו כלולות לא רק ההנחות המקובלות במסגרת יכולתו של כל סוכן וסוכן. אלא הם היו אף זולים יותר מהמחיר שבו קונים הסוכנים הגדולים בענף את כרטיסי חברת התעופה הלאומית.

לאחר בדיקה התברר שמקור הכרטיסים הללו במשרד נסיעות מסוים. תחילה התעורר חשד שמדובר בכרטיסים מזויפים או גנובים אך בדיקה מדוקדקת יותר גילתה שהכרטיסים הללו הגיעו לידי הסוכן כחוק מידי יקבי כרמל מזרחי. מקורם של אלה, בהסכם בין כרמל מזרחי לבין אל על לפיו תקבל כרמל מזרחי כרטיסי טיסה עבור משקאות. זמן קצר לאחר ביצוע העסקה התברר להנהלת יקבי כרמל מזרחי כי תזדקק לכמה שנים טובות עד שתוכל לנצל את כל הכרטיסים שבידיה. ועל-כן החליטה למכור אותם לסוכן נסיעות במחיר הנמוך באופן משמעותי מהמחיר שבו אל על מוכרת כרטיסים לסוכנים. עובדה היא שהסוכן הצליח למכור כרטיסים אלה ברווח נאה כאשר הוא מציע אותם במחירים הנמוכים מאלה שאל על מציעה לסוכנים.

בין סוכני הנסיעות קמה זעקה. אל על הבינה ששגתה בהסכם זה המסמים את הקרקע ממדיניות המחירים הקבועים והיוצר קונפליקטים לא מעטים עם הסוכנים שלה. בעקבות כך נערך דיון בהנהלת החברה והוחלט שבעתיד ייעשו הסכמי בארטר בצורה מבוקרת יותר. נחמן קליימן דובר אל על המאשר את המקרה מציין שבארצות הברית, שם הפכו עסקות הבארטר לפופולאריות ביותר, לא היה הסכם כזה מתגלה כלל שכן שם משכיים לגלגל את הכרטיסים של חברות התעופה הלאה ואין כל אפשרות לגלותם.

פריחת השיטה העתיקה

ההסכם בין אל על לחברת כרמל מזרחי הינו מהפחות מוצלחים במסגרת ההולכת ומתרחבת של עסקות חליפין. עסקות חליפין שהיו היסוד לשיטת הסחר העתיקה ביותר בעולם הולכות ומתרחבות כאשר את היסוד לכך נתן איש עסקים אמריקאי בשם בארטר שהחל להרש אותה בתחילת המאה. בזכותו זכתה שיטת הסחר העתיקה לפריחה מחודשת תוך שהיא מאפשרת לעוסקים בה לא להזדקק למזומנים. בארה"ב פועלות כיום מאות אם לא אלפי חברות מסוג זה כאשר לאחדות מהן מחזור של מאות מיליוני דולר.

מי שאימצו גם כן שיטה זו הן מדינות מזרח אירופה הסובלות באופן כרוני ממחסור במטבע חוץ. המוצרים שהן יכולות לספק לא זוכים לביקושים וכתוצאה מכך החליטו מדינות אלה להסכים לבצע עסקות שאינן חיוניות להן ביותר רק בשיטת סחר חליפין. השיטה התבססה לא מעט בדרכותן של מדינות מזרח אירופה שהטיבימו לקנות בארץ — בעת שיחסי הסחר עם אלה היו עוד טובים, לפני מלחמת ששת הימים — פרי הדר ומוצרים אחרים רק תמורת מוצרים אחרים. כך למשל אולצו יצואני פרי הדר למזרח אירופה לקנות ביוגוסלוויה את תיבות העץ בהן אורזים את הפרי.

בשנים האחרונות קיימת נטייה הולכת וגוברת לעבור לשיטת הבארטר גם בעסקאות אחרות עם ארצות אחרות מתוך מצוקת האשראי ממנה סובל המשק וראשיתו של המיתון. הקונצרנים הגדולים כור וכלל הקימו בשנים האחרונות חברות כאלה וכך גם הבנקים הגדולים. בנק לאומי היה הראשון מבין הבנקים המסחריים שהחל להפעיל חברת בארטר כאשר זמן לא רב אחר כך קנה בנק הפועלים חברה קיימת בתחום זה: איגל פודרין טרייד אינטרנשיונל שפעלה באופן עצמאי קרוב ל-15 שנה בתחום הסחר עם מדינות מזרח אירופה ועם מדינות דרום מזרח אסיה. קשריה של חברה זו, אומר מיכאל מילר העומד בראש החברה, הם בעיקר עם גורמים העוסקים בקניית סחורות כנגד יצוא של סחורות למדינות אלה.

הבנקים לא מוסרים פרטים

על מעורבות מערכת הבנקאות ובנק הפועלים בפרט בתחום זה, אומר מילר שיש בכך כדי לאפשר ללקוחות העוסקים בייצוא לקבל שירות נוסף במסגרת מכלול השירותים בתחום הייצוא הניתנים להם על ידי הבנק. הכוונה היא לאפשר ליצואן לבצע עסקות יצוא גם למדינות שאינן יכולות לשלם תמורת יצואן במזומן אלא בסחורות נגדיות ובכך להרחיב את אפשרויות הייצוא שלו ולאפשר לו גישה לשווקי יצוא נוספים.

מילר מסרב למסור פרטים על עסקות ספציפיות שבוצעו. אך נראה שהחברה מתמחה בעיקר בקשרי מסחר עם רומניה, יוגוסלוויה ובמידה קטנה יותר עם הונגריה. מעריכים שעסקות אלה מגיעות למיליוני דולר בשנה. עם זאת ידוע למשל על עסקות שבהן היתה מעורבת חברת איגל ושבהן מוצרים שאין להם ביקוש בארץ שימשו לייצוא למדינה מזרח אירופית בעסקת בארטר. בצורה זו הובטח המשך ייצורם של אותם מוצרים וכך הובטחה תעסוקה לאותו מפעל. כתוצאה מכך לא רק שהושג גידול בייצוא א.א הובטחה תעסוקה לעובדים בתעשייה, דווקא בתעשיות הפחות מתוחכמות שחלקן ממוקם בעיירות הפיתוח.

בשנתיים האחרונות נרשם גידול ניכר גם בעסקות הבארטר בתוך הארץ. התופעה בולטת בעיקר בקרב קבלנים שרבים מהם עושים הסכמים עם קבלני המשנה. על פי הסכמים אלה יש לקבלנים האופציה לתת לקבלני המשנה דירה במקום כל התמורה או חלקה. אם הקבלנים מצליחים למכור את הדירה במחיר גבוה מההסכם הרי שהם נותנים לקבלן המשנה כסף. במצב אחר מקבל קבלן המשנה דירות בתמורה. "אלופי" הבארטרים בתחום הקבלנות הם חברת קלרין בבעלות משפחת מה סוב וחברת אברהם גינדי הנשלטת על ידי אברהם גינדי החשוד כעת בשורה של עבירות חמורות בקשר לקרקעות יהודה ושומרון.

המובילות: קלרין וגינדי

לגבי שתי חברות אלה נפוצו שמועות שהן מאלצות למעשה את מי שרוצה לספק להן שירותים לקבל את התמורה בדירות. הגנו מהסוב ממנהלי החברה אומר גלויות שבתקופה זו אין מנוס מלעבוד על בסיס של חוזה בארטר. באחרונה למשל החלה החברה לעבוד על פרויקט חדש ברחובות והאדריכלים הסכים לבצע את התכנון תמורת דירה. בקלרין פיתחו שיטה זו גם לעסקות קטנות כגון ביצוע עבודות דפוס קטנות תמורת יחידות דיור בטבריה קלאב הוטל ובאילת קלאב הוטל — שלא הוקם עדיין. שווין של יחידות אלה כ-3000—4000 דולר ולכן ניתן לתמרן בהן גם בעסקות קטנות כמו עריכת עיתון פרסום עבור דיירי טבריה קלאב הוטל שהוזמנה במשרד ההפקות פורה. עבור עבודות קטנות עוד יותר בהיקף של כמה מאות דולרים מציעים בקלרין סוף שבוע במלון בטבריה במקום לשלם במזומן.

בשיטה דומה פועלים גם בחברת גינדי אך רק לגבי עסקות גדולות יותר. אברהם גינדי אמר לי בהקשר זה, לפני שנעצר, שאומנם הוא מרבה לבצע עסקות בארטר אך הוא מסכם זאת מראש עם נותן השירות ולא מאלץ אותו לבצע עסקת בארטר לאחר מתן השירות. גינדי רואה את אלה כחלק מפעילות של חברת בארטר אותה הקים לפני יותר מחצי שנה יחד עם חברת מגרית ועם יעקב דוניץ ממנהלי חברת המחשבים משוב.

מנכ"ל חברת "בארטר" יעקב דוניץ אומר שחברתו, להבדיל מהחברות האחרות הפועלות בתחום זה, תקים לעשקה מסלקה לסחר חליפין על מנת שניתן יהיה לבצע לא רק עסקות דו צדדיות אלא עסקות רב צדדיות כפי שמקובל בארה"ב. לדבריו יש לחברה 400 מנויים בכל התחומים ואלה רשאים לבצע בינם לבין חברי המסלקה האחרים עסקות הנרשמות בספרי החברה בלי הצורך למצוא חברה שגם תקנה את המוצרים שהחברה מייצרת. מי שקנה שירות בדרך זו מחויב בריבית דולרית של 1.25 אחוזים לחודש ורק אם תוך חצי שנה לא הצליח למכור מוצר משלו הוא מחויב לשלם עבור השירות שקנה.

כך למשל ביקשה חברת הסוכנויות גרמק באחרונה לרכוש מכונית מסור מסת. בין חברי המסלקה היא מצאה את חברת השכרת הרכב טריפטי מבנה ערכשה המכונית. במקביל ביקש מפעל הבשר של קיבוץ טירת צבי לרכוש ציוד המיובא על ידי גרמק המסלקה חייבה. בשלב אחר ביקשו מלונותיו של שף לרכוש מוצרי בשר של הקיבוץ. במקרה זה המעגל גם נסגר מכיוון שחברת השכרת הרכב טריפטי היא בבעלות מלונות שף.

לצד היתרונות הכלכליים הברורים של עסקת הבארטר הרי שאלה מעוררות רכישת מוצרים ושירותים שספק אם הן דרושים. דוניץ מספר שביקש להתקין שילוט חוצות ולקנות אגב כך את שירותיה של חברת נור. בדרך זו שיבצע אותה לרכוש מושב וכך בי-חשבה נור את שירותיה. פעולה שספק אם היתה עושה אותה בלא בארטר. יתרה מזאת באחרונה ביקש להמשיך בפרסום חוצות וכך נהנית כעת חברת נור. מכוח מיחשוב הגדול פי שכונה מצרכיה היחסיים.

לדברי דוניץ הגיע מחזור העסקות בחודש נובמבר למיליון דולר כאשר הוא צופה את התרחבות השיטה השורות לא מעט בעיות נזילות בהן מתלבטות כעת החברות במשק.

הלקוח חושב שהרוויח

יצוין עם זאת שהעסקות בשיטת הבארטר אינן זולות בדרך כלל באופן משמעותי מהעסקות במזומן אף כי הן נותנות הרגשה כזו ללקוח הסבור שהוא הרוויח פעמים. מתברר שמי שמציע במזומן מסוגל לקבל הנחה משמעותית ביותר בחברות העוסקות בבארטר שכן דווקא חברות אלה זקוקות ליותר מזומן מחברות אחרות ולכן יהיו מוכנות להציע הצעות כהיד נמוכות יותר.

דוניץ מודע לכך ואומר שלעתים מי שעוסקים בבארטר שוכחים את העלות האמיתית שלהם ומחייבים את מי שבא לבצע עסקה כזו במחיר מחירון מלא שבעת כבעים ואינו נהוג ברוב ענפי המשק. כך למשל בעסקי קייטרינג ניתן לקבל הנחה של עד 40 אחוז על המחירון הרשמי אם מציעים את התמורה במזומן בעוד שאם הלקוח בוחר לבצע זאת בשיטת הבארטר הוא ישלם מחיר מלא והתמונה דומה גם בתחומים אחרים.

עסקת הבארטר מאפשרות לחברות קטנות בדרך כלל להעלים הכנסות. שלטונות המס מחייבים לרשום עסקות כאלה בערכן המלא אך לא תמיד הכל נוהגים כך, בעיקר לא חברות קטנות. בתחום הזה צפויה בעתיד הקרוב הפתעה לעוסקים בכך מכיוון ששלטונות המס יבקשו לבדוק ביתר פירוט איך בדיוק נרשמות עסקות אלה.

هكذا من الأصل

ברלין: 10,000 ערבים כיעד ריגול

שירותי הביטחון במערב ברלין ושירותים מקבילים במזרח התיכון מחליפים מידע ומתעדכנים בכל הקשור לפעילות של פלשתינאים

DER SPIEGEL
מיוחד ל"הארץ"

כאשר ביאטה זאל, עורכת בעיתון השמאלי הברליני "טאז", נעצרה ונחקרה במשך יום שלם במטה המשטרה בירושלים בהמשך ביקור בישראל בסוף אוקטובר, ישב מולה חוקר מעודכן במיוחד. האיש קרא בפתקאות הכתובות משמאל לימין, והיינו לא בעברית. הוא הסתמך על "חקירות של אנשים אחרים (שנשלחו) בברלין", ושאל על ראיון שתיכננה עם ג'ורג' חבש. על כוונה זו דיברה העיתונאית עד אז רק פעם אחת עד חידה עם אדם אחר — היה זה בקיץ האחרון, בשיחת טלפון עם סבר ערבי. כאן מאבחנה ביאטה זאל ב"ציתות לשיחות טלפון בברלין ובהעברת המידע לשירות החשאי הישראלי". ואבחנתה זו כלל אינה מופרכת כפי שהיא יכולה להצטייר: שורה שלמה של מקרים מעידה על שיתוף הפעולה ההדוק בין שירותי הביטחון במערב ברלין והשירותים המקבילים במזרח התיכון, בכל הקשור להתעניינות ובעקב בזירה הפלשתינית.

יהיה אשר יהיה המפריד בין ישראל לירדן, הרי בכל הקשור לאש"ף, שתי המדינות מתעניינות באותם דברים עצמם. פירוש הדבר הוא, שברלין שבה מתגוררים כ־10,000 ערבים, עומדת מטבע הדברים במוקד התעניינות של שירותים חשאיים ויוזמים. והדבר מסביר מדוע תושבים ערבים במערב ברלין הנוסעים למזרח התיכון מצטברים בפני חוקר — בפליל או הנחשב כזה — הנצלה במערב ברלין. להלן כמה דוגמאות:

* לפני כמה שבועות שללה ממשלת ירדן את הדרכון מהפלשתינאי פייסל רבאחאן וכל שכנות הפלשתינאים והלבנונים במאבד זה בירדים, ביום שהוא פעיל ב"התאחדות הסטודנטים הערבים" בברלין. הסטודנטים הוזו בפניה מלה במלה על התבטאויותיו בברכת הסטודנטים ויכוחיהם, והציגו בפניו תצלום הראה אותו מחלק עלונים בעיר.

* הפלשתינאי כהבד ביהאד נלקח בקיץ 1984 לכמה הכשרה החשאית ברבת עמון ושם נחקר במשך יום שלם על תיק בעסק בפלשתינאים המתגוררים בברלין, לאחר שנאמר לו "הכיפוץ בא בגרמניה". החוקרים גם הראו לו פרוטוקול חקירה של משרד הפלילים הפדראלי המערב גרמני (מה קהזהו ב־1974).

* הברלינאית אולריקה האופט בת ה־31 נעצרה בשנה שעברה במהלך ביקור בישראל והוחזקה שבוע במאסר בודד בידי ה"מוסד". החוקר שלה ידע הרבה מאוד על חייה הפרטיים והכרה עם אנשים, והוא קידם את פניה במלים: "אנחנו כבר מכירים לך כאן וכן רב".

תחנת מעבר

החוקרים יודעים זה זמן רב על קשרים בין ארגונים מחתרתיים ערביים לחוגי טרור בברלין. פעמים רבות נחשפו במערב ברלין ניסיונות להניח מטעני חומר נפץ. ב־1980 הפעיל השירות החשאי העיראקי שני ברלינאים לפיגוע שנכשל בבסיס אל־על בנמל התעופה של ציריך. את האחריות לפיצוץ ב"מאיזון דה פראנס" (בית צרפת) בקורפירסטנדאם, שבו היו הרוג אחד ופצועים, נטל על עצמו ב־1983 קרלוס המפורסם.

הרחות לגבול בין שני חלקי ברלין, אשר לזרים הנוסעים מזרחה הוא פתוח ופרוץ מבחינות רבות, יכולים בלדרים ומפקדים בארגונים מחתרתיים להשתמש במערב ברלין כזירת פעולה ותחנת מעבר. בעיקר, אומר מנפרד גאשבאו הממונה על המשרד להגנת החוקה במערב ברלין, "מגיעה זרועה הארוכה של מטה אש"ף במזרח ברלין למערב". ועל פי המידע שבידיו גייס אש"ף מבין הפלשתינאים במערב ברלין גם לוחמים בלבנון. גאשבאו מכחיש עם זאת שמשרדו מעביר קטעי מידע למזרח התיכון.

המשרד להגנת החוקה מתעסק בטקטיקה. התובע הכללי לשעבר ולפגנג פילנברוק, כיום מנהל הסנט של מערב ברלין, אומר "בנקודה זו אי־אפשר למסור מידע, מסיבות מובנות". אולם חומר מודיעיני יכול להגיע גם מבעלות הברית, והיינו ארצות הברית, בריטניה וצרפת, שעל פי מעמדה המיוחד של העיר זכאיות לגישה שוטפת למידע משטרתי.

בכל מקום, עד כמה מעודכנים אנשי המשרד להגנת החוקה של מערב ברלין בנתונים, חזה מבשרו מומחה האלקטרוניקה הלבנוני כעיד סייפי. פקידי משרד הפנים הראו לו לא מכבר את תעתיק דבריו באסיפות פוליטיות פלסטיניות, שבהן דוברה רק ערבית. צוין שם, למשל, שסייפי דיבר פעם בנוכח "באבק — עד שהר כוכב האחרון יגורש מדרום לבנון". לדברי השלטונות, הם מנו כ־35 אירועים של "ארגונים פלשתינאיים טרוריסטיים וקיצוניים" שבהם נטל חלק.

בעיקר מעוניינים חוגים ישראליים לנצל את הידע המצוי בידי מערב ברלינאים. לא אחת הם מתערבים בגלוי, ויכולים לסמוך על תמיכתם של השלטונות הגרמניים. על כך יעידו הליכים משפטיים משנת 1980, שעל פי הוראת בית הדין הפדראלי נפתחו כעת מחדש בפני בית המשפט המחוזי של ברלין בגלל הזכות בלתי מספיקות במעמד השדמה. התביעה היא נגד פלשתינאי שיחד עם פלשתינאים אחרים נאשם בתוכנית לפוצץ מחסן נפט בברלין.

עד התביעה הראשי היה אחד הנאשמים, חסאן אל הארטי, שנראה בעיני השופטים "אדם מפוקפק ואפוף מסתורין". אפילו התביעה הודתה שהעד "פעל בכל הנראה מטעם השירותים החשאיים הישראליים". התביעה, בכל הנראה בסיוע של מנהל הסנט מילנברוק, סייעה לסוכן להיחלץ ממאסר; אל הארטי ברח ולא נראה עוד. שני "מתורגמנים" מסתוריים, "ריימאן" ו"הפאר", שביקשו להתבקש אצל הנאשמים הפלשתינאים, נעלמו גם הם בלא להשאיר עקבות. כך איפוא נותרה פתוחה במשפט השאלה, אם גם הם היו סוכנים ישראלים. התברר רק שהמבקרים היו מצוידים באישורים של סנט העיר.

"תקלה טכנית"

את זרימת המידע השוטפת הגרמנית־ישראלית חזתה מבשרה גם אולריקה האופט, עובדת במשרד הייעוץ לפליטים של ארגון הסעד לפועלים בברלין (אהו"ה). במהלך חופשה בקפריסין רצתה האופט לבקר ידידים בישראל, ונעצרה ב־4 באוקטובר בשנה שעברה בנמל התעופה בן־גוריון. במהלך מעצרה המבודד בן השבוע בבית הכלא קישון ליד חיפה — היא שוכנה בתא ששטחו ארבעה מ"ר, ללא תלונות, שירותים ואפשרויות רוחצה — היתה הגרמניה "נתונה ללא הרף לאיומי עינויים, והופעל עליה לחץ חזק כדי לעבוד למען השירותים החשאיים הישראליים", כפי שהוכיחה האופט מאוחר יותר בהצהרה בשבועה.

החוקרים ביססו את טענותיהם נגדה על טלקס מהשגרירות הישראלית בבון, ושאלו את האופט על כ־40 איש מחוג מכריה. הם ידעו כי היא עובדת בלאוויזר פלאץ ברובע קרויצברג, ב"פרוייקט למען פליטים פלשתינאים ולבנונים". לא פחות מכפי שידעו על ביקורה בלבנון ב־1978. הם ידעו על מגעיה עם אנשי אש"ף במסגרת עבודתה עם נציג האו"ם לענייני פליטים. הם יכלו לספר לה על כל הכתובות שהתגוררה בהן בברלין מאז 1977 ועל בני־שיחה ערבים בפאבים. הוכחה עד כמה נרחב היה המידע הישיר שלהם מגרמניה, סיפק עותק של שיק שהיה בידיהם, של הבנק החקלאי־קואופרטיבי בסך 1500 מארק, שנתן משרד אש"ף בבון לפרויקט הפליטים בקרויצברג.

אולריקה האופט העידה על מעצרה: "בין השאר, נאמר לי שאהו"ה הוא ארגון הסוואה של אש"ף. שאלו אותי על חברים לעבודה, ממתנים ופליטים (פלשתינאים ולבנונים). מגעי עם נציגי אש"ף במסגרת פעילותי המקצועית (למשל השתתפות יחד אתם בכינוס של אונר"ה) הוצגו בפני כמגעים עם האויב ולפיכך בני עונשין. הופעל עלי לחץ כדי לחתום על הוראות שנכתבו מראש בעברית. הביאו אותי פעמיים בפני שופט. ביום שישי 5.10.84 בשעת צהריים בנתניה, וביום שני 8.10.84 בחיפה, גם הפעם בשעת צהריים.

"בפעם הראשונה פסק השופט ארבעה ימי חקירה. בפעם השניה — 15 יום. לשני השופטים אמרתי שלא איפשרו לי להתקשר לא עם שגרירות גרמניה ולא עם עורך דין. בשתי הפעמים נאמר לי שעל פי החוק מותר להחזיק אותי במעצר עד לשבועיים ללא יצירת קשר כזה. בפני השופט בחיפה אמרתי שהשירות החשאי מפעיל עלי לחץ ומאיים עלי. על כך ענה לי השופט, שדבר זה אינו מעניין אותו. ביום רביעי 10.10.84 נערכה לי בדיקה בגלאי־שקר, שבה התברר לאנשי השירות החשאי שלא באתי לכאן 'בשליחות אש"ף'. לבסוף נאמר לי שאני יכולה לסוע בחזרה לקפריסין ב־11.10.84".

הרמן בושפורט, ציר סוציאל־דמוקרט בבונדסטאג ויו"ר ארגון הסעד לפועלים, דרש משר החוץ גנשר "להתערב בצורה נחרצת נגד הליכי השירותים הישראליים". הדיפלומטים של בון גם הגישו מחאה. משרד החוץ בירושלים התנצל. אך כהסבר לפרשה העלה אך ורק "תקלה טכנית".

יפאן: יוקיו מישימה — "הסכנה הצהובה"

יוקיו מישימה, סופר יפאני, התאבד לפני 15 שנה. זכרו קיבל חיים חדשים בסרטו של פול שראדר

מאת טרייסי דאלבי
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

טוקיו

התאבדותו של יוקיו מישימה תוארה כמות המחקה את האמנות. לפני 15 שנים מישימה, סופר יפאני בעל פירסום עולמי, יחד עם ארבעה חברים בצבא הפרטי הימני־קיצוני הקטן שלו, פשטו על בסיס צבאי בטוקיו, תפסו גנרל בעל שלושה כוכבים ואילצו אותו להורות לאנשיו להתאסף במגרש המסדרים. מישימה שעבר בפניהם הרצאה על המרפסת של הגנרל ביקש לשכנע את החיילים להתקומם, להשליך את חוקת "השלום" של 1947 ולהחזיר את הקיסר לתפארתו הקודמת מלפני מלחמת העולם השניה. החיילים הצעירים, תוצר האנטי מיליטריזם שלאחר המלחמה, שרקו והשמיעו קריאות בוז. מישימה חזר לבניין, כרע ברך על הרצפה ובקע את בטנו בפגיון סמוראי על פי טקס הספוקו העתיק. "השליש" שלו כרת את ראשו כפי שדורש הטקס הזה, ואז ביצע חרקירי בעצמו. התאבדותו של מישימה, מזוויעה ומגוחכת באותה מידה, העמידה את יפאן על הרגליים ועוררה תהיות כאלו ברבים היפאנים, עד כי אפילו כיום כמה מידידיו הקרובים ביותר עדיין אינם יכולים להסביר את פעולותיו.

יפאן השתנתה מאד מאז מותו של מישימה. הרוב הגדול של תושביה דוחים מעליהם, או לפחות, לא מגלים שום עניין בכל מה שהעלה על נס את דעותיו הפוליטיות הימניות קיצוניות, המיליטריזם שלו, לא פחות מאשר את אמנותו. באורח מוזר קיבל זכרו של מישימה חיים חדשים דווקא במערב. שם הוא משמש כמעין אב טיפוס מעודכן של "הסכנה הצהובה" — מעין ראבכו אסייאתי שעדיין צמא לנקמה. כדוגמה לכך אפשר להעלות את סרטו החדש של פול שראדר "מישימה: חיים בארבעה פרקים". הסרט המפתיע מתאר את אירועיו של הסופר שהצטייר כרב סתירות: מישימה היה גאון ספרותי המשוגע לתרגילי כושר. אדם נשוי והומוסקסואל, לצורך ראווה ותרמית. הוא היה לחילופין שוחר חיים ותנובת אקזיסטנציאליזם, ויסקי וידידים במערב. אך סרטו של שראדר אולי העניק שלא במתכוון תוקף מחודש לסטריאוטיפ עוד פשטני בהרבה של היפאנים כתור עם הדבק עדיין בעבר המלוכני. התמונה הכוללת להישאר בזכרון בנייתה היא של מישימה הסופר־סמוראי, פורטרט מערבי זר ליפאנים. בני ארצו מתייחסים בציניות עמוקה למישימה. קבוצות זעירות של לאומנים קיצוניים עדיין סוגדות לו, אבל אם תבקש מיפאני ברחוב לתאר את הסופר במלה אחת ויחידה, הסיכויים הם שהוא יאמר "קאאוקאטאיידו" — מחר. רבים ראו את התאבדותו

איש עסקים מנומס יפאני. קולות רבי השפעה באמצעי התקשורת האמריקאיים חיזקו השרות כי יפאן הסמוראית בזות תעשייה אמריקאית כחלק מנקמת הדם שלה לאחר המלחמה. "טפשי הוא להתייחס למישימה כאל סמל התרבות היפאנית" אומר הסופר טאקאו טוקואוקה, אחד מידידיו של מישימה. "הוא אינו מגלם את התרבות היפאנית בדיוק כשם שהמינגוויי אינו מגלם את כל אמריקה". בגליון אוקטובר של הרפר'ס מגזין, כותב הנרי סקוט סטוקס, לשעבר כתב הניו־יורק טיימס בטוקיו, כי ידידותו עם מישימה לימדה אותו את "האמת המפחידה" על היפאנים. הוא טוען שההתאבדות הינה "מטפורה עקובה מדם לתשוקתה של יפאן שלאחר המלחמה", מדינה הרואה את עושרה ושגשוגה "כדבר מה טריוויאלי בלבד" בהשוואה לשאיפה למחוק את השפלות התבוסה במלחמה. זה סיפור עלילה מרתק אך תנפלות עיתונאית, הוא ביסודו לא נכון. מישימה, מקור של מיסטיפיקציות, הוא מראה מרוחקת וסדוקה לחברה היפאנית, וידידיו היפאנים יודעים זאת. "מישימה הפיק וביים את ההתאבדות שלו בהפקה גרנדיוזית" אומר אחד מהם. "אך הוא לא יכול היה למות מות בודד יותר". 15 שנים לאחר מכן עדיין רואים את

מישימה כחידה שלא פוענחה. כחרפה לאומית. יפאנים רבים, הרגישים ביותר לגבי הדעות שיש במערב עליהם, חששו — בצדק, כפי שהתברר — שההתאבדות תסייע להחיות את התדמית של ברבריות פיאודלית שכל כך עמלו קשות למחקה. ברובד עמוק יותר גם הזכירה ההתאבדות ליפאנים רבים מהדור היותר מבוגר זעמים ופחדים. קומדיה גרוטסקית מלאה בזימונות של הקיסר ושל החרב, מעשה הספוקו ניפנף לעיני כל את המסורת המיליטריסטית, שבין השאר הובילה את יפאן לטראומה חסרת התקדים של תבוסתה במלחמה, טראומה שרק החריפה בגלל האימפריאליזם ואופי הכיבוש שפעלו בארץ מפריע עד אז. אין זה פלא, איפוא, שהיפאנים אינם מרבים לדבר על מישימה, גם לא עכשיו.

תחושות אלו עוזרות להסביר מדוע ייתכן שסרטו של שראדר לא יוקרן לעולם ביפאן. באורח פרטי מדברים אינטלקטואלים יפאנים על התאבדותו של מישימה, ומאחורי מסיכת המוות שלו הם רואים לא כל כך את אמונותיו הפוליטיות הימניות כמו את דמותו רבת הצדדים הדופה בפנטזיות אירוטיות מתקופת הילדות, במחשבות על אלימות ומוות. מרבית היפאנים אינם רוצים שיזכירו להם את ההתאבדות או שפשוט מגלים אדישות. צעירים מעטים מקוננים על אבדן "נשמתם הסמוראית". אך במערב, מורשת מישימה, מורשת של לאומנות קיצונית, עדיין מזינה פחדים ודעות קדומות אנטי־יפאניים. מישימה מגלם סטריאוטיפ הקיים מאז פרל הארבור — הסופרמן הסמוראי האורב בתוך כל

סיגריות מהמערב למזרח

גידול במכירות סיגריות מערביות במדינות המתפתחות, שם אין הגבלות בחוק על שיווק. בפרסומת היצרניות, הדגש הוא על תדמית התחכום

Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

ידיעת הספורט נראתה כמו חלומו של פרסומאי. "מאקאו היתה אתמול לארץ המרלבורו", מסר כתב "סאות' צ'יינה מורנינג פוסט" בהונג קונג כאשר תיאר כיצד נהג המכוניות הברזילאי מאוריציו גוגלמין, זכה במכוניתו בצבעי אדום־לבן המסומנת על ידי חברת "מרלבורו" לניצחון במירוץ המכוניות הגדול (גראנד פרי) של מאקאו בשבוע שעבר. זה היה בדיוק סוג הפרסומת שחברת פיליפ מוריס חשבה עליו כאשר החליטה להקציב 500 אלף דולר למסע שיווק בקוקה, שכלל מתן חסות לשלוש מכוניות במירוץ היוקרתי. שאיפתה היתה לא רק להרשים 840 אלף מעשנים המתגוררים בהונג־קונג ובמאקאו, אלא גם לאותת לשכנה סין, הצורכת כמות גדולה של סיגריות לשנה, שאף אחת מהן אינה בעצם מתוצרת "מרלבורו".

חברות הסיגריות הענקיות, ה אמריקאיות ברובן, השולטות על עסקי הסיגריות בעולם כולו עדיין מפיקות את מרבית רווחיהן בבית. אך, בדומה לפיליפ מוריס, הן מקריבות זמן ומאמץ גדלים והולכים לשכנע צרכנים מעבר לים — בעיקר את אלה החיים בעולם השלישי — לעשן את המותגים שלהן. הסיבה פשוטה. בגלל התגברות החששות מהנזק הבריאותי של סיגריות וריבוי ההגבלות על פרסומות להן, יורדות מכירות הסיגריות או לפחות מתייצבות ואינן עולות במדינות המערב והתעשייה. בעולם השלישי, לעומת זאת, אין מתייחסים אל סיגריות כאל מפגע בריאותי ראשון במעלה, ואילו הגבלות על פרסומת אינן קיימות לרוב. "כיום כך", אומר המומחה לתעשיית הסיגריות רוי ביורי מחברת קידר, פיבודי והות' בניו־יורק, "הגידול הגדול ביותר הוא בשוק הבינלאומי".

מוסיף פיטר טמפל מחברת האר גובאט בע"מ: "ארצות הברית ואולי בריטניה הן גלגל־התנופה של העסק, אבל השווקים המתפתחים חסרי ההגבלות הם המקומות כמו ברזיל, ארגנטינה, פקיסטאן, ניגריה, אינדונזיה, מאלזיה, ונצואלה, ודרום אפריקה הזהר".

תכולת זפת גבוהה

נדרשת מומחיות מיוחדת למכור סיגריות במדינות מתפתחות. ראשית, השילוב של מסים גבוהים והכנסות נמוכות מייקר, יחסית, את מוצרי הטבק. בברזיל, למשל, שם המסים מהווים קרוב ל־75% מהמחיר, יכול מעשן הצורך קופסה ליום להוציא חמישית ממשכורתו על סיגריות. לכן, בעוד האמריקאים קונים את הסיגריות שלהם בכמה קרטונים בבת אחת, והבריטים נוהגים לקנות כל פעם כמה קופסות, תושבים רבים בעולם השלישי בעלי הכנסות נמוכות מעדיפים לקנות כל פעם סיגריה אחת. הם גם מעדיפים סיגריות חזקות יותר. כפי שאומר טמפל, "המעשן העני יותר רוצה להפיק את המירב ממה שהוא קונה".

מומחי בריאות רבים מודאגים מהמחשבה, שחברות הטבק עלולות להציף את העולם השלישי בסיגריות בעלות תכולת זפת גבוהה, שאותן היו מתקשות למכור בארצות הברית ובמערב אירופה. החברות עצמן מכחישות שהן נוקטות אסטרטגיה שיטתית כזאת. אולם העובדה היא שרבות מהסיגריות הנמכרות במדינות כקניה, אוגנדה וטנזאניה, מופקות מטבק מקומי בעל תכולת זפת גבוהה. בהשוואה למערב, שיעורי סרטן הריאה במדינות אלה נמוכים. אך הם גדלים, ורופאים רבים מייחסים את הגידול לעליה בצריכת הסיגריות.

עובדה שאין עליה עוררין היא שהסיגריות אכן משתנות ממדינה למדינה. וכמו בכל מערכת מכירות אחרת, התאמת המוצר לשוק היא מלת־המפתח. "מכיוון שאנחנו שוהים ופועלים ברבות ממדינות אלה, אנחנו אכן מנסים לפתח זנים מקומיים", אומר דובר חברת בריטיש אמריקן טובייקו קאמפני בע"מ, חברת הטבק הבריטית המייצרת סוגים רבים שונים.

בין השאר, מקפידה בי־איי־טי להעניק לסוגים המקומיים שלה שמות שלדעתה משתלבים בטעמים וברגישויות של כל אזור. באמריקה הלטינית, שם חזקה ההשפעה האמריקאית, משווקת בי־איי־טי סיגריה בשם "הוליווד". באפריקה, שם ההשפעה היא יותר בריטית, היא מציעה סיגריות אחרות תחת השם "ספורטסמן". בדרך כלל נוטות הפרסומות להציג סיגריות כחלק בלתי נפרד מסגנון חיים מערבי של עילית. "הדגש הוא על המותרות שהולים שאנשים יכולים להרשות לעצמם לקנות", אומר טמפל, "על תדמית התחכום".

ביפן למשל, מפיצה חברת פיליפ מוריס את סיגריות "פרלמנט" שלה בפרסומה על חלומות חוג הסילון של צרכניה. זאת על ידי תמונת קו האופק של מנהטן בלוויית הכיתוב: "כן, כאשר עישנתי בפעם הראשונה 'פרלמנט' זה היה בניו־יורק". בניגריה מראות הפרסומות לסיגריות "גראדואייט" (בוגר בית ספר או אוניברסיטה) סטודנט בגלימה אקדמית. ואילו הפרסומות לסיגריות "גולד ליף" משתמשות בסיסמה: "סיגריה חשובה מאוד לאנשים חשובים מאוד". ובהונג־קונג מוצגות סיגריות "וינסטון" של אר־ג'יי ריינולדס כמי שמייצגות "את רוחה של ארצות הברית".

שיתוף הפרסומת

יצרני סיגריות גם מנסים לשייך את עצמם לאירועים ולאתרים אקזוטיים שונים. בקניה מתנוסס שמה של פיליפ מוריס מעל מירוץ מרלבורו־סאפארי היוקרתי. ובברזיל מפרסמת חברת אר־ג'יי ריינולדס את סיגריות "קאמל" במתן חסות לתחרות דאיה מעל מצוק הנערכת בסלעים ליד האוקיאנוס של ריו דה ז'נירו.

לנוכח הקונצנזוס ההולך וגדל בארצות הברית ובמערב אירופה כי סיגריות מהוות סיכון רציני לבריאות, תוהים מבקרים אם יש להתיר לתעשיה לפעול בלהיטות כה חסרת רסן למען שגשוגה הכלכלי. בין השאר, בהשפעת ארגון הבריאות העולמי מ־1982, הקשר בין עישון לסרטן ריאה, מחלות לב ומחלות נשימה שונות אוררות. מנהלת ממשלת הונג־קונג מערכה נמרצת נגד עישון. מייחסים למערכה זו את צמצום מספר המעשנים במושבה בקרוב מ־16% בשליש בשנים האחרונות. אבל לחברות הסיגריות עדיין מותר להקרין פרסומות בטלוויזיה של הונג־קונג, ובמקומות אחרים בעולם השלישי הן ממש חוסמות את גלי האתר.

במדינות התעשייתיות, לעומת זאת, אסור כמעט בכל מקום להקרין ולשדר פרסומות לסיגריות ברדיו ובטלוויזיה. בשבוע שעבר אף עשתה מועצת הנאמנים של ההתאחדות הרפואית האמריקאית צעד נוסף, וקראה להטיל איסור מוחלט על כל צורות הפרסומות לסיגריות בארצות הברית. מליאת ההתאחדות אמורה היתה לתמוך בצעד זה השבוע.

הנתח המבוקש ביותר בתחרות הסיגריות הגלובלית הוא השוק הסיני הענקי, שיחסית לא נוצל. "מבחינה פוטנציאלית הוא אדיר", אומר מנהל פרסום בהונג־קונג. "כפי שממחיש דאנג שיאו פינג כל אימת שהוא מופיע בטלוויזיה". (שליט סין מעשן כשלוש חפיסות ליום ותמיד מצלמים אותו מחזיק סיגריה).

סין היא היצרנית והצרכנית הגדולה ביותר של מוצרי טבק בעולם. כאשר צריכת הסיגריות שם עולה ב־8% לשנה, ומונופול הטבק הממלכתי נוגס מדי שנה חמישה מיליארדי דולר. חברות הסיגריות מפציצות את פקינג בבקשות כי תינתן להן גישה למדינה. בניסיון לפרסם את שמה, העניקה באחרונה חברת אר־ג'יי ריינולדס חסות לסיור בסין של קבוצת כוכבי בייסבול אמריקאים שפרשו, וכן להופעת להקת הבלט של וואשינגטון בפקינג. מסיבות דומות תמכה ביאר־טי במירוץ המכוניות סטייט אקספרס 555 מהונג־קונג לפקינג בספטמבר האחרון. "הגענו כך לחמישה מליון איש שעמדו משני צדי הדרך", אומרת בראנדה צ'או מנהלת מחלקה בביאר־טי.

אולם בעיניה נשארת העובדה כי לסין אין די מטבע חוץ למימון סיגריות מיובאות. הילכך יסלולו חברות מערביות לקוות בעתיד הקרוב לכל היותר להעניק רשיונות ייצור ול־השתתף במפעלי ייצור משותפים. באחרונה חתמה סין על הסכם ראשון כזה עם אר־ג'יי ריינולדס טובייקו אינטרנשיונל, שעל פיו יוחל בשנה הבאה בייצור סיגריות במחוז פוג'יאן. "כתור הראשונים שנכנסנו, אנחנו במצב די מעולה קנאה", אומר דובר החברה דונאלד פילד. "סין נראית לנו כשוק של גידול".

עוד שוק כזה היא יפן. באפריל האחרון הקימה ממשלת יפן את ג'פאן טובייקו, שעתידה למכור עד ל־50% ממניותיה, שבידי הממשלה, לציבור, לרבות לגורמים זרים. כרגע רק כ־2% מ־300 מיליארד הסיגריות הנמכרות מדי שנה ביפן באות מחו"ל. עם הקלת תקנות המכס מצפים ששיעור זה יעלה פי שניים ויותר. "מרבית האנשים אומרים ששיעור היבוא בשוק יהיה 5% בחמש השנים הבאות", אומר פול קלארק, מנהל מכירות בינלאומיות באמריקאן בראנדס. מוסיף פילד מאר־ג'יי ריינולדס: "אנחנו רואים את עתידו של שוק זה בבירור מסוימת של ציפיה ותחושת עידוד".

לא רק היצרנים צופים בגאוה בפתיחתם של שווקים חדשים. סיגריות הן לא רק הרגל — מגונה או לא — המהנה אנשים; הן גם מקור חשוב של הכנסות לממשלות הנתונות במצוקה פיננסית. ברזיל גורפת יותר מ־100 מיליון דולר לחודש ממיסוי המוטל על סיגריות. בעוד שבזימבבואה הטבק הוא הגידול החקלאי הרווחי ביותר במדינה. כל עוד יזולו עובדות כלכליות אלה, אין זה סביר שממשלות מקומיות יעשו הרבה למנוע את מאמצי התעשיה להציע את שאר העולם להדליק סיגריה.

ארה"ב: חיים ללא בית

בארה"ב מצפה חורף קשה לחסרי הבית, שמספרם מוסיף לגדול. למרות "רשתות הביטחון" ופעולות הצדקה, המציאות לקוחה היישר מדיקנס. בממשל רואים בכך בעיה מקומית

מאת ג'ונתן אלטר
וניקי פינקה גרינברג
The New York Times
מיוחד ל"הארץ"

המבול היה אף יותר קורע לב בקור המקפיא: עגלת קניות גדושת פריטים שנעזבו בערבוביה, מתגלגלת אל שום מקום. לידה רבות כמורטטת. "זוהי הארץ העשירה ביותר והחזקה ביותר בעולם", חושבת הדבות או צווחות לעבר אחד העוברים ושבים. אדם חסר בית אינו מבין, אינו יכול להבין את פשר הדבר. ובצדק. בשבוע שעבר הודיע משרד העבודה כי שיעור האבטלה ירד ל־6.9%, הנמוך ביותר זה חמש שנים. גם בבנק. בבוא הכפור הראשון, דיווחו פקידי עיריה וקבוצות קהילתיות ברחבי המדינה כי תופעת חסרי הבית גרועה מבכל תקופה אחרת מאז השפל הגדול. במחקר שנערך באחרונה המכון הארצי של בריאות הנפש בקרב אלף איש חסרי בית באוהיו, שהוא כנראה מיקרוקוסמוס סטטיסטי של ארצות הברית, נמצא בין השאר: יותר מ־80% מהנשאלים היו גברים. יותר משליש שעדים לבנים ו־87% היו מועסקים. גילם הממוצע: 34. רובם חסרי בית ברובם פחות משנה. כאשר נשאלו מהי הסיבה העיקרית למצוקתם, אמרו 21% מהם — בעיות כספיות. וכחציתם ציינו סיבות כלכליות.

הממשל רייגן אוהב לטעון שאי אפשר להוכיח קביעות כגון זו. "שיעור חסרי הבית הוא הגדול ביותר מאז ימי השפל". ואכן, רק עובדות מעטות באשר לתופעה ניתנות להוכחה בצורה שאין לה ספק. אי אפשר לקבוע בוודאות את מספר האנשים הסובלים מכנה (האומדנים נעים מ־350 אלף ל־3 מיליונים), לא את הסיבות ובוודאי לא את הפתרונות. אך גוויות קפואות למוות מדברות בעד עצמן. העדויות הולכות ומתרבות בכל מקום. בחודש שעבר היו סיפורים על אם חסרת בית ששת ילדיה. בשבוע שעבר אפשר היה לראות ברחובות מנהטן סגר הווארד משנת 1979 נאבק בשדים הפרטיים שלו.

חסרי הבית משנים את הפנים שהאומה רואה למולה בהביטה בראי. אפילו השפה משקפת את המודעות הגוברת לנושא. לפני 15 שנה לא יכלה לוסיל בול לשחק "באג ליידי" (אשת סל, והיינו נשים הנושאות עמן את כל רכושן בסלים או בתיקי קניות מפלסטיק) בטלוויזיה. הביטוי כמעט שלא היה קיים עדיין. המלה "מעון", שפעם היתה שמורה רק למעצבים שעסקו בעיצוב פנים ואהבו לתאר בתים כמעונות ומקלטים, ולמעונות צער בעלי חיים, היא כיום מלה מקבילה לבית הקדש לעניים. למרות כל "רשתות הביטחון" ופעולות הצדקה, המציאות לקוחה היישר מדיקנס.

מיטה אחת על כל עשרה

ברחובי רצועת הכפור בשבוע שעבר, הפינו ערים שיא בהכנת מקומות מקלט לחסרי בית: לניו־יורק, בוסטון ופילדלפיה יש תוכניות חירום המחייבות אנשי משטרה ופקידי עיריה לאסוף את חסרי הבית ולקחתם למקלטים לאחר שהטמפרטורות יורדות אל מתחת לאפס. אבל מאות של מיטות מקלטים — ובמקרה של ניו־יורק 23 אלף — אפילו אינן מתחילות לענות על הצרכים. דו"ח ב־1984 שפורסם על ידי משרד השיכון והפיתוח העירוני מצא, כי ברחבי המדינה יש רק 91 אלף מיטות כאלה. על פי האומדנים השמרניים ביותר של שיעור חסרי הבית, פירוש הדבר הוא כי יש מיטה רק לאחד מכל שלושה. אם, כפי שמחקרים מסוימים מעלים, יש למעלה ממיליון איש חסרי בית, הרי השיעור הוא מיטה אחת על כל עשרה ויותר.

"גם כאשר כל המקלטים שלנו פתוחים וכל מיטה מלאה, אנחנו עונים על פחות ממחצית הצורך", אומרת בטי גוס המפעילה מקלט כנסייתי באטלנטה. מחסני נשק, מוסדות של "צבא הישע" ובנייני אימק"ה היו מלאים עד אפס מקום בשבוע שעבר. בעוד חסרי בית רבים יותר שוטטו בתחנות אוטובוסים ורכבות תחתיות והצטופפו יחד מסביב למדורות שהבעירו מתחת לכבישים מהירים.

משום שהתופעה היתה לנושא פוליטי ולנושא קבוע באמצעי התקשורת, הושגה התקדמות־מה. מסצ'וסטס תוציא שישה מיליוני דולר על מקלטים השנה, בהשוואה ל־500 אלף ב־1982. ההוצאות על מקלטים בניו־יורק עולות בתלילות, גם בגלל תביעות משפטיות בנושא מצד פעילים. בוואשינגטון הביא לחץ קהילתי לפתיחת מקלט חדש בן 600 מיטות. גם תופעת ההתנדבות מתרחבת. בשיקאגו תפתח את שעריה השנה קבוצה של מרכזי חימום בקנה־מידה קטן, כאשר הטמפרטורות ירדו מתחת ל־11 מעלות. אך במצב שבו הבעיה מתמירה במהירות בקרב משפחות — על פי מחקר משרד הדיור והפיתוח העירוני, 22% מחסרי הבית הם ילדים — אין די במודעות רבה יותר.

"המצב הולך וגרוע", אומר מארק סמולנסקי, חוקר בסגל בית הנבחרים בשביל ועדת משנה של הבית הלומדת את הבעיה. "האמצעים הננקטים בתגובה הם לחלוטין בלתי מספיקים".

תגובת הממשל הפדראלי היתה פושרת במיוחד. כוח משימה בין משרדי שהוקם לפני שנתיים כדי לתאם את פעולות הסיוע, עשה רק מעט. ב־1983 הקציב הקונגרס שמונה מיליוני דולר למיניסטריון ההגנה, כדי שזה יקצה שטח של מחסנים למקלטים לחסרי בית. אבל הפנטגון אמר כי כמעט שום שלטון מקומי לא קיבל את ההצעה — סיוע שחולקים עליו בחריפות פעילים למען חסרי הבית — וכמעט של דבר הוציא פיקוד המילואים של הצבא את מרבית הכסף על צרכי עצמו.

אפילו פנייתו של ממשל רייגן לסקטור הפרטי לעזור להטליא את רשת הביטחון לא נשאה פרי. מחקר שנערך באחרונה על ידי מועצת הכינוסים לימד, שפילנתרופיה של חברות בתחום של קניית חפצי אמנות עלתה, אבל תרומות לתוכניות "בריאות ושירותים אנושיים" ירדו ירידה ניכרת.

לא בין הקדימויות

המאמץ הממשלתי הגדול היחיד הוא פעולה בחסות סוכנות ניהול החירום הפדראלית (פאמ"ה), שב־1983 החלה לחלק מענקים בסך 130 מיליון דולר לגופי צדקה. קבוצות כקמיה קטנות משתמשות כעת בכספי פאמ"ה כדי לנהל את מקלטיהן, אבל פאמ"ה רוצה לצאת מעסקי חסרי הבית. לדעת הסוכנות הזאת, אסונות לטווח קצר כגון הוריקאנים הם תחום אחריותה האמיתי. אם לא יתערב הקונגרס כפי שעשה בעבר, יאזל המימון למקלטים ב־1 בינואר, וממשל רייגן אינו מבקש תוספת.

סי מקלין האראו, ראש הסגל במשרד הבריאות והשירותים האנושיים, אומר כי שום תוכנית פדראלית חדשה לחסרי הבית לא נמצאת כעת בשלבי הכנה. "אנחנו חושבים שזו בעיה מקומית", אומר האראו. "זה הבסיס בפילוסופיות שלנו".

המגינים על חסרי הבית כמעט שמתפלצים לנוכח הפילוסופיה הזאת. "הגישה שלהם (של הממשל) היתה פשוט מחפירה מתחילה", אומר ציר בית הנבחרים טד וייס דמוקרט מניו־יורק. "הם אפילו לא משלמים מס שפתיים משמעותי לנושא". ממשל רייגן עשה מעט כדי להקל את התנאים לטווח ארוך, שהיוו קרקע להיווצרות הבעיה. מימון פדראלי לדיור בעבור בעלי הכנסות נמוכות הצטמצם עד לקילוח דק, ותוכניות בריאות הנפש הקהילתיות לא היו מעולם קדימות של ממשל רייגן. בשבוע שעבר הודיע הממשל כי הוא מחדש את הבדיקה של רשימות הנכים המוגבלים, בדיקה שמאז 1981 גרמה ל־200 אלף איש, רבים מהם מאושפזים בבתי חולים לחולי רוח, לאבד את קצבותיהם.

כבי האכזב: מבקרי הממשל אומרים כי מקום שהממשל תומך זה שנים במדיניות של ריקון בתי חולים ממשלתיים לחולי נפש, הוא נושא באחריות כלשהי לכה שקרה לרבים מהחולים שנפלטו. כמו כן, כספים פדראליים סייעו במשך השנים להריסת בתי מלון זולים, שבהם מצאו אנשים מגורים. זאת בשם השיקום וההתחדשות העירוניים. היעלמותם המהירה של בתי מלון כאלה במרכזים המטרופוליניים של ערים — כמיליון חדרים נעלמו כך בין 1970 ל־1980 — היא סיבה מרכזית לתופעת חסרי הבית.

בקרב חסרי הבית יש תגובות מעורבות באשר למקלטים, שבהם (בין השאר) פיכפכים וגנבים נכל־ליב בעיקר. "לפעמים אם אתה בחוץ ויש בעיות אתה יכול לקום ולהסתלק", אומר פיט דאואר, אינדיאני בן 34, בעל ותק של שלוש שנים ברחובות ניו־יורק. חולי הרוח הם לעתים קרובות פאראנואידים מכדי להיכנס למקלטים אלה. ובכל מקרה, המקלטים אינם יכולים להיות אלא פתרון זמני. "זה חמש שנים אנחנו מתחננים לעזרה. האנשים האלה זקוקים לייעוץ, לבתים ולטיפול רפואי", אומר ראלף יוז, מנהל פיינדסטרים אין, מקלט בבוסטון הסובל מצפיפות יתר. "כל מה שאנחנו יכולים לעשות הוא להחזיק אותם בחיים". בעוד רוחות מקפיאות נושבות בעד עגלות הקניות המתנגדות, אפשר שזה יהיה כל מה שיקבלו חסרי הבית. ואפילו זה לא בנקל.

דרושים לעבודה בארה"ב
לבית תוכנה וייעוץ בוגרי מדעי המחשב בעלי נסיון מעשי ו/או הדרכה של 3 שנים לפחות באחד מהתחומים הבאים:
* Systems Programmers (Dos, Mvs)
* CICS (Commano, Macro)
* Data Base (Idms, Adabas, Ims, DL/1)
* Communications (Vtam, Ncp)
* Msa Packages.
כל המעוניינים ישלחו קורות חיים כולל נסיון מפורט באנגלית אל ת.ד. 1334 ת"א עבור ל/11039 עד 23.12.85. נא לציין מספר טלפון להתקשרות מיידית.
— סודיות מובטחת —

למושב במרכז הארץ
דרוש
מנהל אגודה — מרכז משק
המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים לפי הכתובת: האחוד החקלאי, רח' צ'לנוב 20 ת"א 66048 עבור מנהל אגודה.
— סודיות מובטחת —

מנהל חשבונות ראשי
למושב כפר ורבורג
דרוש מנהל חשבונות ראשי, בעל נסיון ובעל השכלה, רצוי בראיית חשבון.
מתאימים יפנו למזכירות הכפר
טלפונים: 055-84393, 055-82256
בין השעות 08.00-12.00
לאורנה או למרכז המשק.

אם אתה איש מקצוע מנוסה באחד מתחומי
המחשב
אותך אנחנו מחפשים!!!
חייג 03-624565-6 ויחד נמצא לך משרה מתאימה עם אתגר ותמורה (ללא תשלום מצידך)
אלעד - רח' יהודה הלוי 77 ת"א

מנהל כללי בישראל
לאגודה אמריקנית למען יהודי אתיופיה דרוש מנהל כדי לבצע עבודת שדה ולפקח על ביצוע פעולות שונות ותפקידים בישראל.
תיאור התפקיד יסופק למי שישלח תולדות חיים.
נא לשלוח בקשות לפני ה־1 בינואר לפי הכתובת: לסטר, רח' הנשיא 10, ירושלים 92188.

מסד הטכניון
למחקר ופיתוח בע"מ
חוקרים/ות
★ בנושא "זרימה לא דרויה בסביבה נקבובית"
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות לפרופ' ישראלה רביגא, הטכניון — חיפה, טל' 292270.
★ בנושאי רובוטיקה ובינה מלאכותית בבניה
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות לפרופ' א. ורשבסקי, הפקולטה להנדסה בנין, מסד לפו"פ בע"מ, קרית הטכניון, חיפה — 32000.
הערה: קיימת אפשרות להשתלמות לתואר גבוה בשטחי הנושאים.

nursing סיעוד
שירותי אחיות פרטיות בע"מ
דרושים
בירושלים, תל־אביב והמרכז, חיפה והצפון
* אחים * אחיות * רפואנים
* אחיות בריאות הציבור
02-636505 • 03-737947 • 04-332787

לחברת יצוא
דרושה
מזכירה טובה
מסודרת ומאורגנת
שפת אם אנגלית
טל. 7-497515

קבוץ דתי בדרום
מחפש
רופא משפחה
(דתי)
לחצי משרה
תנאי מגורים במקום
נא לפנות לטלפון
055-29325, 055-29840

חיפה כימיקלים
דרושים
מהנדסי כימיה
א. למחלקת התפעול:
לעבודה מעניינת בצוות מקצועי ודינמי לפיקוח תהליכי וניהול מתקני הייצור.
ב. למחלקת מחקר ופיתוח:
לפיתוח תהליכים ופרוייקטים מתקדמים.
אתגר מקצועי רב למהנדסים עם יוזמה ויכולת אישית.
מהנדס מכונות
לעבודות פיקוח וביצוע אחזקה במתקנים כימיים.
בעל נסיון קודם בעבודה של 4 שנים לפחות.
למועמדים המתאימים: תנאי עבודה טובים, 5 ימי עבודה בשבוע, הסעות מהקריות ומחיפה.
לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם ל־ חיפה כימיקלים, מחלקה המנגנון ת.ד. 1809 חיפה.
על המעטפה לציין את שם המשרה.

אלתא
תעשיות אלקטרוניות בע"מ
חברה בת של התעשיה האוירית לישראל בע"מ

לפיתוח מערכות ל"א מתקדמות למערכת הביטחון ולייצוא (מערכות הגנה עצמית ומערכות אלינט).
אנו זקוקים למהנדסי אלקטרוניקה לנושאים מערכתיים, מיקרוגל, מיקרומחשבים, לוגיקה והנדסת תוכנה.
אם ברצונך להשתלב בפרוייקטים חדשניים המציבים אתגרים אישיים ולהגיע למיצוי יכולתך באווירה יוצרת ונעימה.
בוא אלינו — אצלנו תוכל להתפתח
— 4901
מהנדסי מיקרוגל:
— לפיתוח מערכות מיקרוגל, התפקידים דורשים הכרת טכנולוגיות חדישות ומשלבים ידע תאורטי בעבודה מעבדתית עם ציוד ממוחשב ומתקדם ביותר.
דרושים: בעלי נסיון לתפקידי מובילים וראשי צוותי פיתוח.
★ מהנדסים חסרי נסיון במיקרוגל המוכנים ללמוד את הנושא.
— 4902
מהנדסי מיקרומחשבים ולוגיקה:
— לפיתוח מערכות זמן אמיתי המבוססות על מיקרומחשבים, מעבדים ולוגיקה מהירה.
■ לתפקידי ראשי צוותי פיתוח מהנדסים בעלי נסיון של 5 שנים ומעלה.
■ מהנדסי פיתוח בעלי נסיון של 2 עד 5 שנים.
— 4903
מהנדסי תוכנה/מחשבים:
— בעלי נסיון בפיתוח תוכנת זמן אמת (עדיפות לבעלי נסיון בנושאים דומים) לתפקידי פיתוח מהגדרת דרישות ועד ישומן.

בוא ל — אלתא בקש את ל"א
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד. בצירוף קורות חיים ופרוט נסיון קודם למחלקת התעסוקה, אלתא, ת.ד 330 אשדוד, 77120
על הפונים לציין מס. המשרה המבוקשת סודיות מובטחת

הוי אריאל, אריאל

פנחס ספיר ומנחם בגין ידעו כי אריאל שרון איש מסוכן. הם גם הבינו שרצו כי בפרישתו מצה"ל יהיה על פרס התעתד ביתחם היוצר אחריו בעבור במדיה. לספיר היה יתרון על פני בגין, שכן שרון החזיק בכיסו כרטיס חבר של מפא"י.

יום אחד התגבר ספיר על פחדיו ונענה להפצרת שרון לחצות את הקו הירוק, לביקור ביהודה ושומרון. יוסי שריד נלווה אליהם. אריק הרצה באוזני ספיר על ההתנחלות ועל העתקת מחנות צה"ל לשטחים המוחזקים, ואירח אותו ברחוב לב במסעדה ברמאללה. המנון מקומטאות שימורים בישיבה על האדמה.

שרון הקסים אותו כפי שהוא יודע להיות שובה לב כשהוא רוצה. ואז — כתב עוזי בנזימן בספרו החדש "לא עוצר באדום" — במכונית הקשה את דרכה חזרה, העיר לפתע שרון באוזני ספיר: "אבא אבן מרגל אמריקאי". ספיר נעץ ברגלו של שריד ודמם באצבע לעבר ראשו כמי שאומר: לפירוש שפיותו של אריק. ספרו הקריא של בנזימן רצוף באירועים כאלה, המשתבצים יחד לפסיפס של איש מאיים וסוחף שורים במו ידיו את מגדל הקלפים שהקים לעצמו.

בנזימן הכיר את שרון כשהיה הסופר הפרלמנטרי המדיני של "הארץ". את הביוגרפיה עליו החל לתכנן לפני מלחמת-לבנון. הוא ביקש את שיתוף הפעולה של שר הביטחון לשעבר ולא נענה. נושא הביוגרפיה העריך כי ממילא אין לו סיכוי לשכנע את העיתונאי לשנות את דעתו השלילית עליו. לכן כשביקש בנזימן כי יסייע בעבודה פגישה עם אמו וירה — דחה אותו אריק באומרו שהיא עסוקה מאוד.

גיבורו של בנזימן לא היה נער מרשים, אולי אפילו משמים. כשחבריו בכפר מל"ל סייעו במשק ההורים — נרשם שרון לרצון אמו ואביו לבית ספר עירוני בתל-אביב. זה גזר עליו בדידות חברתית. אבל הפעילות ב"הגנה" הפגתה את תשומת הלב החברתית אליו. הוא היה שואר טבעי ומנהיג והפליא מבחוץ באנשי אצ"ל ולח"י, אף כי לדבריו — כעבור שנים — השביעו אביו לבל יתנגש בהם, ובכל אלה כבש את מקומו החברתי.

שרון של צה"ל הוא סיפור חיים מורכב. בגין ומשה דיין, ואפילו דוד בן גוריון, חשו חיבה מסויגת כלפיו. מצד אחד קבע בן-גוריון הרשים כי מסגרת הצבאית, שאותה מכנים ידי כי לפשוט זה כמה וכמה שנים. ומצד שני חרג מן ההוראות ועשה בפעולות התגמול ככל העולה על רוחו, וגרם לא מעט קשיים להנהגה המדינית. בספרו את שנוהיד בצה"ל

כתב דיין ב"יומן סיני" כי הוא מעדיף סוסים הדוהרים קדימה על פני פרדות עיקשות שהמתנות למלא את משימתן. שרון ניצל יתרון זה עד תומו. הוא הרשה לעצמו לפגוע בעמיתיו כמעט ללא אבחנה. כאשר התארגנו עמיתיו במטכ"ל להשיב לו כגמולו במעין משפט-חברים — עזב את הצבא. דיין, שהיה בינתיים לשר הביטחון, וזה הרמטכ"ל בר-לב, לא עצרו בעדו ולא הפסיקו את הישיבה.

בתחום הצבאי לא סתר בנזימן את התמונה ששרון אמן טאקטי בשדה הקרב. להוכחת במלחמת ששת הימים הרעיפה עליו שבחים רבים. אבל ביום הכישורים התרשמו רבים שהוא מבקש לעצב את מפת הקרבות לפי צורכי תהילתו.

שרון יצא מן המלחמה "מלך ישראל" וזה היה לו לרועץ. האיש שהפיק לקחים מכל קרב ועיד בשנות ה-50 לא קרא את המפה ב-1973. הוא לא הבין עד כמה מוגבלת תפישתו האסטרטגית. מכתב לו שר מישור רם זה יישאר מחוץ לתחומו. נטייתו להפעיל כוח ברוטאלי, רב עוצמה, לא התעדנה ב-1973. הוא שילם את המחיר הכבד במלחמת לבנון כאשר "נכשל בתחום היצירה העיקרי שלו — בתכנון מלחמות", כתב בנזימן ב"לא עוצר באדום". עיקר כוחו היה באומץ הבלתי מוגבל של חייליו במנהיגותו. בלבנון הם מרדו בו.

גיבורו של בנזימן הוא איש מורכב. אין לו מעצורים. כשרצה לאחד את הליכוד — איים והזהיר והפחיד וסחט בלשון פוליטית והתנצל ללא נקיפות מצפון ובלי שהתכוון להרהר אחר מעשיו, והמשיך בדרכו עד שהשיג את שלו. זמן קצר קודם ניהל עם פנחס ספיר משא ומתן להצטרף למפלגת העבודה.

אחר כך נהפך לטופסוקט ריק המעמיד את מרפיו לאיחוד כל סחורה נוקשה. הצץ הגדול הציע לשריד היונה להקים רשימה משותפת בבחירות. מה יהיה המצע? תהה שריד. אין בעיה, השיב שרון. "אתה רוצה שיהיה טוב לעם ישראל ואני רוצה בזה, אז מה ההבדל בינינו?" זה לא כלום את שרון מלהזהר אחרי יגאל ידין ולהציע לו נוסחאות מדיניות-ביטחוניות ידניות. כאשר דחו ידין ומאיר זורע את ידו המושטת ניסה לכבוש לפחות את "ידים-מצה"ל" מאיר עמית. אז מה אם יש להם חילוקי דעות יסודיים? השקפות שונות אינן סיבה למנוע איחוד פוליטי כשהוא נחוץ.

משה קול מהליברלים העצמאיים הופתע כאשר עמוס קינן ייצג את שרון במשא ומתן המדיני לאיחוד ביניהם. קינן, כתב בנזימן, הסביר לקול כי שרון יוכל להיות שר מצליח מטעם מפלגתם המאוחדת בממשלת העתיד. כשנכשל המשא ומתן עם קול ניסה קינן להסדיר לשרון פגישה עם יאסר ערפאת. הציעו לו את עיסאם סרטאווי. אבל זה לא היה מספיק. גמור על ערפאת או אחר מטעמו בגד לון פאריסאי. אבל אש"ף לא בא, אז כעתה. אני משער כי בלבו טורח עכשיו שרון לערפאת שנוזר, וכך יצביע בשבוע הבא ביד רמה בעד החוק האוסר מפגשים עם אש"ף.

לשרון אין היסוס. הוא רצה לשוחח עם ערפאת? מילא. כעבור כמה שבועות כינס את מפלגתו הקיקיונית על גבעה המשקיפה ממעלה-אדומים לעבר נהר הירדן, השוב חזר למתנה שלמות-הארץ.

הוא ידע טרגיות בחייו. בנו גור, כתב בנזימן, נהרג מכדור שנפלט מרובה-ציד שתלה על קיר ביתו. הטרגדיה אירעה תוך כדי משחק עם בן השכנים יעקב קרן. שרון לא עמד ביגונו. "בכל פעם שנפגשו כינה אותו 'רוצח' ואיים לחבוש בבית הסוהר," כתב בנזימן. אם הילד, אלמנת טייס שנפל במלחמת השחרור, שנישאה מחדש לטייס משה קרן, ביקשה את עזרת המכרים והשכנים להרגיע את שרון. אך הוא לא חדל להציק. אז פנתה אל הרמטכ"ל בר-לב, ששוחח עם אריק והרגיעו כי האסון הנורא אינו פרי זדון, חלילה, אלא תוצאה של משחק ילדים עצוב אך תמים. שרון לא התגבר על נטייתו להציק לילד. המשפחה נאלצה לעקור לשכונת מגורים אחרת.

112 מכריו, מיודעיו ושונאיו של שרון רואיינו על ידי בנזימן לצורך כתיבת "לא עוצר באדום". הם נשארו אלמונים, סירבו להתראיין בפומבי. זהו פגם בכל ביוגרפיה, ובוודאי כאשר המחבר רואה בגיבור כמעט מפלצת פוליטית אם כי התאמץ לשרטט את דמותו בלשון עניינית ונקייה.

"המרואיינים פשוט פחדו מפני שרון," אמר לי בנזימן, "הם חששו ממנו. כולם התראיינו בתנאי שיישארו אלמונים". חבל, אבל אין ברירה. לעומת זאת היעדרה של רשימת האנשים הנזכרים בספר הוא טעות בולטת של המו"ל "אדם", בעיקר מפני שהביוגרפיה חסרה מראי-מקום.

בנזימן תיאר שרון קטלני. בכל זאת מצא בו כפית-זכות. אולי הוא מאמין בדרכו. אולי יש לו יותר מגודש אופורטוניזם בתמיכתו בארץ-ישראל השלמה. אפשר היה להתנחם בכך אילו לפחות חדל "לשאוף להנהיג את מדינת ישראל". סיום זה של בנזימן מכביה לשרון כי "לא עוצר באדום" לא תהיה הביוגרפיה האחרונה על אודותיו.

קול דמי אחיך שותקים אלי מן האדמה

שוב רצח אש"ף יהודי בתחומי הקו הירוק. שוב התפוצץ כבר ראשיה. שוב עלה חייל לתומו לטרמפ תמים ונהרג. תשוקף הוסתר. רק דבר אחד כמעט לא חזר על עצמו. הגינויים המסורתיים לרוצחים מ"כוהדינו" של יאסר ערפאת.

בשבוע מכהן שבתאי וצפוי מהאגף הקיצוני בימין. אבל רעבה כתיקת המרכז והשמאל. מי שעד עכשיו ראו צורך לחזור ולהסתייג כרצונם של אש"ף מילאו הפעם את פיהם מים.

אולי כפי שהורגלנו, כפי שנאנה השבוע דובר סיעת הליכוד יוסי ברזן. אולי מפני שאפילו המרכז השמאל התייאשו מהתקווה להידבר עם ערפאת לאחר כל פרשיות הכזב וההונאה המרמה והרצח שכהן היה מעורב בחודשים האחרונים.

שתי הגירסות מוסיפות צער לאבל.

רפואה במצור מתמשך

שביתה היא הידיעה הטעונה המשעשעת ביותר מדי עם סיומה. כל מה שהתגלה ונגרר והכריע החצניה גינגדיה במהלכה — היה כלא היה מיד עם לחיצת היד המלווה את הסכם הפשרה לחידוש העבודה. כלל זה הופר, או בעצם תוקן במקצת, על ידי מנכ"ל משרד הבריאות לשעבר ברוך מודן בספרו החדש "רפואה במצור". אחרי יגיעה ממושכת בשביתת-הרופאים הגדולה ב-1983 ניסה הפרופסור מודן, שוחר בינתיים לבית החולים שיבא בתל-השומר, להפיק ממנה לקחים.

מודן סבר כי משרד האוצר עשה את כל השגיאות האפשריות. הוא טעה כשהעריך שיוכל לפלג את מחנה הרופאים. אנשי האוצר ומודן היו יוצאי כיתה אחת בבית הספר התיכון בתל-אביב, אבל עכשיו לא היססו להציגו כמי שהצה את הקווים וה"טייג", האינטרסים של הצד השני. הוא רק לא חשף מה באמת חש כלפי האשמה זו ועד כמה היא השפיעה עליו בעיסוק לבו.

הדמות הטראגית בפרשה היתה יורם ארידור, באמר ב"רפואה במצור". הוא גם מי שכילם את המחיר הגבוה. דווקא "כישוריו המשפטיים, הכלכליים הפוליטיים הם שהכשילוהו במקום להיות לו לעזר. טעותו הבסיסית היתה שלא היה אפשר להתייחס לשביתה זו כלבתחולה בקריטריונים המקובלים". אם יש מסקנה עגומה בספרו של מודן — היא רשומה בשורות אלה, מפני שיוצא ממנה שעוצמתנו הפוליטית של ארידור ביטלה מפנו בשעה שעמד על עקרונותיו ולא נהג כפוליטיקאי קטנוני.

לא רק רמותו של ארידור נשחקה. מודן הציג את שר הבריאות אז, אליעזר שוסטק, כ"יותר מדי אמא יהודייה". למען האמת לא פטר גם את עצמו מן הבטייה הרחמנית מדי. מנכ"ל האוצר עזרא סדן תימרן ב"דיאלקטיקה ציניות", מנכ"ל ההסתדרות ירוחם משל סמן את ראשו כמול הפרופסור חיים דורון מקופת החולים הצג ביהיד.

שביתת הרופאים הותמצה בכך שלא נוצלה לתיקון מערכת הבריאות, קבל מודן. בספרו הרהר מה היה עולה משביתת הרופאים אילו נוהלה בידי דמויות אחרות. יגאל כהן-אורגד ויצחק מודעי ומרדכי גור וישראל קיסר ומנכ"ל האוצר הנוכחי עמנואל שרון ואיש הביטוח הלאומי נסים ברוך — במקום מי שהחזיקו אז ברסן, ואירבודוו.

משהו מן התשובה לשאלה זו שנותרה פתוחה ב"רפואה במצור" יתברר בימים אלה, בקרב הנמשך על מערכת הבריאות.

חזרה-בתשובה — מבט ממרחק

ליושב ראש ועדת החינוך נחמן רז היתה הזדמנות לשמוע את הצד השני של החזרה בתשובה. לאחר שהורין להוריהם של ילדים שנתפסו לישיבות השחורות — קיבל השבוע מכתב ערכון מכפר חב"ד.

החוזר-בתשובה שעל הפרק היה אורן פופר. הוריו סיפרו כי סולק מישיבת כפר-הרא"ה לאחר שנתפס להזדיות "שחורה" ונשלח על חשבון חב"ד לניו-יורק ללמוד אצל הרבי מלובאוויטש, ועתה הוא מסרב לחזור למדינת ישראל כל עוד אינה מדינת הלכה מושלמת.

על כך נתקבלה התגובה מכפר חב"ד שלא היו דברים מעולם. פופר לא סולק מכפר הרא"ה אלא עזב מרצונו. תנועת חב"ד לא מימנה את הטסתו לאמריקה אלא דווקא ההורים עצמם, ואם שינו את דעתם — מדוע הם מתקנים את העובדות? ובעיקר. הנער הוא אוהב ישראל וארץ-ישראל, וכשיסיים את לימודיו יחזור הביתה.

אני מקבל זאת בהבנה ורושם את הדברים לפני כל אחד ואחד, ומבקש רק שמתכיה מכפר חב"ד ישלחו אל נחמן רז תוספת בת שורה אחת שתבהיר כי האברך העילוי יחזור לשרת בצה"ל, במועד הקבוע בחוק. שיגידו זאת במפורש, אודקיי?

הצדק שוב אינו נראה

במאי 1985 זעמה הנהלת בית החולים הדסה בירושלים. אנשי משמר הגבול, שהתבקשו על ידי פועל ניקיון ערבי לא ללכלך את הרצפה, חטפוהו והיכוהו מכות רצח. יוסי שריד התערב. הרשויות אמרו לו "עורבא פרח". אבל הפועל הערבי היה כאן ועכשיו חבול ופצוע, ושריד לא ויתר. הוא פנה אל שר המשטרה חיים בר-לב לפעול נגד מי שמנסה לחפות על המעשה המופיר.

עבר זמן רב. עכשיו קיבל שריד הודעה כי לא מדובר בשלושה שוטרי משמר הגבול אלא בחיילי צה"ל.

בסדר, אז חיילי צה"ל. אבל מי יחקור עכשיו? ומי ישפוט? האם גם טענות הצדק טוענות לאוזן — מתי הן בכל זאת ישלימו את סיפבוך? היכולת הרשויות המוסמכות להבטיח כי הן "עושות כל מה שביכולתן לגילוי האמת" לא צריך להגזים.

משיכות יתר בריבית רצחנית

מאת מיכאל גרטי

משק המים של ישראל דומה למערכת הבנקאית: משיכות יתר שהריבית עליהן מתבטאת בהרעלת בארות ובהמלחתן

הגשם המבושש לבוא שולח אולי את עיניהם של החקלאים השמימה לתור אחר העננים — אך הוא גם שולח את ידיהם אל ברזי מערכת ההשקיה הניזונות ממאגרי מי התהום ומי הכינרת, ותשאבים במערכות המים הארצית. המשאבות כבר הגלבו הר-חשפות בחודשי הכינרת לאחר שתיים שחונות, אך הן משיכות לבורים, כבוויות שיא במוביל הארצי. כל המים המשמשים את ישראל — ואין זה משנה מהיכן נשאבו — הם בעצם מי גשמים, שנאגרו אם בכינרת ואם במאגרי מי התהום, ושנים שחונות רצופות מדלדלות משמעותית את כמות המים המוחזות בחודשי לאותם מאגרים.

משק המים של ישראל דומה במידה רבה למערכת בנקאית — ונוהלו מזכיר מאוד את דרכי הניהול הבנקאיות והמקובלות בעסקים רבים בישראל, או במלים אחרות: משק המים חי מזה שנים אחדות במשיכות יתר גדולות והולכות. משיכות יתר שהריבית עליהן רצחנית ומתבטאת בהרעלה נמשכת של בארות, בהמלחת בארות ובירידה מתמשכת של מיפלס מי התהום. בחשבון הכולל, תקציב המים של ישראל בשנת 1982 כלל הוצאה של 1,970 מיליון מטרים מעוקבים — לעומת "הכנסה זמינה" של 1,818 מלמ"ק בלבד — כלומר תקציב מים גרעוני שבמסגרתו משכה ישראל 152 מיליון מ"ק יותר מכמות המים שעמדה לרשותה.

משק המים קרוב למשבר

בסך הכל אומרים ב"מקורות", מגיע הגרעון המצטבר של משק המים הישראלי ל-1,500 מלמ"ק — או כמים פשוטות יותר — כדי לפצות את מאגרי המים שהולדלו עקב שאיבת יתר צריך להכריז על שנת שמיטה שבמהלכה לא יישאבו כלל מים. שנים רבות התגאתה ישראל בניצול מרבי של כל פוטנציאל המים העומד לרשותה — אך בדיעבד התברר כי הניצול היה גדול מן הפוטנציאל. מקורות המים של ישראל מנוצלים כבר היום מעל לאפשרויות המשק, ניצול היתר שהביא כבר להרעלת בארות במישור החוף ולסגירת בארות שהומלחו במורדות הרי השומרון, מקרב את משק המים כולו למשבר שיתבטא אף בכמויות שיעמדו לרשות האוכלוסיה ואף באיכות המים.

בקביעה הנשמעת כאבסורד, אפשר לומר כי דווקא יעילותה של מערכת הספקת המים, יחד עם פיתוח הטכנולוגיות החדישות להשקיה (הצורכות פחות מים למנה של יבול) היא שגרמה להגדלת הגרעון ולסכנת המשבר. מערכת הובלת המים הגבוה את נושא זמינות המים לכל צרכן למובן מאליו (אפשר רק להשוות את הספקת המים להספקת הטלפונים בישראל). משנת 1962 ועד 1974 עלתה צריכת המים בחקלאות ב-7 אחוזים.

גדלה הצריכה הביתית

תרומה נוספת לגידול הצריכה נובעת כמובן מקביעת מחיר מסובסד למים. פרסומים רשמיים של חברת מקורות מציינים כי עלות מטר מעוקב מים מגיעה ל-14 סנט — בעוד שמים אלה מסופקים לחקלאות בפחות מ-10 סנט (ובתקופה שקדמה לעסקת החבילה והקפאות ירד מחירם ל-6 סנט למ"ק). מובן שבמחיר זה אין החקלאות מוותרת על המים, גם בגידולים שאולי לא היו נודעים אילו היה מחיר המים 15 סנט למ"ק.

כמה מומחים במשק המים טוענים כי שיטת ההקצאות הנהוגה לחקלאים — המבטיחה להם כמות מים מוגדרת — בלא התייחסות לכמות המים שנכנסה בחורף למאגרים, תורמת אף היא לדלדול מקורות המים. אותם מומחים אומרים כי הפתרון טמון במערכת הקצאות גמישה שבה יוגדלו ההקצאות לאחר שנה גשומה שבה התמלאו המאגרים ויוקטנו לאחר שנת בצורת. החקלאים, כמובן, מתנגדים למערכת כזו ומצביעים בעיקר על הגידולים הרב שנתיים (פרדסים, כרמים ומטעים) שבהם אין אפשרות לשחק עם הקצאת המים משנה לשנה. לזכותה של מערכת הקצאת המים לחקלאות אפשר לומר כי כיוון שאינה מאפשרת מכירה חופשית של מים מחקלאי לחקלאי היא מבטיחה למעשה ניצול חלקי של ההקצאות — כך למשל נוצלו בשנת 1984 רק 1,300 מלמ"ק מים לחקלאות למרות שסיכום ההקצאות היה 1,400 מלמ"ק.

החקלאות היא כמובן הצרכן העיקרי של מים בישראל — אך היא בפירוש אינה הצרכן היחיד. השימוש הביתי והשימוש לתעשייה נמצאים בקו עליה — וחלק ניכר ממקורות המים הנוספים שפותחו בעשרים השנים האחרונות הופנה להגדלת הצריכה הביתית והשימוש התעשייתי. בשנת 1960 הופנו 81.2 אחוז מן המים לחקלאות — אך בשנת 1979 ירד חלקה היחסי של החקלאות ל-73 אחוז בלבד — כאשר הצריכה הביתית עלתה באותה תקופה מ-14.7 אחוז לכמעט 20 אחוז.

הגידול בצריכה הביתית צמוד כמובן לגידול האוכלוסיה בשנים אלה — אך השוואת הנתונים מלמדת כי גידול הצריכה הביתית היה גבוה מגידול האוכלוסיה — וצריכת המים לשימוש ביתי עלתה מ-74 מ"ק לנפש בשנה ב-1962 ל-85.3 מ"ק לנפש בשנה ב-1975. צריכת המים הביתית עולה ככל שעולה רמת החיים — והשוואה בין אוכלוסיות שונות מעלה כי ככל שיורד מספר הנפשות ביחידת דיור כן גדלה צריכת המים לנפש.

בבחינת גידול צריכת המים הביתית במדינות שונות בעולם אפשר להבחין במערכת של מדרגות — המבטאות את העליה ברמת החיים (החל מהכנסת מים זורמים לאסלות דרך שימוש במכונות כביסה אוטומטיות וכלה במספר המכוניות הנרחצות ביום שישי). ישראל מצויה עתה באמצעיתה של מדרגה הנובעת ככל הנראה משימוש גובר והולך במדיחי כלים. ודמי המים עליהם מבוססת פעולת המדיח, מקפיצים את צריכת המים של המשפחה שהשתחררה מהכלים.

תחזיות שונות שנערכו בתה"ל חוזות צריכת מים ביתית בכמויות של 100 עד 125 מ"ק לנפש בשנה — כך שגם ללא גידול כלשהוא באוכלוסיה יהיה צורך לספק לדירות ולבתים עוד כמה מאות מליוני מ"ק מים מדי שנה — וזאת כאשר משק מים המצוי כבר עתה במשיכות יתר חמורות.

גם השימוש במים לתעשייה הולך וגדל, והוא כמעט הכפיל את עצמו בעשרים השנים האחרונות מ-4.1 אחוזים מהצריכה בשנת 1965 לכ-8 אחוזים השנה. פיתוח התעשייה המבוקש לביסוס המשק יביא בהכרח להגדלת שיעור המים שתצרוך התעשייה — בלא שאפשר לצפות מהיכן אפשר יהיה לקחת מים אלה — ואת המים הנוספים לשימוש ביתי — מבלי לפגוע פגיעה של ממש בחקלאות.

דו"חות לא מעטים על תחזיות הגידול בצריכה ושאיבת היתר שימשו באחרונה בסיס לעבודתה של ועדת מומחים מיוחדת שבחנה את מערכת המים בישראל לקראת שנת 2000. תמצית ממצאי הוועדה פשוטים: מהירמוך והכינרת אפשר יהיה להפיק בעוד 25 שנה 661 מלמ"ק — עליה של כ-10 אחוזים הצפויה בשל ניצול מים רבים יותר מהירמוך לעומת 619 מלמ"ק בשנת 1982. ממי התהום אפשר יהיה להפיק עוד 1,056 מלמ"ק — ירידה ניכרת הלוקחת בחשבון גם השבה של מים. מי שטפונות וקולחים יתרמו בשנת 2000 לא פחות מ-407 מלמ"ק — לעומת 85 מלמ"ק היום, וזאת בעיקר בשל הצפיה להשלמת מפעלי השבת קולחים מתוכננים.

חוסר רצינות בתחזיות ההתפלה

אלא שגם סיכום הכמויות הזמינות — הכוללות ניצול מרבי של כל טיפה — לא יספיק לצריכה החזויה. זו עומדת על 2,310 מלמ"ק, כלומר כ-186 מלמ"ק יותר מהתפוקה החזויה. ומהיכן בכל זאת יילקחו 186 מיליון מטרים מעוקבים? התשובה לשאלה זו עוררה באחרונה את אחד הוויכוחים המרים ביותר בין מומחי משק המים. בטבלת המאזן צויין בפשטות "התפלת מי ים" — 186 מיליון מ"ק.

האם מישהו מכיר היום דרכים כלכליות להתפלת מי ים? נתוניה של חברת הנדסת התפלה מצביעים על עלות של פחות מ-50 סנט למ"ק — אך על פי טבלאות ונתונים שהוכנו בא"ם והתבססו על תחזיות לשיפורים טכנולוגיים עד שנת 2000, ועל עלות מימון נמוכה לפרויקטים אלה, נראה כי אין אפשרות להתפיל מי ים במחיר הנמוך מ-90 סנט. אלא שגם אם ניקח את המחיר הנמוך צריך לזכור כי הוא גבוה פי חמישה ממחיר המים לחקלאות היום וגבוה פי שלושה ויותר מעלות המים כיום.

חוסר הרצינות שבתחזיות ההתפלה בולט עוד יותר בשיחות עם צמרת המוסד העוסק בנושא — "עזוב את עניין ההתפלה — היה כאן חישוב, והיה גרעון, אז הלכו וסגרו אותו בכך שרשמו התפלה. כולם יודעים שזה לא רציני" — דברי אחד הבכירים במערכת. "הם פשוט הצליחו כאן להדפיס מים" התבטא פרופסור המתמחה בנושא למראה הדו"ח, "אבל הם שכחו שמים אינם שקלים ואי אפשר להדפיס".

חוץ מאנשי "הנדסת התפלה" הממשיכים לדבוק בתחשיביהם ולטעון כי אפשר להתפיל מים בכמויות ענקיות בתהליך זרחין (אך גם תחשיביהם מורים על מחיר הגבוה בהרבה מיכולת התשלום של הצרכנים), מבינים ככל הנראה כל המעורבים בתחזיות כי מי הים לא יביאו את הישועה. קיצוץ הדרגתי במכסות המים, מעבר לשיטת הקצאות גמישה שתביא בחשבון את גשמי השנה שעברה, וגביית מחיר ריאלי עבור המים מן הצרכנים הם צעדים בלתי נמנעים. דחייתם תגרום רק לכך שהם ייעשו בחופזה וללא תכנון מספיק — ולאחר שבארות נוספים ימלחו ויורעלו, כתוצאה משאיבת יתר.

(כתבה אחרונה בסידרה)

נרות, מנורות ופרחים הקשורים בחנוכה

מאת אלי אלעד

דם המכבים, שהוא אולי הצמח המזוהה ביותר בשמו עם מסורת חנוכה, פורח לא בימי החנוכה אלא באביב

סקירה של פרחי הארץ הפורחים בתקופת חג החנוכה מלמדת, כי למעשה אין לנו אף צמח אחד הקשור במישרין במסורת של חנוכה. אולם מאידך גיסא, יש צמחים שבשמם או שימושיהם נשמע קשר ברור עם תבניתו של חג האורים המכבים ועם סמליו.

כללית, עיצומו של החורף הוא עונה קשה לפריחה, מאחר שהגשם, הכפור והרוח עלולים להשחית את הפרחים. למעשה, מעטים הפרחים בארץ הפורחים בחורף ממש. צמחים אלה מנצלים את התקופה שבין גשם לגשם או סוגרים את כותרתם בימי סגריר. אבל, כמובן, סופה עזה תשחית גם אותם.

דווקא הנצב, שיש בהופעתו מסממני חג החנוכה — עמוד של פרחים לבנים מכוסה כביכול בשלהבות קטנות — פורח בסוף הקיץ, הרבה לפני ימי החנוכה. בשירים של נעמי שמר, נתן יונתן ומשוררים אחרים, אפשר לפגוש פעמים רבות בדימוי נרות-הנצב. ואין זה מפליא שהנצבים מרבים לשתלו בבתי קברות.

הד"ר אמוץ דפני, מרצה בכיר במכון לאבולוציה של אוניברסיטת חיפה, העוסק בהאבקה של פרחים, צמחי רפואה ופולקלור בוטאני, מציין כי צמח אחד בלבד של ארצנו נושא את השם נר והוא נר הלילה המופי. לצמח זה פרחים גדולים, עד רדיוס של 7 ס"מ. פרחיו הצהובים הזוהרים פורחים לפנות ערב ונשארים פתוחים כל הלילה, עד לצהרי יום המחרת. מכאן שמו נר הלילה.

יצוין, שפרחי נר הלילה, הנפוצים בעיקר לאורך חוף הים, הגיעו ארצה ככל הנראה בסוף המאה שעברה מדרום מזרח ארה"ב, הם בבחינת גרים וברור גם ששמם העברי הוא שם מחודש. הפרח נפוץ באזור החולות של חוף הים.

תפרחות בצבע דם

צמח מפורסם אשר מבחינת שמו הוא אולי המזוהה ביותר עם מסורת חג החנוכה, הוא דם המכבים. לצמח זה הפורח באביב יש תפרחות קטנות וצפופות שצבען אדום כדם. מקרוב אפשר לגלות שהצבע האדום מקורו מעלי מעטפת צבעוניים, המוסיפים על צבר פרחים צהובים-מלבינים זעירים שכמעט שאינם נראים. אגדה מחודשת מספרת שזרם הדם של המכבים. צמח ועלה מהם השפוך של המכבים, ומכאן שמו. יצוין, כי אגדות רבות קושרות פרחים אדומים לדמם של גיבורים שנפלו, כמו כלנית, דמומית ופרג. דם המכבים הוא גם סמל יום הזיכרון, בדומה לפרג שמציין את יום הזיכרון לחללי מלחמת העולם הראשונה.

דם המכבים הוא צמח מוגן ואין לקוטפו, אף שהוא משתמר יפה מאוד גם בצורתו היבשה. הוא מצוי בארץ בכל האזור הים-תיכוני, בעיקר בשדות בור וחורשים פתוחים. בוציץ מפורץ ובן מיני בוציץ אחרים, הוא צמח נפוץ בארץ בעל פרחים צהובים בשלהבות זעירות. הוא פורח באביב המאוחר ובקיץ. בוציץ פירושו נר-מנורה בארמית. מכאן התיאור של גדול בתורה, בוציצא קדישא, הנר הקדוש.

מינים רבים של בוציץ נקראים בשפות שונות בשם פרח המנורה הגדולה ובצרפתית: נר הקיסר (נרסיס), מנורה או נר (בערבית). בעבר קראו לו בארץ בשם נר דוד. ברור שכל השמות מציינים את דמיונו של הצמח למנורה.

הקידה השעירה היא שיח קוצני הפורח בשפעת פרחי צהוב בתחילת האביב, ומכאן שמו הערבי קנדיל, שפירושו מנורה. החוקר הידוע של פולקלור צמחי ארץ ישראל אפרים הראובני טען, כי על שום הדירותה פריחה המתאמשת של הצמח הוא נקרא בשם אורה (תהלים ל"ז, ל"ה—ל"ה).

הפרח המצוי הבולט ביותר בשדה בתקופת החנוכה הוא הכרכום החורפי, שפרחיו לבנים-אפורים. פרח זה נפוץ ברוב חלקי הארץ ומצטיין בריחו הטוב הנעים. נציין שהתבלין הנקרא כרכום (זעפרן או ספרון) מופק מפרחי הכרכום התרבותי. כרכום הבר מתאפיין בפסים שחומים-סגולים המופיעים על צדו החיצוני של הפרח.

עד כאן פרחים הקשורים בשמותיהם והופעתם לחנוכה. נציין רק שבעונה זו פורחים עוד כמה מפרחי הארץ — רותמים, חיגניות, הנציץ נטוי, ציפורני החתול, סביונים, כתמה עבת שורשים, לופית מצויה (מטה אהרון) ואולי ראשוני הרקפות והכלניות.

תבנית המנורה מהיכן?

בספר שמות (כ"ה ול"ז) מופיע תיאור המנורה שהיתה בבית המקדש: "ויעש את המנורה זהב טהור מקשה עשה את המנורה, ירכה וקנה, גביעיה כפתוריה ופרחיה ממנה היו. ושישה קנים יוצאים מצדיה, שלושה קני מנורה מצדה האחד ושלושה קני מנורה מצדה השני. שלושה גביעים משוקדים בקנה האחד כפתור ופרח ושלושה גביעים משוקדים בקנה אחד כפתור ופרח כן לששת הקנים היוצאים מן המנורה".

אפרים הראובני הבחין ראשון בדמיון הרב שבין ההסתעפות בצורתה של המרווה הארץ-ישראלית לבין דמותה של מנורת בית המקדש. למרווה ענפים נגדיים העיצבים זה לזה, וכך אם מוצאים גבעול מרווה בעל שלושה זוגות של ענפים ומסדרים אותם, מקבלים את דמותה של מנורת שבעת הקנים, שהיתה בבית המקדש.

לעניין חנוכה (ובעיקר שבת), אפשר לקשור את הכנת הפתילות לנרות השמן ואת הצתת האש. במדבר באזור ים המלח אנו מוצאים את הצמח פתילת המדבר, המצטיין בעלים גדולים, רחבים ומעוגלים, הנראים כאילו הם עשויים משעווה, שצבעם ירוק כחלחל, ובפירות תפוחים דמויי תפוחים. פירות אלה נבובים ונושאים בתוכם זרעים בעלי שערות ארוכות, המסייעות להפצתם. השערות משמשות הן למילוי כריות והן להכנת פתילות לנרות שמן, ויש הסבורים שלכך הכוונה בפסוק "אין מדליקין לא בלכש ולא בחוסן ולא בכלך ולא בפתילת האידן ולא בפתילת המדבר" (מסכת שבת, ב' 1).

מאחר שהשם פתילת המדבר נזכר רק פעם אחת, נציין כי לא כל החוקרים סומכים על זיהוי זה. אפרים הראובני, למשל, סבר שהמדובר בפתילות המוכנות מפרח הבוציץ. חוקרים שונים מעלים דעות אחרות.

הצתת אש בשדה נעשתה בעבר באמצעות ניצוץ, שהופק מהקשה באבני צור ונקלט על ידי סיבים דליקים שהופקו מצמחים שונים. אצל הערבים ידועים בעיקר שני צמחים למטרה זו: דם המכבים שהוזכר, וצמרנית הסלעים — בן שיח שבגבעוליו צמיר (בעל צמר) ולבנבן, הגדל בסלעים. מכאן שמו העברי.

לשני מיני הצמחים קוראים הערבים בשם משותף סופאן, לאמור צמר. תולשים את הצמר מגבעולי הצמחים ומשתמשים בו להצתת האש. הצמרנית נקראת גם בשם קדחה. שם זה מזכיר הצתת אש באמצעות קידוח של חור בעץ, שלתוכו החדירו מקל. החיכוך יצר ניצוץ, וקירוב הצמרנית — אש.

הגננות בגני הילדים נוהגות לעתים לקטום בלוטים בצרם הבהה, לנעוץ בהם גפרור והרי לכם סביבון כשר למהדרין. ואם הוזכרו הבלוטים, הרי אין כמו הספלולים, קערות הבלוט, להכנת מנורות חנוכה — חנוכיות.

אגדת הכרכום

ברוך צ'יזיק, מחוקרי המנהגים של צמחיית הארץ, אחיה של שרה צ'יזיק מגיבורות תל-חי ואחיו של אפרים צ'יזיק שנפל בהגנת חולדה במאורעות תרפ"ט (1929), מביא בספר "צמחיאל" — אגדות ושיחות על צמחי ארץ ישראל", תר"ץ, את האגדה על אודות פרח הכרכום.

כשנה שעלה בידי אשמדאי להדיח את שלמה מכיסא מלכותו ולהגלותו הרחק הרחק, התעצבו עצי העדן אשר בגן האלוהים אל לבם: הנרד חדל לתת את ריחו והכופר את אשכלותיו, גם הכרכום סגר את כותרתו הלבנה וקבץ את צלקות העלי הזהבות, ולא פיזר יותר את אבקו הצהוב ריח.

ושולמית, היתה יורדת לגן לבקש את המלך, ואין היתה בת-קול יוצאת ומכרזת: גן נעול אחותי כלה, גן נעול, מעיין חתום. ושולמית חוזרת וקוראת: עורי צפון ובואי תימן, הפיחי גני, יזלו בשמיו, יבוא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. הרוחות נשבו אמנם הרפיות, אבל הפרחים לא הזילו את בשמיהם וריחותיהם לשלמה לא הגיע.

המצטער שלמה, והיה נודד ובוכה. מה עשה הקדוש ברוך הוא? הזמין את תרנגול הבר, וזה היה יורד מדי לילה בלילה לגנו של שלמה ותולש באצבעותיו את הכרכום בעודו סגור ומביאו למלך. ושלמה היה נוטעו ומפיצו בכל מקומות נדודיו. מאז נפוץ הכרכום בכל ההרים. ובמקום שתרנגול הבר נגע באצבעותיו על עלי הכותרת נשארו סימנים — פסים כחולים.

מקצוענים במכירות

לעתונים המקצועיים ביותר בארץ
דרושים
אנשי מכירות
מעולים עם נסיון בענף הפרסום
משכורת בסיסית + עמלות
טל. 03-244176

מכון ויצמן למדע

דרוש/ה
מהנדס/ת
לתכנון מיכשור מדעי, מיכשור מכני ומכניקה עדינה.
רצויים: ידיעת השפה האנגלית ויכולת ניהול משא ומתן, וכן נסיון בתכנון ושרטוט בעזרת מחשב CAD.
נא לפנות בכתב, בציון קורות חיים ונסיון קודם, אל מחלקת כח אדם, ת.ד. 26, רחובות 76100 (משרה 19/85).

א.י. רשף
הנדסת אלקטרוניקה בע"מ
אזור התעשיה דרך יבנה רחובות
דרושים
1. **מנהל יצור**
• נסיון של 10 שנים לפחות בניהול יצור באלקטרוניקה צבאית ואזרחית.
• כושר ארגון וניהול צוות עובדים.
• עצמאות בעבודה וכושר ניהול משא ומתן עם לקוחות.
2. **עורך מעגלים מודפסים**
• להפעיל הפעלת יחידת מחשב לעריכה.
• נסיון רב בעריכה ידנית וממוחשבת ובהפעלת מערכות מחשב לעריכה.
3. **מזכירה אנגלית/עברית**
• נסיון וכושר ארגון עצמאי של משרד.
• שליטה מלאה באנגלית, רצוי שפת אם.
כל המשרות מיועדות למשרה מלאה בלבד.
תנאים טובים למועמדים המתאימים
לפנות טלפונית - 08-465502/3

שירות בתי הסוהר
לשירות בתי הסוהר
דרושים:
מנהלי חשבונות
דרישות התפקיד:
השכלה תיכונית עם 2 ו-3 בהנהלת חשבונות.
נסיון - 3 שנים לפחות
מקום העבודה — ירושלים.
המעוניינים יפנו טלפונית למחלקת הכספים לטלפון 08-226558, לבקש את דינה.

מנהל חשבונות
ראשי/חשב
דרוש
לחברה מסחרית
הכרחי נסיון בעבודה עם מחשב
לפנות לת.ד. 1334
ל-52100, ר"ג.

למשרד תכנון
קווי יצור ומערכות
דרוש
הנדסאי מכונות
בעל נסיון בתכנון
טלפון: 03-324005

בפיברוניקס
אתה בחברה טובה

מהנדס/ת אלקטרוניקה בכיר/ה
לפיתוח מערכת משובצת מיקרופרוססורים בתחום תקשורת מהירה, בטכנולוגיות מתקדמות ביותר.
כישורים:
5 שנות נסיון בפיתוח מערכות משובצות מיקרופרוססורים בעלי 16 ו-32 סיביות.
יתרון לבעלי נסיון בתכנון וסימולציה במערכות דיגיז'.
למועמד בעל פוטנציאל מקצועי גבוה, זו הזדמנות להשתלב בצוות מוביל בחברה, העוסקת בפיתוח מערכות ומוצרים מתוחכמים ביותר.

מהנדס/ת תוכנה
לפתוח תוכנה לרשתות תקשורת מהירה.
כישורים:
• נסיון בתוכנה למיקרופרוססורים (רצוי 68000) בזמן אמת
• רצוי נסיון במערכות תוכנה לתקשורת נתונים.

מהנדס/ת אלקטרוניקה — ליחידת הפיתוח ביובלים (גוש שגב, כרמיאל)
לתכנון מוצרי מיקרומחשבים
כישורים: נסיון באלקטרוניקה ספרתית
התמחות במיקרומעבדים ZILOG, INTEL

פיברוניקס היא חברה חדשנית ודינמית היוצרת את תקשורת המחר.
למתאימים מוצעת עבודה עם אתגר מקצועי ייחודי, אפשרויות קידום, הסכם אישי לכל עובד וחמישה ימי עבודה בשבוע.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון ל"גיוס עובדים" פיברוניקס בע"מ,
סוכנות דואר מת"ם, חיפה 31905. סודיות מובטחת.

פיברוניקס
תקשורת סיבאופטית

לכימתכת - חברת בת של טמבור
דרוש
כימאי/ת בכיר/ה
לריכוז נושא הציפויים האלקטרוכימיים במעבדתנו בעכו
הכישורים:
★ נסיון של מספר שנות עבודה בתחום הציפויים האלקטרוכימיים למוצרים בתהליך ייצור מעגלים מודפסים בתעשיה.
★ נסיון בכימיקלים לסיפול וגימור במתכות ומוצרים לפוספטיזציה
גיל 30—40 • לאחר שרות צבאי • תושב צפון הארץ
למועמד המתאים צפוי אתגר מענין במפעל מודרני למעבדות חדשניות
נא לפנות לאגף כח אדם ת.ד. 2238 עכו מיקוד 24101 עבור מספר 9/85
טמבור
לעתיד עם צבע

AD CAD LTD
ADVANCED COMPUTER AIDED DESIGN

חברתנו עוסקת מזה שנתיים בפיתוח מוצרים מהדור הבא בתחום הנדסת מערכות והנדסת תוכנה, ומשלבות בתוכן: לוגיקה, אינטליגנציה מלאכותית והוכחת נכונות. מוצרים אלו מיועדים לענקי הטכנולוגיה בארה"ב, יפן ואירופה.

מוזמנים מועמדים

אחראי על נושאי מתודולוגיה -
נסיון בהגדרת דרישות ובתכנון מערכות חומרה ותוכנה בהיקף גדול - כושר ביטוי באנגלית ועברית, יכולת הדרכה וארגון סמינרים - נסיון מוכח בתכנות בשפות PASCAL, C, הכרת ADA - הכרת בסיסי נתונים, כלים ומערכות CASE.

מרכז פרוייקט מחקר כחלק המשתלב בפרוייקט בין לאומי -
בעלי רקע בנושאים בלוגיקה, לוגיקת זמן, תורת הגרפים, ובסיסי נתונים - ניסיון מעשי ותואר שני או שלישי במדעי המחשב - יכולת עבודה עצמית וארגון צוות - מריים עם צוותי פיתוח זרים.

מרכז נושא מערכות הפעלה וכלי פיתוח -
הכרה יסודית של מערכות UNIX-ו VMS. נסיון של 3 שנים בתכנות ברמת מערכת הפעלה - פיתוח כלים המבוססים על תוכנות תיקניות - ניהול תחזוקה של תוכנות יישומיות כבדות.

מתכנתים לפרוייקט בזמן אמת רב מעבדים -
ניסיון 2-4 שנים בפיתוח מערכות זמן-אמת, יכולת עבודה עצמאית, תואר במדעי המחשב.

סודיות מובטחת
מועמדים רציניים המעוניינים להיות שותפים בחברת פיתוח ולעסוק בפיתוח רב אתגרים, מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לחברת אד קאד בע"מ, פרק המדע, קרית ויצמן, רחובות, או טלפונית 08-467467 לנורית.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

תרבות וספרות

יוזף רות: איוב של גבולות האימפריה

בעשר השנים האחרונות ניכרת התעניינות רבה בחיבור בכתביו של יוזף רות, הסופר האוסטרי יליד העיירה הגאליצאית ברודי, שמת בשלהי מאי 1939. כשהוא גולה בעיר פאריס; מותו, והוא רק בן 45, נגרם עקב צריכת אלכוהול מופרזת על פני זמן ממושך. יצירתו האחרונה, שהופיעה כבר לאחר מותו, נשאה את השם "האגדה על השתיין הקדוש".

בשנת 1976 נסתיימה הופעה של מהדורת כל כתביו של יוזף רות בעריכת ידידו, הסופר הרמן קסטן. ארבעת הכרכים של המהדורה השלמה הזאת גילו לקהל קוראי הגרמנית סופר רב־אנפין, עד מהימן לתקופה סוערת בתולדות אירופה המרכזית וכשוחר עברה הקרוב. עברה של האימפריה האוסטרו־הונגרית שבאה על קיצה בשנת 1918, לאחר שנים ארוכות של התפוררות מהירה. אין ספק שהעניין ברות, שבא בעקבות מהדורת כתביו זו, והבא בביקורות רבים ובהופעת מונוגרפיות אחדות הגיע גם מעבר לארצות דוברות־הגרמנית, (אצלנו כתבו על רות גרשון שקד וקדיעדו של רות, דב סדן, שכתב שלה על רות מצוי עמו בכתובים) קשור או כרוך בעניין הכללי יותר בספרותה של האימפריה ההבסבורגית ובתרבות הספציפית שנוצרה בווינה של שלהי המאה הקודמת והגיעה לפריחה קצרה בעשורים הראשונים של המאה העשרים. רות שייך לא פעם אל גדוליה של הספרות הזאת, שהנושא העיקרי שלה היה ירידתה ונ־פילתה של האימפריה — תקופה בבחינת משל לירידתה ונפילתה של התרבות בכלל — בעיקר בזכות הרומן הנודע ביותר שלו, "מארש ראדצקי", שראה אור גם בתרגום עברי מצוין של אילנה המרמן (ב"ספריה לעם"). עם זאת, אך רות אינו דווקא טיפוס אופייני של סופר וינאי בנוסח של רוברט מוזיל או הרמן ברוך, מה גם שבווינה ישב שנים מעטות בלבד. והמא נכון יותר: רות הוא ואריאנט ספציפי מאוד של סופר האימפריה, נציג שלה, אך לאו דווקא נציג הוינאיות. הוא עלה מתוך אותו עולם־ביניים מעורב של תרבויות שונות ואף עוינות שאפיין את גבולות ממלכתו של פראנץ־יוזף אף יותר מאשר את בירתו. שבה צרפו כל היסודות המתרוצצים הללו בכור הבציף ויצרו את התסיסה ואת הזוהר הנואש של האמנות והספרות הוינאית. רות הוא סופר הפרובינציה ההבסבורגית, קרוב יותר ברוחו לברונו שולץ, סופר הבסבורגי אף הוא, אם גם כותב פולנית, מאשר למוזיל, האינטלקטואל העירוני המובהק. העיירה בה דרו יחדיו אותה יהודים, פולנים, גרמנים ואוקראינים היתה לא רק נוף מולדתו בפועל של יוזף רות, אלא גם הנוף הנפשי שלו, נוף יצרי לא פחות (יותר) מאשר נוף אינטלקטואלי. נוף של מפגשים תמוהים, כמם אמרים, של פניות רבות, בהן כותרות.

היה זה נוף יהודי במהותו, אנו נוטים לומר כיום, אלא שיוזף רות לא היה יהודי. וגם בכך נבדל, ולא היה טי־פוסי, לאותה דמות אפלטונית של "סופר וינאי" שנקבעה בדעתנו בעקבות העיסוק האובססיווי כמעט בתרבות האוסטרו־הונגרית הבציין את הזמן האחרון. אמנם אביו של רות לא היה ידוע, ואמו (שאפשר כי דם יהודי בכל זאת זרם בעורקיה) נישאה כבנית ליהודי נחום רות שנתן את שמו לסופר לעתיד. אך רות ראה את עצמו כנוצרי, ובשנותיו האחרונות ממש נטה למיסטיקה קאתולית. במכתבים אחדים למו"ל שלו, קיפנהויאר, חזר וטען כי "איני אוהב יהודים". אך נראה שהיה זה בכעין היתול פרובוקאטיווי. כך או כך, מוצאו הלא־ברור של רות, המעורב, אף הוא מעין מאפיין סמלי של דרכו בספרות, דרך מעורבת שלא קל לאפיינה. הוא בעת ובעונה אחת יוצא־דופן בקהל סופרי אוסטריה ההבסבורגית והוא גם הנציג היותר ברור, בחייו ובכתיבתו כאחד, של כמה מתוויה הבולטים ביותר. הוא, עם זאת, ש"עולם האתמול" מצא ברות את אחד ממקונניו העירניים והמוכ־שרים ביותר. עד סוף ימיו היה מונארכיסט נלהב. קלאוס מאן מזכיר באוטוביוגרפיה שלו ("נקודת מפנה") את דרכו של יוזף רות להדהים את שומעיו בשנות השלושים בהצהרות בדבר התרופה היחידה העשויה להימצא למדוהי העולם של זמנו: השבת השושלת ההבסבורגית על כנה והחזרת האימפריה האוסטרו־הונגרית לימיה כקדם.

"אזרח של מלונות"

דיוקנו של יוזף רות מפרי עטו של קלאוס מאן, דיוקן לאו דווקא אוהד ביותר, מתקשר לסיבה הנוספת שיש להוכיחה כהסבר לאותו רנסאנס של התעניינות בכתבי רות שעליו הדבר לעיל: יותר ויותר מוקדשת במחקר הספרות הגרמני שימת־הלב לספרות הגולה הגרמנית של שנות הנאציזם. רות היה אחד הלוחמים העיקשים ביותר שבקרב הסופרים בתופעת הנאציזם. מוקדם יותר מרוב הסופרים זיהה את תועבתו המוחלטת, ומאז שזיהה אותו הקדיש את עטו הבלתי־נלאה לכתיבה כנגד הנאציזם ואחר־דיו. חשוד היה עליו כל מגע עם גרמניה הנאצית, הוא הגזים בחשדותיו עד להוקעת תומס מאן על שלא מיהר, כביכול, די להוקיע את היטלר. בפליטון חריף תקף גם את מאן על מסתו "אחינו היטלר" — שבה ערך האסאיסט הגדול את חשבונו האמנותי של היטלר, וזיהה בו את עיוות דמותו של "האמן" נוסח הקראוס הוואגנרי. אני. רות טען שאסור לנקוט לשון "אחינו" ביחס להיטלר אף בדרך האירוניה. ישנן מלים שהן מחוץ לגבול השגתה של האירוניה, טען, ואחת המלים הללו היא המלה אח. אמנם עוינות חריפה ציינה את יחסו של רות למאן בכל התגלמויותיו של בעל "הר הקסמים". עוינות ששותפים היו לה כמה וכמה סופרים גולים, הן באירופה של שנות השלושים והן בארה"ב של שנות הארבעים. אמנם היה רות סופר־גולה גרמני אופייני ויוצא־דופן בעת ובעונה אחת (שוב). משכנו היה בפאריס, אך הוא הירבה לנסוע כל הזמן ואף כינה את עצמו "אורח מלונות" ("הוטל־בורגר"). מאות מאמרים הקדיש לענייני האמיגראציה הגרמנית ולאפשרויות המלחמה בנאציזם, אך ברומאנים שלו יחזור בדרך כלל אל נופי הילדות או אל בעיותיה המיושנות לכאורה של האימפריה הנוסטלגית. רות כתב הרבה מאוד; הוא ראה את עצמו כליטראט מקצועי החייב בתפוקה יומית שהיא לו מעין חובה עליונה. מאמרים ופליטונים, רומנים וסיפורים נולדו בעטו ללא הפסק במשך עשרים שנות כתיבתו. רומנים רבים ראו אור רק לאחר מותו, כמה רק במסגרת המהדורה השלמה, מחוברים מתוך המשכים שהתפרסמו בעיתונות היומית. לא כל הכתבים הללו שווים, כמובן, במבחן השנים, מהם שלא היו יפים אף לשעתם. הרוח הפליטוניסטית הווינאית שורה גם על רות, ולא רק בפליטונים שלו. אפילו ב"מארש ראדצקי", יצירת־המופת שלו, ניכר משהו מן הפליטוניזם הזה שנעשה לסמלה של התרבות הוינאית.

"איוב" הוא ספר המתייחד מהרבה בחינות במכלול של רות, בין השאר גם בהעדר המאפיינים הפליטוניס־טיים הללו. כאשר הופיע בשנת 1930 היה כבר רות מחברם של רומאנים אחדים, ארבעה או חמישה, רובם ככולם פרי חוויותיו משנות מלחמת העולם הראשונה שבה השתתף. הוא היפנה בהם מבטים לפינות שונות של העולם המרכז־אירופי והמזרח־אירופי — הרומן "מלון סבוי" מספר על העיר הפולנית לודז', מבלי ששמה של העיר יוזכר בו ולוא פעם אחת — ובכולם כמדומה הו־פיעו גם גיבורים יהודים, בדרך כלל גיבורי־משנה. ב"איוב", יצירה החותמת את יצירתו המוקדמת של רות, הוא חוזר לא רק אל נופי הילדות שלו, אלא מתרכז באותה אוכלוסיה שעיצבה את הנוף הבולט ביותר לעי־ניו: היהודים. העיירה היהודית צובעה היא הרקע, המשתקף בדקיקות וכמו בעקיפין, לתאור חייו של המלמד העני מנדל זינגר ובני־ביתו. נדמה שכאן ניתן אחד התאורים האינטימיים ביותר של חיי עיירה יהודית ומשפחה יהודית — שלא יצאו מתחת עטו של יהודי. כאן באה על ביטויה היכרותו מנעורים של יוזף רות עם הרקע היהודי, עם המנהג והרוח היהודית. כמעט קשה להאמין שלא יהודי הוא מחברה של הנובלה הזאת; אלא שרות — ש"לא חיבב יהודים", כפי שאהב להדגיש באותה דרך פרובוקטיווית המציינת את סגנונו במכתביו ובמאמריו — היה באמת מעורה מאין כמוהו בהווי היהודי, ידע יידיש ואף עברית, ומנה בין ידידיו יהודים רבים. מה שבולט במיוחד, עם זאת, היא האהבה להווי העלוב הזה, המושפל עד דכא, העולה מבין שורות הנובלה היפה הזאת שהיא "איוב". האמפתיה הזאת ביחסו של הסופר לגיבורים יהו־דים של סיפורו בולטת גם על רקע התאור המעט־עוין של כמה דמויות הגויים, כגון דמותו של מבריח־העבר־קות קפטורק, המופיעה גם ברומאנים הקודמים של רות. אכן, נדמה שאין עוד יצירה "יהודית" כל כך כמו "איוב" זה, ובוודאי שלא תימצא יצירה יהודית כל כך בכתביו של סופר לא־יהודי כלשהו.

איוב/סיפורו של איש פשוט
מאת יוזף רות
מגרמנית צבי ארד
זמורה, ביתן — מוציאים לאור, תל אביב.
159 עמ'

מאת יורם ברונובסקי

יוזף רות נחשב לאחד מגדולי הספרות של האימפריה ההבסבורגית והתרבות שנוצרה בווינה בשלהי המאה הקודמת. הוא משמש עד מהימן לתקופה סוערת בתולדות מרכז־אירופה ומשוררה של הממלכה האוסטרו־הונגרית שהתפוררותה המזהירה ב־1918 היתה למשל על נפילתה של תרבות שלמה

אגדת קדושים

"איוב" נבדל מרוב סיפוריו של רות — אם גם ישנם עוד כמה סיפורים במכלולו הקרובים לו מבחינה זו — בראור שלו. רות הוא בדרך כלל ריאליסט, במובן המקובל ביותר של מלה זו, וספריו מוסרים באמנות הווי ואורחות־חיים ספציפיים, ניתנים לזיהוי. אבל ב"איוב" נוסף לממד הריאליסטי הזה נופך של אגדה, ואפילו של אגדת־קדושים. "איוב" הוא סיפור האסונות הרודפים אחרי המלמד מנדל זינגר, והנס הפוקד אותו כאשר נואש כבר מכל ישועה. ואם איוב לא היה ולא נברא אלא משל היה, כי אז "איוב" זה של רות נושא גם הוא חותם של אלגוריה, מזכיר פעם בפעם את האנאלוגיה הקרובה עם הסיפור המקראי. מי שלא יבחין בממות הניסית־האלגורית של המעשה יוכל לבוא אל רות בטענות על חטאיו כלפי האמנות הריאליסטית. הילד בעל־המום מנחם, שכל שנות ילדותו אינו מוציא מפיו אלא מלה אחת בלבד, "אמא", הגדל ונעשה למוסיקאי גאוני — הרי זו דמות מתוך האגדה או מתוך סיפורי־נסים. אבל ישום לב שגם מעשה־הניסים הזה מצטיין באיזו אווירה יהודית: משהו מטעמו של הסיפור החסידי מצוי במעשה זה, משהו מטעמה של האנקדוטה על הקאריירה המופלאה האופיינית לשיחת־אמהות יהודיות.

ביד אמן שזר רות בסיפור הפשוט הזה, סיפורו של אדם פשוט, כמה עלילות ביניים שכמעט אינן ניכרות בקריאה ראשונה. כגון סיפורה של מרים, בת מנדל זינגר, הידרדרותה ושגעונה. דוד ברונסן, בעל המונוגרפיה הגדולה על יוזף רות, מקשר את השגעון הזה של מרים עם שגעון אשתו הראשונה של יוזף רות, פרדריקה רייכלר (ובעצם אשתו היחידה, כי לאשה השניה, המולא־טית, לא נישא כלל); בערך בתקופה שכתב את "איוב" חל המשבר הסופי בפרשת־הנישואין האומללה של הסופר. יתכן שגם באמפתיה שלו לסבלותיו של איוב שלו משוקע משהו ממטענו האישי של הסופר שבתוך שנים מעטות איבד את אשתו, את ביתו ואת מולדתו. מעבר להשערות ביוגראפיסטיות אלה, בכל מקרה, מאירה האילומינאציה הזאת של הסבל האנושי שהוא "איוב" של רות. הסופר האוסטרי נאמן כאן ל"מיתוס" המקראי, ואת אסונותיו של מנדל זינגר ואת גאולתו מלווה תאור יחסו של זינגר לאלוהיו, משבר האמונה שלו והתוודעותו לחסד האלוהי. בשנים הללו ממש מתחיל רות להיתפס דווקא לאמונה הקאתולית הארוקה יותר, ואף למיסטיקה קאתולית, אך את משבר אובדן האמונה ואת גם תחייתה הוא מתאר בעזרת אגדה יהודית ובאמפתיה יהודית לעילא ולעילא.

תרגום "איוב" הוא כמעט בבחינת השבת בנים לגבולם. זה כבר ראוי היה שהנובלה הזאת תימצא בעברית, וצבי ארד היטיב, כדרכו, לתרגמה. אמנם מעין באקאליזאציה לארגמנעת חלה בנוסח העברי — או שזו תחושה סובייקטיווית לגמרי — בהשוואה למקור; כאילו הידרותנו עם הנוף ועם הדמויות מתוך הסיפרות העברית או היהודית מקהה במשהו את מקוריות סיפורו של רות, הבשמע־גווני ומעניין יותר מתוך הדיסטאנס המושג מכוח הלועזית. אבל עניין זה הוא כמובן מעבר לשליטתו של המתרגם בכלל. יש להתברך בתוספת זו לתרגומי יוזף רות לעברית הנעשים בשנים האחרונות.

שנים־עשר המופלאים

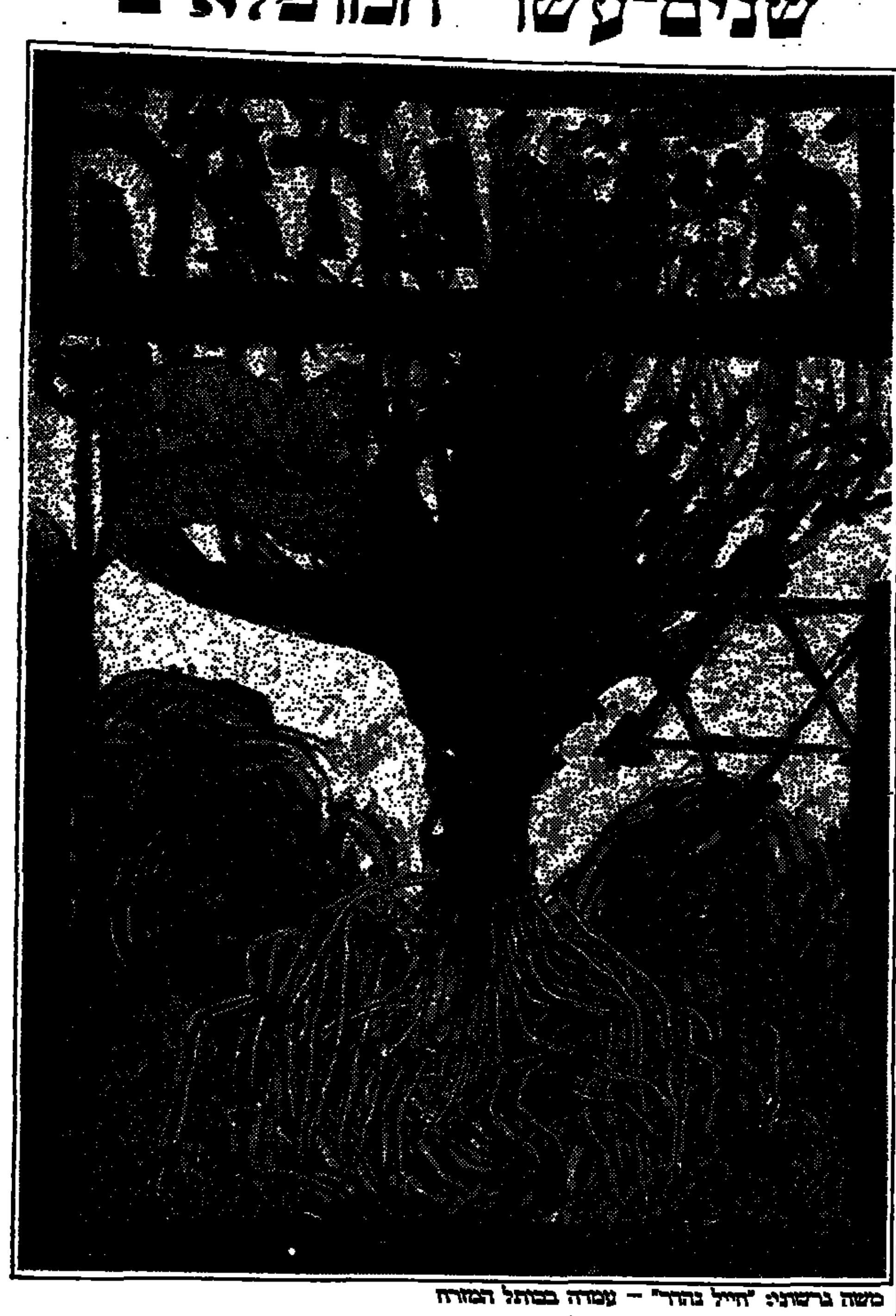

משה גרשוני: "חייל בחדר" — עמודה בכותל המזרח

ציוני־דרך באמנות ישראל — מוזיאון ישראל, ירושלים

מאת ניצה מליניאק

סערת־נפש המתעוררת בעקבות ביקור בתערוכה היא, כדרך כלל, מעשה נסים. אך המהומה שהמילה בלבי התערוכה "ציוני דרך באמנות ישראל" לא נגרמה בשל חוויה אמנותית מן הסוג האמור, אלא מחמת תחושת הגובלות בצער על תמונת־האמנות הישראלית לדורותיה המשתקפת בתערוכה; זו כבראי מעוות.

לכאורה, על מה יש להלין, שהרי תערוכת ציוני הדרך נערכה כרגיל יוצא מגדר הרגיל לאמנות ישראל — וזוכת הביתן המיוחד שהוקם בתרומתה של גב' אילה זקס־אברהם, הראויה לכל הברכות, שכן מפעלה החשוב בא לענות על צרכים דוחפים ומעיקים וכמוהו כהגשמת חלום בן שנים לו שותפים הן ציבור היוצרים והן הממסד האמנותי. ואכן האכסניה ראויה לכל שבח: קירות לבנים המתנשאים לגובה של 5 מטרים, חלל נפלא, ועיקר העיקרים — תאורה מתוחכמת המאפשרת תנאי צפייה אופטימליים. אולם מה שהיה אמור להיות יום חג לאמני ישראל הפך למעין חגיגה פרטית של קומץ אמנים.

חייבים הדברים להיאמר. במסגרת מדור זה נאמרו לא פעם דברי הערכה חמים בזכות אמנותם של גרשוני, כהנא, קופפמן ורומברג ובוודאי של דנציגר ושל אריך. אין ספק שהצגת עבודותיהם במסגרת תערוכת הפתיחה של הביתן הכרחית. אולם מכאן ועד להקצאת כתלי־המוזיאון ליצירותיו של גרשוני בלבד והקדשת כל החלל העצום של האולם החדש לעבודותיהם של אמנים אלה, בתגבורת פסל־אדמה של מיכה אולמן ויצירות של נחום טבת, גיטלין, גרוס, לוין, קלוזנר, קדישמן, צבי גולדשטיין ומיכל נאמן, רב המרחק. במצב דברים זה לא היה כל טעם לפגם אילו היה האוצר, יגאל צלמונה, מסתפק בהצגת אמנים אלה בלבד, כאומר: "אלה הם, לטעמי, שנים־עשר המופלאים של האמנות העכשווית". רא עקא שהיומרה היתה גדולה הרבה יותר. ההכרה העמומה שמה שמותר לגלריה פרטית אסור למוזיאון הלאומי — במיוחד כשמדובר בתערוכת פתיחה, שהיא בבחינת מאורע היסטורי — היתה ככל הנראה בתת־התודעה של האחראים לתערוכה. לפיכך הושקע מאמץ ניכר וממושך באיתור יצירות ויוצרים שונים, הם לבדם, מהווים על פי גרסת מר צלמונה, ציוני־דרך באמנות ישראל. עשרות מבנים חשובים אלה, מראשית המאה ועד ימינו, צופפו כולם יחד מוסר בריוה, תלויים זה בצד זה, כמעט ללא מרחב נשימה ואפשרות ראייה מתרחק סביר, באולם ספרוטס הסמוך — אולם צר וארוך ובעל תאורה לקויה — ובדיעבד נוצרת אצל המבקר בתערוכה תחושה מהרה של "לקראת". רק בהגיעך אל האולם ע"ש אילה זקס־אברהם, הריהו כיוצא מאפלה לאור גדול. כך נוצר מצב תמוה: ציירי צבע מובהקים כמו שטרייכמן, סטימצקי, שמי, מאירוביץ, גיקל — אם לציין דוגמאות בולטות — תלויים באור קלוש, ואילו קונסטרוקציה המתכת בעלת האופי התעשייתי של צבי גולדשטיין זוכה באולם החדש לתאורה שכמוה כאור יום סבבי. סבל דומה סובלים תומרקין וליפשיץ, בעיקר בשל מיקום גרוע.

כל זה הוא אך מעט מועיל באשר לפגמי התלייה — התעכבנו על נקודה זו במיוחד משום שעקרון התלייה הנבונה הוא מאושיות העבודה המוזיאלית. אולם הצרי־מות חמורות הרבה יותר נוגעות הן לבחירה תמוהה של העבודות באולם ספרוטס — שכן בהרבה מקרים אין אלה העבודות החשובות והמייצגות של בכירי האמנים בארץ — אלא עבודות שוליות. דוגמאות בולטות מן הדור הוותיק: ליטוינובסקי (ולבין) בניגוד לשנים־עשר האמנים הזוכים להצגת "המיטב" שלמיטב — הן ל"עצם־העקר" שהוצגו בב־חירת ציוני הדרך.

ומה השורה של מוקדו של צלמונה, כפי שהוא מתבטא בקטלוג, הוא לוח כרונולוגי של תולדות האמנות בארץ ובעולם מ־1906 ועד 1984, היינו — מייסוד בצלאל ואילך. בלוח כרונולוגי זה מצויים האירועים המבריקים באורח מוזר. הדגשות מגבהיות מחד, השמ־טות מכוונות מאידך, יוצרות תמונה המסלפת עד לבלי הכר את ההיסטוריה של האמנות הישראלית. דוגמא מאירת־עיניים היא ההבלטה הבלתי פרופורציונלית של העידן המושגי. כך נמצא תאור מפורט ומתארך של פרויקט העטליים, המרתונים, הקלטת רעשי הים, העברות האדמה, הלשונות או כמוסי השמן וכיו"ב בין אם נעשו על ידי יחידים ובין על ידי קבוצות, תוך התעלמות מכל פעילות אמנותית אחרת באותן שנים רווח.

פגם חמור נוסף, הן בלוח הכרונולוגי והן כערך נפרד בקטלוג — שהוא יותר בבחינת מניפסט אישי של האוצר מאשר תעוד תערוכה — הוא ההתעקשות המגובשת בכל צעד מצעדיו של רפי לביא (כולל אוסף תערוכת תלמי־דיו כציון־דרך) וכן בפעילות קבוצת "עשר פלוס", תוך אי־אזכור של תערוכות חשובות אחרות, בין תערוכות יחיד שנערכו במוזיאון הקולקטיבי ובין תערוכות של קבוצות (תצפית, הסתיו). "כרונולוגיה" זו מתפקת באז־כור ייסוד "אופקים חדשים" ב־1948, אך אין כל התייחס־ות כרונולוגית לאחר מכן. ההתעלמות מביאה לכך שפועלם של אמנים בעלי ערך, איכות ומוניטין נמחק כאילו לא היו קיימים מעולם על מפת־האמנות היש־ראלית. המסקנה המתקבלת אצל הצופה המתעניין בתערו־כה ובקטלוג היא שאת אמנות ישראל כיוונו שלושה משפיעים עיקריים: מורי בצלאל, זריצקי ורפי לביא.

במסגרת רשימה קצרה קשה למנות את שאר ליקויי התערוכה והקטלוג. הצער רב, בעיקר על תלמידי האמנות בהווה ובעתיד שיסתמכו על פרסומי המוזיאון בהקשר לתערוכה היסטורית זו ועל הלוח הכרונולוגי המגמתי. צר לא פחות על המוני המבקרים בתערוכה אמנית זו, היוצאים בתחושה שאמנות ישראל בכללותה אינה מסוגלת לגרום להתרוממות הרוח. שכן יומרות אינטלקטואליות ופראזות שבאמצעותן נכנים כאן ליצור הקשרים המקשרים בין באשר כינו יגאל רובין וציבי גבע) אינן יכולות להיות תחליף להוויה הנגרמת באמצעות העין.

מנחם בן / פשר שיר

ט. כרמי / ילדה בארון

מה אומר לך מעילי
כשאת נסגרת, יפה, בארון;
נעלי הגדולות —
שתי בארות של אפלה רעה?
מה אומרים לך כיסי הריקים
ומכנסי הנגררים על צוארך?

אני יכול רק לנחש.
בכיך העצור מגנה
על קולבים ואנקולים.
פניך הולכים אחרי החשך
כמו חמנית חולה.

אני עומד בחדר המואר
ומתרשש. את תצטרכי לצאת
במו בכיך, במו ידיך.
כי המפתח הוא בכיסי הריק.

בוסטון, 1970.

שירו של ט. כרמי מתהפך בנקודה מסוימת. הנוסח במשמעות חדשה. זה קורה בבית האחרון. עד אז זה היה שיר על ילדה שנסגרה בארון, כמנהג הילדים, בין חפצי אביה, מלבושי העליה. אך מרגע שמבהיר לנו המשורר, כי "המפתח בידו" וכי היא תצטרך לצאת בעצמה, "במו בכיך, במו ידייך" — כלומר, שהוא נעל אותה למעשה, והוא האחראי לכליאתה הנמשכת, באותו רגע מאיר השיר כולו באור חדש: לא עוד ילדה יפה הנסגרת בארון הבג־דים, אלא הכלואה במסגרות של חיי־הנישואים, למשל. זו שאינה יכולה לצאת, זו שתצטרך לצאת ("במו בכייך, במו ידייך/ כי המפתח הוא בכיסי הריק") היא אשתו של האיש, למשל. ועל כן היא "ילדה בארון" רק במובן אחד: משום שנשכבה לבעלה בדרגת "תינוק". אפשר גם שהיא גרושתו, הכלואה עדיין באובססיית הנישואים איתו.

מה שברור הוא שהוא עצמו אינו הוא מבחינתו. הוא רק בגדיו, בין אם מדובר ב"מוות עכשווי", מות האיש בתוך עצמו, מות האהבה וכל כיוצא בזה, ובין אם מדובר בביטוי לספוס אינטו, ורק הציבוי של הוויתו איתה נשאר.

...נכנים לבב כל התיאורים וכל הדימויים של האיש את עצמו בבראשית השיר, באמצעות "נעליו" בגדיו ומעיליו שבארון — ובסוף השיר באמצעות תיאורו המשמר את עצמו המבישי נעשים במונחים מלוליים רעים: "נעלי הגדולות —/ שתי בארות של אפלה רעה"; המכנסיים "נגררים על צווארך" (כלומר, חונקים אותה), הכיסים "ריקים". בסוף השיר דימוי עצמי מאיסטי־כמה: הוא לא יאפשר לה לצאת. היא תצטרך לצאת בעצמה, "כי המפתח הוא בכיסי הריק". אך כבר שמעבים "ריק" אין בעצם גם מפתח בכיס הזה. המפתח האמתי ליציאתה מן המצב הוא בנפשה, הוא בתוכה. רק היא יכולה לצאת מן הארון שבו סגרה את עצמה.

במונחים פסיכולוגיים ברור כי מדובר כאן בגבר שמטיל את כל האשמה על עצמו (והרי זו אצילות), רק הוא רע. היא רק "ילדה יפה", רק הוא "החשך". היא, לעומת זאת, "חמנית" שמסיבית. ("פניך הולכים אחרי החושך/ כמו חמנית חולה"), שחולייה נגע בכך שפניה הולכות אחריו, מוסבות לעברו.

השיר "ילדה בארון" הוא אבן משל, אך מה שעושה אותו לעז והמשמי היא האותנטיות המסויסית שלו. רק משום שהתיאור הנדי כשמי בלוכך, בלוכך ומוכר בלוכך ביחס ל"ילדה הנסגרת בארון" — רק משום כך הופכים הדברים למשל רחוני. הכבוד ליתרון נתן זך (במאמרו "ספרות כלי עולם", "יוכבו־ד"), כי שום דבר אינו יכול להפוך למשל לפני שהיה קודם כל הוא עצמו.

התשוקה והקדושה

עם מותו של המשורר רוברט גרייבס (1985—1895)

רוברט גרייבס: שירה ומיתולוגיה

"השירה היתה התשוקה שמשלה בי", כתב רוברט גרייבס, מבכירי המשוררים האנגלים במאה העשרים, שמת ביום א' השבוע בביתו שבאי מיורקה. בן תשעים היה במותו, ומאז 1929 התגורר דרך קבע במיורקה, להוציא את שנות מלחמת־האזרחים בספרד ואת שנות מלחמת העולם השנייה.

יש מקום לציין שרוברט גרייבס הוא השלישי במשוררים האנגלים החשובים שמתו בתוך השבוע האחרון. שני האחרים, שנתפרסמו בעולם פחות ממנו, היו פיליפ לארקין וג'פרי גריגסון.

גרייבס לא נודע בעולם כמשורר דווקא, אלא בזכות דברים שעשה, כדבריו, לפרנסתו — ברומאנים ההיסטו־ריים־בדיוניים שלו "גיזת הזהב" (הוצאת עם עובד) — הסיפור המיתולוגי על מסעו של יאזון אל הים השחור ופגישתו עם מדאה, ו"אני קלודיוס" ו"קלודיוס האל". כן נתפרסם בשל המחלוקות שעוררו מחקריו במיתולוגיה "האלה הלבנה" או "הפרושי האמיתי" (על ישו). גרייבס היה מודע לעניין זה והעיר על כך: "אני כותב שירים בשביל המשוררים, מאמרים או גרוטסקות בשביל המלומדים, ואילו בשביל כלל הציבור אני כותב פרוזה..."

אמנם זכה גרייבס בהערצה רבה מצד משוררים, שהצע־ירים בהם היו עולים אליו לרגל למיורקה ואחד מהם, האמריקאי ראנדאל ג'ארל, כתב על "כל שירי גרייבס": "אחדים מהם יוצאים מן הכלל, רבים בהם יצירות מופת וכולם — אין דבר שישווה להם".

רוברט גרייבס, ממוצא אירי, נולד בלונדון ביולי 1895. הוא החל לפרסם דברי שיר בשנות מלחמת העולם הראשונה, בעקבות מוראותיה. יחד עם זיגפריד ששון ידידו ורופרט ברוק — מי שנודעו כמשוררי מלחמת־העולם הראשונה שפרסמו את שיריהם בכרכי "השירה הג'ורג'יאנית" שבעריכת אדוארד מארש. ספר שיריו הראשון "מתחת למחתה" ראה אור ב־1916.

ב־1918 נשא לאשה את ננסי ניקולסון — פמיניסט־ית, אתאיסטית ופמיניסטית — שילדה לו ארבעה יל־דים. הם חיו בדלות באויסליפ שליד אוכספורד. הנישואין לא עלו יפה ועם הופעתה בחייהם של לאורה ריידינג — המשוררת האמריקאית (יהודיה) — קיימו משולש ידי־דותי. גרייבס וריידינג עבדו יחד, ולדברי המשורר היתה קרבתם ספרותית גרידא. אבל אל המשולש השוקט הזה התפרץ משורר אירי בשם ג'פרי פיקס שעמו ביקשה לאורה לעבוד על ספר פילוסופי שיעסוק במהות הטוב והרע. פיקס עזב, בסופו של דבר, לאחר ניסיון התאבדות של לאורה, דווקא עם ננסי ניקולסון, אשתו של גרייבס.

גרייבס קנה לו שם רק ב־1929 עם פרסום ספרו "שלום לכל זה", שהוא סיפור התנסויותיו של גרייבס במלחמה הגדולה. הוא מתאר את בלהות הקרבות על אדמת צרפת בפרטי פרטים ובקור רוח. ב־19 ביולי 1916 כשהוא שליש הגדוד שלו עוד קודם שפתח בהתקפה וג־רייבס נפצע ברסיס פגז שחדר לריאתו. מצבו היה נואש ומפקדו כתב לאמו שבנה מת מפצעיו. המודעה ב"טיימס" על מותו פורסמה ביום הולדתו ה־21. אלא שהוא דבק בחיים בעקשנות. נשלח לאנגליה ועד מהרה שכנע את הרופאים שיתירו לו לשוב למלחמה. כשזיגפריד ששון, ידידו וחברו לגדוד, הצהיר את הצהרתו המפורסמת נגד המלחמה הציל אותו ממשפט צבאי. כשהעיד לטובת ששון בוועדה רפואית, פרץ בבכי והתמוטט. הוא גם ליווה את ששון לבית החולים של מוכי הלם ליד אדינבורג, שבו אושפז המשורר וילפריד אוון.

עשר שנים סבל גרייבס מסיוטים ומהלוצינאציות: פגזים התפוצצו ליד מיטתו בלילות, גוויות ורוחות רפאים היו מלאים את הרחובות. בשנים אלה נתן ביטוי לסיוטיו בשירתו ובשירים מצאנים יסודות של מיתוס ואגדות עם. הוא לא היה קרוב לענייני חברה ופוליטיקה ובז לנערים הבולשביקים מסוגו של אודן, שאותו כינה "בוגר".

ב־1929 נשבר נישואי גרייבס והוא נסע עם לאורה ריידינג, שהאשימה את אודן בגניבת סגנונה הפיוטי, למיורקה. שם חיו יחדיו עד 1938. סיפורי לגרייבס שהוא חזר לאנגליה ב־1939. שלושה מילדיו התגייסו למלחמה, ובנו הבכור דייוויד מת במלחמה בבורמה. גרייבס היה גא בכך שהוענק לבנו זה צלב ויקטוריה. בתקופת המלחמה התגורר גרייבס בכפר בדבנשייר. הוא נשא לאשה את בריל פריצ'רד ושב עמה למיורקה, ב־1946. בריל, הזוגה עדיין, ילדה לו שלושה בנים ובת אחת. משוב למיורקה מצא בעצמו חיוניות ומרץ לפתוח שוב בכתיבה. ובתוך שלושה שבועות של עבודה רוחנית סיים טיוטה ראשונה של ספרו מעורר המחלוקות "האלה הלבנה" — האשה הנצחית הילדות, מגשימה הדרסת את הגבר. הוא תמיד לא האמין באינטלקט והתאכזב מערכים גבריים. מתוך שוחח שלנשים קשר אינטואיטיווי עם האמת. עתה מצא מעין בסיס היסטורי להתמטיזם זה. התוצאה היתה, בין השאר, התפרצות חדשה של שירה הוגגת את האהבה ואת האשה ופריחתו החדשה זה מאוחרת של גרייבס כמשורר אהבה נמשכה שלושה עשורות שנים. ככל שחלפו השנים נעשו שירים אלה שקטים ושמחים.

מפעם לפעם ערך ביקורים באנגליה, שם הרצה באוכספורד, שמינתה אותו פרופסור לשירה במקום אודן. ב־1968 זכה בעיטור הזהב מאת המלכה על שירתו, וב־1971 נתמנה פרופסור חבר בקולג' שלו, סנט ג'ון. אבל שורשיו היו במיורקה שבה חי חיים שקטים בבקתת דייגים על התוף, דמות מוכרת בעיירה דיאה, בכובע הלבד השחור שלו ובמקלו, מגלגל לו את הסיגריות שלו, מסרב שיתקינו טלפון בביתו, לרכוש מכונת כתיבה או מכונית — "האחרון במוסרים מן הדור הישן", כפי שתיאר את עצמו.

הוא גידל עצי תפוח, לימון וזית וכן ירקות. הופעתו היתה מעוררת כבוד — גבוה, רחב־כתפיים, ראש גדול ונפעם של תלתלים לבנים עבותים. הוא היה, כפי שמעידים יודעיו, מעין אל יווני. האיחוד שעשה רבות להזוות בשירה ובפרוזה האשר אותו תפס כשורש התרבות. על אצבעותיו נהג לענוד טבעות קסמים ש"עקבו", כך אמר, למען ידידיו לעת חולתם.

גרייבס היה משורר פורה ביותר. הוא השתמש במיגוון של סגנונות. כגון הזה והבהיר, אירוני ומפתיע, הרדומיה, מאוזר ומתוכם. יצירתו רב־גונית: סיפורים קצרים, אוטוביוגראפים ברובם, ספר על מיורקה, ובו תיאורים מקסימים של סכיות הבורה של האי קודם שנהרו אליו המוני התיירים "תצפית מיורקה". כמה ערכים במיתולוגי־ה "המיתולוגיה היוונית" (2 כרכים), "אגדות עבריות" שכתב בשותפות עם רפאל פטאי — המיתולוגיה העברית בהשוואה למיתולוגיה היוונית, ההים תיבכתות בבללה ועוד. ב־1959 ביקר בישראל.

עם מותו אמר עליו עמיתו המשורר סטיבן ספנדר: "מכל המשוררים בזמנו הוא היחיד אשר ללא הגיגיות, אבל מתוך התקדשות גמורה, הקדיש את חייו אל עניין השירה כאל עניין שבקדושה".

הבהה"ד ר.א.

אהרן מגד / אותיות קטנות

"ספר פנים ואחור"

"שר היער" של מישל טורנייה — הוא ספר "הפוך". ההוויה — הוויית האימים של גרמניה הנאצית ושואת אירופה — משתקפת בו כמו בגליל־כתב (כתב־סתרים על הרוב) בראי: כלומר בהיפוך אותיות. הסמלים, האותות, טבע האדם החוזה — כולם "הפוכים". גיבור הספר, אבל טיפוז', כותב את יומנו ביד שמאל ("כתבים איטריים") כמו הוא הבל, אך טבעו הוא של קין. אם השאול — "שאול תחתיות" — היא היפוכו של העולם העליון, הרי כי היצורים בו הם בסימן עיוות־ההיפוך. אותה קוסמו־לוגיה שאנו מוצאים בטריפטיכון "יום הדין" של הירונימוס בוש.

החוקר הביתי בתכנית "שר היער" איננו דווקא "המי־תולוגיה הגרמנית והסקלית", כפי שנכתב בשער המהדורה העברית — אם כי גם היא כרוכה בדפיו — אלא בעיקר החזון יוחנן שבברית־החדשה, המכונה גם "האפוקליפסה".

כבר בתחילת ה"חזון", בפרק ה' שבו, נאמר: "וארא והנה ביד־הישב על הכסא ספר כתוב פנים ואחור חד־תום בשבעה חותמות". ויוחנן מצווה על־ידי המלאך להתיר את חותמות הספר כדי להבין את הנבואה הצפונה בו לאחרית־הימים.

"שר היער" הוא ספר כתוב "פנים ואחור".

גם ההויות הרבות המאכלסות אותו, דומה כאילו הן או גלגוליהן ירדו אליו מחזון יוחנן. בחזון מדובר על ארבעה סוסים (וכך, בעצם, גם בזכריה ו'): לבן, אדום (והרוכב עליו ניתן לו להסיר שלום בארץ "לבעבור יהרגו איש את רעהו"), שחור, ירוק (והוא מות ושאול). טיפוז' רוכב על סוס שחור שהוא מכנה אותו "כחול־זקן", בחרבה כשחית בידו. כל־הצבאים כיער רומינטן — אותו צבי שהוא כאתנפסו של גרינג, "ראש הציידים של הרייך" — מכונה "הנבחר", בכל קרניו המפוארות בכל שלב, החיה המיסתורית ב"חזון". המשוססת בכל הארץ — שבע קרניים לה, כשבעת קני המנורה. גם "השיפורים" שב"חזון" נמצאים כאן — אלה החצוצרות השופרות קול תרועה בצאת הציידים לציד הצבאים. אף "זה האלהים", נושא טיפוז' על שכמו בסופה של העלילה, עם נפילת גרמניה בידי הרוסים (זו מלחמת גוג ומגוג, כאשר מתקיים הכתוב ב"חזון" — "ותיתפס החיה ונביא השקר אתו עמה... הם שניהם השלכו חיים אל תוך ים התבערה הבוער בגפרית". ים התבערה הוא התבונה המכלה את "שר היער".

כל המהותם בספר — במישור האישי, במישור ההיסטורי, במישור המיתולוגי — הוא בסימן ההיפוך. טי־פוז' הוא יצור בעל כפולה מינית (ספק הומוסכסואל, ספק הטרוסכסואל, ספק פדראסט) שתשוקתו אל האברים האחוריים של אדם, בהמה, ושל עצמו. הוא מפיק עונג בנגיעות ההלקלקים של ילדים, מהפרשות הגוף שלהם, מעבודותן של חיות, מהפרשות הצואה של עצמו ועוד. הוא — הסמוי, "הצלוב" — נושא את הצלב על גבו: נושא משאות, ילדים, פגרים. יתכן שבהיותו פדראסט הוא פוריפר, כלומר — נושא יל־דים. ציד הילדים לא מתואר בספר (רק נרמז בסופו) — אך כיוון שהספר הוא "הפוך", משתקף בראי — הרי כל מה שארע בשואה מתארע כאן בדרך של אכזריאציה בהופכה: ציד הצבאים ("הצבי הישראלי"?) ביער על־ידי גרינג ופמליית אנשי הס.ס. הרודפים אחריהם בעזרת כלבי־דורמן, יורים בהם ברחוק וגוררים לכראה גופותיהם הנופלים; ובית־הספר על פי הכרזות: ציד הילדים הארים בכפרים אל החוות של הנזגאים של בחירת קאלטנבורן (שבו: בעזרת דוברנים) והבדידות האנתרופומטריות העבירות בהם (גולגלת, הגובה, המשקל) — הוא כעין "תשליל" (נגאטיב) של ציד הילדים היהודים אל התאים ושל הגיבורים הנערכים בהם: התאומים הארים ההופכים ל"נאפולה". שגם בהם נערכת מדידות — הם תשליל של "תאומי מנגלה"; ציוד הילדים לאחר ההשמדה, שהם משמשים סיפור למלא מורן — מקביל לישיעתם הנוח של המובלים למות בכבשנים: "קנדה" שביער — ל"קנדה" שבאושוויץ, וכן הלאה וכן הלאה.

וכך גם במישור המיתולוגי: דמותו של סנט־כריסטוף, הקדוש הנוצרי מן המאה השלישית, שלפי האגדה נשא ילד על שכמו להעבירו את הנהר ולהצילו ("פוריפר"...) — הממסלת חסר הרחמים — מוצגת כאן בפניה ההפוכות, בהיותה סימלו של בית־הספר שחוזרה התאכזרות שודדים בו. כמה דראגפיות הן גם דמויות שר־היער מן המיתולוגיה הגרמנית, ה"רפאי" (המפלצת) המיסתורי־ה־דישון, הבהמות ועוד ועוד; או דמות הנער נסטור (ששמו כשם אחד מגיבורי האודיסיאה והאיליאדה), שיש בה מן המפלצתי והאנושי כאחד. דמויות אלה נטמעות כולן בסיבכם של אבל טיפוז' עצמו, שגם הוא מעין "רפאי" דראגפי. הביטוי העברי־ארמי הולם ביותר את אופי ההוויה ה"מהופכת" הזאת הוא — סיטרא־אחרא, הצד האחר, שהוא השטן.

הספר רצוף אותות וסמלים בגלוי ובמכוון, כי טיפוז' רואה בכל מאורע ומקרה אות וסמל לגורלו; אך הספר עצמו הוא "פרודוכסאלי". בהיותו אנטיתיזה לפולחן הא־תות והסמלים, במקום אחד אומר טיפוז' ש"הסמל טורף את הדבר המסומל", והוא מהרהר בכך איך הנאצים רוממו סמלים למדרגה פולחנית — צלב־הקרס הקרוס, הנשר, דגל הדם, אש־הלפידים, שילטי־הגיבורים — כדי לרוקן את כל הערכים מתוכנם האנושי.

המעידה של ספר חזק ורב־משמעויות זה קורית דווקא ברקע הסיום שלו, כאשר עם מפלת גרמניה (זה שירה) — מגלה טיפוז' את שרידי גופותיהם של ילדי השואה, מוצא ביניהם את הילד הגוסס אפרים, מחייה אותו, מאמץ אותו, והוא — ה"רפאי", הסוכר־כריסטוף, "שר היער", אלא שעכשיו כפן הרחמים והחסד שלהם — הופך ל"רכב ישראל" הנושא על כתפיו את "הכוכב בעל ששת הקצוות" (סמל יהודי, אך גם נוצרי) כתגי־הגאולה, חג הפסח. כשרגליו שלו עצמו שוקעות בבוץ כמו "בחומה". בפרק זה מספק הסופר עצמו את הפירוש ל"פתשגן הכתב" שלו, והמפכך את המשל לנמשל. נטול ממנו הרבה מכוחו. ואילו תיאור ההצלה של הילד היהודי, כתוב כולו באותה רוח של "אהבת ישראל", בעלת הגוון הצרפתי המיוחד, הנוצרי סנטימנטלי, שהיה כבר למסורת בקרב הצרפתים־הקאתו־לים, מאז פסקאל, שהפליג כלפי בשבחי "העם הנבחר", ועד שארל פגי, ז'אק מאריטן, פול קלודל, פרנסואה מוריאק ואחרים.

האם קרא מישל טורנייה גם את ספרי האפוקליפסה העבריים, את "ספר זרובבל", או את "נסתרות דרבי שמ־עון בר־יוחאי"?

בתרגומו המשובח של אהרן אמיר ה־ogre הצרפתי הוא "רפאי" (המופיע במקורות רק בלשון רבים: "רפאים", ו"כתבים סיניסטריים" הוא מתורגם ל"כתבים איטריים" (כדי להימנע מ"שמאליים", בשל הקונוטציות הפולי־טיות; האפשר להשתעשע בסברה שאילו נכתב הספר עברית במקורו, היה גם הכינוי "רפאי" כפל משמ־עויות — הן נפלצת־שאול ענקית הן "מתאי", ה"שמאל" שהוא איטרי, היה מקבל — כמו ה־sinistre — גם משמעות של "סמאלי". אולם כבה כה מן הסמלים שבספר נראה כאילו אמנם לוקחו מן האפוקליפסה העברית; ה"רפאי" מזכיר בתואר את ארמילוס, אותו יצור שטני המתואר כענק קרח, בעל עיניים קטנות, צרעת במיצחו, אוזנו הימנית סתומה והשמאלית פתוחה, וכמו ה"אנטי־כריסטוס" הוא לוחם במשיח; שם הילד הגואל הוא (בוודאי לא במקרה) אפרים, וב"נסתרות" מופיע "משיח בן־אפרים"; ה"כוכב" מעלה על הדעת את "דרך כוכב מיעקב", שנאמר שם בהקשר למשיח הגואל; הירלים של סיפור, דומה כאילו נלקחו מ"קן־צפור" שבהיכל, משכן המשיח; ואפילו ה"בהמות" קשור בו מביא רק פסוקים מספר איוב בקשר אליו. ו"שור הבר" (הוא ה"דישון" שכאן) — מתוארים הרבה באפוקליפסה העברית בין המעדנים הנכונים לישראל לאחר גאולתם.

אם כך ואם כך — ההתחקות האפוקליפטית של מלכות־השטן הנאצית ב"שר היער". נראית כאחד מהיבטי הספר העמוקים ביותר בסוגיית "הבעייה הגרמנית", המעסיקה אותנו ללא־הרף.

העורך: אברהם רמון

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

מקור

אלון ועירית, רומאן
מאת ראובן קריץ
הוצאה דו־לשונית, עברית־אנגלית, בתרגום יואל ברידזאן, הוצאת "פורה" 1983, 172 ע'

בעקשנות מעוררת התפעלות מוסיף ראובן קריץ זה שנות דור את הקריירה הכוזה של יצר־ספרים הכותב ומוציא את כתביו בעצמו, בהוצאות פקסימיליה. המוצר האחרון שלו הוא הוצאה אנגלית־עברית, רק פול דק, של רומאן שלו מסלולי שנות החמישים המכונה "אלון ועירית". בימים בהם היתה עדיין הספרות לבני־הנעורים ולה בני־בית ובאיכות, ולרומאן נודעה הצלחה — גם בגלל הסיום ה"מודרני" שלו, שהציע שתי אפשרויות לנעילה של הרומאן: סיום פתוח, המותיר את סיפור האהבה בין אלון לעירית בשלב הגישוש הטהור, וסיום אחר — הכבים אסון על הגיבור אלון.

כלולו של דבר. זהו סיפור תמים ותמים מאוד, על מורה צעיר בקיבוץ המתאהב באחת מתלמידותיו, המענה אותו בלא יודעין בידידות שהיא רוחשת ל"מלך הכיתה" אילן. קנאתו של אלון אינה יודעת גבול, ועליו לרסן את עצמו כלי הרף בגלל מעמדו המרצוני. אין זו אהבת בשרים בכובן המקובל היום, אלא הזיה רומנטית של צעיר אידיאליסטי, היודע כי אהבתו בלתי־אפשרית כל עוד חוצץ בינו לבין אהובתו מחסום היחסים שבין מורה לתלמיד. וכנגד עדינותו של אלון, המאוהב־בסתר, באה אליצותו ויהירותו של אילן, הפרחח כובש הלבבות, המקסים את עירית ודוחה אותה, בורח ומפחיד כאחד.

"אלון ועירית" כתוב כמעט לפי מתכון, הלא הוא מתכון המסטורילה, שעלילתה הבסיסית היא אהבה הנבוכה המתלקלקת בגלל כניסתו של גורם שלישי, המייצג את הרע שבעולם או את הזוכרות האכזריות של הקיום: כאן מייצג את כל אלה אילן. קריץ מביא במדרגה את העלילה לשיא, במבצע פציעתה של עירית, שבה נקרית לאלון לראשונה האפשרות למגע גופני עמה. הדמויות מאופיינות כהלכה, אך אלה דמויות שטוחות, בלי עבר כשלהן, ועל כולן רובצת אווירה של סנטימנטליות, שמקורה בלי ספק בכך שקריץ כותב את הרומאנים שלו במפגיע כאבספר־בנוער בכתיבה, כיצרן של ספרות ולא כיוצר. שאלה נוספת היא מי יהיה קהל הקוראים האנגלו־סכסי שיצבא על דלתות ההוצאה־העצמית של קריץ לרכוש את התרגום הדו־לשוני ל"אלון ועירית". לפחות, צריך להודות, קריץ אינו מבצע את הניסיונות שלו על חשבון קופת הציבור. וגם זו לטובה.

שירה

אי יוני, שירים ותצלומים
מאת מאיר ויזלטיר
ספרי סימן קריאה, הקיבוץ המאוחד, 1985, 46 ע'

מאיר ויזלטיר הוא אמן היוצר אופנות. בניגוד לזרו־דיבוס של אבידן וולך, הנוחתים כמטאלוסות, יודע ויזלטיר את סוד הזדורים הדק, את סוד הכתיבה הלא־ברברה, הקליטה, וכבר נאלצנו להשתמש בלשון של פומבאותו, ולא בכדי. ויזלטיר, גם אם ירחיק עד קצה העולם, יישאר האנאטומיה התל־אביבי שהוא, המרפרף על פני הדברים ומפזר אחריו הגיגים ועידים ולא מחייבים כבר לילי גישה נגיס. הפעם בחר לנגן את המוזה שלו על סלעי האי היווני קפאלוניה.

"אי יוני" הוא בעיקר ספר מקורי בפורמאט שלו, המשלב שירה יומנית, רישומים בפרוזה ותצלומים, שכולם ביקור מקיפים באילן, באותו גושלים, הוויה, מתומה של 'גומבארואפי' בכפר יווני בקפאלוניה. הגימיקי תבנין, מכבל... בשירה העברית, שעד כה, אם כתבה שירי יומן מסע, עסקה בדרך כלל במסעות של שיבה למקורות בחוויים כלשהם. ויזלטיר, במפגיע, נענה לצו הנדיבות של הימה־תבוניות, ויצא לראשונה בספרות העברית, למסע תענוגות במובנו הפגאני, עם הדיה־השפעה חוקים — לפעמים עד כדי תמיהה — של שירת קוואפיס. שירתו מנסה לאצור תמונות, להקפיא איאאוזים בריזולוק, ומבחינה זו כלאכות, בחולקת־השירה של הספר, דומה למלאכת הצלם. אך יש כאמאוזים גם צד אידיאלוגי: ויזלטיר, באותה פיקנאציה־של־רגע בהפך מסים שהוא רואה לראשונה. ובכל אותו תיאור־מגע לא מחייב עם התרבות הזרה של האי, על טקסיו האליליים־למחצה, מוצא בקפאלוניה מורים את גן־העדן הקונצפטואלי של תל־אביב, עיר התולות נטולת־השורשים. לקפאלוניה יש אמנם היסטוריה ושורשים (והוא מפרט אותם בהערות־בפרוזה הנלוות לשירים), אך היותו זר תייר, אורח־לרגע באחת משבבות הזמן של האי הזרוי כעברה, מאפשרת לו הכמה הבוקית ונטולת ידע הדעות קדומות כמו במסע, על פי הדברים — הבנה שנעשתה בלתי־אפשרית במולדתו שלו, שכל אבן בה הוויה משמעויות.

"אי יוני" הוא ספר מחוכם, שירוד אחריו מן הסתם עשרות חיקיים. קסמו, כקסמה של שירת ויזלטיר כולה — נע בין הפעלול למקסם־השווא: קראת, נהנית, ויצאת, כמו ממותחן טוב, עם הרגשה טובה שקיבלת תמורה מלאה בעד כספך.

מסע

נו בי מי, הרפתקה בניגריה
מאת ארי סלונים
תצלומים: יאיר דמבו
הוצאת משרד הביטחון, 1985, 230 ע'

"נו־בי־מי" הוא מן המשפטים הראשונים שלומד הלבן "הירוק" בעגה הניגרית, שאינו אלא קיצורו של המשפט "נו בי מי, נה בי היס" כלומר: "זה לא אני הוא אשם". זהו פסוק המבטא בתמציתיות, לדעת המחבר, את אי־ההבנה הכללית שעליה מבוססים יחסי שחורים־לבנים בניגריה. סלונים, קבלן ישראלי שיצא לעבודות פיתוח בניגריה ועשה שם שנתיים בלי אשתו וילדיו, הקדיש את ספרו ליחסי־האנוש המוזרים שהיה עד להם בארץ חסרת־תקווה זו, כבינוני. בניגוד לאופנה המתחרשת במקומותינו של ספרות מסעות אכזוטיים, מציין סלונים במפגיע את הבנאליות של הניסיון האפריקאי שלו: הוא לא נלחם באריות ולא התבשל בקדירותם של קניבלים, אלא תיעד בהתלהבות של אנתרופולוג חובב, בצורת מכתבים ששלח בקביעות הביתה, את חוויית המפגש עם האדם הניגרי, ודרכו — עם מושגים והלכי מחשבה הרווחים בקרב הנינים עם כה שקודי בעגה הפסוודו־מרעית "העולם השלישי". זהו עולם שבו אוכלים בהפסקת הצהרים לא סנדוויצ'ים אלא לטאות חיות ועכברושים צלויים. ושבו נערת לאשה בראש וראשונה קאריירה של בהמת־משא, המסוגלת לשאת על ראשה חמישים קילוגרם בהליכה זקופה, בעוד על גבה קשור תינוק.

ברוב הרשימות־המכתבים שומר סלונים על נימת התנשאות משועשעת של הישראלי המגלה את העולם ורץ לספר לחבריו בכך נערץ הינו האמבטי של הספר, שבסופו של דבר הוא קובץ של נפיחות־עצמיות על הישבם של ישראלי־לבן נגד "הפרימיטיביים האלה". אך אין בפחוה זו שמץ של גזענות, אלא חמלה אמיתית, על ארץ השקועה בפיגור טכנולוגי חסר־תקווה, המשוקעת בגרוטסקיות תפקיד של מדינה מתוקנת.

תרגום

יום שתבל הרתה והפילה בו — סיפורים עיראקיים
מאת סמיר נקאש
מערבית: רות נקאש
ספריית פועלים, 1985, 172 ע'

בחוויה שנתגבשה תחת השם "ספרות עדתית", בצייריית תרומתם של יוצאי עיראק (האהובים להתכנות "עולי בבל") ביכולתה של יצירתם לעמוד לעצמה כמבחן האיכות הכללי בלי להזדקק לחסות העדתית, המעניקה בדרך כלל לגיטימציה ליצירות מפוקפקות מתחום הפולקלור והסנטימנט. סמיר נקאש הוא מחשובי הסופרים יוצאי עיראק הכותבים בארץ, אם גם מן האלמונים ביותר, כמו שבניגוד לסמי מיכאל, למשל, לא המיר את שפת כתיבתו לעברית, אלא התעקש לשאת את המולדת העיראקית בבחינת נכס נייד, ולכתוב ערבית — בחירה שפירושה במידה רבה כתיבה בשביל קהל קוראים מצומצם, אם לא מבוטל לחלוטין של קוראי ערבית־יהודית (בחירה הדומה בגורליות שלה לזו של סופרי אידיש בארץ). "יום שתבל הרתה והפילה בו", הוא הקובץ הראשון שלו המתורגם לעברית, והוא תגלית של ממש בעושרו הלשוני ובעומקו ההגותי.

ארבעה הסיפורים המכונסים בספר כתובים באותה שעל קו ההיסטוריה, כאפוקליפסות בעיר־אנפין, מפי גיבורים המייצגים את "בית השימוש של העולם", כגבור נקאש באחד הסיפורים: בריות המתפלשות בחטא ובאשמה, ובכוח דיבורו המצייר־שפרי של ציבור המתבוסס בקיאו, מנסות להביא גאולה לעצמן ולעולם. בסיפור הראשון, ששמו כשם הספר, הגיבור הוא מעמד "דיבוק" של הסטנדרטים: יום הכיפורים בבית כנסת של עדת יוצאי עיראק בכוכבי, המקבץ שלושה אנשים, שתפילה מעוררת אותם להשיח את לבם במונולוג פנימי המסתיים לארסנטים בסצינת מריבה אליבה בין אחד מהם לאשתו ההרה. הסיפור השני "בבית הסכרנוסים והנפלאות" מובל באווירה מבסיסת של דמדומי חיים ומוות: שתי אחיות, בתולות זקנות, מבודדות על ידי השכונה והקהילה, מארחות לחברה אורח מן העולם הבא, "עבוסי, ריבון העולמים". הסיפור השלישי, הוא הוויה על קו אי־הספיות של הנפשה כימסית דרך הנביבים, האשפה והאחוורים של חמור. הסיפור "ליל הערבה", המסיים את הספר, הוא הקרוב ביותר למה שהורגלנו לכנות "ספרות עדתית": זהו תיאור של הגוי ליל הושענא־רבא בילדותו של הסופר. אך גם כאן מתגנבת הרגשת האורבן הקרב, הרגבה של תרבות יהודי־עיראק, שכיום לא נותרו ממנה אלא הערות שוליים, שהמתרגמת אינה חוסכת כהן כדי להסביר מנהגים מן החיים ומשפח הדיבור של הקהילות הבבליות בבגדאד, בכוכבי, ובאסמר וק.

מועדון הגברים
מאת לנארד מייקלס
תרגם מאנגלית עמוס פארן
הוצאת זמורה ביתן מודן, 127 עמ'

לפי אורכו ומבנהו "מועדון הגברים" הוא נובלה. סיפור המעשה מתרחש כולו בלילה אחד, שבו נפגשים כמה גברים כדי לייסד מועדון אקסקלוסיווי לגברים, במעין תגובה על פעילויות נשיות, שהחלו לצאת את הבית בעקבות הפמיניזם המתפשט. הפגישה מתגלגלת עד מהרה לווידוי בצוותא, כשכל אחד מן הגברים על פי התור מספר איזו חוויה מרכזית מחיי האהבה שלו.

מייקלס מצליח בעיצוב דמויות הגברים, השונים זה מזה בעיסוקיהם ובהשקפתם ובתפיסת העולם שלהם. האחד הוא ספורטאי נודע, ענק ויפה־תואר המעורר את קנאתם של היתר בהצלחתו אצל המין השני. אחר הוא סוחר קרקעות או בתים, יהודי, טיפוס מופקר ומעורר תיעוב כלשהו. שלישי, רופא, שהוא רומנטיקן בעל־חלומות ועוד. כמה מהם מעשנים מריחואנה. אחרים שותים. במהלך הערב הם מכלים ועמם כלפי הנשים במקרר שמילאה אשת המארח בכל טוב לכבוד פגישת הנשים העתידה להיערך בבית למחרת. זאת ועוד, הם מהמהים את חרך הבגורים המסודר הנענים, שופכים תוכנם של בקבוקים על הסטייזים, מרחים את השולחנות בשאריות של רטבים ולבסוף משוקים בהולת סכינים ומשחיתים קירות ודוהיסים. אין כל רמז לכך שכל זה נעשה במאמה נגד הנשים, עקרות הבית, כאשר הן, אבל הקורא מתוח לקראת שובה של בעלת־הבית, אשת המארח, הביתה. הסצינה האחרונה בסיפור, סצינת הענש שמעניקה האשה את הגבר, אמורה היתה להיות, מצד כוונת המחבר, שיא של הסיפור הקטן הזה. אבל למרות שהמחבר הרווה אותה באלימות ובתוקפנות, התכיך את העניין והותיר את הקורא אדיש.

בניגוד לרבי־מכר אמריקניים שמתפרסמים אצלנו שבוע בשבוע, כתיבתו של "מועדון הגברים" מיומנת ובת תרבותיות. גם התרגום טוב, מה שהופך את הקריאה בספר הזה לנעימה למדי. אולי גברים יאהבו אותו יותר, וגברים אמריקאים עוד יותר, כנראה.

גבריאלה דותן

פיוט

שירי ר' יחיאל בן־הרא"ש
הלבה"ד בצירוף חילופי נוסח וביאורים: יונה דוד
הוצאת האקדמיה האמריקאית למדעי היהדות והוצאת ראובן מס, תשמ"ה, 68 ע'

ר' יחיאל בן הרא"ש, בן המאה הי"ד, היה נצר למשפחה חשובה, משפחת רבנו, שהיגרה מאשכנז לספרד בשנת 1304, ונודע כאיש הלכה, כריין מתמיד וכמורה הוראה במולדתו. ר' יחיאל חווה על בשרו את גל הפרעות שעבר על יהודי ספרד ב־1391, ולאחר שניצל ונמלט מן המהפכה נתן ביטוי לטרגדיה שעברה על קהילות ספרד בשורה של קינות אכספרסיוויות, המהוות בין השאר עדות היסטורית חשובה למתרחש בספרד בימיה.

האוסף השירי של ר' יחיאל מונה חמישה־עשר שירים בסך הכל, ובהם ארבע הקינות שהן מרכז הכובד וגולת הכותרת של שירתו, והשאר — שירי קודש סטריאוטיפיים, שכמותם נכתבו לעשרות ולמאות בתקופתו, שהיתה בכללה תקופת שקיעה של השירה העברית בספרד, ולא קם בה משורר גדול של ממש לבטא את גודל הפורענות שעברה על היהדות. שירת ר' יחיאל היא המיטב שידעה לייצר ספרד היהודית במאה הי"ד, בעיקר מפני שנכתבה, לפחות בחלקה, מתוך צורך נפשי שהוליד כעין פריצה בחומת הכללים המדוחדרים הנוקשים של שירת ספרד. יונה דוד מכנה את קינותיו של ר' יחיאל "קליידוסקופ מזויע והומם" המפרט את מעשי הזוועה שפקדו את יהודי ספרד ברוח השמד שתחילתו ב־1391 וסופו בגירוש ספרד. אך מסורת הקינות, טוען דוד, היא לנקוב בשמות הקהילות שהוחרבו ועל ידי כך להציב להן יד ושם.

הקינות כתובות כולן על פי הנוסחה הקבועה בת ארבעת החלקים: תיאורי הזוועה, ההתאבלות, ההספד, הנחמה. שאר 11 השירים שהותיר אחריו ר' יחיאל הם שלושה פזמונות־קודש שמטרתם לחזק את המתפללים באמונתם, שתי רשויות, פריפטיכון שירי הכתוב בצורת עזנה, בקשה אחת ויחידי הכתוב בפרוזה הגיגית. יונה דוד מצרף הערות וביאורים לכל אחד מהשירים, ובסוף הספר מביא טבלה היסטורית המביאה לצד תאריכי כתיבת השירים את ההתרחשויות ההיסטוריות המשמעותיות.

לילדים

על צד שמאל, סיפור בחרוזים
כתב: אורי אורלב
ציירה: אורה איתן
הוצאת כתר, ירושלים, 1985, 28 ע'

אורי אורלב, המפורסם בסיפוריו לבני־הנעורים על השואה, פרש כאן את כישורו לפרוזה קטנה, אך בזהוקת הזכיכה, בצורת מתחלה בחרוזים לילדים קטנים. מעשה בילדה שקמה בבוקר על צד שמאל, כלומר במצב רוח "קיבני" כמו שאומרים אצלנו. הכל אינו יאה בעיניה, לא הבית, לא הוריה, ובכעס היא יוצאת לחפש לה הורים חדשים ובית חדש. ההורים המודאגים מעיקים תבל ומלואה כדי למצוא את הבת, האובדת וסוף סוף הכל טוב — הבת חוזרת לחיק הוריה ומוסר ההשכל: לקום תמיד על צד ימין.

יש בחרוזיו של אורלב חן מולסקי המתגלגל כמו הדודל של לאבינג, שבו רצים הכל זה אחר זה בגלל גוממה של מהרבכך של גבירה מפונקת. ציוריה של אורה איתן מזכירים בכל תצאות אופרטה וגם התלבושות הן בכיכון הסמצא. מכל מקום — אין כוונה לצייר לילד את עולמו שלו, הישראלי, אלא להביא לו סוגייה נוסטאלגית תימסית.

מעולם הספרות והאמנות

המינגוויי: האיש, המיתוס והיצירה

באחרונה ראו אור בארצות הברית שתי ביוגראפיות חדשות על המינגוויי, האחת מאת ג'פרי מיירס והשנייה מאת פיטר גריפין. ספרו של גריפין עוסק בנעוריו של המינגוויי והוא הראשון בשלושה כרכים. ספרו של מיירס מקיף את כל סיפור חייו של הסופר. מיירס בן ה־46 מלמד ספרות אנגלית באוניברסיטה של קולורדו והתמחה בכתיבת הביוגראפיה בבוקתה הוליווד של קולוס בייקר. גריפין הוא בן 43 ויחסו אל המינגוויי רגשי. הוא אומר ביחס לספר שלו "קראתי את המינגוויי וגיליתי שפוכים בני קיימא והמבעת עצבית מה הודך ההיודה לגאולת אישיות האדם". ולאחר שהגיע, בסיועו של המינגוויי, לגאולה, התגבר על התנגדותה של אוניברסיטת בראון למפעל שביקש להגשים והחל לכתוב מחקר על המינגוויי.

ב־1954, לאחר שניצל מבתי תאונת מטוס באפריקה ונהכב בבה, זכה המינגוויי לקרוא את ההספדים שנכתבו עליו בעודו בין החיים. זמן לא רב לאחר התאונות הללו כתב המינגוויי תוך כדי הזייה על הזיה: "הגרוא המושלם ביותר שאני מכיר מאחר שאני גבר. הרוח היו של גבר".

כמעט 25 שנים הלכו באו זה המינגוויי החולה בראשו. מרי הוארש המינגוויי, אשתו הרביעית, שישנה בקומה השנייה בביתם שבקטשאם, איידהו, הקיצה בבוקר ה־2 ביולי 1962 לקול מה שנדמה לה כמגירה שנסגרה בחבטה. ארנסט וילסון, המבקר האמריקאי הנודע, הביע את התדהמה והעזוב כבותו של המינגוויי במלים: "זהרי זה כמו המטוטסה לפתע באופן איום פינה שלמה של הזויה". אבל לבעו האמת, בשנים שבאו 1961, איבד פרסומו של המינגוויי "הבולט בסופרים מאז מות שייקספיר" (ג'ון או'הרה) מזוהרו. המבקרים נאלצו להודות כי הולכו שולל: המינגוויי לא היה סופר טוב כפי שסברו. הם הסכימו שאולי אחד מספריו, ובקוצר שניים מהם — "ותזרח השמש" ואולי "הקץ לנשק" — ישרדו בבואה הי־21 בלוויית קובץ סיפורים.

בד בבד עם שינוי התפיסה הביקורתית בימים אליו החלו להופיע באמריקה יצירות ספרות מסוג הזה, יצירות שהללו את האי־רציונאלי והאגדי והיו משקל נגד לריאליזם. בקונטקסט הזה ראוי להזכיר שהמינגוויי האמין כי ספרות טובה צריכה להתבסס על התנסות מוחשית. "תפקידו של סופר הוא לספר את האמת", כתב בהקדמתו ל"גיבורים במלחמה". יתכן שהתגובה החריפה שבאה נגדו אחר מותו עומדת ביחס ישר לפרסומו האדיר בחייו, לדמות הגדולה מן החיים של הצייד הגדול, הדייג במים עמוקים, המתאגרף. בעשור האחרון החלו להפריד בין האיש המיתי לבין היוצר המשמעתי, האמן שיצירתו מתחילה שוב להיחשב כעמידה בשיני הזמן.

ספרו של גריפין הוא ספר אינטימי — "ספר נפלא" אומר עליו מבקר ה"ניו יורק טיימס בוק ריביו". למרות שרבות כבר נכתב על נעורי המינגוויי, בכל זאת העלה גריפין מידע חדש ומוסמך, כולל חמישה סיפורים קצרים שלא נכללו באף אחד מן הקבצים. פרקים אחרים של הספר עוסקים בחיי המשפחה שלו וביחסים המתוחים בשנות חייו הראשונות. אמו היתה אשה שתלטנית ובעלת שאיפה להיות זמרת. אביו היה רופא נודע שלימד את בנו לצוד ולדוג ונתן לו במתנה את כפפות האגרוף הראשונות שלו. אבל החלק העיקרי והחשוב יותר של הספר נסב על שנות הכיכותו של המינגוויי ככתב בעיתון "סיטי סטאר" של קנזס, אחר־כך כנהג אמבולנס של הצלב האדום באיטליה, שבה נפצע קשה בכדורים ובכרסיסי פגז אוסטריים. פרק ארוך מוקדש לתקופת החלמתו בבית־חולים צבאי במילנו. שם התאהב באחות רחמניה אמריקאית שבשמה הגם ליניבורה של "הקץ לנשק". היא עזבה אותו למען בארון איטלקי.

ב־1919 שב וביתה בסתייר במקום הולדתו. הוא היה לגיבור ועוד נשא הרצאות על התנסותו במלחמה. לבסוף נתבקש על ידי הוריו הזוקנים לעזוב את הבית, שכן לא עבד. הרבה לבלות את שעות אחר הצהריים והערב בבמשחק הביליארד. הוא נסע למישיגן ומשם לטורונטו, שבה זכה ביחוד ובבזן ובדמויות תמורת עבודתו כחונך לבן המשפחה. ומכאן לשיקאגו, שבה עבד בעיתון והחל להיות חיים בזה מיים ולהיפגש עם דמויות מעולם הספרות, ביניהם שרווד אנדרסון זה מכווד קרל סנדברג. הוא אהב לרקוד ואף זכה בתחרות ריקוד כשבת הזו נישאה מאוחר יותר לסופר ג'ון דוס פאסוס. באוקטובר 1920 פגש באשה גדולה ממנו בשמונה שנים ואותה נשא לאשה. זו היתה אשתו הראשונה — אליזבת האדלי ריצ'רדסון הברשה. בתשעה הדורי הוחזר שלהם — היא היתה בשני "שאיש והוא בביקנו — כתבי זה הזי באריף עמודי מכתבים.

ספרו של גריפין מסתיים כשהזוג הצעיר העבור זה מקרוב יוצא לצרפת כצויד במכתבי המלצה אל עזרא פאונד ואל גרטרוד שטיין. ספרו של גריפין, כותב המבקר, כמחזר לחיים את המינגוויי הצעיר, האיש המקסים, יפה־התואר, רב־ההודתיות, המקדיש חייו לכתיבה. הוא עשה זאת, לדעת מבקר המוסף הספרותי של ה"טיימס" הניו־יורקי, היטב מכל מי שכתב על המינגוויי לפניו.

ספרו של ג'פרי מאיירס הוא ספר שונה לחלוטין. מייארס, שהוא חוקר ומלומד, כתב ספרים על ת.א. לורנס, ג'ורג' אורוול, קתרין מנספילד, דינדל־ריד שטון, ויננהם לואיס וד.ה. לורנס. דומה שקרא כל מה שנכתב על המינגוויי ואיך בני משפחה רבים. הצדה של ספרו של מאייר היא, שאינו אוהב את הנושא שלו וכותב באחד המקומות, כי חבל שהמינגוויי לא מת באחת מאותן תאונות מטוס באפריקה. אילו מת "ליד מפל מים או בקרב פילים פראים, פרסומו היה גדול משהוא היום. הוא היה מסתלק מן העולם בלהבת של תהילה — קודם שהחל להידרדר ולהתבזבז". בעיקר מדכא הדו"ח שלו על שנות העמידה והזקנה של המינגוויי, למן 1940 ואילך. ברגע הקלה כמעט מגיע הקורא אל הבוקר של הכיניים ביולי 1961, שבו שם המינגוויי קץ לחייו.

ארנסט המינגוויי: לספר את האמת

Along with Youth – Hemingway. The Early Years by Peter Griffin Oxford. $17.95.
Hemingway – by Jeffrey Meyers. Harper and Row $27.50.

פרס "בוקר" לסופרת ניו־זילאנדית

הספר שזכה השנה בפרס היוקרתי האנגלי, פרס "בוקר", כמעט סיים את חייו כבלסדולת. לאחר שבחזה ספרה של קרי הולם הניו־זילנדית על ידי מו"ל אחד מו"ל, בטענה ש"אנשי העצם" הוא ספר ארוך מדי או שונה מדי, כבר עמדה הסופרת לארוז את כתב־היד בעטיפת פלאסטיק כדי להתמשש בו כבלסדולת. מה שמנע זאת היתה פגישה מקרית עם סטודנטית מאורית צעירה בשם מאריאן איונס. מאריאן התלהבה מן הספר וביחד עם ידיד הקימה קולקטיב בשם "ספירול" כדי להוציא את הספר לאור. הקולקטיב קרא את ההגהות והאג לכריכה, ואילו ארגון סטודנטים נטל על עצמו את ההדפסה.

כשהופיע "אנשי העצם" בניו־זילנד זכה תחילה להצלחה מוגבלת בארץ, שבה מכירה של 6000 עותקים בשבוע הופכת ספר לרב־מכר, נמכרה המהדורה הראשונה בת 2000 העותקים רק בתוך שישה שבועות. אבל המהדורה השנייה בת 2000 העותקים כבר נחטפה בתוך שלושה ימים. עתה, לאחר הזכייה ב"בוקר" מצפים למכירת 50,000 עותקים באנגליה בחג המולד.

עם שזכתה בפרס "בוקר" באה קארי הולם לביקור באנגליה. זה לה ביקורה הראשון בארץ זו. פיטר קאמפ מן ה"סאנדיי טיימס" שוחח אתה. את ספרה "אנשי העצם" הוא מתאר כמעין משל רוחי במיתוסים מאורים, מרוחק מן הכתיבה הריאליסטית האופיינית לניו־זילנד כיום. "המקום היחיד בניו־זילנד, שבו אתה יכול למצוא דמיון הרי זה בסיפורי ילדים", אומרת הולם.

אף כי העניין בתרבות המאורים מתפשט והולך, עדיין אדישים לכך בתי ההוצאה.

הרומאן של קארי הולם אינו מתרכז אך ורק במיתוסים המאורים — אגדות פריון וסיפורים על נסים הקורים לאנשים השרויים במצוקה. הסופרת מסכימה שיש בספר הרבה רמזים והתייחסויות לספרות אירופה. הרכבה זה חיבור של התרבויות השונות, הבאים לידי ביטוי בספרה, משקפים את הרקע של המחברת. היא צאצאית של סקוטים, מאורים ואנגלים — תערובת שהעניקה יחוד לילדותה. אמה המאורית סיפרה לה סיפורי עם פולינזיים, ובעבר כתבה בהשראתם ספר נוטה אגיד בלייטון בשם "ההרפתקה במערה". אמה היא נוצריה פרסביטריאנית מאורית. אביה — סקוטי שמת צעיר ביותר, היה בה בעת נשיא מועדון אנשי העסקים ונשיא מועדון הפועלים.

גם מהלך חייה של קארי הולם מצביע על רבגוניות כזאת. למרות שהיתה תלמידה מצטיינת בבית־הספר התיכון ותולעת ספרים, לא המשיכה את לימודיה באוניברסיטה כצפוי, אלא התרחקה מביתה מרחק 300 מילין, כדי לעבוד בשדות הטבק של מחוז מוטואקה. במשך שתי העונות שעשתה שם, מתחילה את עבודת הקטיף או הארייה בשבע בבוקר, הקדישה את הערב שלה לכתיבה.

במשך 12 שנים, שבהן עבדה בין השאר כמראיינת לאגודה סטטיסטית, כתבת, בימאית טלוויזיה, סבלת במספנות "טוגבים ודגים" ועוד, הציקו לה דמויות מרמזיות שונות, שנרקמו במוחה וקיבלו לבוש סופי ב"אנשי העצם". עכשיו היא חולמת על כתיבת ספר חדש, שיעסוק במיתות שונות ומשונות, וייקרא "פיתיון". שם הספר צריך להעלות על הדעת מיני מלכודות, הטמנת מלכודות לבני אדם או מילכודים למיניהם. לקארי הולם רגישות מיוחדת לרב־שכבתיות של המלים ואת היא חבה, מן הסתם, למורשה המאורי. בשפה זו, היא מסבירה, יש למלים טווח משמעות רחב. כך, למשל, המלה המקבילה לרימון, משמעה במאורית גם "בעל שתי שיניים בלבד".

כספרה, כן שופעת שיחתה במיני עובדות מוזרות כאלה. היא מספרת על העיר הניו־זילנדית שלה קרייסטצ'רץ', הנחשבת בניו־זילנד לעיר האנגלית ביותר מחוץ לאנגליה, ועוסקת בקלות רבה לסיפורים על אלים מאורים כמו ההאקה — אל האדמה — ועל כך שהרבינה, היודעת כ"ציפורים של ההר" אה, קדושות לאל זה שהבריק נובע מבתי־השחי שלו.

היצר החברתי והשאיפה לפרטיות ובדידות באים לידי ביטוי בספרה, העוסק באנשים בודדים מאד הנמשכים אלה אל אלה.

הולם היא גם בעלת דחף לשלמות פרפקציוניסטית — 12 שנים נדרשו לה כדי להשלים את "אנשי העצם". גם ספרה "פיתיון" מתקדם לאט, ואילו קובץ הסיפורים שלה "אוכל הרוחות" הוא בתהליך פרסום.

הבלה"ה: רות אלמוג

תערוכות

ערכים חזותיים

מאת נסים מבורך

יוסי אשר, גלריה "ממד קטן", בחנות הספרים "פרוזה", לבדיזנגוף, תל־אביב.

למסקנות רעיוניות הנובעות מן הביטוי החזותי של סביבתו הקרובה מוקדשות, במוצהר, עבודותיו של המציג. לאחרונה הוא מצייר את המציג ואת הפנים־מקורבים, משפחתו ובכללה כלבתו וכל כיוצאים באלה. בפעם הזאת הוא בחר לו לצייר את תכולת הסדנא שלו.

שתי תמונות־מפתח מצויות בתערוכה. האחת היא מעין רשימה מצוירת של המצאי כולו, ומופיעים בה, בדישום, הפריטים השונים המאכלסים את אותה סדנא, כגון שולחן, רולר למריחת־צבעי־דפוס, מברשת, כסא, צבת, פטיש וכדומה. העבודה השניה היא מעין תוכן־עניינים אוריתי, בחזותה אמורה לבטא את רוח־המקום והאינתונטר שלו. בתמונה זו מופיע גם צבע, כגון ובאותוריות, הנחוץ להשגת המטרה הזאת. כל שאר העבודות הן תיאורי החפצים הבודדים הפזורים בסדנא.

יוסי אשר הוא צייר מתוחכם. אצלו "הדברים הקונקרטיים", בשבת־עיבודתו, אינם יישויות פיגוראטיביות גרידא. אלה הם ציורי־חפצים שתפקידם הוא להבריז שהם הינם העיקר, בעוד אשר רעות־הרוח הבלתי־קונקרטית היא הטפל. הוא מבטא בכך איזו התגברות להתעסקות באמצעים חזותיים, בעניינים בלתי רלוונטיים לאמנות, שאופיים הוא סובלייקטיבי.

אשר הוא רשם מעולה. הרישול שלו הוא בעל קו ספונטני המסווה מציאות אלגאנטית ואנינה. השרבוטים שלו, שחלקם מושפעים עדיין מרדכו של אריה ארוך, הן אמירות ציוריות אמינות, חזקות לא פחות מאשר קווים מדויקים, כמעט־גראפיים, המופיעים, למשל, בציור של שפכטל, שהוא אולי מעין דיוקן של מכשיר זה. לא פחות משכנעים מבחינה חזותית הם כתמים שחורים, אפורים ולבנים, עם בצבוצים של אדום או צהוב מן המפלס התחתון.

אשר, העובד בצבעי שמן־של־דפוס על נייר, נותן כבוד למקצוענות המחזיקה גם את כלי־העבודה וגם את הרגשות שמפעילים אותו. הסתלקותו המופגנת של אשר מן הבלתי־קונקרטי אינה כה תמימה, בלתי־תאורטית פשוטה, כפרית. זוהי מערכת רעיונית הלוחמת במערכת רעיונית אחרת, נותנת מכה, תוך כדי כך גם היא נשענת על מלל, אלא שבמקרה הפרטי הזה אין הדיבורים העיקר. ואת המקום המרכזי במכלול תופסים ערכים חזותיים מבוססים.

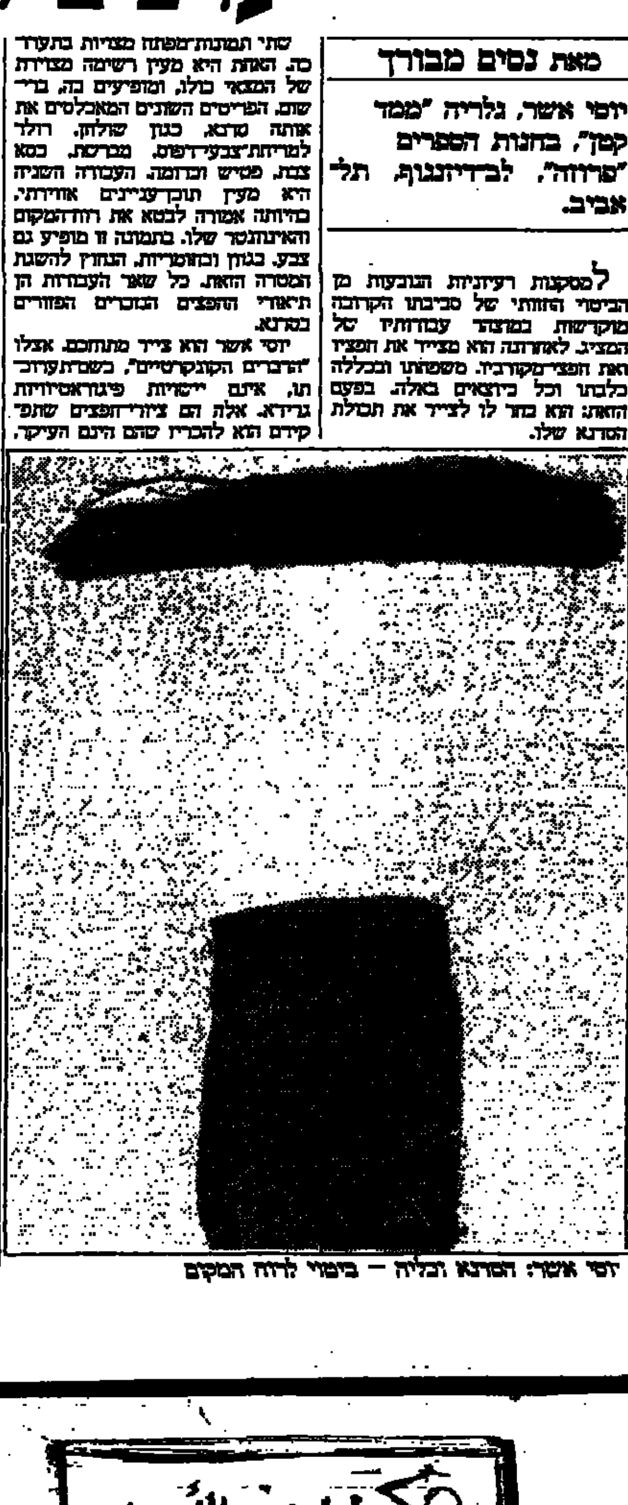
יוסי אשר: הסדנא ובליה — ביטוי לרוח המקום

מכון ירושלים לחקר ישראל
מילגת כתיבה
המכון מעניק מלגה המיועדת לכתיבת מסה מסכמת על נושא שיש לו השלכה על מדיניות חברתית, כלכלית או אורבנית במדינת ישראל.
המילגה מיועדת לאפשר לכותב להתפנות מכל עבודה למשך חמישה חודשים להכנת כתב היד.
בקשות לקבלת מידע נוסף וטופס להגשת הצעה יש להפנות להנה או ציונה. מכון ירושלים לחקר ישראל, רד"ק 20א'.
טל' 02־630175, עד 15.1.1986

מוזיאון ישראל, ירושלים
מתנות לחנוכה
בחנויות המוזיאון: — בבניין הכניסה
אין צורך בכרטיס כניסה
— בבית טיכו (שלוחת המוזיאון במרכז העיר)
אין צורך בכרטיס כניסה
— במוזיאון ובהיכל הספר
* לוח שנה 1986, מעוטר בצילומי זכוכית עתיקה
* הדפסים מקוריים של אנה טיכו (בבית טיכו בלבד)
* חנוכיות וסביבונים — העתקים מקוריים מאוסף המוזיאון
* חפצים וספרי אמנות
ימים א' ב' ד' ה' 10־17; יום ג' 16־22; יום שישי 10־14

האוניברסיטה העברית בירושלים
המרכז לחקר תולדות ישראל ע"ש בן־ציון דינור — אגודת לב"ד – להוצאת כתבי בן־ציון דינור
מודיעים על ערב עיון לזכרו של
פרופ' בן־ציון דינור ז"ל
את ההרצאה השנתית יישא
פרופ' שלמה אבינרי
על הנושא
כתבי השחרות של משה הס
כמפתח להבנת "רומי וירושלים"
דברי פתיחה: פרופ' שמואל אטינגר
ערב העיון יתקיים ביום רביעי ו' בטבת תשמ"ו (18 בדצמבר 1985) בשעה 8.00 בערב, באולם הסנט בבנין המינהלה, קרית האוניברסיטה העברית, גבעת רם ירושלים.

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב
מודיעה על
טקס הענקת פרס אקומני בינלאומי
ע"ש פרופ' לדיסלב לסט
לקרדינל רוז'ה אטשגרה
נשיא הוועדה לצדק ושלום של הותיקן ולשעבר הארכיבישוף של מרסיי
במעמד:
פרופ' חיים אילתה – רקטור ונשיא בפועל, אוניברסיטת בן־גוריון בנגב.
גב' נלי לסט.
דר' גרהרד ריגנר, הקונגרס היהודי העולמי.
הרב רנה סירא, רבה הראשי של צרפת.
האב מרסל דיבואה, ראש החוג לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית, חבר ועדת הפרס.
שייך פריד זכדי טברי, קאדי וחבר בית הדין השרעי העליון.
פרופ' פנחס פלאי, אוניברסיטת בן־גוריון בנגב, יו"ר ועדת הפרס.
הטקס יתקיים ביום ה', ו' בטבת, תשמ"ו, 18 בדצמבר 1985, בשעה 19.00 באולם שניידר (06), בקריה החדשה, באוניברסיטת בן־גוריון בנגב, באר־שבע.
– הקהל מוזמן –

ציוד דפוס משומש
לבית דפוס בהרחבה דרוש:
- מכונת דפוס 2 צבעים – גודל גליון (72×102)
- מכונת דפוס צבע אחד – גודל 1/2 גליון
- מכונת קיפול – גודל גליון
- מכונה לייצור כריכות קשות
תאור מלא של הציוד כולל שנת ייצור ומחיר מבוקש נא להפנות לת.ד. 37115 ת"א עבור ציוד.

זקוק דחוף למודעה?
מודעפון
לשרותך 24 שעות ביממה
03־38 38 38
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

An Important Collection of Printed Books, Atlases, Maps & Prints including old Hebrew material. 1500-1948 A.D.
For sale by auction
Thursday, 19 December at 10.30a.m.
Viewing:
Monday, 16 December 9a.m.-6.30p.m.
Tuesday, 17 &
Wednesday, 18, 9a.m.-4.30p.m.
Catalogues postpaid (U.K. £5.50 Europe £6.25, Overseas airmail £7.50)
All enquiries: Adam Langlands & Tom Lamb.
Christie's Israel, 2 Habima Square, Tel Aviv 64253.
Tel: (9723) 202 930/204 727 Telex: 35770
CHRISTIE'S
SOUTH KENSINGTON
85 OLD BROMPTON ROAD, LONDON SW7 3LD. Tel. 01-581 7611 Telex. 922061

هكذا من الأصل

בס"ד

"כי היינו לעג וקלס בגויים" (מסידור התפילה)

"כל אימת שהכריזו שם של ח"כ ערבי בהצבעה (על מיהו יהודי), עבר בכנסת גל של צחוק, כשהחכ"ם בעצמם לא יכלו לעצור בעד צחוקם האירוני, שערבים עוזרים לקבוע מיהו יהודי ..."

("ניו־יורק טיימס" — 17.1.85
למחרת ההצבעה הקודמת על מיהו יהודי)

'EVERY TIME AN ARAB MEMBER'S NAME WAS ANNOUNCED DURING THE ROLL CALL, A WAVE OF CHUCKLES WENT THROUGH THE CHAMBER AS THE MEMBERS THEMSELVES COULD NOT RESIST LAUGHING AT THE IRONY OF HAVING PALESTINIAN, DRUSE, AND ARABS HELPING TO DETERMINE WHO IS A JEW.'

(NY. Times January 17, 1985)

שאלה גלויה

לראש ממשלת ישראל – מר שמעון פרס

אתה – אביר הדמוקרטיה, הלוחם בכהניזם, הייתכן שתמנע חופש הצבעה דמוקרטי – ע"י כפיית משמעת סיעתית בשאלה הנוגעת לנפש האומה כולה –

מיהו יהודי?

*

הייתכן שתחליט

ע"י רוב **כפוי** ובעזרת חכ"ם נוצרים ומוסלמים החלטה הנוגעת לזהות האומה היהודית לתפוצותיה נגד רצון האומה היהודית כפי שרצונה בא לידי ביטוי ופרסום –

- ע"י תשובות חכמי ישראל מכל תפוצות ישראל בעולם – **לשאלת** מורך ורבך בן־גוריון (90% מהם – כולל רפורמים וחילוניים – דרשו גיור בהלכה) –
- ע"י עצומת **מיליון** אזרחים יהודיים בישראל שדרשו **גיור כהלכה**, (הוגשה לממשלת ישראל בפברואר 1984).

מדוע תמנע מחברי סיעתך להצביע לפי צו מצפונם ובהתאם לרצון העם היהודי – בכח אימת השוט הסיעתי.

האין זה "כהניזם־דמוקרטי"?...

*

אם כנים אתם ויוכחו דבריכם,

בקרוב תוגש שוב הצעה לתיקון החוק **מיהו יהודי** ובזאת תיבחנו – אם דמוקרטים אתם;

זכור! הרוב האמיתי של חברי הכנסת ושל האומה היהודית דורש **גיור כהלכה**. אם אינך מאמין

– **הסר המשמעת** הסיעתית **ותיווכח!**

תן דוגמא לדמוקרטיה אמיתית ותירשם בהיסטוריה היהודית כמי שהקים את הסכר – הבולם את שואת ההתבוללות בארץ ובתפוצות.

*

ולמען אחדות האומה, תן ידך לעצירת הכזב האווילי בטענה שתיקון החוק יגרום לפי־לוג והוצאת הריפורמים מכלל ישראל.

הבה נכריזה על האמת הידועה לכל: הריפורמי – **הוא יהודי – כי נולד לאם יהודיה.**

"הגיור הריפורמי" – הוא הוא הכזב בהיותו חסר־תוקף.

גיור כהלכה – מקובל על כולם, "גיור ריפורמי" – יוצר פילוג. יתוקן חוק מיהו יהודי — במושב הכנסת הזו.

SHOFAR Association of America, Inc.
234 Fifth Avenue, New York, NY 10001
Tel. (212) 686-0611

בס"ד

פְּנִיָּה דְּחוּפָה לממשלת ישראל ולכנסת ישראל!

לְמַעַן בְּלִימַת הַהִתְבּוֹלְלוּת, לְמַעַן עֲצִירַת נִשּׂוּאֵי תַּעֲרוּבוֹת, וּלְמַעַן **אחדות עם ישראל**, הגיע הזמן לתקן **מיד** את חוק מיהו יהודי, באופן שיוכר אך ורק גיור

כהלכה!

הפירצה האיומה **בייחודו ואחדותו** של עם ישראל, **ע"י השמטת ההלכה** מסעיף **הגיור** בחוק השבות, שנועדה להכיר בגיורים פיקטיווים, ולהפוך את עם ישראל לבליל עמים –

מביאה על עמנו סערת התבוללות ונישואי תערובות, מפלגת את העם וקורעת בעמנו קרעים שלא יותנו לאיחוי חלילה.

תהליך ההכחדה – הילי"ת – של קהילות יהודיות בתפוצות, הינה תוצאה ישירה מנישואים מעורבים, בניצוחם של מנהיגים ריפורמים, המדברים גבוהה על "אחדות ישראל", וקורעים קרעים חיים מעם ישראל, בלהיטותם אחרי טובות הנאה אישיות. האסונות האמורים שאנחנו עדים להם יום יום מקבלים גיבוי מלא ועידוד, מהעובדה שהחוק הישראלי שם ללעג ולקלס את הזהות היהודית, בהופכו את נושא הגיור **לשטח הפקר.**

הפתרון היחיד וההכרחי לבעיה הבוערת של התבוללות ונשירה, **המאיימת על עצם קיומנו**, הינו: **"גיור כהלכה"**, שיביא לאחדות ישראל אמיתית, בהיותו גיור **אחיד** המקובל על כל עם ישראל ללא הבדלי השתייכות.

אין שחר לדמגוגיה הזולה כאילו תיקון החוק "יפגע באחדות העם". אדרבה "גיורי הנייר" **שאינם מקובלים על רוב העם היהודי** בארץ ובתפוצות, מפלגים ומשסעים את העם.

ופניה מיוחדת לרה"מ מר שמעון פרס

"יש קונה עולמו בשעה אחת" – אנו בטוחים כי הנך משוכנע בסתר ליבך **שגיור** הוא אקט **הלכתי** מובהק, והפיכת **גוי ליהודי** הוא בסמכותו הבלעדית של הקב"ה **שהוא** בחר בנו להיות לו לעם, וכפי שהתווה בתורתו.

אין ספק שאינך מאמין בגיורי דמה ובניירות חסרי ערך.

אולם באם אינך יכול להתעלות מעל לשיקולים מפלגתיים צרים, ולהצביע בעד **גיור כהלכה**, לפחות אל תכפה על חברי סיעתך להצביע בניגוד למצפונם.

זהו סוד גלוי, שבכנסת יש רוב דעות בעד גיור כהלכה!

- מדוע תמנע מחבריך להצביע לפי שיקול דעתם בנושא מצפוני וגורלי זה?
- מדוע לא תאפשר הכרעה **דמוקרטית** בענין מיהו יהודי?

כל שאתה מתבקש, הוא: לתת לכנסת להחליט **מיהו יהודי**, בלי ליצור **רוב כפוי**, כיאה למדינה **דמוקרטית!!!**

ובימי חנוכה אלו, המסמלים את נצחון **עם ישראל על היוונים** שביקשו – כנוסח אנשי כנסת הגדולה בירושלים דאז – "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך". אנו בטוחים כי: מי שעשה ניסים לאבותינו **בימים ההם**, הוא יעשה לנו ניסים **בזמן הזה** "ולכל בני ישראל יהיה אור במושבותם" לעד ולנצח נצחים.

הרב **חיים יצחק פופקא**
יו"ר ועה"פ של אגודת הרבנים
בארה"ב וקנדה
איגוד הרבנים דאמריקה
הרב אברהם הכט, נשיא
ועד הרבנים העולמי למען קיום ארץ ישראל
הרב ד"ר זבולון ליברמן, יו"ר – IRCSI
הרב ד"ר **חיים זאב בומזר**
תנועת ישראל הצעיר, ברוקלין
הרב **גרשון גרליק**
הרב הראשי ליהדות מילאנו, איטלי'

הרב **יהודה קעלעמער**
תנועת ישראל הצעיר, לאנג איילנד
שופר אסאסיאיישן אוף אמריקה
הרב יצחק שפרינגער, יו"ר
הועד היהודי האמריקאי למניעת התבוללות בתפוצות
פרופסור אלתר מעצגער (שטרן קולג'), יו"ר
האלוף הרב **חיים גוטניק**
הרב הראשי הצבאי של אוסטרלי'
הרב **אליהו הכט**
נשיא הסתדרות הרבנים בקליפור'

הרב **עזריאל חייקין**
הרב הראשי ליהדות בריסל
יו"ר וועד הרבנים בלגי'

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

התנדבות כעניין מדבק

התנדבות היא עניין מידבק, ואין כמו הטלוויזיה להפיץ ברבים רוח של התנדבות. ההופעה על המרקע מהוויה ומרגשת, ללא כל קשר עם מה שנאמר בה, והיא מקנה מעמד של יוקרה. מנחה ה"טלתרום" ומארגני המופע מנצ־לים זאת עד תום במשך ארבע שעות שידור. במקרה זה המטרה מקדשת את האמצעים.

הטלוויזיה בדרכה מצטיינת ב־אירועים ראוותניים כאלה. ביום שלישי בערב, כאשר כל שעות השידור מוקדשות ל"טלתרום" לבעו הזקן, היא מגייסת למבצע את בכירי כוכביה: חיים יבין [illegible] הבית־האבות של [illegible] המצטרפים אליהם "עתיבי" טלוויזיה כמני פאר, ורבקה מיכאלי. הם מצליחים לשמור על מקצועיות, וקצב נכון במשך המשדר הארוך. יוצרים קשר בלתי אמצעי הן עם הזקוקים והן עם התורמים, [illegible] חיים יבין, כבאמן בלתי־נלאה [illegible]

שות. אכן, הזקנה ואולי גם הבדי־דות המרובה בה צפויות לכולנו, ללא־ארמנות.

בחברות מסוימות, שולחים את הזקנים למות בראש הר מושלג, או בערבות המדבר. אולי יש מין צדק בשיטה אכזרית זו בחברה המודרנית המערבית שלטת הצב־עות, אף בה נידונים זקנים רבים למות של מצוקה ובדידות. זיקנה היא גם עניין של מעמד והכנסה כספית; ואפילו ישראל רוזמנים בני רוזמנים, כאירועים חגיגיים, המצב בזוי היומיים שונה. מסורת ישראל, שהעניקה לזקן כבוד, כדברי נשיא המדינה, שובשה ועוותה מכבר.

אין די במבצע ראוותני וכס־חיטת מעות ודמעות מן הציבור. אין די בכך שראש הממשלה וממלא מקומו יהיו נוכחים בתי־אטרון ירושלים (שמיד נראה מתמוגג מנחת למראה אשתו כולי־מית שנשאה דברים). אין די בכך שגברת זקנה ובודדה, המוסמכת על כבודה העצמי, זוכה ב"כיפר" תר־רות להופעה על המרקע. ומה על

כל הזקנים הבודדים שלא זכו אפילו רוח התנדבות מרגשת לרגעים – כאשר צפיתי בעקירים הישראלים, במכירה הפומבית במ־לון דניאל, עלו בי הרהורי כפירה ודתית. גם אם אין אנו חברה עוינית, בכל זאת יש מיהו מנקר עיניים. והלאהי במעמד "נוצץ" כאילו זה וקבה, לי לפ־חות, לקבל אותו. הבעיה היא ממלכתית: לא לבואו חדש ח"כ יאיר צבן, להעביר מיד בכנסת חוק ביטוח סיעוד. חוק כזה לא ימוטט את משק המדינה. אמנם רוח ההתנדבות היא עניין מקובל בחברה כמו שלנו, ואין בכך פסול. אבל ההתנדבות אינה פותרת בעיות אלא באורח חד־פעמי. הדאגה לזקנים היא חובת המדינה. [illegible] המדינה אחראית לאזרחיה, גם אם כיום הם תלויים בה ובחסדיה. זה פירושו של הזוהה בינה לבינם. במקום כך. אפשר לבטל את ה"טלתרום", ופעילות פילנתרופית אחרת אבל אלה אינם באים בשום פנים במקום מעשה של המדינה.

ח"כ יורם ארידור

ח"כ דן אמיר

פרופ' אסף רזין

תיאטרון אבסורד בראש־העין

התיאטרון והכיכרות

חורף שגעון

דיוקן

שחאדה: איש המשרה שחוקרים את זמני

ראג'ה שחאדה מספיד את אביו

ח"כ יאיר צבן – אמינות ויושר

ילדים ופטריוטיות

מכתבים למערכת הארץ

רק אלימות מועילה

אילו החולים המוטלים בבתי החולים יכלו להסום כבישים ולשבש התנועה (כמו פועלי מס־פנות ישראל), אילו יכלו לעלות על ירושלים עם טרקטורים ודח־פרים (כמו בעיתונים יכית), אילו יכלו להטיל מצור על ביתו של שר האוצר בהרצליה פיתוח (כמו הבורסים), אילו יכלו להבעיר צמי־גים ולפרוץ הפגנות אלימות (כמו הסטודנטים), אילו יכלו לשרוף מי־

כניסות בחוצות ירושלים (כמו נהגי המוניות), מזמן היו מורמים המליונים החסרים למערכת הבר־יאות המתמוטטת, וסבל החולים היה מגיע לסיומו. האירועים הנ"ל מוכיחים כי לא רגישות לסבל אנוש תשפיע על מנהיגי האומה: הם מבינים רק את שפת הכוח והד־אלימות.

יהודה י. מורין
תל אביב

הגברת הילודה – תמריצים אמיתיים

הנהגים: שעיר לעזאזל

אשמת המונית

מפעלי ניר אמריקאיים ישראליים בע"מ

מכרז רכב מספר 64/580

מס' סידורי	מס' רישוי	דגם	שנת ייצור
.1	803-145	פיאסטה L 957	1978
.2	196-538	פיאסטה L 957	1979
.3	813-394	פיאסטה L 957	1979
.4	17-070-81	פיאסטה L 957	1981
.5	803-942	פורד אסקורט 1300 אוטומטי	1979
.6	42-426-81	סובארו 1300	1981
.7	59-525-81	סובארו טנדר 1800 4x4	1981
.8	171-620	פורד טרנזיט	1977

את המכוניות ניתן לראות במפעלנו באזור התעשיה בחדרה ולהגיש הצעות למחלקת התחבורה עד לתאריך 20.12.85.
יש לצרף להצעה המחאה בגובה 10% מערך ההצעה.
הוצאות העברת בעלות על חשבון הקונה.
אין החברה מתחייבת לקבל ההצעה הגבוהה או הצעה כלשהיא.